TECHE
UDINE

MANOSCRITTI

FONDO PRINCIPALE

Manoscritto n. **P_MSS_0889**

Nel Fondo Principale sono confluiti la maggior parte dei lasciti manoscritti pervenuti alla Biblioteca Civica «Vincenzo Joppi» nel corso del tempo: si tratta perciò di un fondo composito nel quale è possibile trovare manoscritti di argomento liturgico, scientifico, giuridico, botanico e altro.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine
https://www.techeudine.it/fondo-principale
https://www.sbhu.it/

889

Statuto di Udine.

ms 889

Prefazione

ms. 889

Noi Deputati della Città di Udine Commettemo alli Spett. Cancri nri di Com, che per interesse importantiss.º della Città nrã debbano consegnare alli Nobb. D. Paolo Fistullario D.r, e D. Carlo Fabbrizii D.r Li due Volumi delli Statuti di qsta Città, uno cioè prima dell'anno 1350 – e l'altro 1424 – 1425 –, l'uno e l'altro copert. di pelli rosse; necnon li due volumi d'altri Statuti formati sotto il Patriarca Marquardo senza copert.; Facendosi fare a pub. cauzione La ricevuta in forma; etc.

Udine 12. Genr.º 1749

Bert.º Louaria D. Dep.to

Fran.co Mantica q.m Fran.co D. Dep.to

Carlo Pisello Dep.to

Gio: Leonardo Stainero Dep.to

Ettore Bartolini Dep.to

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Rubrica non esistente
nel Codice Grande
De euntibus cantonos aut lactras
ante horam
(Codice Liconi carte 8 tergo)
1402
(Codice 1 - Rubr. 23

l Codice Grande

Rubrica non esistente nel Codice
Grande
De lino non gramolando nec
stendendo
(Codice Liconi carte 11)

Prefazione

Rubriche mancanti nel Codice Grande

Cod. A. c. 38.

Primo quod de tribus statutis loquentibus de blasfemiis fiat statutum.

Supra ~~quarto~~ IV et ~~quinto~~ V capitulis de diebus specificentur dies feriati cum exceptione que in fine quinti capituli continetur.

[illegible]

Per la Prefazione

Differenza di gastaldo a capitano in alcune sudditi.

Notare come risultano le date dei capitani

" Ducali del 1421, 24 Dicembre vol. II. vol a c. 84. Annali 22. c. 140

Decisione del Doge Veniero 21 Febbrajo 1392 ann. IV - c. 1. libro dei privilegi V.

Supra X quod ponatur in Consilio utrum debeant cassari aut sub alia forma reformari.

Loco XI ponatur XII, XIII: videatur reformatio alias in S. Francisco facta.

Supra XIV quod intelligatur manum fortem habere unusquisque habens Castrum sive partem Castri.

Addatur XVIII cooperture que de loco mandentur et remotis operis factis ~~premunicione~~.

Super XIX remittatur in deliberatione Consilii.

Supra ultimo quod removeatur repugnantia quam habet contra alia ordinamenta que concedunt [illegible] et teneri simum pro tempore in strata.

Cod. A. c. 38.

Primo quod de tribus statutis loquentibus de blas-
femiis fiat statutum.

Supra ~~quarto~~ IV et ~~quinto~~ V capitulis de diebus speci-
ficentur dies feriati cum exceptione que in
fine quinti capituli continetur.

Supra VI capitulo specificentur inhonesti ludi.

Supra VII apponatur sic quod ingnoranza non
excuset.

Supra VIII quod provideatur sic quod non se
valeant excusare supra verbis in dando signora.

Supra IX quod fiat taliter quod consilium habeat
in se auctoritatem ordinandi quod fieri debeant
schierivaita.

Supra X quod ponatur in Consilio utrum debeat
cassari aut sub alia forma reformari.

Loco XI ponatur XII, XIII: videatur reformatio alias
in S. Francisco facta.

Supra XIV quod intelligatur manum fortem habere
unusquisque habens Castrum sive partem castri.

Addatur XVIII cooperture que de lovi incenduntur et
remotis operis factis pro munitione.

Super XIX remittatur in deliberatione consilii.

Supra ultimo quod removeatur repugnantia quam habet
contra alia ordinamenta que concedunt stanni et teneri
fimum pro tempore in strata.

Revocatur XX.

Supra XXII loquente de cera addatur quod intelligatur speciarium vendidisse pro cera nova ceram veterem eo ipso quod cera vetus vendita fuerit sit cooperta cera nova. *marca*

Supra XXVI quod loco manus et pedis ponatur alia pena arbitraria, quia nimis aspera videtur.

Supra XXX quod in porta Civitatis supra Roya ponantur nova confinia.

Supra XXXIII deliberetur per Consilium si alius locus pro porcis et armentis vendendis sit separandus. 1424.

Supra XLII supra polenta comburenda ~~quod~~ per Consilium locum eligatur. 1424

Pro Memoria

Il codice che servì di testo a questa pubblicazione è scorretto in molti passi nella
per l'imperizia dell'amanuense. Lo si pubblica come sta con tutti gli sbagli
di ortografia con la riserva di apporre in nota le varianti del Cod. [illegible] [illegible]
per il [illegible]. —

82

I 81

Am. XX. 180

~~Statuimus et ordinamus quod procuratores qui pro tempore fuerint executioni demandari teneantur consiliarias condemnationes quos exigere infra unius mensis ~~factas usque eodem~~ terminum a die condemnationis facte computandum, quod si neglexerint, tunc ipso facto prefati procuratores incurrant penam unius marche soldorum pro singulo applicandam pro duabus partibus Comunitati, pro tertia D. Capitaneo.~~

Da Stampare a parte assieme
agli Statuti antichi

1 - 1

Quod nemo vicinus vel forensis Deum nec sanctos audeat blasfemare.

2

Super eodem

3

De non audentibus ludere nec audentibus tenere pelles vel bestias ponere in cimiteriis Sancti Odorici et aliarum ecclesiarum.

4

De jure non reddendo diebus festivis in civilibus causis.

5

De principio ordinis judicialis.

6

De personis se presentandis ad judicium in pulsationibus campanarum et quomodo procedi debeat inter litigantes.

7

De personis debentibus interesse in judicio ad sententiandum.

8

De non audentibus sententiare nisi habent XXV. annos.

9

De ordine habendo in juditio et cedulis fiendis.

10

De terminis suspendendis in judicio.

11

de dominabus expediendis in iudicio.

12

Quod exprimatur actio intentanda in primo termino. A.41

13

De frivolis et validis exceptionibus cognoscendis: A 43

14

De non habenda vel habenda copia scripturarum. A 44

15

De mandatis fiendis sine cedula.

16

De induciis non dandis ad informandum.

~~17~~

De ~~induciis informandi~~.

17

De induciis advocati. +

18

De terminis rationabilibus non dandis a quinquenio infra.

19

De dicentibus rusticitates in judicio vel extra.

20
De officio cancellariorum apud judicium et ritum spangarum.

21
De quaternis quadrierum communis quibus cancellarii scribere debent quadios communis.

22
De cancellariis non admittendis ad officium advocationis.

23
De danda vel non danda fide preconibus in commissionibus debitorum. A 45

24
De preconibus et eorum salario.

25
De preconibus super vendendis animalibus.

26
Quod precones portare debeant vestes cum signo vel armatura.

27
De hiis qui non dimittunt se pignerari. A 52

28
De preconibus non pignorantibus ad instantiam officialium communis.

29
De danda solutione mostre vel pignerum preconibus infra terciam diem.

30
De compellendis preconibus ad predictum

31
De jure reddendo ex causa merchationum vel mercedis.

32
Quod nullus vicinus audeat recipere causam vel jus et actionem a forense contra vicinum nec tenere partem in mercibus cum eo. | 1347, 2 novembre

33
Quod habeatur pro vicino exercens opera vicinatus.

34
De venditionibus pignorum ad incantum.

35
De convictis per sententiam et obligantibus bona specialiter pro pignora qui per contradictionem nituntur impedire nec vendantur ad incantum. | 1391, 13 giugno

36
De contradicentibus ne bona illorum contra quos est sententialiter obtentum vel qui specialiter pro pignore obligaverunt vendantur ad incantum asserentibus ad se bona illa in proprietate vel possessione spectare et manutentor dandis. | id

37
De dominabus seu mulieribus contradicentibus ne bona ad incantum vendantur asserentibus illa fundum esse dotale vel | id

specialiter pro pignore obligata esse pro dotibus et juribus suis et manutentoribus earundem.

38

De dominabus, vel mulieribus contradicentibus ne bona ad incantum vendantur asserentibus se ius in ipsis ratione dotium vel jurium suorum habere. 1391, 13 genn. —

39

De contradicentibus ne bona ad incantum vendantur asserentibus se ius in ipsis habere.

40 36.

De relationibus spangarum reddendarum annuatim et scribendarum per cancellarios in actis. 1317, 28 ...

41

De prescriptione non opponenda contra petentes et habentes livella. 1422, 29 sept. ... XXIII 5

42

De spangantibus nonvolentibus prejudicare aliis habentibus super una et eadem re livella.

43

Quod una se spangata alie spangate intelligantur.

44

De non valentibus vendere livella super se allivellata sine notificatione. 1395, ... 1422, 29 sept. ... XXIII

fienda domini livelli.

45

De non valentibus recapignare rem alli= | 1422, 29 sept Arr XXIII c.

vellatam si fuerit deteriorata culpa

possidentis.

46

De ecclesiis et religiosis non valentibus | Ib. 7.

spangare sine speciale pacto.

47

De vendentibus bis super aliqua tenuta.

48

De intromissionibus fiendis per cives

Utini contra quoscumque in terra Utini.

49

De amicis eligendis de compromissis fien=

dis inter affines super differentiis ipso=

rum.

Prohemium. ~~49~~ 50 | ~~Prohemium~~.

De electione officialium declarante nu=

merum, qualitatem personarum deputan=

darum et tempus durationis fiendae.

~~50~~ 51

De deputatione personarum in quinter=

nis et decaniis significantium eisdem

deputatis defectus in terra circa pre=

dicta occurrendos.

... provisione ...

52

De provisione fienda indigentibus perso=

nis de officio tutele negotiorum cure

et bonorum prodigorumque dementium interdictione.

52

De solemnitate habenda quando fiunt bonorum interdictiones et alienationes eorundem prohibitiones et de forma tenenda in ipsorum publicatione.

53

De compellendis tutoribus et negotiorum curatoribus recusantibus earum administrationum reddere rationes.

54

De modo observando ad audiendas administrationum rationes et primo super inventariorum iustificatione.

55

De receptorum per administratorum rationem gestionis reddentium justificatione.

56

De fine et absolutione fiendis in consilio per camerarium communis administratoribus administrationum suarum redditis rationibus quarum relatio per deputatos ibidem facta fuerit.

57

De prohibitione et exclusione factis de volentibus agere contra illos qui suam reddiderunt rationem administrationis et absolutionem a comuni in consilio obtinuerunt. — — — — —

59

De pena infringenda illis qui inventarium non fecerunt bonorum quorum administrationem gesserunt.

~~59~~ 60

De privatione officiorum tutelarum et ad negotia curariarum.

~~60~~ 61

De extraneis ad officia tutelarum et curariarum deputandis affinibus personarum indigentiarum tutela vel cura non inventis.

~~61~~ 62

De auxilio remedio et favore dandis intrahendo dolositates deceptiones et fraudes datas impotentibus et miserabilibus personis.

~~62~~ 63

De solemnitate adhibenda in bonorum stabilium alienationibus illorum quibus prohibitum est absque hac solemnitate alienare.

~~63~~ 64

De salario ipsis deputatis debendo et prohibitione scribendi dicta acta per alios quam communis notarium.

~~64~~ 65.

Quod major frater non possit alienare de bonis stabilibus in prejudicium minorum constitutio generalis colloquii. Rubr. 60. Const. Patr. Fr. 3.

~~65~~ 66

De auctoritate camerari communis Utini 1422, 29 sept. Ann. XXII. 3

in expendendo pro utilitate ejusdem comunis sine aliqua deliberatione.

~~66~~ 67

Quando et quotiens in anno Camerarius teneatur reddere rationem sue administrationis et determinatio salarii calculatorum et Cancellarii. — 1422, 29 Sept. [illegible]

~~67~~ 68

Quod Camerarius teneatur facere scribi introytus et expensas quas fecerit singulis octo diebus per unum ex cancellariis comunis. — 1422, 29 Sept. 50.

~~68~~ 69

De pulsatione Consilii. — 1367, [illegible] / 1[illegible], [illegible] / 14[illegible], 2[illegible] / [illegible]

~~69~~ 70

De consiliariis non venientibus ad consilium. — 1356, [illegible] / 1389, [illegible] / 1416, 30 [illegible] / 1353, [illegible]

~~70~~ 71

De non audentibus loqui in consilio cum petitur circumcirca. — 1391, 1[illegible] / 14[illegible] / 1416, [illegible]

~~71~~ 72

De guardiis comunis exigendis per procuratores.

~~72~~ 73

De injuriantibus sibi ad invicem in consilio.

~~73~~ 74

De revelantibus propositiones et deliberationes statum publicum tangentes. — 1358, [illegible]

~~74~~ 75

De revelantibus deliberationes consiliarias privatas personas tangentes et pena.

~~75~~ 76

Quod electi de consilio vel officiis comunis teneantur acceptare officium sub pena XXV ducatorum et de auctoritate dominorum septem deputatorum.

~~76~~ 77

De facientibus se caput ad brigas et dissensiones. — 1400, 30 apr. A. 89 e seg.

~~77~~ 78

De euntibus ad faciendum rumorem [illegible] animo. — id

~~78~~ 79

De his qui traxerint arma. — id [illegible] e 13[illegible] 13[illegible] [illegible] ~~1383 [illegible] Sett.~~ 139[illegible] Sett 13[illegible] 1347, [illegible] Febr. De 1400, 30 apr. Variante nelle multe. A. 59

~~79~~ 80

De incipientibus rumorem in platea.

~~80~~ 81

De percucientibus cum pugno vel alapis infra confinia platee. — id

~~81~~ 82

De mulieribus clamantibus ad invicem.

~~82~~ 83

Quod quilibet possit pignorare pro suo pane et vino.

~~83~~ 84

De accipientibus pileum vel caputeum violenter.

85

De percussione alterius sine sanguinis effusione.

86

De percussione alterius ultra duos ictus.

87

De percussione alterius cum sanguinis effusione.

88

De trahentibus lapides ad muros.

89

De homicidiis. — 1348, [illegible]

90

De interficientibus precio vel facientibus interficere.

91

De interficientibus homicidas.

92

De compellendis offensis ad jurandum de sua injuria.

93

De offensa facta officialibus comunis.

94

De furibus et eorum penis. — 1415, 27 [illegible]

95

De robariis non vendendis infra tertiam diem. — 1348, 15 marzo [illegible] I, [illegible]

96

De declaratione treuguarum non ex- — 1362, 13 maggio; 1364, luglio; [illegible] de [illegible] 1379 — [illegible]

tinctarum propter comedere et bibere insimul habentes treuguas.

~~96~~ 97

De personali noctis custodia. — 1344. 8 gen. A 18. [illegible]

~~97~~ 98

De suspectis euntibus per terram post sonum campane tertium. — 1353. 14 Settembre.

~~98~~ 99

De non euntibus de nocte sine lumine post tertium sonum campane. — 1421-24 A. 64 Vedi

~~99~~ 100

De ludentibus post tertium sonum campane. — 1355, [illegible] / [illegible] 12 [illegible] / 1404, 9 [illegible]

~~100~~ 101

De astando capitaneo in rumoribus.

~~101~~ 102

De transeuntibus muros vel fossatum terre Utini.

~~102~~ 103

De mittentibus scalas ad cancellos propter maioranam tollendam vel alia occasione quacumque.

~~103~~ 104

De rumore ignis. — 1404, 14 novembre

~~104~~ 105

De pena illorum qui furantur aliquid de domibus quum comburentur.

~~105~~ 106

De officio judicum et juratorum. — Vero 22 [illegible]. Zanino di Portacapit. 1366-74

~~106~~ 107

Quod quilibet teneatur ponderare cum recta statera. — 1377, 20 marzo. 1402 C. 4 t.

~~107~~ 108

Quod nullus utatur statera cum unciis minutis. — 1402 C 4 t.

~~108~~ 109

De non ponderando cum statera non bullata bulla juratorum. — 1402 C 4. 1405 19 [illegible]

~~109~~ 110

Quod quilibet teneatur mensurare ad brazolarium de Venetiis.

~~110~~ 111

De ponderatoribus bladi et farine et becterie in fraude inventis.

~~111~~ 112

De fraude farine.

~~112~~ 113

De ponderatoribus bladi et farine — 1402. C. 5 t.

~~113~~ 114

De residentia ponderatoris ad pesam. — Id

~~114~~ 115

De farina vel blado restituendo.

~~115~~ 116

De restitutione bladi ad pondus. — 1402 C 5 t.

~~116~~ 117

De pondere panis pro tempore. — [illegible] 1402 C 5 t. [illegible]

~~117~~ 118

De non facientibus panem ad pondus. — [illegible] 1402 C 6 t.

1299. —

~~118~~ 119

De belanciis tenendis per juratos eorum officio. | 1402. C.7 | A 11. 3 [illegible]

~~119~~ 120

De pane venali bullando et bullis dandis per juratos.

~~120~~ 121

De fornatoribus qui non consignant panem. | 1347, 6 [illegible] A 19 idem | 1347, 28 ott. 5

~~121~~ 122

De fornatoribus.

~~122~~ 123

Quod fornatores non possint facere tesas ad vendendum.

~~123~~ 124

De fornatoribus non bene coquentibus panem. | A, 55. | 1352, 23 luglio e 26 luglio

~~124~~ 125

De fornatoribus devastantibus panem. | [illegible] A 56

~~125~~ 126

De datio panis super fornatoribus | 1346 A 46

~~126~~ 127

De ponderatoribus becharie et eorum salario.

~~127~~ 128

De ponderatoribus carnium.

~~128~~ 129

De juratis becharie sive officialibus.

~~129~~ 130

Quod becharii non audeant vendere car-nes alibi quam in macello. — 1402 C 1

~~130~~ 131

Quod becharii teneantur dare unam li-bram carnium cuique petenti. — 1341 13 ottobre [illegible]; 1402 C 1

~~131~~ 132

De vendentibus fiatum ad pondus et alia membra animalium. — 1402 C 1

~~132~~ 133

De ementibus edos vel agnos ultra confinia. — 1402 C 1

~~133~~ 134

Super eodem. — 1402 C 1 t

~~134~~ 135

Quod nullus causa revendendi audeat emere agnos vel edos nisi fuerit becharius. — Id.

~~135~~ 136

De his qui conducunt bestias extra terram vel exportant.

~~136~~ 137

De ducentibus bestias extra.

~~137~~ 138

Quod nemo becharius audeat tenere agnos vel edos vestitos. — 1402 C 1 t

~~138~~ 139

Quod nullus becharius audeat incidere carnes ante primam. — 1355 [illegible]; 1402 C 1 t.

~~139~~ 140

Quod nullus becharius audeat vendere carnes pecudinas pro carnibus castratinis et alias pro his que non essent. — 1402 C 2

~~140~~ 141

Quod becharii teneantur ostendere bestias ponderatoribus. 1402 C 2

~~141~~ 142

Quod quilibet teneatur carnes per ponderatorem facere ponderari.

~~142~~ 143

Quod quilibet teneatur dicere precium carnium ponderatori. 1402 C 2

~~143~~ 144

Quod quilibet becharius teneatur interficere carnes ad mandatum ponderatoris.

~~144~~ 145

Quod nemo becharius audeat carnes excoriatas portare ad macellum. 1402 C 2

~~145~~ 146

(16) Quod nullus becharius audeat tenere armarium vel tractatum.

~~146~~ 147

Quod nemo becharius audeat recipi facere rugaronos. 1402 C 2

~~147~~ 148

Quod nemo becharius presumat plures carnes tenere in uno eodemque disco. 57

~~148~~ 149

Quod becharii teneantur et compellantur satisfacere venditoribus bestiarum 120

~~149~~ 150

Quod becharii teneantur ~~excoriate~~ excoriare animalia pro precio competenti.

151
~~150~~

De becchariis non audentibus ponere pire= eum in carnibus. — 1402 C 2 [illegible]

~~151~~ 152

De vendentibus carnes ad minutum.

~~152~~ 153

De carnibus consignandis datiariis. — 1351 A, 57

~~153~~ 154

De piscatoribus. — 1402 C 3

~~154~~ 155

Quod piscatores teneantur portare pi= sces super foro novo ad vendendum. — [illegible]

~~155~~ 156

Quod nullus piscator audeat extra Utti= num portare pisces recentes cum cauda.

~~156~~ 157

Quod nullus piscator forensis audeat hospi= tari in mercato cum piscibus. — 1402 C 3

~~157~~ 158

Quod nullus vicinus audeat cum forense piscatore partem habere. — 158

~~158~~ 159

Quod nullus hospes audeat emere pisces ante meridiem ultra quinque denarios. — 1402 C 3 [illegible]
1415 C 5, 13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 4 [illegible]

~~159~~ 160

Quod nullus hosterius vel vicinus audeat pisces vendere crudos.

~~160~~ 161

De vendentibus caseum ad minu= tum. — [illegible] C 2 [illegible]

~~161~~ 162

De forensibus vendentibus caseum. | 1402 C 3 t

~~162~~ 163

De caseo non emendo alibi quam in platea animo revendendi. | id

~~163~~ 164

De caseo non portando extra terram Utini per forensem. | id

~~164~~ 165

De caseo non exportando per vicinum. | id

~~165~~ 166

De ponentibus aquam cum cristerio in vegetibus vini.

~~166~~ 167

De tabernariis vendentibus vinum ad spinam.

~~167~~ 168

De tabernariis non trahentibus plenam buciam. | 1402 C 4 t.

~~168~~ 169

De vasis in taberna tenendis quae sint recte mensure. | 1402 C 4

~~169~~ 170

De tabernariis tenere debentibus vasa (185) vel ciatos tenentia mensuram. | id

~~170~~ 171

De non vendendo vinum ultra impositionem vici cum mensura. | id

~~171~~ 172

Super eodem. | id C 4 t.

~~172~~ 173

De tenentibus tabernam apertam post tercium sonum. 1393, 28 aprile. 1418, 11 marzo. 1415, 11 [illegible]

~~173~~ 174

De ponentibus lumen rotii in Nabiolo. 1402 C 5

~~174~~ 175

Quod nullus audeat immissere terra=num cum Nabiolo.

~~175~~ 176

Quod vicinus emens vinum a forense illud in aliam canipam transferre teneatur.

~~176~~ 177

De mensurantibus vinum et eorum salario.

~~177~~ 178

De aquinellatoribus.

~~178~~ 179

De ludentibus super rebus alicujus manapassti.

~~179~~ 180

De mutuantibus nisi ad certas im=prestantias.

176 ~~180~~ 181

De quartariis et eorum salario.

~~181~~ 182

Quod nullus quartarius vel alius audeat emere aliquid remanente bladi.

~~182~~ 183

Super eodem de quartariis. 1347 ...

~~183~~ 184

Quod nullus possit vendere bladum, alcum et cepe.

~~184~~ 185

Quod nemo audeat mensurare nisi cum recta mensura bullata comunis. 13...

~~185~~ 186

De vendentibus sal super curribus in mercato. 1402 C 8

~~186~~ 187

De vendentibus sal in platea fori novi.

~~187~~ 188

De fornesariis super vendenda calcina. 1402 C 8

204 ~~188~~ 189

De textoribus et de mensura ad quam facere debeant telam. A 53. 1... 28 maggio 1402, C 7 .

~~189~~ 190

De speciariis non occupantibus mercatum.

~~190~~ 191

Super eodem de speciariis. 1402, C 9

~~191~~ 192

De mercatoribus quibus et eorum quaterniis fides adhiberi debeat. 1344, ... A
1362, ...
II. 118 1376, 10 nov.
1381, 9 maggio

~~172~~ 193

De instrumentis feneratorum [illegible] quinquenio non petendis. — 1[illegible]3, 17 [illegible]

~~173~~ 194

Quod nullus fenerator audeat tenere duos aut plures libros unius tenoris. — [illegible] XIV A

~~174~~ 195

Quod nullus fenerator audeat scribere per abacum. — [illegible] A

~~175~~ 196

Quod quilibet fenerator pignoranti teneatur policiam pignoris exhibere. — [illegible] A

~~212~~ ~~176~~ 197

Quod feneratores non audeant diebus festivis stationes tenere apertas.

~~177~~ 198

De falsificantibus bambuxium. — 1422, 15 [illegible]

~~178~~ 199

De ferro consignando datiariis. — 1423 [illegible] obr.

~~199~~ 200

Super eodem.

~~200~~ 201

De borchandis bullandis. — 134[illegible], 26 [illegible] A 49
135[illegible], 4 o[illegible]

~~201~~ 202

De ementibus pullos, capones, gallinas infra confinia animo revendendi. — A 50
140[illegible]
1406. 2[illegible] maggio

~~202~~ 203

De ovis, gallinis, pullis et cetera non [illegible] — 1348, 4 ge[illegible]
138[illegible], 19 [illegible]
1402 C 8

expostandis. | 1402 c 8

~~202~~ ~~203~~ 204

Quod nemo vicinus vel forensis audeat vel presumat pullos emere vel emptum ire extra portas terre Utini videlicet infra confinia consueta. | Id.

~~204~~ 205

Quod nemo audeat emere cazollas vel asseres ante meridiem. | Id.

~~205~~ ~~202~~ 206

De aperientibus domos cum scandalis.

~~206~~ ~~204~~ 207

Quod quilibet possit laborare super muro vicini sui.

~~207~~ 208

De non audentibus incanipare fenum, stramen, bedechias, frascas vel sorgalia.

~~208~~ 209

Quod nullus audeat in via publica in terra Utini intrinseca facere frascarios.

~~209~~ 210

De impedientibus vias publicas extra muros domorum suarum. | 1383 [illegible] | 1402 c. 11.

~~210~~ 211

De proicientibus scovatias in stratis publicis. | Id. 11 t.

~~207~~ ~~211~~ 212

De projicientibus turpitudinem in stratis. — 1353, 8 ... 1358, 19 maggio 1402 C 9

~~228~~ - ~~212~~ 213

De stercoribus non projiciendis in stratis in die nec de nocte. — 1402 C 9

~~213~~ 214

De projicientibus turpitudinem in puteis Utini. — id

~~214~~ 215

De tendentibus super muros cisternarum seu puteorum — id 10 t.

~~221~~ - ~~215~~ 216

De pellibus non tendendis in terra intrinseca (Utini). — 1353 ... 1391, 29 luglio ... 1422, 20 agosto

~~216~~ 217

De projicientibus scoriam in rogiis. — 1367, 26 ... 1402 C 10

~~217~~ 218

De seglariis stropandis. — 1349, 3 maggio

~~218~~ 219

De sternentibus in stratis — 1381, 28 marzo 1402, C 10. ... C 11 t. 1402 C 9 ... 5 ...

~~219~~ 220

De non tenendo mussulinos letaminis in stratis publicis.

~~220~~ 221

De fimo sive letamine non sternendo. — 1402 C 9 t.

~~221~~ 222

De non tenendo fimum circa gurgites. — id

~~238~~
~~222~~ 223

De reparandis stratis publicis et non sternendo in eis. — 1365, 15 aprile. 1402 C 10 t. 1324 267 ... A. 68 ...

~~223~~ 224

De poijolis non faciendis super foro et stratis publicis. — 1347, 10 ... 1372, 11 maggio 1334, ...

~~224~~ 225

Quod castellani non accipiantur in cives. — A. 17. ... 1346-47.

~~225.~~ ~~226~~ 226

Quod nulla mulier seu domicella sui juris existens extra terram Utini maritetur. — 1415, 29 lugl.

~~226~~ 227

De personis non capiendis per dominium in Utino. — 1327-32. A

~~227~~ 228

De personis et massarijs forensium capi in Utino non permittendis. — (1293, 2 ...) ... A. 61

~~228~~ 229

De absentibus in roijs. — 1402, C 10

~~229~~ 230

De stabulis porcorum sub tabulis non tenentibus. — 50 t.

~~246~~ ~~230~~ 231

De porcis alibi vendendis quam in mercato novo. — 1355, 15 ...

~~231~~ 232

De non audentibus porcos de grege vendere ligatos in foro novo.

~~232~~ 233

De scroffis non tenentibus euntibus per stratas. — 1343, 9 maggio.

~~233~~ 234

De poris non tenendis. — 1358, 18 giugno; 1355, 15 maggio

~~240.~~ ~~234~~ 235

De filantibus prope fructus sive poma. — 1402 C. 10 t.

~~235~~ 236

De frizentibus sepum in terra Utini — 1402 C 11

~~236~~ 237

De comburentibus polentam. — 1374, 13 aprile 1. p.

~~237~~ 238

De cane alieno non occidendo. — 1402, C 11

~~238~~ 239

De palumbis domesticis non occidendis. — 1343, 7 aprile

~~239~~ 240

De trahentibus cum scioppo et huic similia.

~~240~~ 241

De proicientibus lapides cum funda et balotta intra muros terre Utini.

~~241~~ 242

De animalibus mortuis extra braijdos Utini exportandis. — 1402 C 11

~~268.~~ ~~242~~ 243

De capris non ducendis cum pecudibus ad pasculandum. — A [illegible]

~~243~~ 244

De capris alienis non mulgendis. — A. idem

~~244~~ 245

De portoneriis portarum quod non dimittant portare fasciculos. | 1347, 15 gen. A. 05.

~~245~~ 246

De vicaytiis.

~~246~~ 247

De custodibus braydarum et tabelle sive camporum. | 1353, 9. ag.to

~~247~~ 248

De paysatoribus.

~~248~~ 249

De intrantibus braydis causa dandi dampnum. | A 54.

~~248.~~ ~~249~~ 250

De mittentibus equos extra de nocte. | 1382, 25 ag.to

~~247~~ ~~250~~ 251

De damno dato per scroffas in braydis alienis.

~~251~~ 252

De intrantibus braydas vel campos alienos.

~~2..~~ ~~252~~ 253

De intrantibus braydas.

~~250~~ ~~253~~ 254

De damno dato in braydis

~~254~~ 255

De arborum amputatione in braydis campis et pratis alienis. | 1419, 22 Dec.

~~250~~ 256
De facientibus herbam in pratis alienis.

~~256~~ 257
De accipientibus violenter poma forensibus.

~~257~~ 258
De intrantibus ortos in terra Utini | 1348, 1393. 1397, 25 maggio 1418, 9 agosto.

~~258~~ 259
De solutione ven(?) fiendā cum parvulis communi. | 1347, II novembre A 18 t

~~259~~ 260
De his qui delectantur datia communis quando venduntur et abbonnicant anichilando eadem. | 1380 1801 I

~~260~~ 261
De judeis

~~261~~ 262
De eisdem

~~262~~ 263
De eisdem

~~263~~ 264
De eisdem

~~264~~ 265
De rivendigulis fructuum

~~265~~ 266
De mercatoribus porcorum.

~~266~~ 267
De vicinis et agnatis. | 1427, 27 Sett.

~~[illegible]~~ 268

De dicentibus verba turpia in consi=lio vel coram dominis deputatis. | 1427, 29 Sett

~~[illegible]~~ 269

De non portandis armis in consilio. | [illegible] [illegible] ———

~~[illegible]~~ 270

De forensibus non permittendis vendere ad minutum in terra Utini. | [illegible]

~~[illegible]~~ 271

De custodibus tabelle Utini | [illegible] ———

~~[illegible]~~

De dominis astantibus seu iudicibus domini capitanei. | 1438, 29 Sett

1 Quod nemo vicinus vel forensis deum nec sanctos audeat blasfemare. Pag. 2

2 Super eodem. 〃 2

3 De non audentibus ludere nec audentibus tendere belles vel bestias ponere in cimiteriis Sancti Paoni et aliarum ecclesiarum. 3

4 De jure non reddendo diebus festivis in civilibus causis. 〃

5 De principio ordinis judicialis. 〃

6 De personis se presentandis ad judicium in pulsationibus campanarum et quomodo procedi debeat inter litigantes. 4

7 De personibus debentibus interesse in judicio ad sententiandum. 〃 4

8 De non audentibus sententiare nisi habent XXV annos. 5

9 De ordine habendo in judicio et cedulis fiendis. Pag. 5

10 De terminis statuendis in judicio. "

11 De dominabus ex officiis in iudicio. "

12 Quod exprimatur actio intentanda in primo termino. "

13 De frivolis et calidis exceptionibus cognoscendis " 6

14 De ~~non~~ habenda vel non habenda copia scripturarum. 6

15 De mandatis fiendis sine cedula. "

16 De induciis non dandis ad informandum. "

~~De induciis informandum.~~

17 De induciis advocati "

18 De terminis rationabilibus non dandis a quinquennio infra. " 6

19 De dicentibus instituta in judicio vel extra. 7

20	De officio cancellariorum apud judicium et ritum spangarum.	7
21	De quaternis quadernorum communis quibus cancellarii scribere debent quaderna communis.	9
22	De cancellariis non admittendis ad officium advocationis.	"
23	De danda vel non danda fide preconibus in commissionibus debitorum.	10
24	De preconibus et eorum salario.	"
25	De preconibus super vendendis animalibus.	"
26	Quod precones portare debeant vestes cum signo vel armatura.	10
27	De his qui non dimittunt se pignorarari.	
28	De preconibus non pignorantibus ad instantiam officialium communis.	"
29	De danda solutione mostro vel pignorum preconibus infra terciam diem. —	11.

30. De compellendis precoribus ad predicta — 11

31 De jure reddendo in causa mercationum vel mercedis. — " ~~11~~

32 Quod nullus vicinus audeat recipere cu-ram vel jus et actionem a forense contra vicinum nec tenere partem in mercibus eius etc. — 12

33 Quod habeantur pro vicino exercens opera vicinatus. — " ~~12~~

34 De venditionibus pignorum ad incantum — 13

35 De convictis per sententiam et obligantibus bona specialiter pro pignore quod per contradictionem intentur impedire nec vendantur ad incantum. — " ~~14~~

36. De contradicentibus ad bona illorum contra quos est sententialiter obtentum vel qui specialiter pro pignore obligaverunt vendantur ad incantum asserentibus ad se bona illa in proprietate vel possessione spectare et manutentoribus eorundem. — 15

37 De dominabus seu mulieribus contradicentibus ad bona ad incantum vendantur asserentibus illa fundum esse — 17

dotale vel specialiter pro pignore obli-
gata esse pro dotibus et juribus suis et
incantatoribus dandis.

38 De dominabus vel mulieribus contradicen- 20
tibus ne bona ad incantum vendantur as-
serentibus se ius in ipsis ratione dotium
vel jurium suorum habere.

39 De contradicentibus ne bona ad incantum 21
vendantur asserentibus se ius in ipsis
habere.

40 De relationibus spangarum reddenda- 22
rum cum nuntiis et scribendarum per can-
cellarios in actis.

41 De prescriptione non opponenda contra pe- 23
tentes et habentes livella

42 De spangantibus non valentibus preju- d° 24
dicare aliis habentibus super una eadem re
livella.

43 Quod una re spangata alie spangate d° "
intelligantur.

44 De non valentibus vendere livella super d° "
re aliestata sine notificatione fienda

domino livelli.

45 1422, 30 Sept. De non valentibus reassignare rem alivellatam si fuerit deteriorata culpa possidentis. 25

46 id De ecclesiis et religiosis non valentibus spangare sine speciali pacto. "

47 De vendentibus bis super aliqua tenuta. 26

48 De intromissionibus fiendis per cives Utini contra quoscumque in terra Utini. 26

49 De arbitris eligendis et compromissis fiendis inter affines super differentiis ipsorum. "

50 ~~[illegible]~~ De electione officialium declarante numerum, qualitatem personarum deputandarum et tempus durantie fienda. 27

51 De deputatione personarum in quarteriis et decaniis significantium eisdem deputatis defectus in terra nova predicta occurrendos. 28

52 De provisione fienda indigentibus personis de officio tutele negotiorum unde 29

et bonorum prodigorumque dementium interdictione.

53 De solemnitate habenda quando fiunt bonorum interdictiones et alienationes eiusdem prohibitiones et de forma tenenda in ipsorum publicatione. 30

54 De compellendis tutoribus et negotiorum curatoribus renuentibus earum administrationum reddere rationes. ~~[illegible]~~

55 De modo observando ad audiendas administrationum rationes et primo super inventariorum iustificatione. 31

56 De receptorum administratorum rationem gestionis reddentem justificatione. 32

57 De fine et absolutione fiendis in consilio per camerarium communis administratoribus administrationum suarum redditis rationibus quarum relatio per deputatos ibidem facta fuerit // ~~[illegible]~~

58 De prohibitione et exclusione factis de volentibus agere contra illos qui suam reddiderunt rationem administrationis et absolutionem a communi in consilio obtinuerunt. 33

59 De poena infringenda illis qui inventarium non fecerunt bonorum quorum administrationem gesserunt. 34

× 60 – De privatione officiorum tutelarum et ad negotia curariarum; (deputandis officiis personarum indigentium tutela vel cura non inventis.) 35

× 61 – – De extraneis ad officia tutelarum et curarum deputandis officiis personarum indigentium tutela vel cura non inventis ~~35~~))

62 De auxilio remedio et favore dandis in trahendo dolositates, deceptiones et fraudes datas impotentibus et miserabilibus personis. 36

63 De solemnitate adhibenda in bonorum stabilium alienationibus illorum quibus prohibitum est absque hac solemnitate alienare. ~~35~~))

64 De salario ipsis deputatis debendo et prohibitione scribendi dicta acta per alios quam communis notare. 37

65 Quod major frater non possit alienare de bonis stabilibus in prejudicium minorum. Constitutio generalis colloquii. 38

66 De auctoritate camerari communis Utini ›› ~~38~~

in expendendo pro utilitate ejusdem communis sine aliqua deliberatione.

67 Quando et quotiens in anno Camerarius teneatur reddere rationem sue administrationis et determinatio salarii calculatoris et cancellariis. 39

68 Quod Camerarius teneatur facere scribi introytus et expensas quas fecerit singulis octo diebus per unum ex cancellariis communis. ~~39~~ "

69 De pulsatione consilii. 40

70 De consiliariis non venientibus ad consilium. 41

71 De non audentibus loqui in consilio cum petitur arengare.— 42

72 De pueriis communis exigendis per procuratores. " ~~42~~

73 De ingiuriantibus sibi ad invicem in consilio 43

74 De revelantibus propositiones et deliberationes statum publicum tangentes.— ~~43~~ "

75 — De revelantibus deliberationes consiliarias privatas personas tangentes et pena. — 44

76 — Quod electi de consilio vel officiis communis teneantur acceptare officium sub pena XXV ducatorum et de auctoritate dominorum sapientum deputatorum. — ~~44~~ "

77 — De facientibus de caput ad brigas et dissensiones. — 45

78 — De euntibus ad faciendum rumorem pensato animo. — ~~45~~ "

79 — De his qui traxerint arma. — 46

80 — De incipientibus rumorem in platea — 47

81 — De percucientibus cum pugno vel alapis infra confinia platee.

82 — De mulieribus clamantibus ad invicem. — ~~47~~ "

83 — Quod quilibet possit pignorare pro suo pane et vino. — 48

84 — De accipientibus pileum vel caputeum — " ~~48~~

violenter.

85 De percussione alterius sine sanguinis effusione. 48

86 De percussione alterius ultra duos ictus. 〃 48

87 De percussione alterius cum sanguinis effusione. 〃 48

88 De trahentibus lapides ad rumores. 〃 48

89 De homicidiis. 49

90 De interficientibus precio vel facientibus interficere. 50

91 De interficientibus homicidas. 〃 50

92 De compellendis offensis ad jurandum de sua injuria. 51

93 De offensa facta officialibus comunis. — 〃

94 De furibus et eorum penis. 〃 51

95 De robariis non vendendis infra tertiam diem. 52

96	De declaratione treuguarum non extinctarum propter comedere et bibere insimul habentes treuguas.	52
97	De personali noctis custodia.	"
98	De discurrentibus equitibus per terram post sonum campane tertium.	53
99	De ire euntibus de nocte sine lumine post tertium sonum campane.	"
100	De ludentibus post tertium sonum campane.	54
101	De astando capitaneo in rumoribus.	55
102	De transeuntibus murum vel fossatum terre Utini	"
103	De mittentibus scalas ad cancellos propter maioranam tollendam, vel alia occasione quacumque.	56
104	De rumore ignis.	"
105	De pena illorum qui furantur aliquid de domibus que comburuntur. —	"

106	De officio judicum et juratorum.	57
107	Quod quilibet teneatur ponderare cum recta statera.	61
108	Quod nullus utatur statera cum uncis minutis. –	62
109	De non ponderando cum statera non bullata bulla juratorum.	"
110	Quod quilibet teneatur mensurare ad brazolarium de Venetiis.	"
111	De ponderatoribus farine, bladi et becherie in fraude inventis.	"
112	De fraude farine.	63
113	De ponderatoribus bladi et farine	
114	De residentia ponderatoris ad pesam.	"
115	De farina vel blado restituenda.	"
116	De restitutione bladi ad pondus.	"
117	De pondere panis pro tempore	64

118 De non facientibus panem ad pondus. 65
119 De balanciis tenendis per juratos eorum officio. "
120 De pane venali bullando et bullis dandis per juratos. "
121 De fornatoribus qui non consignant panem. " ~~65~~
122 De fornatoribus. 66
123 Quod fornatores non possint facere tesas ad vendendum. "
124 De fornatoribus non bene coquentibus panem. "
II 126 III. De datio panis super fornatoribus. "
I 125 II. De fornatoribus devastantibus panem " ~~66~~
127 De ponderatoribus becharie et eorum salario. 67
128 De ponderatoribus carnium. "
129 De juratis becharie sive officialibus. "

130 Quod becharii non audeant vendere carnes alibi quam in macello. 67

131 Quod becharii teneantur dare unam libram carnium cuique petenti. „

132 De vendentibus pinguem ad pondus et alia membra animalium 68

133 De ementibus edos vel agnos ultra confinia „

134 Super eodem. „

135 Quod nullus causa revendendi audeat emere agnos vel edos nisi fuerit becharius. „

136 De his qui conducunt bestias extra terram vel exportant. 69

137 De ducentibus bestias extra. „

138 Quod nemo becharius audeat tenere agnos vel edos vestitos. „

139 Quod nullus becharius audeat incidere carnes ante primam. „

140 Quod nullus becharius audeat vendere carnes pecudinas pro carnibus castratinis et alias pro his quod non essent. 70

141 Quod becharii teneantur ostendere bestias „

ponderatoribus.

142 Quod quilibet teneatur carnes per ponderatorem facere ponderari. 70

143 Quod quilibet teneatur dicere precium carnium ponderatori. "

144 Quod quilibet becharius teneatur interficere carnes ad mandatum ponderatoris. "

145 Quod nemo becharius audeat carnes excoriatas portare ad macellum. 71

146 Quod nullus becharius audeat tenere armarium vel trabitum. "

147 Quod nemo becharius audeat accipi facere rugnones. "

148 Quod nemo becharius presumat plures carnes tenere in uno eodemque desco. "

149 Quod becharii teneantur et compellantur satisfacere venditoribus bestiarum. "

150 Quod becharii teneantur excoriare animalia pro precio competenti. 72

151 De beccariis non audentibus ponere porcum in carnibus. 72

152 De vendentibus carnes ad minutum. "

153 De carnibus consignandis datiariis. "

154 De piscatoribus. "

155 Quod piscatores teneantur portare pisces super foro novo ad vendendum. 73

156 Quod nullus piscator audeat extra civitatem portare pisces recentes cum cauda. "

157 Quod nullus piscator forensis audeat hospitari in mercato cum piscibus. "

158 Quod nullus civis audeat cum forense piscatore partem habere. "

159 Quod nullus hospes audeat emere pisces ante meridiem ultra quinque denarios. "

160 Quod nullus hosterius vel civis audeat pisces vendere crudos. 74

161 De vendentibus caseum ad minutum. "

162	De forensibus vendentibus caseum.	75
163	De caseo non emendo alibi quam in platea causa revendendi.	"
164	De caseo non portando extra terram Utini per forensem.	"
165	De caseo non exportando per vicinum	"
166	De ponentibus aquam cum cristerio in vegetibus vini.	"
167	De tabernariis vendentibus vinum ad spinam.	76
168	De tabernariis non trahentibus plenam buccam.	"
169	De vasis in taberna tenendis quae sint recte mensurae.	"
170	De tabernariis tenere debentibus vasa vel ciatos tenentia mensuram.	"
171	De non vendendo vinum ultra impositionem nisi cum mensura.	77
172	Super eodem	"

173	De tenentibus tabernam apertam post tercium sonum.	77
174	De ponentibus linum rotii in Rabiola	78
175	Quod nullus audeat immitere terrarum in Rabiola	"
176	Quod vicinus emens vinum a forense illud in aliam carrigam transferre teneatur.	"
177	De mensurantibus vinum et eorum salario.	79
178	De agnelatoribus.	"
179	De ludentibus super rebus alicujus manapaste.	80
180	De mutuantibus nisi ad rectas usuras.	"
181	De quartariis et eorum salario.	"
182	Quod nullus quartarius vel alius audeat emere aliquod remanente bladi.	81

183	Super eodem de quartariis	81
184	Quod nullus possit vendere bladum alenum et cepe.	"
185	Quod nemo audeat mensurare nisi cum recta mensura bullata communis.	82
186	De vendentibus sal super curribus in mercato	"
187	De vendentibus sal in platea fori novi.	"
188	De fornesariis super vendenda calcina	"
189	De textoribus et de mensura ad quam facere debeant telam.	83
190	De speciariis non aucupantibus mercatum.	"
191	Super eodem de speciariis.	84
192	De mercatoribus quibus et eorum quaternis fides adhiberi debeat.–	"

193	De instrumentis feneratorum elapso quinquennio non petendis.	85
194	Quod nullus fenerator audeat tenere duos aut plures libros unius tenoris.	"
195	Quod nullus fenerator audeat scribere per abacum.	"
196	Quod quilibet fenerator pignoranti teneatur polizam pignoris exhibere.	86
197	Quod feneratores non audeant diebus festivis stationes tenere apertas.	"
198	De falsificantibus bombacinum.	"
199	De ferro consignando stateriis.	"
200	Super eodem.	87
201	De berchanis bullandis	"
202	De ementibus pullos, capones, gallinas infra confinia animo revendendi.	"
203	De ovis, gallinis, pullis et cetera non	88

exportandis.

204 Quod nemo vicinus vel forensis audeat vel presumat pullos emere vel emptum ire extra portas terre Utini videlicet infra confinia consueta. 88

205 Quod nemo audeat emere caxollas vel vitellos ante meridiem.

206 De coperientibus domos cum scan dulis.

207 Quod quilibet possit laborare su per muro vicini sui

208 De non audentibus incarspare fe num, stramen, bedeckins, fraseas vel sorgalia.

209 Quod nullus audeat in via publi ca in terra Utini intrinseca face re frascarios.

210 De impedientibus vias publicas extra muros domorum suarum.

211 De proicientibus scovatias in stratis publicis.

212 De projicientibus turpitudinem in stratis.

213 De stercoribus non projiciendis in stratis in die nec de nocte.

214 De projicientibus turpitudinem in puteis Utini.

215 De tendentibus super muros cisternarum seu puteorum.

216 De pellibus non tendendis in terra intrinseca Utini.

217 De projicientibus scoriam in rogiis.

218 De seglariis stropandis.

219 De sternentibus in stratis.

220 De non tenendo musculinos letaminis in stratis publicis. —

221 De fimo sive letamine non sternendo.

222 De non tenendo fimum circa gurgites. —

223 De reparando stratis publicis et non sternendo in eis.

224 De poyolis non faciendis super foro et stratis publicis.

225 Quod castellani non accipiantur in cives

226 Quod nulla mulier seu domicella sui juris existens extra terram Utini maritetur.

223 227 De porcis non capiendis per dominium in Utino

228 De porcis et massarijs forensium capi in Utino non permittendis.

229 De abluentibus in roijs.

230 De stabulis porcorum sub tabulis non tenendis.

231 De porcis alibi vendendis quam in mercato novo.

232 De non euntibus porcos de grege vendere ligatis in foro novo.

233 De scroffis non tenentibus eunti-
bus per stratas.

234 De porcis non tenendis.

235 De filantibus prope fructus sive po-
ma.

236 De frizantibus sepum in terra Utini.

237 De combirentibus polentam.

238 De cane alieno non occidendo.

239 De palumbis domesticis non occiden-
dis. —

240 De trahentibus cum sclopo et huic
similia.

241 De proiicientibus lapides cum funda
et balotta contra muros terre Utini.

242 De animalibus mortuis extra Bray-
das Utini exportandis —

243 De capris non ducendis cum pecu-
dibus ad pascolandum. ——

244 De capris alienis non mulgendis.

245 De portoneriis portarum, quod non dimittant portare fasciculos.

246 De ovaytis.

247 De custodibus braydarum et tabel=le sive campariorum.

248 De paysatoribus.

249 De intrantibus braydis causa dan=di damnum.

250 De mittentibus equos extra de nocte.

251 De damno dato per scroffas in bray=dis alienis.

252 De intrantibus braydas vel campos alienos

253 De intrantibus braydas.

254 De damno dato in braydis.

255 De arborum amputatione in braydis, campis et pratis alienis. — —

256 De facientibus herbam in pratis alienis.

257 De accipientibus violenter poma foren-
sibus.

258 De intrantibus ortos in terra Utini.

259 De solutione non fienda inim parvu-
lis communi. ——

260 De his qui detestantur datia co-
munis, quando vendunter et abho-
minant annihilando eadem. —

261 De judeis.

262 De eisdem

263 De eisdem

264 De eisdem

265 De rivendigulis fructuum

266 De mercatoribus porcorum.

263 ~~De vicinis et agnatis~~

De dicentibus verba turpia in consilio vel coram dominis deputatis.

De non portandis armis in consilio

De forensibus non permittendis vendere ad minutum in terra Utini.

De custodibus tabelle Utini.

De dominis astantibus seu judicibus domini capitanei.

43

600

Index personarum. ~~Indice dei nomi~~

✓ Andreas barbierius R. 100 n. 2 a. 1407.
✓ Andreas de Saona R. 76 n. 2 a 1409 = (de Poona) R. 100 n. 2 a. 1407.
✓ Antonius de Cavalcantibus R. 69 n. 2 a. 1413.
✓ {Antonius siriduvarius R. 107 n. 5 a. 1367.
✓2 {Aulivus aurifex R. 107. n. 5 a. 1367.
✓1) Antonius Nussii R. 76. n. 2 a 1409.
✓ Bassanus preco R. 100 n. 2 a. 1407.
✓ Benvenutus notarius R. 193 n. 2 a. 1348.
✓ Candidus de Tarcento R. 76 n. 2 a. 1409.
✓ Cherubinus – R. 33. n. 4. a. 1412 –
✓ Crescimbenus capitaneus R. 89 n. 1 a 1346, 1347.
. Cucetta R. 32 n. 3 a. 1347 – App. V. a. 1362. p. 118, p 119
✓ Dominicus pelliparius R. 76 n. 2 a. 1409.
✓ Federicus de Valentinis Deput. R. 71 n. 4 a. 1416.
✓ Franciscus Bembo Locumtenens pag. 1.
✓ Franciscus notar. Lancii R. 76 n. 2 a 1409.
✓ Gabriel de Soldoneriis R. 76 n. 2. a. 1409.
✓ Galidessius de Andreottis R. 155 n. 2 a. 1381., app. V a. 1362. p. 119
✓ Guiguccius porcarius R. 231 n. 1 a. 1355.
✓ Hector notarius pag. 5 a. 1390. – App. V. a. 1362. p. 118. App. VII. a. 1387. p. 123
✓ Henricus ~~de~~ Zarnea) R. 193 n. 2 a. 1348.
✓ Hermanus miles de Carnea R. 193 n. 2 a. 1348.
✓ Hermanus de Percoto R. 107 n. 5 a. 1379.
✓ Hestor de Pisis tubator Pag. 2.
✓ Iacobus de Cergneo R. 33 n. 4 a. 1412.
✓ Iacobus Manini ~~no~~ R. 76 n. 2 a 1409.
✓ Iacobus Trevisano Locumtenens R. 41.
✓ Iohannes de Castro R 76 n. 2. a. 1409
✓ Iohannes de Cassinis Capitaneus R. 76 n. 2 a. 1409. (p. 120
✓ Iohannes de Cavalcantibus. R. 33 n. 4 a. 1415 = R. 51 n. 2 a. 1423. V. a. 1400
{Iohannes de Lisono Capitan. R. 136 n. 2.
2 {Iohannes de Monticolis Capitan. R. 6 n. 2 = R. 79 n. 3 a. 1352.
{Iohannes Moysi decan. R. 51 n. 2 a. 1423 = Deput R. 267 n. 1 a. 1427.
1) Iohannes de Faganea R 76 n. 2 a. 1409.

✓ Johannes Patrha R. 35, 39. App. IV. n. 1. p. 116.
✓ Johannes de Susannis decan. R. 51 n. 2 a. 1423.
✓ Johannes Tomasii R. 100 n. 2 a. 1403.
✓ Leonardus ser Hectoris R. 76 n. 2 a. 1409.
✓ Leonardus de Miulitis capitan. R. 77 n. 1 a. 1400.
✓ Leonardus de Montagnacco notar. R. 76 n. 2. a. 1409.
✓ Ludovicus Patrha R. 69 n. 2 a. 1414.
✓ Machor de Camino R. 76 n. 2 a. 1409.
✓ Machor de Cramis R. 100 n. 2 a. 1388.
✓ Marquardus de Fratina caniparius curie et Decan. 51. n. 2 a. 1423.
✓ Marquardus de Randeck Patrha pag. 3 n. 2 App. III. p. 120
✓ Meliadussius de Andreottis R. 100 n. 2 a. 1400, App. VII. a. 1387. p. 123, a. 1389 p. 125
✓ Misindea R. 231 n. 1 a. 1386.
✓ Nicolaus faber R. 76 n. 2 a. 1409.
✓ Nicolaus de Fratina capitan. R. 192 n. 6 a. 1347 = R. 193 n. 2 a. 1348.
✓ Nicolaus Manini notar. R. 72 n. 1 a. 1389, App. VII. a. 1387. p. 123
✓ Nicolaus Patrha. R. 79 n. 3 a. 1352.
✓ Nicolaus Raynoldi deput. R. 69 n. 2 a. 1412.
✓ Nicolaus ser Tristani R. 100 n. 2 a. 1401
✓ Nicolussius capitaneus R. 70 n. 2 a. 1391.
✓ Nicolussius de Castilleriis capitan. R. 35, R. 39.
✓ Nicolussius Orbiti R. 193 n. 2 a. 1348. App. V. a. 1362. p. 117, p. 119 (VIII a. 1348. p. 128 n. 1
✓ Panceria (de la Torre) R. 95 n. 3 a. 1363.
✓ Pantaleo R. 224 n. 3 a. 1372
✓ Pelegrinus decanus de Burgo Aquil. R. 237. n. 5 a. 1374
✓ Petrus Beloni R. 76 n. 2 a. 1409. N.º 92
✓ Petrus Cataldini datiar. panis 2º R. 117 n. 2 a. 1401. = 1º R. 76 n. 2 a. 1409 =
✓ Petrus de Fuxo marescalc. curie R. 95 n. 1 a. 1350.
✓ Petrus Virgin R. 217 n. 6 a. 1383
✓ Philippus de Aridiciis capitan. R. 267.
✓ Popossius pictor R. 80 n. 2.
~~Pecanus Cherubini R. 33 n. 4~~ a. 1412.
Putius (Pucius) de Senis capitan. pag. 1.

✓ Saginus de Zamorellis gastaldionus R. 227 n. 3.
✓ Sclavucius R. 224 n. 3 a. 1347.
✓ Sigardus R. 224 n. 3 a. 1347.
✓ Stefanus notarius R. 192 n. 6 a. 1362, App. V. a. 1362. p. 118, p. 119.
Thomas de Placentinis capitan. R. 41.
Toppus R. 95 n. 1 a. 1350.
Tristanus de Savorgnano R. 33 n. 4 a. 1404, R. 76 n. 2 a. 1409. V. a. 1400. p. 120
Uciglutus Pinciani R. 133 n. 4.
Vitalis Miani Locumten. R. 267.
Zanitellus notarius R. 51 n. 2
Zanninus de Prata capitan. R. 50, R. 106 n. 1. App. VI. p. 121.

---

1 Ulvinus q. d.ni Phaloriis de Utino App. I. n. 2.
✓ Nicolaus notarius App. I. n. 2. p. 113. a. 1306
✓ Michael q. Albitani ibid
✓ Daniel Wercius ibid
✓5 Nicolaus Nasuti ibid.
✓ Brunus de Lignamine ibid.
✓ Adrionus Casthaldo Utini ibid. p. 114. a. 1306
✓ Jacobus q. Antonii cerdo de Rifano ibid.
✓ Antonius de Venzono App. I. n. 2 a. 1362. p. 114
✓10 Piligrinus de Venzono ibid.
✓ Leonardus q. ser Hectoris capitaneus id. a. 1395. id.
✓ Azolinus de Zubertinis capit. App. II. p. 114. V. p. 119
✓ Johannes de Zuxo Vice-Capit. App. IV. a. 1390. p. 115
✓ Federico di Savorgnano App. IV. n. 1. p. 116,
15 Giovanni di Moravia Petcho. ibid
✓ Guronus sartor App. V p. 116
✓ Candidus speciarius ibid p. 117,
✓ Zannus cerdo ibid p. 117, a. 1362. p. 118
✓ Nicolusius de Pincoto ibid. id.
20 Nicolaus Warbiti ibid. id.
✓ Matiussius de Prampergo Vice-Capit. App. V a. 1362 p. 117
✓ Nicolusius de Villalta Capitan. ibid
✓ Bennatus q. Petri Baldini camerar. ibid
✓ Franciscus de Nimis ibid — e p. 118, 119
25 Fridericus Ottacini ibid
✓ Franciscus de Savorgnano miles ibid
✓ Paganus de Savorgnano miles
✓ Azilinus d.ni Zumbertini leg. doct.
✓ Bilunisius, et p. 119
30 ✓ Leonardus Arcolonianus
✓ Gabriel de Cremona
✓ Johannes Ravani
✓ Missius, et p. 119
✓ Margarittus
35 Raynerius tuscus
✓ Johannes d.ni Jacomini
✓ Simon notarius
✓ Nicolaus Valentini
✓ Tinghus
40 Nicolaus d.ni Gabrielis de Cremona — App. VIII a 1387. p. 123, et App. VIII a. 1387. p. 123
✓ Brunatius — et p. 119.

42 Philippus ser Albrignetti App. V. a. 1362. p. 118 et p. 119.
✓ Jacobus Nasitti ibid.
✓ Venutus Cataldini *, et p. 119
✓ Nicolaus Ranconi
✓ Ignatius
✓ Nicolaus magistri Gregorii, et App. VII a. 1387. p. 123
✓ Pincerninus
✓ Rodulphus Furussii
50 Jacomatius Sartor
✓ Michilinus tuscus
✓ Thomas aurifex
✓ Odricus Cassine
✓ Jacobus notarius Gelli
55 ✓ Antonius de la scarparia
✓ Johannes de Parma
✓ Philippus magistri Errardi
✓ Uriolus
✓ Nicolussius Baldane
60 Johannutus porcarius, et p. 119
✓ Petrus expenditor, et p. 119
✓ Vinturellus spadarius, et p. 119
✓ Bonaguida speciarius
✓ Paulus notarius
65 Johannes Nani aurifex
✓ Conradus d.ni Uzeli
✓ Petrus Antivani
✓ Pascolus de burgo, et p. 119
✓ Monachinus.
70 Purcardus, Pulcardus id. et p. 119
✓ Franciscus Miulitte
✓ Paulus de Mulargis
✓ Leonardutius cont
74 ✓ Franciscus Birtulini

80 Candidus speciarius Ap. V a. 1362 p. 118 et 119
✓ Bermannus notarius Rusitti ibid.
~~Franciscus~~ Leonardutius de Reazicto ibid., et p. 119
Suppus cerdo ibid.
✓ Laurentius bercHandarius ibid.
85 Candidus notarius ibid.
✓ Raynoldus draperius ibid.
✓ Nicolaus Blasotti V. a. 1352. p. 119
✓ Zaninus de Burgo ibid.
✓ Leonardus purcarius ibid.
✓ 90 Jacomutius pelliparius ibid.
✓ Paulus de Mulargis ibid.
✓ Carlavarius ser Uzelli ibid.
✓ Andreas Maurocenus Capitan. V a. 1364. p. 119.
✓ Nicolaus Ropretti V. a. 1400. p. 120
95 Andreas de Monticulis capitan. VII. a. 1387. p. 123
✓ Colussa de Bombenis ibid.
✓ Detalmus ibid.
✓ Petrus de Bellonis ibid.
✓ Valentinus de Valentinis id.
100 ✓ Leonardus de S. Daniele id.
✓ Laurentius Arpussii id.
✓ Franciscus de Cavalcantibus id.
✓ Nicolussius ser Zani id.
✓ Manfredus draperius id.
105 ✓ Nicolussius notarius de S.ta Maria id.
Pasqualus de Burgo Glemone id.
✓ Zacius de Burgo Glemonae id.
Moises id.
✓ Chumutius molendinarius VII. a. 1405. p. 126.
110 ✓ Johannes Carbonelli Capit. VIII. 1348. p. 128.

Civilis fori causarum extra-
vagantiumque iurgiorum
quibus ~~totit~~ totius popu-
li facies latiùs et nego-
tiorum interesse ob innu-
meras actiones suggestus
ad presidium lacessitur,
quanto clarior et brevior
ordo est, tanto partium
votis gratius occurritur
et exinde voragini dis-
pendium minus indulge-
tur. Quo circa precla-
rus et magnificus miles
dominus Franciscus Bem-
bo pro serenissimo et
excelso ducali dominio
Venetiarum patrie Fori-
julii et urbis hujus uti-
nensis bene meritus
gubernator atque le-
gum doctor Egregius
dominus Petrus de [illegible]
Capitaneus, Consilium
et Regimen comunitatis

ejusdem terre quibus
plurimum cordibus
inest bone guberna-
tioni et salutifero sta-
tui et libertati ip-
sius terre Utricensis
paterna quadam be-
nevolentia et sollicitu-
dine possetenus inten-
dere et providere et ci-
ves suos in litigiis pro-
lixitate temporis ma-
gnis laboribus et
sumptibus non grava-
ri, sed quibuscunque
debitam justitiam exhi-
beri, premissorum con-
sideratione animadver-
tentes statuta causa-
rum civilium ejusdem
terre et aliorum nego-
tiorum et litium que
multifariis et inopina-
tis eventibus varietates et
prolixitates sic se multipli-
ces continere esse que liti-
gantibus propter ipsorum
chaos dispendio et jacture
affectantesque propterea

illa pro publico omnium bo-
no corrigere et in melius
reformare ut debitis sicut
convenit modis quoque jur-
gia concludantur. Et in
additionibus, diminutioni-
bus vel interpretationibus
iuris communis litigantes
sentiant ex celeri natu-
ra causarum se pluri-
mum ab expensis et labo-
ribus relevatos cum con-
silio, voluntate et consen-
su omnium civium et
universitatis dicte terre
Utini jusserunt et decre-
verunt in ipsis suppleri
defectus et superflua
resecari, quibus sub jus-
ticia et equalitate cete-
ri ducerentur. Circa
que perficienda eorum
sapientes et notabiles
consultores et reforma-
tores constituerunt. Qui
ad laudem et gloriam
omnipotentis Dei patris,
filii et spiritus sancti
atque intemerate vir-

ginis gloriose ejus ma-
tris et totius celestis
curie triumphantis ac
ad honorem et felicem
statum prelibati sere-
nissimi ducalis domi-
nii et sancte aqui-
lejensis ecclesie, nec
non ad conservationem
bonum statum et li-
bertatem prefate com-
munitatis terre Utini:
in nomine Conditoris
universe creature qui
sapientia fundavit ter-
ram et firmavit celos
prudentia, quique om-
nis regiminis et guber-
nationis est alfa et
o, jam dicta statu-
ta et ordinamenta co-
munitatis terre Utini
cum summa prudentia
et discretione correxe-
runt, regulaverunt, con-
stituerunt, reformave-
runt et firmaverunt
ut infra seriatim ap-
paret sub anno domi-

nice natiuitatis millesi-
mo quadringentesimo
vigesimo quarto, indi-
tione secunda. Que
omnia ordinamenta pre-
fatus dominus Locum-
tenens suam in eis
interponens auctorita-
tem et decretum, ac
dominus Capitaneus,
Consilium et regimen
dicte terre Utinensis
per eorum laudabilem
sanctionem affirman-
tes, approbantes et ro-
borantes mandaverunt
illa a quibuscunque
personis inviolabiliter
observari sub bannis
et penis in eis adie-
tis.

Que quidem Statuta
et ordinamenta infra
contenta in presenti
volumine ex mandato
et deliberatione antefati
domini Locumtenentis
ac prescriptorum domi-

norum Capitanei, Con-
silii et Regiminis ter-
re Ultrini alta voce
proclamata et publi-
cata fuerunt in loco
solito plathee communis
dicte terre Ultrini per
Nestorem de Pisis tu-
batorem prefati domi-
ni Locumtenentis sub
millesimo quatuorcen-
tesimo vigesimo quin-
to indictione tertia
die Jovis duodecimo
mensis Julii mandan-
tes illa inviolabiliter
observari a quibus-
cunque personis sub
penis et bannis in
eis contentis. ——

1. Quod nemo vicinus vel forensis Deum nec Sanctos audeat blasphemare.

Statutum et ordinatum fuit quod quicumque vicinus vel forensis in Utino blasphemaverit Deum vel beatam Virginem Mariam vel Sanctum contra preditorum vel alicujus eorum imaginem vel figuram seu sputaverit ipsorum imaginem seu eam pedibus calcaverit aut cum cultello vel alia quacumque re percusserit cadat in penam unius marche denariorum Aquilejensium. Si vero contra aliquos vel aliquem Sanctorum vel Sanctarum predictarum vel aliquod ex eis fecerit cadat in penam medie marche denariorum Aquilejensium pro

quolibet vice. Cujus pene-
tertia pars sit Capitanei, ter-
cia accusatoris et reliqua
tercia sit communis. Cujus
deposito fiat coram Capi-
taneo et duobus de consi-
lio et teneatur in credentia.
Si vero talis persona fuerit
que penam predictam
solvere non possit Capita-
neus teneatur ipsum poni
facere ad berlinam man-
surum ibidem per diem in-
tegrum. Et quod pena pre-
dicta sive pecuniaria sit
sive vituperosa sibi remit-
ti non valeat ullo modo. Et
si contencio fuerit utrum
verba prolata per illum qui
fuerit de blasfemia accu-
satus importaret blasfe-
miam vel non. De quibus
verbis qualiter fuerit ste-
tur dicto accusatoris et de
dicta contencione delibera-
cioni Capitanei et consi-
lii terre Utini. Et si con-
tingerit aliquem poni ad
berlinam pro hujusmodi ex-

rore preconizatum per precones quod ponitur pro hujus modi crimine (1)

(1) 1347, XXXI Decembris. [In Consilio Terre Utini] ordinatum fuit quod de blasfemantibus Deum, Sanctos quod ordinamentum mandetur execucioni. Ann. I, 43.

1394, 13 martii. In Consilio Terre Utini statutum, sancitum et ordinatum fuit quod nulla persona de cetero audeat vel presumat in aliquo loco eiusdem Terre blasfemare Creatorem suum omnipotentem Deum vel eius intemeratam genitricem virginem Mariam vel aliquem sanctum seu sanctam sub pena XXV libr. solidorum totiens committenda et exigenda quociens contrafactum fuerit, cuius pene quarta pars applicetur publico dicte Terre, alia quarta D. Capitaneo, alia quarta Camerario et procuratoribus dicti Comunis et sint solliciti ad faciendum exigi dictam penam sine aliqua remissione et alia quarta pars accusatori. Volentes conditores huiusmodi presentis ordinamenti quod una sola persona bone fame et fide digna possit accusare D. Capitaneo et duobus de Consilio quamcumque personam in predictis transgredientem et quod sibi adhibeatur plenissima fides in secretoque debeat retineri.

Ann. XI, 42.

2. Super eodem.

Item statutum fuit quod
siquis inhoneste locutus fue
rit de deo vel beata Maria
seu sanctis eius verba illici
ta proferendo dicendo scilicet
quod Deus nec sancti pos
sent facere et similia ver
ba pertinentia ad contemp
tum, cadat in penam XL
denariorum. Cujus pene ter
cia pars sit Capitanei ter
tia accusatoris et tercia co
munis et uni soli accusa
tori credatur si fuerit bone
fame. Cujus deposicio fiat
coram Capitaneo et duobus
de consilio et teneatur in cre
dentia. Et si solvere non
posset ponatur ad berlinam
per diem medium perman
surum, Et qua pena predic
ti sibi remitti non possit

ullo modo ut supra dictum est in proxime supradicto ordinamento. Et si contentio fuerit de verbis prolatis stetur in supradicto proxime statuto dictum est.

3.

3. De non audentibus ludere nec audentibus tendere pelles vel bestias ponere in cimiteriis sancte Marie majoris et aliarum ecclesiarum. —

Firmatum fuit quod nullus terrigena vel forensis major XIV annis audeat ludere ad ludum aliquem taxillorum, zonorum, pillotorum vel trocharum seu aliud ludum terrefoditurum vel bestias quascumque ponere aut pelles tendere in cimiterio ecclesie majoris Utinensis et aliarum ecclesiarum. Et qui contrafecerit cadat in penam X pro qualibet vice applicandam.

4. De jure non reddendo diebus festivis in civilibus causis.

Statutum fuit quod dominus Capitaneus seu alius rector in Utino diebus donnunis et festivis et solemnibus seu feriatis in libro constitutionum generalium (1) declaratis super causis civilibus ad jus reddendum pro tribunali sedere non debeat neque valeat et per cave[n]tiam sacrato[rum] et honorem sententias non latas et acta gesta et actitata contra formam et tenorem dicti statuti nullius sint efficacie vel valoris. De juribus tamen livellorum et impositionibus spangarum ac pignorationibus et de omnibus aliis dependentibus a juribus livellorum cognosci et diffiniri possit et ipsorum occasione sedere

(1) Solo nel 1366 ebbe il Friuli il suo codice di leggi e procedura civile e criminale ad opera del Parlamento. Marquardo di Randeck Patriarca d'Aquileja ~~[illegible]~~ approvato tre patiche, lo promulgava il 26 aprile col titolo di Constitutiones Patriae Foriiulii. Ebbe vigore sino alla caduta del dominio patriarcale nel 1420. Riformato dal Parlamento sotto il governo veneto nel 1429, ebbe successive modificazioni nel 1565 e 1673. In quest'ultima occasione ~~tale statuto era~~ fu anche tradotto in italiano. Dal 1484 in poi se ne contano più edizioni latine e volgari.

debeat dominus Capitaneus ad jus reddendum per totam ecclesiam ante festum nativitatis et resurrexionis domini. Decani vero Utinenses et infra fossata post prandium diebus feriatis et non feriatis sedere valeant ad jus reddendum in decanijs suis: ante prandium vero minime. Et hoc possit solvere a XX soldis infra (2)

(2) Nel cod. A 17 questa rubrica sta così:

De terminis non tenendis ante tercias die lune et die veneris.

Statutum et ordinatum fuit per D. Capitaneum et Consilium Terre Utini quod de cetero non teneantur aliqui termini nec fiant die Lune et die Veneris ante Tercias per D. Capitaneum ~~et~~ vel ejus Vicesgerentem in Terra Utini; si aliqua sententia coram dicto D. Capitaneo ~~et~~ vel ejus Vicesgerenti ferretur ~~et~~ vel lata fuerit in contumacia alicujus nullius penitus sit valoris. Et hoc ~~ita~~ imo firmatum fuit ~~quod~~ quia ipsis diebus continuo fit Consilium ante Tercias, in quo quidem Consilio necessario appartet quod ipse D. Capitaneus intersit, ac etiam alii Consiliarii qui propter hoc non modicum dampnum sustinere possent.

(A 10 t.)

~~1344, 7 Dec. A 10 t~~

5. De principio ordinis judi-
cialis.

Ut prolixitas litium va-
leat evitari et brevior sti-
lus judicii de cetero habea-
tur a Statutis fuit quod cam-
pana minoris ecclesie ma-
joris castri Ulmi ad seden-
dum in judicio et jus tenen-
dum pulsari debeat cum
fune statim post elevatio-
nem corporis domini in ec-
clesia memorata. Et durat
pulsando diligenter usque
quo presbiter celebrans ibi-
dem spoliatus recesserit ab
altare. Ipsa quoque pulsa-
tione facta supersedeatur
per condecens intervallum
juxta discretam provisio-
nem pulsantis. Elapso au-
tem dicto intervallo pulse-
tur secundo ~~dato~~ congrue faciendo

in fine aliquos clangores
subcincte ut hujusmodi pul
satio campane juridice no
scatur fore secunda ~~[illegible]~~. Quod si
non celebraretur missa ea ho
ra ut est dictum, tunc pul
~~[illegible]~~ pulsandi ad predicta
fidelitati et prudentie pul
santis relinquatur. Pulsa
tori autem deputando ad
predicta per tempora sala
rium conveniendum per
dominium et commune pro
rata modis omnibus persol
vatur. ——

A.

(1351 A 12).
(~~1351~~) ~~A 12~~

6. De personis se presentandis ad judicium in pulsationibus campanarum et quomodo procedi debeant inter litigantes. ———

Ne aliquando in causis fraudulenter agentes valeant ~~[illegible]~~ gratulari (1) Ordinatum fuit quod in comparitionibus terminorum si actor non comparuerit in prima vel secunda pulsatione campanarum pulsantium pro terminis audiendis juridicis aut interim solvere teneatur ne absque sententia faciendo fidem de termino denarios quatuor aquilejenses dummodo reus presentaverit in prima vel secunda pulsatione ~~oct~~ campanarum vel interim. Et nisi persolvand-

(1) ~~H.~~ per dolum, ordinatum fuit per sapientem virum D. Johannem de Monticulis capitaneum et consilium Terre Utin quod etc. A 12

tur dicti quatuor denari
per dictum actorem reo
reus actori reddere nulla-
tenus teneatur etiam si
reus fidem non fecerit
tunc de termino dummodo
de terminus non fuerit
assignatus. Si vero reus
citatus non comparuerit
et se non presentaverit
in prima vel secunda pul-
satione campanarum pre-
dictis aut ~~in terminum~~ interim
tunc actor post predictas
pulsationes statim contra
ipsum reum tanquam con-
tra contumacem procedere
possit ad sententiam pro-
ferendam ejus presentatione
non obstante predicto ter-
mino post dictas pulsatio-
nes campanarum.
Salvo si reus in termino sententie
diffinitive comparuerit an-
te horam terciarum ecclesie
sancti Petri ~~[illegible]~~ martiris (1), tunc au-
diatur ejus defensio. Si vero
non comparuerit ante predic-
tam horam terciarum senten-

(1) Convento de Dominicani.

tia lata contra reum execu-
tionis mandetur. De quorum
presentatione credatur domi-
no capitaneo vel uni soli fide-
digno sacramento. Primus
autem qui se presentaverit
primo audiatur et expediatur,
secundo secundus et sic de
singulis gradatim secun-
dum ordinem presentationis
facte donec fuerint omnes
expediti.

(A 11.)

7 De personis debentibus interesse in judicio ad sententiandum.

Cum in majoribus et etate virili profectis sensus discretio providentia interesse et conscientia omnino cognoscantur. Statutum fuit quod in terminis tenendis per dominium Utinense convocari debeant boni homines (1):

A 11

(1) Il codice A 11 continua:
De numero sexaginta electorum at hoc aliis ex deliberatione consilii et requiri per D. Capitaneum vel ejus vicesgerentem et ultra requiri possint alie idonee persone ad predicta et absque requisitione in jus supra accedentes in judicio eta-dis prenominate nihilominus valeant judicare. Quibus autem terminis tenendis ora ut prefertur juridica sub pena sacramenti duo saltem

juratorum omni exceptione separ=
te debeant interesse

8 De non audentibus senten-
tiare nisi habeat XXV annos.

Item statutum fuit quod nullus minor XXV annis co-ram domino Capitaneo seu ejus vicegerente in judicio au-deat sententiare sub pena decem soldorum domino applicandorum: Et nihilomi-nus sententia sit nulla.

9. De ordine habendo in ju
dicio et cedulis fiendis. –

Item statutum fuit quod
super mandatis fiendis fiant
cedule et in ipsis ponatur
petitio dummodo ascendat
dicta petitio ultra mediam
marcham denariorum. In
reliquis vero quoi utentur
ad procedendum et quod
sufficiat processus cause
in ipsa cedula scribenda
per cancellarios Communis
Utini qui pro tempore
fuerit. Qui cancellarii
singulam cedulam facere
teneantur pro soldis duobus
scribendo tamen declarationem
presentationis ipsius ce-
dule.

10. De terminis statuendis in judicio.

Item statutum fuit quod dominus Capitaneus vel ejus vicegerens in diem termini habendi inter partes et hora termini possit partibus terminum statuere et assignare et quod ista talis statutio valeat prout si per precones et eandem dictus terminus fore statutus. Pro cujus termini mandato dicti cancellarii habere debeant solidos duos. Qui debeant pro eodem pracio legere dictum terminum si inter partes fuerit litigatum.

11. De dominabus expediendis in judicio.

Item Statutum fuit quod in terminis tenendis domine si presentes fuerint primo singulariter expediantur ipsarum ibidem permanentium in honestate considerata non obstante etiam si aliqui ante ipsas in cedula in qua scribantur litigantes fuerint descripti. —

~~13 11/11 4 Dec. A 11.~~
(A 11)

~~A. 11 idem~~

12 Quod exprimatur actio intentanda in primo termino.

Item statutum fuit cum persona citanda ad petitionem alicujus citari debent pro primo termino cum declaratione actionis per actorem intentande. In aliis vero post primum sequentibus terminis citari debeat citandus solum ad procedendum in causa nulla declaratione sibi facienda super quo vel ad quid venit citandus predictus. (1)

(1) Nel cod. A 11 ~~A [illegible]~~ questa disposizione è introdotta nel modo seguente:
Preterea ne generalis intentacio accionum sub involucro citandos valeat implicare stabilitum fuit etc.

(A 11.) ~~A 11~~

~~A. 11~~

13. De frivolis et validis exceptio-
nibus cognoscendis.

Ut parcium requisitiis et plu-
rimum advocatorum astuciis
paretur obstaculum frivolas
interponere maluerint, visum
fuit quod si aliqua alterca-
tio vel exceptio inter partes
vel earum advocatos iudicia-
liter fuerit alegata, statim
ad proposita astantes(1) qui
fuerint habeant cognoscere
utrum exceptio vel alterca-
tio sive alegatio fuerit valida
fuerit vel inanis. Qua co-
gnita et consulta dominio
dominus Capitaneus pro-
nunciare habeant validam
sententiam vel nullam
ut ad ulteriora esse cicius
procedatur.

(1) Agg. A 11: ad proposita
(~~1) Cod. A posita~~ iurati et astantes qui
fuerunt vel solum astantes etc.: aut nuncii
predictorum etc. cognoscere habeant utrum etc.

~~1344, 622 A 11t~~

(A 11t)

~~A bri. cd~~

14. De habenda vel non habenda
copia scripturarum.
Quoniam alunde in aliqua
causarum maxime instrumen-
ta plura et scripturae ad ju-
dicium producuntur, ejus
contra quem producuntur
parte vel toto in termino
productionis ipsorum ju-
ris electio et adoptio sit
copiandi. Quod si particu-
lariter copia accepta fue-
rit per aliquam partium,
ex quo totalis copia decre-
ta fuerit productorum,
copiaris ulterius ad copian-
dum minime super aliis
admittatur. —

15 ~~De [illegible]~~ De mandatis fiendis sine cedula.

Item statutum fuit quod precones possint mandare sine cedula dummodo questio principalis non ascendat ultra summam medie marche denariorum. —

16 De induciis non dandis ad informandum. — —

Item statutum fuit et ordinatum quod si aliquis procuratorem suum constituit absentem vel presentem quod eidem procuratori vel substituto ab ipso non debeant dari aliqua inducia ad se informandum nisi ille talis constituens extra terram esset vel infirmus. Et si aliquis predictorum esset quod dari debeant eidem semel dicta [redacted] inducia in tota causa et non ultra. ———

17. De judiciis advocati.

Item statutum fuit quod si aliquis constituerit duos vel plures procuratores qui etiam alios substituerint quod eisdem substitutis vel alteri ipsorum petentibus judicibus ad se informandum unum dictis procuratoribus vel domino litis dari vel assignari nullatenus debeant neque possit.

18 De terminis rationabilibus non dandis in quinquennio infra.

Item statutum et ordinatum fuit quod si aliquis petierit inducias ad habendum suum advocatum vel alium informandum, quod eidem dari debeant solum tres induciæ in tota causa et non plures etiam si ipsa causa esset quovis tempore duratura. —

Item statutum fuit et ordinatum quod de qualibet causa actor non debeat dicere reo suo terminis rationabilibus videlicet ultra octo dies pro quolibet termino dummodo petitio sua sit in quinquennio vel abinde infra. Quod si stare vellet

sacramento illius vel alte-
rum ex ipsibus petitum fue-
rit etiam si elapsum fue-
rit quinquennium non de-
beat ei dicere unum terminis
rationabilibus sed teneatur
facere sacramentum. Quod sa-
cramentum si facere recusa-
verit habeatur illico pro con-
fesso, et si tunc jurare
vellet, quod dilationem
aliquam ad faciendum sa-
cramentum petere non pos-
sit. Verum si jurare vellet
quod non peteret dilatio-
nes pro subterfugio solum
trium dierum habere debeat
dictam dilationem et non
ultra salvo quod si pre-
scriptio quindecim anno-
rum elapsa esset, tunc
nullum teneatur facere
sacramentum. ———

19. De dicentibus rusticitates in judicio vel extra.

Firmatum fuit quod quicunque dixerit rusticitates aliquas injuriosas alicui persone in judicio cadat in penam viginti solidorum. Si vero illas alibi dixerit quam in judicio cadat in penam decem solidorum; cujus banni medietas sit Capitanei, alia communis. Si vero aliquis dixerit rusticitates ibidem incontinenti et ille qui primo dixerit rusticitates probare non posset illas rusticitates ita esse ut dixerat sibi cadat in penam ut dictum est. Ille qui secundo ~~vero~~ dixit rusticitates non cadat in penam predictam.

~~[illegible]~~ A 1c.

~~A 3 12~~

20. De officio cancellariorum apud
iudicium et ritum spangarum.
Quia terra utisiensis
superni opificis gratiam
pocientis populari copiam
susceperit et speratur ube
riora suscipere incrementa
dummodo consuetudinibus
dubiis abdicatis medelle
opportunum remedium ap
ponatur. Idcirco dignum est
et consentaneum rationi ut
civilibus moribus per ipsius
incolas reformentur quibus
vetuste et populose civita
tes Italie generaliter qua
dammodo perfruuntur.
Cum semper humane vite
alie nominis debent mo
ralitas ab exemplo, ad quo
rumcumque ita litigantium
utilitatem, expeditionem,
cautelam pariter et pro-

fectum nec non ad salu-
tem animarum omnium
terrigenarum et maxime
nunciorum quorum con-
scientia in faciendis rela-
tionibus propter occupa-
tionem multiplicium
agendorum et diuturni-
tatem temporis de facili
ledi potest. Cum non sit
verisimile humanum in-
tellectum omnia memorie
commendare in hac salu-
bri provisione firmatum
fuit, statutum et robora-
tum quod duo, tres vel
quatuor eligantur vel
quot placuerit consilio
notarii terrigene et non
forenses eligendi exami-
nandique per aliquos ar-
tis discretos sic ad ipsum
officium merito aspi-
rare qui assistere pos-
sint et debeant domino
capitaneo vel ejus locum
tenenti pro tempore sin-
gulis diebus juridicis aut
unius saltem ipsorum ne

propter ipsorum absentiam vel neglectum litigantes aut lites subire volentes ullum sentiant detrimentum.
Quorum officium erit tale per tempora quibus fuerunt constituti. Primo quod omnes commissiones preceptorum fiende per dominum preconibus quibuscumque et ad petitionem quarumcumque personarum in causis civilibus et criminalibus ne prevaricatio excogitari valeat vel committi mandato domini prelibati, in quaternis decentibus et nominatim ad ipsum officium deputandis et conservandis per ipsos vel eorum aliquem diebus singulis conscribantur ac comissiones predictas si fuerint requisite preconibus in scriptis dare sive cedula teneantur, et expleto mandato relationem preconum recipere et subscribere commissioni superius nominate etiam

absente Capitaneo aucto-
ritate (1) dominii mediante
te nullo spatio praeter
punctum relicto in me-
dio secundum morem
ipsius notarii. In prin-
cipio ipsorum officii pro
parte domini demonstran-
dum a quacumque perso-
na que sumarium acce-
perit tam pro commis-
sione quam pro relatione
scribendis pro ipsorum sa-(2)
lario soldos duos (2) dum-
taxat ab uno solo liti-
gante singulariter recepturi
Et cum fuerint per ali-
quam partium requisi-
ti teneantur dictas co-
missionem et relationem
ostendere & ius legere in
judicio (3) sine aliqua solu-
tione preter ut supra ad
bene placitum litigantis.
In prorogationibus termino-
rum vero ~~preciu~~ precium (4) minus sol-
di dimitted ~~preciu~~ persol-
vatur. In aliis autem scrip-
turis actorum dominium

(1) ~~Aug. A.~~ A. 2 auctoritate Domini Patriarche mediante etc. –

(1) ~~Agg. A. Att Domini Pa-
triarche~~

(2) Ibid. (parvulos VII veronenses duntaxat.
~~Ibid. etc parvulos VII veronenses~~

(3) ~~Ibid. recipiendo pro labore ...~~
(3) Ibid. iudicio ~~recipiendo pro~~ labore suo parvulos VII et non ultra
preter etc. –

(4) Ibid. similiter persolvatur.
In aliis etc.

cum prudentibus tabernale habeat facultatem. Item quod a mari si in media terra usque dominium non recesserit a loco judicii. Et illud post prandium bona tamen fide mediante donec similiter dominium non de-sierit in judicio permanere. Et si non omnes saltem u-nus ipsorum notariorum re-sidentium apud locum judicii vel communis stare teneatur. Quod si in premissis reperti fuerint modo aliquo negli-gentes pro qualibet vice exces-sus eorum singuli denarios duos persolvere compellan-tur dominio si eos duxerit exigendos. Reliqua autem videlicet depositiones testium ~~[illegible]~~ quos extra judicium deponere contingerint etiam si litem tangerent que in judicio verteretur, rela-tiones pignorum vel aliarum rerum et bonorum quorum-cunque venditiones, donatio-nes, translationes, permu-

lationes in solutum datio-
nes, cauciones, locationes,
fines remissiones, cessio-
nes, translationes, tutelas,
curas etiam si in judicio
fierent conspirationes,
compromissa, attestatio-
nes et alia acta non perti-
nentia ad processum ~~pro~~
causarum preter copias
inferiorum producendo-
rum in judicio seu opinio-
nes eorum et treuguas fien-
das in judicio quilibet a-
lius notarius conscribere
si rogatus fuerit libere va-
leat in judicio prefato Uti-
ni non obstantibus supra
dictis. Quibus vero nota-
riis aut alteri eorum e-
tiam domino Capitaneo
non sedente ad judicium
tale per tempora depu-
tandis preceptis de com-
missionibus eis per domi-
nium et mandatis per ci-
tis faciendis relationem
facere temeantur ~~...~~
ea die die si comode pote-

runt, vel saltem in crastinum, videlicet sis eas fecerint in terra Utini. Si vero alibi extra terram Utinensem mandata fecerint, infra ~~[illegible]~~ tertiam diem referre teneantur nisi ipsorum sacramento fuerint impedimento legittimo prepediti. Si vero in fraudem reperti fuerint, cadant in qualibet vice in penam XL denariorum aquilejensium, quorum medietas domino Capitaneo, alia vero communis camere ~~[illegible]~~ veniat applicanda (1)

(1) in cod A 1 questa rubrica che ha tutti i caratteri per credersi redatta nei primi anni del secolo XIV, si aggiunge per intero:

De Notariis ~~communis~~ superioris cancellarie et eorum sellario.

Quoniam auctore Domino Terra Utini continue prosperis magnificatur successibus et agendi de die in diem eminentiora incumbunt expedit ut super defectibus provideatur salubriter et mature:

Idcircho congregato Arringo Utini in Ecclesia S. Odorlici de Utino ad sonum campane, et cognito quod Notariatus officium in dicto Communi non poterat sufficienter per unum Notarium exerceri, per omnes et singulos in dicto Arringo existentes firmatum fuit et stabilitum ad laudem Omnipotentis Dei et Virginis gloriose quod de cetero duo Notarii scilicet unus Doctor et sciens in arte, alter vero juvenis seu inferior scientia annuatim eligantur ita quod in sufficientibus pluralitas sufficientium accrescere mereatur, et dicta Terra Utini necessariis ~~[illegible]~~

h... ribus augmentetur, qui vel alter ipsorum saltem rationes Communis, reformationes et [illegible] opportuna pro usu Communi fideliter scribere teneatur et eorum sit sallarium de [illegible] libris [illegible] parvulorum de [illegible] constitutum.

A. 3.

~~A. 3~~ ~~A. 5 . d~~

21 De quaternis quadiarum co-
munis quibus cancellarij scribe-
re debent quadias comunis.

Item cum conscium sit, ut qui honoribus preveniunt et comodis, oneribus non gravantur, statutum fuit quod dicti notarij apud se habere debeant unum quaternum eis per procuratores domini Comunis vel camerarium[1] assignandum, in quo conscribere debeant omnes et singulas quadias ad comune pertinentes, producendas de die in diem, et scriptas singulis octo diebus aut antea si fuerint requisiti predictis camerario seu procuratoribus consignare[1].

1) Cod. Zoppi: per procuratores Comunis vel Camerarium.

1) Nel Cod. A.C.31 il testo della rubrica continua: „et quod predicti cancellarij teneantur et debeant, elapso officio dare, exhibere et consignare eorum quaternos alijs officialibus subsequentibus sub eadem pena persolvenda secundum prefati ordinamenti tenorem.

~~A5.~~ ~~A2~~

12 De cancellariis non admittendis ad officium ~~advoca~~ advoca-tionis.

~~A. 6 (2)~~

Firmatum et ordinatum fuit (q ~~quod~~ nullus cancellariorum predictorum proxime, qui erunt per tempora, durante eorum officio audeat nec presumat ~~advo~~ advocare pro alio nec procurationis officium inde assumere ad iuris actionem aliquibus contra aliquem (i) contrafaciens et contraveniens cadat in penam medie marche denariorum pro qualibet vice. Medietas cadat dominio Capitanei et reliqua communi (1). ——

(ad (A1) ?)

~~(1) Cod. A3 ... quod predicti cancellarii teneantur et debeant ... eorum officio ... exhibere et assignare eorum quaternos aliis officialibus successoribus sub eadem pena persolvenda secundum presentis ordinamenti tenorem.~~

~~1344, 9 Dec~~ ~~A 44~~

~~A 44~~

23 De danda uel non danda
fide preconibus in remis-
sionibus debitorum

Ad occursum preconum lasciuie ymo
~~lasciuie ymo~~ potius ignoran-
cie ~~cecitati~~, Statutum fuit et — cecitati,
stabilitum, quod nemini pre-
conum Utinensium super confes-
sionibus eis fiendis per ali-
quos debitores ad petitio-
nem quorumcumque credi-
torum credatur. Ultra me-
diam marcham denariorum
Aquilegiensis monete. et hoc
de debitis pecuniariis dum-
taxat intelligatur ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ esse statutum, pro
quibus quisquam ~~[illegible]~~ continge-
rit pignorari uel ad ~~[illegible]~~ iudicium
euocari.

24. De preconibus et eorum salario.

Item firmatum fuit, quod precones de Atino, qui exercentes officium suum iverint extra Atinum pro aliquo vicino de Atino, habeant pro labore seu mercede sua pro quolibet milliari[1] unum solidum cum dimidio et plus vel minus pro rata. Si vero in Atino pignera vendiderint alicuius vicini, habeant de qualibet marcha[2] et plus vel minus pro rata. Si vero terminos pro vicino in mercato vel burgis ordinaverint, unum soldum habeant.

2). Cod Joppi: de qualibet marcha denarios habeant secundum sententiam astantium, a forense vero denarios quatuor pro marca et plus vel minus pro rata.

(1) Cod. A 3t. pro quolibet rasto denariis VI et plus vel minus etc.

Cod. A 3t. de qualibet marcha den.... (sic), a forense vero denarios IV pro marcha et plus vel minus pro rata. Si vero terminos pro vicino in mercato vel burgis ordinaverit, nihil habeat; si vero in villa septem veronenses pro termino. Pro forense vero in mercato et burgis veronenses septem, in villa vero denarium unum.

Cod. Jopp. de qualibet marcha secundum sententiam assistantium, a forense vero denarios quatuor pro marcha et plus etc.

~~A 4~~

(25) De preconibus super vendendis animalibus. —

Item ordinatum fuit quod nullus preco audeat vendere seu ~~deducere~~ deliverare bestiam aliquam, nisi (1) eam ~~incantare debeat~~ incantaverit in platea [illegible]ini et duxerit eam (sic!) in foro novo super rocta. Et si contrafactum fuerit, venditio sit ipso iure nulla. Et preco puniatur in viginti soldis domino applicandis.

~~A. 4t~~

(1) Cod. A 4t. nisi ter eam per ~~(1) Cod. A. pp 4 [illegible]~~ terram duxerit et semel per burgum inferiorem. ~~Cosi teneva questa rubrica?~~

[illegible]

[illegible]

[illegible]

~~f. XLII.~~

~~A. 1312~~

(26) Quod preciones portare debeant uestes cum signo uel armatura.

Item ordinatum fuit quod uestes, scilicet ~~[illegible]~~ tunica cum capuceo preconibus cum armatura communis Utini fieri debeant annuatim, ita et taliter quod quilibet preco teneatur portare vestitum suum per annum completum maxime suum[1] officium exercendo, nec ipsum vestitum a se modo aliquo distrahere uel alienare. (1) Quod si quis preco contra fecerit, soluere teneatur communi tantum quantum ualuerit ipsa uestis.

1) Cod. doppi: maxime

(1) I banditori o donzelli del Comune vestivano in quest'epoca e prima, tonaca e cappuccio di panno azzurro con su l'arma della città: uno staffine nero in campo bianco.

~~A 12~~ A 13.

27 De his qui non dimittunt de pignorari. ~~A. 5. 2. 10~~

ad obviandum ~~malitijs~~ hominum qui nituntur in opprobrio domini contra favorem iusticie pignora denegare preconibus seu impedire et impediri facere per familiam suam, ~~et~~ dicta pignora non tradantur seu quod preco illa non possit accipere, expellentes ipsos a domo cum contumelijs et ~~quidem~~ quandocumque quandoque percutientes eosdem, ~~Statu~~tum et ordinatum[1] quod quicunque preco missus fuerit per Capitaneum terre Utini seu per quendam qui alium locum eius ~~eius~~ tenentem, ad pignorandum aliquem dicte terre vel pertinentiarum eiusdem ~~eiusdem~~ ad do

[1] Cod. Joppii: Ordinatum fuit, quod

nuum uel ad quecumque
alium locum situm in dicta
terra Litini cum laudo et
sententia ~~[illegible]~~, nullus maior do-
mus uel paterfamilias au-
deat uel presumat prohibere
autrevellare pignus predic-
tum per se uel per familia-
res suos mares uel feminas,
ymo statim teneatur eidem
preconi per se et familiares
de domo pignus consignare
aut non impedire preconem
predictum ~~[illegible]~~ in tollendo huius-
modi pignus. Item quod
nullus familiaris maris
uel femina uel uxor alte-
rius audeat uel presumat
contra predicta facere, et hoc
sub pena XL denariorum,
si maior domus fuerit. Si
uero fuerit familiaris maris
uel femina aut uxor alte-
rius, cadat in penam XX dena-
riorum. Que pena 1) totiens exi-
gi possint et debeant, quotiens
contra presens ordinamentum
factum fuerit. Cuius pene
XX denariorum medietas sit

1) Cod. doppi i pene.

domini Capitanei et alia co-
munis. Et ex nunc unus
quisque paterfamilias sta-
tim infra tres dies ~~amovere~~ ammonere amouere (sic!)[3]
debeat familiam suam tam
de domo quam extra, quod
nullum impedimentum pre-
stent preconi predicto; hoc
salvo quod si maior de do-
mo loco pigneris ad presen-
tiam ipsius domini Capita-
nei cum ipso precone venire
voluerit ad ~~faciendum~~ sciendum de
causa pignorationis huiusmo-
di, tunc possit venire et ni-
chilominus preco possit uti
officio suo in pignoratione
predicta, nisi per ipsum do-
minum Capitaneum et ad-
stantes aliud fuerit ordina-
tum (1) ——————

Cod. A. 13 ~~pg.~~ continua: Et preceps ordi-
namentum intelligatur contra personas terre
Utini non habentes bona extra terram Utini
super quibus pignorari possit, quia volue-
runt quod contra habentes bona extra
terram Utini fieri debeat iuxta antiquam
consuetudinem.

3) Cod. Joppi: amonere

28 De preconibus non pignoran-
tibus ad instantiam officialium
communis.

Item ordinatum fuit, quod siquis
preco negligens fuerit aut
malitiose cessaverit et de
stiterit in pignorando perso-
nas sibi commissas deputa-
tas et designatas ad instan
tiam Camerarij, Iuratorum
aut procuratorum atque da
ciariorum communis et cui
iuslibet alterius persone, pro
qualibet vice penam X soldo
rum incurrat, domino Capi
taneo et communi pro rata
applicanda, reliquis statu
tis preconum in dictis (sua) manen
tibus firmitate.

A. 15 . 2.

instantiam

~~32~~

29. De danda solutione mostre
vel pignorum preconibus in
fra terciam diem.

Statutum et ordinatum fuit,
quod quicumque vicinus terre
~~U~~tini consignabit alicui preco
ni aliquod pignus seu mostram
blade, vini seu alterius rei, infra
terciam, (1) ~~diem facta venditione~~ ~~vendiderit post X dies~~ videlicet post X dies
prestitutos ad vendendum, si ~~est~~
stabile, et quinque si mobile,
~~ut in statuto (sic)~~ [A. S. Stat. 39 u. a.] diem,
facta venditione pignoris seu
mostre emptori dare et com
plere teneatur. Et simili mo
do emptor qui emerit aliquod
pignus, infra terciam diem
pecuniam solvere teneatur.
Et quicumque infra terciam
diem non compleverit vel ob
servaverit predicta, Dominus
Capitaneus ipsis mandari
faciat, quod sub pena unius

~~A. th.~~

(1) cod. Joppi (e Cod. A. C. 4) intra terciam diem, facta venditione pignoris seu mostre etc.)

~~(1) (cod. A C. 4 infra terciam diem fa cta venditione pignoris sive mo stre emptori, dare et complere teneatur et similiter~~ modo etc. ~~Così pure nel cod. Joppi.~~
~~il Joppi: infra terciam diem facta venditione pignoris~~

marche denariorum vadat
super domum conscilij et
inde non recedat, nisi per-
solverit quod debebit. Et si
recederet, capi debeat per do-
minum Capitaneum et in
carceribus detineri, donec
predicta non observaverit
~~observaverit~~
Si per vendi[t]orem fuerit
requisitus. Cujus pene
XL denariorum medietas sit
domini Capitanei et resi-
duum communis.[2]

2) 1390, 24 ianuarii. [In Consilio Terre Utini] Supra propositis per quamplures consiliarios proponentes et declarantes qualiter multi erant qui emebant ad incantum de bonisque vendebantur ad incantum ad instanciam debitorum contra quos ipsa bona vendebantur et qui non habebant unde solvere precium pro quo emebant ipsa bona propter quod magnum damnum consequebantur creditores ad quorum instanciam ipsa bona vendebantur ad incantum, rogantes consilium ut super hoc providere deberet.- deliberatum statutum et ordinatum fuit ad hoc ut deceptiones, fraudes et malicie de cetero in talibus non committantur, quod ammodo in antea unusquisque qui emerit aliqua bona ad incantum, si mobilia elapsis quinque diebus, si stabilia elapsis decem diebus et datis manutentoribus teneatur et debeat dedisse et solvisse precium pro quo emerit dicta bona creditori ad cuius instanciam dicta bona sunt vendita infra terciam diem post supradictos terminos datis tamen manutentoribus ut dictum est. Quod si dictus emptor non fecerit et adimpleverit, personaliter detineri valeat

30. De compellendis preconibus ad predicta.

Item statutum fuit et ordinatum, quod quicunque preco Utinensis cui monstra fuerit designata vel pignus et ipse fraudulenter vel maliciose pignus non acceperit propter blandicias debitoris sive alio modo, capi debeat et in carceribus detineri secundum per eum commissam.[1]

1) Cod. Joppi secundum fraudem per eum comitem.

31 De iure reddendo ex causa mercationum uel mercedis.

Statutum et ordinatum fuit, quod si aliquis in Utino alicui terrigene uel forensi teneri uel obligatum fore apparuerit per quecumque tempora ex causa mercationum uel mercedis aut laboris, ad querelam creditoris siue habere debentis, debitor huiusmodi, semel dumtaxat citatus per dominium pro primo termino, si comparuerit, respondere modis omnibus teneatur suo creditori breueque iudicium et summarium habeatur et obseruetur inter partes, ac si terminos rationabiles secundum antiquam consuetudinem habuissent.

A. 16

Quod ordinamentum ob=
servari debeat contra debi=
tores obligatos a quinquen=
niō infra, computando a die
debiti celebrati aut deben=
de mercedis. Si vero
non comparuerit, tunc
procedatur per senten=
tiam contra debitorem
eundem, prout esse[1] con=
suetum procedere con=
tra contumaces, termi=
nis rationabilibus assi=
gnatis. _

1) Cod. Joppi: est

32 Quod nullus vicinus audeat recipere curam vel iura et actionem a forense contra vicinum nec tenere partem in merceibus cum eo.

A. 14. de Ʒ...

Statutum et ordinatum fuit quod nullus vicinus Utini[1] audeat de cetero vel presumat in se constituere procuratorium vel ius et actionem ab aliquo forense contra aliquem vicinum vel vicinos dicte terre Utini, nec tenere partem in mercibus cum forense in preiudicium iuris communis et publice utilitatis, in pena et banno I librarum bannorum, que totiens exigi possint quotiens fuerit contrafactum; cuius pene tertia pars sit domini Capitanei (2) et alie communis Utini (3).

[1] Cod. Jopp. vicinus terre Utini

preiudicium

(2) Cod. A. et Gastaldionis etc.

~~(1)~~ (3) 32

1347, 2 nov. Supra eo quod dixit Lucetta de hiis qui habent familiares suos et faciunt eos accipere procuratoria contra vicinos, ordinatum fuit quod nullus manepastus sive familiaris alicuius vicini nullo modo possit assumere onus alicuius procuratorie a forense aliquo contra aliquem vicinum et qui contrafecerit cadat in penam in qua Dominus suus incurreret, ita tamen quod si dictus manepastus non esset solvendo, capiatur personaliter et tamdiu teneatur in carceribus quamdiu solverit dictam penam. Ann. ~~1~~ 54

~~Ann.~~ I, 54.

33

1357, 29 oct. Supra propositis per quamplures consiliarios proponentes quod ordinamentum Terre Utini editum contra vicinos dicte Terre Utini qui acceptant procuratoria forensium contra alios vicinos dicte Terre Utini deberet cassari aut refformari; deliberatum fuit quod refformari deberet et quod omnia contenta in eo debeant roboris firmitatem obtinere et execucioni mandare. Ann. 9, 282. —

1415, 4 iunii [In Cons. Terre Utini] Supra propositis per D. Iohannem de Cavalcantibus unum ex DD. Deputatis ad Regimen, contra multos qui se fecerunt vicinos et cives Terre nostre et tamen non stant nec habitant in Terra nostra prout debent facere et faciunt alii cives, nec faciunt eorum factiones neque custodias prout tenentur etc., determinatum fuit quod mittatur pro omnibus illis qui se cives fecerunt et non morantur in Terra nec faciunt eorum factiones et fiat eis mandatum quod faciant eorum debitum ac faciant seu fieri faciant custodias et solvant eorum coltas et imprestantias prout alii faciunt sub pena civilatis. Ann. 20, 100 t.

A. 18. 2.

33. Quod habeatur pro vicino exercens opera vicinatus.

Statutum et firmatum fuit, quod si inter aliquos questio insurgeret de vicinantia, sive quod quis foret vicinus an ne in terra Utini, ipse de quo foret questio habeatur pro vicino, si fecerit opera ea que spectant ad opus vicinantie, videlicet vuaytam et alia que spectant ad factionem communis, acceptante commune et non prohibente dictas factiones. Et si predictus, de quo esset questio, non reperiretur iurasse vicinantiam, et idem si quis steterit continuo spatio octo annorum. Et super hoc nullum interfugium vel appellatio concedatur contra illum

qui taliter diceret se esse vicinum (1)

(1) 3

1361, XXXI iulii. Deliberatum fuit quod nullus vicinus Terre Utini audeat ire ad stipendium nec ad standum extra Terram Utini sine voluntate DD. Capitanei et Consilii sub pena x librarum veron. parv. vel stare debeat extra Terram Utini pro uno anno a die facto sibi mandato. Ann. 3, 530

1 ~~Ann. III 530.~~

(3) 3

1404, IX dec. Super propositis per potentem militem D. Tristanum de Savorgnano exponentem contra et adversus illos qui se faciunt vicinos Terre nostre et permanent per villas, qualiter bonum et utile esset quod condemnarentur in penis pro quibus securitates fecerunt. Deliberatum fuit et commissum Ser Jeronimo prothocancellario ut recipiat in scriptis cunctos vicinos factos et tunc fiat eis mandatum pro parte Comunitatis ut infra spatium unius mensis veniant Utinum ad faciendum eorum debitum, aliter eis auferentur pene. Ann. 15, 329.

3) 1406, VIII martii. Deliberatum fuit quod Camerarius et Procuratores Comunis Utini requirant fideiussores vicinorum nostre Terre ut faciant infra mensem unum ... ad commorandum in terra nostra, aliter ... providebitur. Ibid. 16, 237.

II

1390, die III iulii in pleno Consilio Terre Utini super magna sala domus Comunis statutum et ordinatum fuit quod nullus de cetero renuntians vicinantiam debeat aliquo tempore reassumi seu reacceptari ad dictam vicinantiam et quod quilibet se interponens quovis modo vicinus ~~vel~~ habitator Terre Utini ad retractandum quod alios qui renuntiaverint reacceptentur, incurrat penam centum ducatorum. Ann. 10, 120

2 Ann. ~~...~~

3

1412, XX febr. Supra propositis per Jacobum de Cergneo consanguineum providi Cherubini, supplicantem Consilio ut dignetur illum in officium Cancellarie coram D. Capitaneo constituere et deputare cum intendat esse convicinum nostrum et in hac Terra vitam ducere: dictum fuit ~~...~~ quod primo se faciat vicinum nostrum, deinde Cancellarius eligetur iuxta propositionem factam. Ann. 18, 212.

4) ~~Ann. XVIII ...~~

1415, VII iunii. Supra propositis per D. Iohan-
nem de Cavalcantibus contra multos qui se
fecerunt vicinos et cives Terre nostre et
tamen non stant nec habitant in Terra
nostra prout debent facere et faciunt
alii cives, nec faciunt eorum factiones
neque custodias prout tenentur: deter-
minatum fuit quod mittatur pro omnibus
qui se cives fecerunt et non morantur
in Terra nec faciunt eorum factiones
et fiat eis mandatum quod faciant
eorum debitum ac faciant seu fieri faciant
custodias et solvant eorum coltas et inpre-
stantias prout alii faciunt sub pena civilitatis.
Am. 20, 100 t.

~~Am. xx 100 t.~~

34. De venditionibus pignorum ad incantum

Statutum et ordinatum fuit per dominum Capitaneum et Consilium terre Utinj, quod quicunque vicinus terre Utini aut forensis per se vel per alium modo quocunque emerit aliquod pignus stabile ad incantum in terra Utinj, quod pignus sit infra confines terre Utini vel extra confines terre Utini, si erit vicini terre Utini, illud pignus illi vel illis contra quem et quos venditum erit, infra decem dies a die venditionis numerandos pro pretio pro quo emerit, teneatur[1], et ius suum tantum cedere ipso[2] cui revenditio huiusmodi fiet, satisfaciente illi vel illis qui emit vel revenderit, expen

1) Cod. Joppi: redimere teneatur.
2) Cod. Joppi: ipsi

sus debitas factas pro pre-
dictis. Si uero pignus
mobile fuerit, cuiuscumque
conditionis sit, emens si-
militer illi uel illis, cuius
fuerit, infra ~~quintam~~ quintam
diem a die emptionis
facte ad incantum pro
eo pretio, pro quo emerit,
reuendere teneatur, dum
modo pignus huiusmo-
di sit uenditum con-
tra uicinum terre Utini,
et quod similiter ille uel
illi cui uel quibus ipsa
reuenditio fiet, ~~soluto~~ simi-
liter reuenditionem facien-
ti de legittimis expensis
factis in predictis satisfa-
cere teneantur. De rebus ue-
ro ciuis antiqua consuetu-
do obseruetur, uidelicet quod
emens, nisi uoluerit, reuen-
dere[3] minime teneatur.
Et quod ille uel illi qui uen-
di faciunt dicta pignera ad
incantum, nec etiam Capi-
taneus uel exactor pro comu-
ni Utini pro officijs eorum

3) Cod. Joppi: reuendere ea.

statuto facto de consignatione pignorum et de solutione fienda infra tres dies post emptionem factam, nisi elapsis terminis predictis, videlicet X dierum de pignoribus stabilibus et quinque de pignoribus mobilibus, minime uti valeant. Elapsis vero terminis predictis eo statuto uti possint, prout primo ipso statuto de solutione fienda et consignatione pignorum in suo robore permanente, presente novo statuto penitus non obstante (1).

(1) Vol. cod. c.te 16t. questa rubrica della quale si modifica un'anteriore ora perduta, è così formulata: De rebus que manualiter traduntur. Statutum et ordinatum fuit per D. Capitaneum et Consilium Terre Utini quod de rebus et bonis que venduntur per precones Terre Utini ad incantum videlicet de hiis que ibidem manualiter traduntur, immediate ibidem fiat solucio, de aliis vero rebus stabilibus et immobilibus que manualiter et principaliter ibidem non traduntur fiat solucio infra tres dies secundum formam alterius ordinamenti editi supra hiis et qui contrafecerit cadat in penam alterius ordinamenti editi supra venditionibus pignorum.

(1391, 15 giugno) [1]

35.) De conuictis per sententiam et obligantibus bona specialiter pro pignere, qui per contradictionem nituntur impedire ne uendantur ad incautum.

Quia quedam pestifera et damnosa in terra Utinj Aquilegensis dioceseos abusio inoleuit, quod quando sententialiter obtentum [2] uel aliquid conuentionaliter pro pignore specialiter obligatum, cuius uigore ad executionem ipsius sententie uel rei conuentionaliter pro pignere specialiter obligante [3] uenditionem proceditur: nituntur persone conuicte uel obligantes bona specialiter pro pignere, ipsis contradicere uenditionibus et alijs tot

1) La data di questa rubrica, come pur quella delle quattro seguenti è riportata nella rubr. 39, in fine.

De Conuictis

2) Cod. Joppi: est obtentum.

3) Cod. Joppi: obligate

~~(1) La data di questa rubrica e delle quattro seguenti, trovasi alla fine della rubr. 39.~~

ut plurimum ad perso-
nis convictis et res obligan-
tibus rogati contradictores
apparent et in (4) ipsis senten-
tiarum executionibus et
rerum obligatarum ven-
ditionibus contradicere,
nitentes, quod ipsarum
sententiarum executio-
nes ac dictarum rerum
obligatarum venditiones
adeo impediuntur et pro-
tellantur, quod finis ip-
sarum litibus non impo-
nitur, justitiaque dum
non sortitur effectum,
ex quo rixe et discordie
inter cives occurrunt, dam-
na intollerabilia consequun-
tur et expense in infini-
tum augentur, propter
quod ipsa terra Utinen-
sis non modicum pati-
tur detrimentum, Ideir-
co Nos Nicolussius de
Castillerio Capitaneus
pro reverendissimo in Chri-
sto patre et domino nostro
domino Johanne dei gra-

(4) Qui il codice porta in margine le parole: "Hic deficiunt quedam ordinamenta". Tale mancanza è supplita col codice "Joppi" nel quale si trova la fine di questa rubrica XXXV e le seguenti fino alla XL inclusive. Tali rubriche mancanti nel testo del codice qui publicato (del medesimo) sono però accennate nell'indice nale."

tia Sancte Sedis aquilegen-
sis Patriarcha dignis-
simo, Consilium et Commu-
ne terre Utini, ad lau-
dem et reverentiam dei
omnipotentes eiusque glo-
riose intemerate virginis
Marie matris dulcissime
et preconium Sancte Iu-
stitie ac dicti domini
Patriarche aquilegensis,
et ipsius terre Utini
Status laudabilis con-
servationem, volentes
nequissimis maliciis
ipsorum quoquo modo
contradicentium obviare,
ut iustitia finem li-
tibus imponendo suum
debitum sortiatur effec-
tum.

Constituimus et per hanc lau-
dabilem Sanctionem Statui-
mus et ordinamus, quod
si qua persona per sen-
tentiam convicta, contra
quam fit Sententie execu-
tio in bonis suis, vel Se-

qua persona que contra uni-
ualiter aliquam rem spe-
cialiter pro pignore obli-
gauerit, executioni dicte
sententie vel venditioni
dicte rei sic obligate
contradicere velit vel
retardari fecerit, audia-
tur et admittatur ad
contradicendum, dummo-
do ipse contradictor
prius prestet Sacramen-
tum, quod non contradi-
cit per maliciam, et pre-
stet fideiussorem ydoneum
de soluendo quinquagin-
ta libras veronensium
paruorum et expensas in
casu in quo succubue-
rit in causa contradi-
tionis: quod si fideius-
sorem prestare non pos-
sit idem contradictor
uel nolet, obliget sua
bona et se personaliter
pro dicta pena soluenda
et expensis, in casu quo
succubuerit in causa con-
tradictionis: itaquod ipsis

bonis deficientibus, ad instantiam domini, coram quo causa predicta ventillatur, et persone obtinentis, cui fit contradictio, tam pro pena predicta quam pro expensis, personaliter capiatur dictus contradictor sic ut promittitur obligatus per dominum predictum, et carceribus mancipetur, ibi ipsis mansurus donec ipsi domino et parti obtinenti, cui fuerit contraditum, de ipsis pena et expensis fuerit integre satisfactum vel cum eis concordatum. Ita tamen quod sua contradictione non obstante procedatur ad venditionem dictorum bonorum. Qua venditione facta, statim ille contra quem bona venduntur, possessione dictorum bonorum privetur et illi cui facta fuerit venditio ad incantum apsolucioni, teneaturque ipse contradictor partem cui

contradixit citari faciat in
fra tertium diem, inclusa
die impetrate cedule, nisi
successive fuerint omnes
dicti tres dies feriati, vel
major pars ipsorum, quo
casu ad primum diem
juridicum tunc proxime
sequentem citari faciat:
et infra decem dies perempto
rie connumerandos et li
mitandos a die qua idem
sic est contradictio facta,
sententiam per ipsum
bene obtentam, vel obli
gationem sic conventiona
liter pignerate factam
produxerit omnia sua
jura produxisse et quid
quid voluerit probasse (sic!)
Quod si in dicto ter
mino non comparuerit
vel si infra dictum
terminum decem die
rum dictis contradictor
non bene probaverit sic
causa contradictionis pre
dicte, puniatur ipse con
tradictor sic prenominata

pena et expensis per domi-
nium predictum taxandis.
Cujus pene tertia pars
applicetur dominio coram
quo questio fuerit ventilla-
ta, residuum vero dicte
pene parti cui fuerit con-
tradictum cedat, et ulte-
rius non audiatur contra-
dictor. Et nichilominus
venditio facta firma re-
maneat et rata iudice-
tur, nec ab aliqua sen-
tentia in dicta contradic-
tionis causa lata appel-
lare possit dictus contra-
dictor. Si vero dictus con-
tradictor obtinuerit in
dicta causa contradictio-
nis, tunc revocetur dicta
venditio ad incantum
facta cum dampnis et
expensis, nec teneatur
emptor dictorum bono-
rum ad incantum vendi-
torum precium solvere,
nisi primo dicta contra-
dictionis causa fuerit
finita et determinata;

et predicta locum sibi
vendicent tam in pre-
sentibus annis quam
in futuris.

36 (B 9 L 13 giugn.)

34 De contradicentibus ne bo-
na illorum contra quos
est sententialiter obtentum
vel qui specialiter pro
pignore obligaverunt,
vendantur ad incantum,
asserentibus ad se bo-
na illa in proprietate
vel possessione specta-
re, et manutentoribus
dandis.

Item statuimus, constituimus
et ordinamus quod si appa-
reat contradictor alius quam
ille, cujus bona ad incan-
tum, ut supra dictum est,
vendantur, asserens predicta
bona vel ipsorum aliquod
ad se in proprietate vel
possessione pacifica perti-
nere, vel ipsa bona specia-
liter pro pignore obligata
eidem fore, sive vendan-
tur ~~bolla~~ bona illa virtute sen-

testis bene obtente, sive virtute spetialis obligatio nis facte, teneantur et debeant dictus contradictor facere citari partem que facit vendere, infra terminum dierum ... incluso die cedule impetrate, nisi fuerint omnes dicti tres fratres successive vel maior pars ipsorum, quo casu ad primam diem iuridicam tunc proxime sequentem citari faciat in dicta cedula, exprimendo et clarificando dicta bona vel partem ipsorum ad se in proprietate vel pacifica possessione [illegible] spectare vel pertinere vel sibi specialiter pro pignore obligata esse; qua dicte cedule presentatione facta, statim sit suspensa conditio. Et adveniente dicto termino si non comparuerit, vel si compa-

uenerit et dictā declaratiō
in dictā cedula contra-
dictiōnis non fuerit
factā incidat in penam
XXV librarum cum expen-
sis factis illius taxandis:
cujus pene tertiā pars do-
minio eorum quo facta
est citatiō, reliquae par-
tes illi cui facta est
contradictio, cedant. Et
nichilominus tunc ipsa
contradictiōne non obstan-
te possit et valeat ille
cui contradicitur, uendi
facere dicta bona ad in-
cantum. Quod si idem
contradictor sit non compa-
rens, uel declaratiōnem in
dictā cedula non faciens
non fuerit soluendo, perso-
naliter detineatur et car-
ceribus mancipetur non
relaxandus, donec penam
predictam cum expensis
taxatis soluerit uel ali-
ter concors fuerit. Et si
alterius contradicere uo-
luerit talis contradictor

superius specificatis, nullatenus audiatur, nisi prius pro bena predicta cum expensis integraliter soluta. Et eo casu si non solverit, contra ipsum procedatur, ac si diffinitive contumax esset; quod si solverit, audiatur per modum quando compareret in termino ad contradicendum statuto ut supra proxime inferius describitur. Si vero in dicto termino comparuerit talis contradictor, non audiatur nisi prius in judicio prestet sacramentum, quod non facit per maliciam nec ad instantiam debitoris vel alterius persone, et prestet cautionem fidejussoriam, vel se obliget ad carceres intrandum personaliter de solvendo nomine pene libras XXV veronensium parvorum cum expensis per

sententiam ferendis, ideoque
quod in dicta contradictionis
causa succubuerit ut in-
ferius exprimetur. Quae poe-
na per modum inferius
specificatum cedat et di-
vidatur videlicet tertiam
partem dominium prae-
dictum habendo; reliquas
duas partes vero habeat
ille cui facta est contra-
dictio. Quo quidem prae-
stito sacramento et fide-
jussore dato seu obliga-
tione personali facta, au-
diatur talis contradictor.
Et si quidem manuten-
tores allegati fuerint per
partes vel aliquam ipsa-
rum partium qui sint
in patria, praestito primo
sacramento per dictum
manutentores allegantem,
quod non facit per mali-
tiam nec causa dilla-
tandi litem, statim li-
mitetur terminus XV die-
rum a die allegationis
facte connumerandorum,

et illo die non incluso,
ad procedendum, compel-
lendum et habendum dic-
tos suos manutentores, ut iu-
ditium in se suscipiant. Si
vero sint extra patriam,
tunc limitetur terminus
iuxta declarationem sen-
tentie astantium, habito
respectu ad distantiam lo-
ci. Quod si comparue-
rint manutentores et con-
troversia orta inter nomi-
nantem et nominatos ma-
nutentores, infra dictum
terminum XV dierum
non esset finita, idem
nominans in se iuditium
suscipiat pro dictis ma-
nutentoribus nominatis
et ipsorum periculo, si
in causa dicte manu-
tentionis ~~[illegible]~~ suc-
cubuerint dicti manuten-
tores, quo casu limita-
tur statim per domi-
num terminus XV die-
rum non computata ta-
men die qua fit dicta

limitatio, tam contradi-
cente quam illi cui fit
contradictio, ad probandum
et producendum quicquid
dicte partes probare volue-
rint in causa predicta.
Quo termino transacto,
in causa intelligatur es-
se conclusum, nisi evi-
dentissima causa appa-
reret per sententiam
approbanda. Quo casu
alter terminus octo die-
rum super addatur, quo
elapso, nullus terminus
ulterior assignetur, sed
in causa sit et intelli-
gatur conclusum ob o-
dium contradicentium,
et ut ipsi contradicentes
ab ipsorum nequiciis et
calumniatibus ac inter-
fugijs desistant. Et si
idem manutentor vel
manutentores iudicium
pro allegantibus eos su-
sciperent, tum eis proce-
datur quemadmodum proce-
ditur cum illis; pro qui-

bus judicium susceperunt, tam quo ad personam et expensas, quam quo ad principalem causam contradictionis, et nisi alios allegaverint manutentores, limitetur terminus XV dierum ad probandum per modum et formam et cum additione ut proxime superius est declaratum, quando contradictor in se suscepit judicium. Si autem dicti manutentores alios allegaverint manutentores, terminus aliorum XV dierum limitetur eisdem allegantibus vel alleganti ad producendum, habendum et compellendum ipsos suos manutentores, si sunt in patria, et si non sunt in patria, fiat ut supra dictum est, et sacramentum deferatur ac procedatur ut superius proxime scriptum est in habendo primos manutentores; et

similiter si aliquando alle-
garentur manutentores; hoc
adiecto, quod si contra
dictos vel alios manuten-
tores allegans apparent
ipsum allegantem in pro-
cessu cause manutentores
non habere, vel contra ip-
sos non obtinere, vel sub
silentio post dictam manu-
tentorum allegationem fac-
tam pertransire, cadat in
pena unius marche dena-
riorum in terminum duo-
rum dierum sibi allegan-
ti per dictum dominum
statuendum solvendum.
Quod si infra dictum ter-
minum non solverit, ulte-
rius non audiatur, et con-
tra ipsum in dicta causa,
ac si contumax esset, pro-
cedatur. Cujus pene tertia
pars domino et reliquae
due parti cui facta est
contradictio vel ipsius co-
munienenti cedant. Nec
hoc casu sufficiat simplex
confessio manutentoris

ad probandum esse ma
nutentorem, nisi probetur
bene manutentio vel sal
tem sacramento utriusque
partis videlicet allegati
manutentoris et allegan
tis manutentorem dicta
confessio roboretur. Si
vero prenominatus con
tradictor et ille cui fit
contradictio nullum alle
gare voluerint manuten
torem, sed in causa pro
cedere, limitetur tunc
similiter tam ipsi con
tradicenti quam ei cui
~~fit fat~~ fit contradictio
terminus XV dierum,
non computata die qua
fit dicta limitatio, ad
probandum quicquid
dicte partes probare
voluerint in ista causa
predicta; quo termino
transacto, intelligatur in
causa conclusum, nisi
evidens impedimentum
appareret per sententiam
approbandum, quo casu

alter terminus ~~[illegible]~~ octo
dierum super addatur,
quo elapso, nullus termi-
nus ulterior assignetur, sed
in causa sit et intelliga-
tur conclusum ob causam
et rationes superius decla-
ratas. Nam omnia jura
tam naturalia quam ~~[illegible]~~ civi-
lia et municipalia conan-
tur resistere contradicto-
ribus executionum, senten-
tiarum et conventionalium
pigneraticiarum obligatio-
num. Quibus conclusio-
nibus vel aliqua ipsa-
rum factis, fiat ibidem
jurium omnium produc-
torum comissio cum rela-
tione fienda, vel si astan-
tibus utilius videbitur, dif-
finiatur ibidem per sen-
tentiam astantium super
juribus pro parte produc-
tis. Et si quidem jura
ejus, cui facta est contra-
dictio, potiora vel vali-
diora sunt illis juribus
per contradictorem produc-

tis et probatis, iuxta de-
clarationem prime cedule
contradictionis de duo-
bus suum per dictum
contradictorem eligi
faciendum, per presens
ordinamentum, statu-
tum et constitucionem,
volumus et ordinamus,
videlicet quod aut dicta
bona vendi permittat
dictus contradictor ad
suum manutentorem
regressum habendo,
vel cum eo cui est fac-
ta contradictio concors
sit, et eidem integre
satisfaciat de eo, quod
per sententiam contra
illum cuius bona ven-
duntur obtinuit, vel
quod convencionaliter
obligatum est pro dictis
bonis specialiter ypothe-
catis ad suum manu-
tentorem similiter re-
gressum habendo;
et tamen cui facta est
contradictio hoc casu

^ pro pignore

iura sua contradictori
cedente. Et hoc casu in
pena superius specificata
XXV librarum veronensium
parvorum, non incidat
dictus contradictor, vel
iuditium pro ipso contra
dicente recipiens, sed so
lum in expensis legitti
mis condempnetur, cum
legitimam causam contra
dicendi habuerit, nisi
manutentor vel iuditium
suscipiens pro contradi
cente fuerit ille, contra
quem bona ad incantum
vendantur, quo casu
de penis superius speci
ficatis non sit absolu
tus, sed in expensas
et penam cadat et con
dempnetur, ut superius
est declaratum dictus
manutentor seu iuditium
pro contradicente susci
piens. Si autem iura
contradicentis potiora et
validiora sunt iuribus il
lius, cui facta est contra

dictio. Validentur ipsa
iura et quidquid iuris est,
eidem contradictori adiu-
dicetur. Si vero dictus
contradictor iuxta decla-
racionem cedule in for-
ma superius specificata
transmisse, videlicet su-
per proprietate vel pos-
sessione aut speciali pro-
pinquere obligatione ni-
chil probaverit, cadat
in expensis per senten-
tiam iuxta morem con-
suetum taxandis, et in
superius nominata pe-
na XXV librarum vero-
nensium parvorum cedea-
da et dividenda ut
superius extitit decla-
ratum. Et si contin-
gat prefatum contradic-
torem appellare et ap-
pellationem sibi ad-
missam fore vel se in
protectione ponere et
in ipsa appellationis
vel protectionis causa
succumbere, cadat in pe-

nam duplicatam applicandam et dividendam ut supra, nisi causam legitimam contradicendi habuerit, ut superius declaratum est. Quo casu ad expensas legitimas solum teneatur et non ad penam. Et predicta locum habeant non solum in futuris causis, verum etiam in causis pendentibus sed nondum finitis

[1396 13 giugno]

37. De dominabus seu mulieribus contradicentibus ne bona ad incantum vendantur, asserentibus illa fundum esse dotale vel specialiter pro pignore obligata esse pro dotibus et iuribus suis, et manutentoribus dandis. — —

Item statuimus, constituimus et ordinamus quod si qua domina vel mulier fuerit que contradicat vel contradici faciat, ne bona ad incantum vendantur, sive vendantur ad incantum virtute sententie iudiciarie sive virtute specialis obligationis de ipsis bonis facte, si quidem ipsa domina vel mulier asserat, dicta bona suum esse fundum dotale vel sibi specialiter et nomina-

tum pro dotibus et alijs suis iuribus pro pignore obligata esse, teneantur et debeant dicta mulier ci tari facere partem infra quartam diem, inclusa die cedule impetrate, ni si fuerint omnes dicti quatuor dies simul esse vel major pars ipsorum feriati; quo casu ad pri mam diem iuridicam tunc proxime sequentem citari faciat in dicta cedula, ex primendo et clarificando dicta bona suum esse fundum dotale, vel spe cialiter et nominatim pro dotibus et iuribus suis pro pignore obligata esse. Qua dicte cedule appre sentatione facta, statim sit suspensa conditio, et eo iam licitum sit ei dem cui contradicitur fa cere sequestrari et inven tarium fieri facere de omnibus bonis saltem mobilibus illius cuius

bona ad incantum venden-
tur per notarium et domi-
nium sententialiter depu-
tandos, iuxta sufficien-
tem personam per domi-
nium sententialiter eli-
gendam sequestrandis.
Si alia bona inobilia ad
debitum petitum suffi-
cientia non habuerit vel
possederit, idem huius bo-
na ad incantum venden-
tur sive vendebantur, ad-
veniente autem termino
predicto, si non compa-
ruerit domina vel mu-
lier sic contradicens,
vel si comparuerit et
dicta declaratio in dicta
cedula contradictionis
non fuerit facta, ca-
dat in penam unius
marche denariorum cum
expensis factis illius
taxandis, huius pene
tertia pars domino,
coram quo facta est
citatio, relique partes
cui facta est contradic-

tiō cedant Et nihilo-
minus tunc dicta con
tradictione non obstante
possit et valeat ille cui
contradicitur, vendi fa-
cere dicta bona ad in
cantum. Quod si dicta
domina vel mulier
sic non comparens vel
declarationem in dicta cedu-
la non faciens, non fue-
rit solvendo, personali-
ter detineatur et carce-
ribus mancipetur donec
ipsam penam et expen-
sas solverit non rela-
xanda. Et si ulterius
voluerit contradicere dic-
ta domina vel mulier,
nullatenus audiatur nisi
primo dicta pena cum
expensis integraliter so-
luta. Et si non solve-
rit, procedatur contra
ipsam dominam vel mu-
lierem, ac si contumax
diffinitive esset. Quod
si solverit, audiatur per
modum proxime infra

scriptum, quando comparet in termino ad contradicendum statuto. Si vero in dicto termino comparuerit talis domina vel mulier ea ratione, ut supra prefertur, contradicens, non audiatur nisi prius in juditio prestet sacramentum, quod non facit per maliciam nec ad instantiam debitoris vel alterius persone. Et prestet cautionem fideiussoriam vel se obliget personaliter ad carceres intrandum, de solvendo nomine pene libras veronensium parvorum XXV cum expensis per sententiam taxandis, in casu quo in dicta contradictionis causa succubuerit ut inferius exprimetur; que pena per modum proximo superius specificatum (sic) cedat et dividatur. Quo quidem sacramento prestito et fideiussore dato

seu obligatione personali
facta, audiatur talis do-
mina vel mulier contra-
dicens. Et si quidem
manutentores qui sunt
in patria allegati fue-
rint per partes vel
aliquam ipsarum par-
tium, prestito primo
sacramento per dic-
tum allegantem manu-
tentores, quod non fa-
cit per maliciam nec
causa litem dilatandi,
statim limitetur termi-
nus XV dierum a
die allegationis facte
connumerandorum et
illo die non incluso,
ad habendum com-
pellendum et produ-
cendum ipsos suos ma-
nutentores et suscipien-
dum judicium in se. Si
vero sint extra patriam,
tunc limitetur termi-
nus juxta declaratio-
nem sententie astan-
tium dandam, habita

respectu ad distantiam loci. Quod si comparue-rint manutentores infra dictum terminum XV dierum, et controversia orta inter nominantes et nominatos manuten-tores infra dictum ter-minum XV dierum non es-set finita, idem nominans iudicium in se suscipiat pro dictis manutentori-bus nominatis et ipso-rum periculo, si in cau-sa dicte manutentionis succubuerint dicti ma-nutentores. Quo casu li-mitetur statim per do-minium terminus XXV die-rum, non tamen compu-tata die qua fit dicta limitatio, tam contra-dicenti quam illi cui fit contradictio ad pro-bandum quicquid dicte partes probare voluerint in causa predicta. Quo ter-mino transacto in causa intelligatur conclusum, nisi

evidentissima causa appa-
reret per sententiam ap-
probanda, quo casu al-
ter terminus XIII dierum
assignetur seu superad-
datur, quo elapso nul-
lus ulterior terminus
assignetur sed in cau-
sa sit et intelligatur
conclusum ob odium
contradicentium, et ut
ipsi contradicentes ab
ipsorum nequitijs et ca-
lumniationibus ac interfugijs
desistant. Et si idem ma-
nutentor vel manutento-
res judicium pro allegan-
tibus eos susciperent, cum
eis procedatur quemadmo-
dum procederetur cum il-
lis, pro quibus judicium
susceperunt, tam ~~quo~~ quoad
~~ad~~ penam et expensas
quam ~~quo~~ ~~ad~~ quoad principa-
lem contradictionis cau-
sam. Et nisi alios alle-
garent manutentores,
limitetur terminus XXV
dierum ad probandum

per modum et formam et
cum additione, prout pro-
xime superius est decla-
ratum, quando contra-
dictor id se suscipit
#iudicium. Si autem dic-
ti manutentores alios
allegaverint manuten-
tores, terminus aliorum
XV dierum limitetur si
sint in patria, et si
non sint in patria, fiat
ut supra dictum est, et
procedatur ut proxime
superius est descriptum
in habendo primos ma-
nutentores, et similiter
si alij allegarentur ma-
nutentores; hoc adiecto
quod si contradictor vel
alius manutentores alle-
gans apparet ipsum alle-
gantem in processu cau-
se manuteritores non ha-
bere, vel contra ipsos non
obtinere, vel sub silentio
post dictam manutento-
rum allegationem factam
pertransire, cadat in pe-

ra Utrius marche deña riorum infra terminum trium dierum eidem allegante per dominium stamendum solvenda, nisi justam causam manutentionis habuerit allegandi per sententiam, attamen declarandam. Quod si infra dictum terminum non solverit, Ulterius non auditur et contra ipsum in dicta causa, ac si contumax esset, procedatur. Cujus pene tertia pars domino et reliquae duae parti sui facta est contradictio vel ipsius locum tenenti cedant. Nec hoc cum sufficiat simplex confessio manutentoris ad probandum esse manutentorem, nisi probetur legitime, vel saltem sacramento Utriusque partis dicta confessio roboretur. Si ve

no prenominatus contradictor et ille cujus sit contradictio, nullum allegaverint manutentorem, limitetur similiter tam ipsi domino seu mulieri contradicenti; quam ei cui fit contradictio, terminus XXV dierum, non computata die qua fit dicta limitatio, ad probandum quidquid dicte partes probare voluerint in causa predicta, quo termino transacto, intelligatur in causa conclusum, nisi evidens impedimentum appareret per sententiam approbandum, quo casu alter terminus XIII dierum superaddatur, quo elapso, nullus terminus ulterior assignetur, sed in causa sit et intelligatur conclusum ob causam et rationes superius declaratas. Nam omnia jura

tam naturalia quam civilia
et municipalia conantur re
sistere contradictoribus exe
cutionum sententiarum et
conventionalium obligatio
num. Quibus conclusio-
nibus vel aliqua ipsa-
rum factis, fiat ibidem
jurium productorum com
missio cum relatione
fienda, vel per senten
tiam astantium, si ipsis
astantibus utilius videbi-
tur, diffiniatur ibidem
super juribus per partes
productis. Et si quidem
jura ejus, cui facta est
contradictio, potiora vel
validiora sunt illis juri
bus per dominam vel mu
lierem contradicentem pro
ductis et probatis juxta
declarationem cedule con
tradictionis, de duobus
unum per dictam domi
nam vel mulierem contra
dicentem eligi faciendum
per presens ordinamen-
tum volumus et sta-

tinimus: videlicet quod aut
vendi dicta bona permit-
tat, ad suum manutento-
rem regressum habenda,
vel cum eo cui facta est
contradictio, concors. Sit et-
iam satisfaciat ne eo
quod per sententiam con-
tra illum ~~cujus~~ cuius bona ven-
duntur obtinuit, vel quod
conventionaliter obligatus
est pro dictis bonis, specia-
liter pro pignore ypotheca-
ta, ad suum manuten-
torem ut ~~dictum~~ dicitur regres-
sum habenda, ipso tamen
cui facta est contradictio,
hoc casu jura sua contra-
dictori cedente. Et hoc
casu in penis superius
specificatis non incidat
dicta domina vel mulier
contradicens vel recipiens
judicium pro ipsa, sed so-
lum in expensis legiti-
mis condemnetur, nisi ma-
nutentor vel judicium reci-
piens fuerit ille, contra
quem bona ad mandatum

uendantur. Quo casu de
penis superius specifi
catis non sit absolutus;
sed ad penas et expen
sas condemnetur et ca
dat ut superius est spe
cificatum, dictis manuten
tor uel iuditium pro
dicta contradicente su
scipiens. Si autem iu
ra domine uel mulie
ris contradicentis po
tiora uel ualidiora
sint iuribus illius cui
facta est contradictio,
ualideatur ipsa iura
et quod iuris est, ei
dem adiudicetur. Si
uero iuxta declarationem
cedule in forma supe
rius specificata, uidelicet,
dicta bona suum es
se fundum dotalem uel
specialiter et nomina
tim sibi pro dotibus
et iuribus suis aliis
pro pignore obligata
esse nihil probaret
uel probauerit, cadat

in expensis per senten-
tiam taxandis et in su-
perius nominata pena
XXV librarum ueronen-
sium paruorum, cedenda
et diuidenda, ut supe-
rius extitit declaratum.
Et si contingat dictam
dominam uel mulierem
contradicentem appella-
re uel se in protectio-
nem ponere, et in ipsius
appellationis uel protectio-
nis causa succumbere, ca-
dat in penam duplica-
tam ~~cedendam~~ ceden-
dam et diuidendam ut
supra, nisi causam le-
gitimam contradicendi
habuerit, ut superius
extitit descriptum. Quo
casu soluere ad expen-
sas legitimas teneantur
et similiter ad penam,
predictaque effectum
sortiantur tam in pen-
dentibus et nondum fi-
nitis litibus quam in
futuris.

(1391 F. 13 giugno)

38. De dominabus vel mulieribus contradicentibus ne bona ad incantum vendantur as serentibus se ius in ipsis ratione dotium vel iurium suorum habere.

Item statuimus, constituimus et ordinamus quod si domina aliqua vel mulier fuerit que contradicat vel contradici faciat, ne bona ad incantum vendantur, non ratione fundi dotalis vel specialis obligationis pro pignore facte, sed ratione dotium et iurium suorum, quorum virtute asserit se ius in ipsis bonis ad incantum vendendis habere, si ne vendantur virtute sententie legitime obtente, sive virtute specialis obligationis de ipsis bonis facte, teneantur et debeant

dicta domina vel mulier
citari facere partem in-
fra quatuor dies, inclusa
die cedule impetrate,
nisi fuerint omnes dicti
quatuor dies successive
feriati vel major pars
ipsorum, quo casu ad
primam diem juridicam
tunc proxime sequen-
tem citari faciat, expri-
mendo in dicta cedula
se jus in dictis bonis ha-
bere, qua dicte cedule
presentacione facta non
obstante, ad vendicio-
nem dictorum bono-
rum procedatur; sed
licitum sit eidem con-
tradicenti incantare et
incantari facere dicta
bona ad majus precium
quod potest et pro se
emere: Qua vendicione
facta statim privetur
ille possessione contra
quem bona ad incantum
venduntur et applicentur
illi cui facta est vendicio.

quo casu precium penes emptorem intromissum permaneat, donec fuerit discussum et determinatum de juribus partium. Et adveniente dicto termino, si non comparuerit domina vel mulier contradicens, cadat in penam unius marche denariorum Aquilegensis monete cum expensis factis illico taxandis; cujus pene tercia pars domino, coram quo questio vertitur, reliquę duę partes cui facta est contradictio cedant. Quod si dicta domina vel mulier sic contradicens et non comparens non fuerit solvendo personaliter detineatur et carceribus mancipetur, non relaxanda donec penam et expensas predictas solverit. Et si ulterius contradicere voluerit, nullatenus audiatur nisi primo pena predicta cum ex-

pensis taxatis soluta.
Quo casu nisi solverit contra ipsam diffiniti ue procedatur, ac si contumax esset. Quod si solverit, audiatur per modum proxime infrascriptum, quando comparet in termino ad contradicendum statuto. Si vero in dicto termino comparuerit, procedatur tunc ulterius usque ad conclusionem cause predicte in omnibus et per omnia quemadmodum superius constitutum et declaratum est, procedi debere in constitutione et statuto proxime suprascripto, intitulato de dominabus seu mulieribus contradicentibus ne bona ad incantum vendantur etc. Facta igitur conclusione, fiat ibidem jurium productorum ~~[illegible]~~ commissio et relatione fienda vel per sententiam astantium, si ipsis astantibus utilius

uidebitur, diffiniatur su-
per iuribus per partes pro-
ductis. Et si quidem iura
ejus cui facta est contra-
dictio, sint et reperiantur
potiora et validiora iuri-
bus domine vel mulie-
ris contradicentis per ip-
sam productis, idem qui
uendi fecit, habeat et ha-
bere debeat precium dicto-
rum bonorum venditorum
et ad ipsum spectare et
pertinere adiudicetur. Quo
casu de pena superius
constituta, domina vel mu-
lier contradicens nullate-
nus teneatur, sed solum
in expensis legitimis con-
demnetur taxandis per do-
minum predictum, eo quod
legitimam causam con-
tradicendi habuit, quia
probabiliter potuit igno-
rare, utrum iura sua
preferentur iuribus il-
lius qui uendi fecit.
Si vero iura domine vel
mulieris contradicentis

potiora, vel validiora
juribus illius qui ven
di fecit et cui est facta
contradictio vel ejus locum
~~[illegible]~~ tenenti
sint adjudicata, tunc eo
casu ipsa domina vel
mulier contradicens ha
beat regressum ad pre
cium et sibi dandum
adjudicetur, usque ad
summam juris quod ha
bere probavit. Quod si
nullum jus contradicen
di dicta domina vel mu
lier probaverit, in expen
sis omnibus per dictum
condemnetur dominum
taxandis et pena XXV
librarum veronensium
parvorum superius spe
cificata, cedenda et divi
denda, ut superius per
precedentem constitutio
nem et statutum exti
tit declaratum. Et si
contingat dictam do
minam vel mulierem
contradicentem appellare

vel se in protectionem ponere et in ipsius appellationis vel protectionis causa succumberet, cadat in penam duplicatam cedendam et dividendam ut supra, nisi causam legitimam contradicendi habuerit, ut superius extitit descriptum; Pro ea, sed solum ad expensas legitimas condemnetur, et teneatur ad penam quam minime est ratione superius demonstrata. Et predicta se non solum ad futuras causas sed etiam ad pendentes et nundum finitas extendant. — —

1 [1] 1391. 13 giugno

(39) De contradicentibus ne bona ad incantum vendantur, asserentibus se jus in ipsis habere.

Item statuimus, constituimus et ordinamus, quod si contradictor apparuat alius quam ille cuius bona ad incantum vendantur vel alius quam ille qui se asserit bona ad incantum vendenda, ad se in possessione vel proprietate spectantia pertinere, vel alius quam domina vel mulier pro dotibus et juribus suis quomodocumque; ~~nisi li~~ sed ~~licet~~ sit persona asserens et pretendens se jus aliquod habere in dictis bonis que ad incantum venduntur, sive vendantur virtute sententie obtente, sive virtute spetialis obligationis facte, teneatur

et debeant dictus contra
dictos citari facere par-
tem, que facit vendere, in-
fra terciam diem, inclu-
do die cedule impetrate,
nisi fuerint omnes dicti
tres dies successive feria-
ti vel maior pars ipso-
rum, quo casu ad pri-
mam diem immediatam tunc
proxime sequentem citari
faciat, in dicta cedula
exprimendo et clarifi-
cando de iuris in dictis
bonis habere. Qua dicte
cedule presentacione fac-
ta non obstante, ad ven-
dicionem dictorum bono-
rum procedatur. Sed
licitum sit ipsi contra
dicenti incantare et in-
cantari facere dicta bo-
na ad maius precium
quam potest et pro se
emere. Qua vendicione
facta statim privetur
possessione ille, contra
quem bona venduntur,
et apponatur illi cui

facta est venditio, quo us-
que precium penes empto-
rem intromissum perma-
neat, donec fuerit discus-
sum et determinatum de
iuribus dictarum partium.
Et adveniente dicto termi-
no, si non comparuerit
contradictor, cadat in pe-
nam unius marche dena-
riorum aquilegensis mo-
nete cum expensis factis
illuc taxandis. Cujus
pene tertia pars domi-
no predicto, reliquae par-
tes cui facta est contra-
dictio, cedant. Quod si idem
contradictor non compa-
rens non fuerit solvendo,
personaliter detineatur
et in carceribus manci-
petur non relaxandus do-
nec penam et expensas
predictas non solverit.
Et si ulterius contradi-
cere voluerit idem contra-
dictor, nullatenus audia-
tur, nisi primo pena pre-
dicta cum expensis soluta;

quo casu nisi solverit, contra
ipsum diffinitive proce-
datur, ac si contumax
esset; quod si solverit,
audiatur per modum pro-
cessus infrascriptum, quan-
do ~~[illegible]~~ comparet
in termino ad contradi-
cendum statuto. Si vero
in dicto termino compa-
ruerit procedatur tunc
ulterius usque ad con-
clusionem cause predicte
in omnibus et per omnia,
quemadmodum superius
constitutum et declara-
ratum est, procedi debe-
re in constitutione et
ordinamento suprascripto
intitulato de contradi-
centibus, vel bona illorum
contra quos est senten-
tialiter obtentum, vel
qui specialiter pro pigno-
re obligaverint, venda-
tur ad incantum asse-
rentibus etc. Facta igi-
tur conclusione, fiat ibi-
dem jurium productorum

commissio cum relatione
fienda uel per senten-
tiam assertiuam, si ip-
sis astantibus utilius ui-
debitur, diffiniatur super
iuribus per partes pro-
ductis. Et si quidem iu-
ra eius qui uendi fecit,
et cui est facta contra-
dictio, sint et reperian-
tur potiora uel ualidio-
ra iuribus contradicen-
tis per ipsum productis,
idem qui uendi fecit, ha-
beat et habere debeat pre-
cium bonorum uendito-
rum et ad ipsum spec-
tare et pertinere adiu-
dicetur, quo casu de pe-
na superius constituta
nullatenus teneatur dic-
tus contradictor, eo quod
legitimam causam con-
tradicendi habuit, quia
uerisimiliter ignorare po-
tuit, utrum iura sua pre-
ferantur iuribus illius
qui uendi fecit. Si uero
iura contradicentis po-

tiora vel validiora juri
bus illius qui vendi fe
cit et cui est facta
contradictio, vel ejus
locum tenenti sint
adiudicata, tunc eo ca
su idem contradictor
habeat regressum ad
precium et sibi dan
dum adiudicetur As
que ad summam ejus
quod habere probave
rit. Quod si dictus con
tradictor nullum jus
contradicendi probave
rit, condemnetur in
expensis omnibus per
dominum predictum
taxandis et pena
XXV librarum vero
nensium parvorum
superius specificata
cedenda et dividen
da ut superius per
precedentem constitu
cionem et statuta
extitit declaratum.
Et si contingat con
tradictorem predictum

appellare uel se in pro-
tectionem ponere, et in
ipsius appellationis uel
protectionis causa suc-
cumbere, cadat in pe-
nam duplicatam ceden-
dam et diuidendam
ut supra, nisi causam
legitimam contradicen-
di habuerit ut supe-
rius extitit descrip-
tum. Quo casu solum
ad expensas legitimas
condemnetur et tenea-
tur et non ad penam
ex ratione superius de-
scriptam. Hocque ha-
beant predicta non so-
lum in futuris, uerum
etiam in pendentibus
causis et nondum fi-
nitis.

Millesimo iii LXXXXI ~~trecentesimo~~
~~nonagesimo primo~~, indic-
tione XIV, die XIII Junij,
autenticata et publicata
fuerunt suprascripta

statuta in pleno consi-
lio coram nobili viro
ser Nicolussio de Ca-
stellerio honorabili Ca-
pitaneo terre Utini
pro Reverendissimo
domino domino Johan-
ne Patriarcha Aquj-
legiensi. —

1569

Sentenze criminali del Capitano e astanti della Città di Udine

Fondo comunale

tur solvere ipsa livella:
Et hoc si res super qua
debetur livellum sit suf
ficiens ad solvendum
dicta livella, et stetur
in hoc sententie astan=

statuta in pleno consi-
lio coram nobili viro
ser Nicolussio de Ca-
stellerio honorabili Ca-
pitaneo terre Utini
pro Reverendissimo
domino domino Jo-
ne Patriarcha Aqui-
legiensi. —

(1622, 29 Sept.)

12. De spangantibus non valentibus praeiudicare alijs habentibus super una et eadem re livella.

Omnem ambiguitatis confusionem amputantes hoc liquido et compendioso statuto, ordinatum, determinatum et statutum fuit in dicto pleno arengo. Quod si sint duo vel plures habentes plura livella super una re, et aliquis habens pri- [tres spangas posuerit legitime et possessionem acceperit, non valeat alijs habentibus livella] ~~mum livellum~~ super ipsa eadem re praeiudicare. Sed ~~videlicet~~ omnino teneantur solvere ipsa livella: Et hoc si res super qua debetur livellum sit sufficiens ad solvendum dicta livella, et stetur in hoc sententie astan=

~~et aliquis habens primum livellum~~ ~~(1) Cod. B. 142 t.)~~ ~~tres spangas posuerit~~ ~~legitime et possessionem acceperit non~~ valeat ~~alijs habentibus livella super ipsa eadem~~ re ~~praeiudicare sed manu pteriit supra~~

tum. Et si non esset suf
ficiens ad utrunque li
uellum solvendum, quod
tunc praeiudicium pareat
ultimo habenti livel-
lum pro illa parte dum
taxat, de qua non fue
rit sufficiens et sibi
imputetur. Et si secun
dus dominus livelli tres
spangas posuerit et pos
sessionem acceperit, non
valeat praeiudicare pri
mo habenti livellum, da
to quod res non sit suf
ficiens ad solvendum
dicta livella. Et sic suc
cessive de alijs haben
tibus livella super una
et eadem re. ——

40 De solutionibus Spanga-
rum reddendarum nuncio-
rum et scribendarum per
cancellarios in actis. —

Statutum et ordinatum
fuit quod si aliquis volue-
rit impetrare nuncios ad
pignorandum vel[1] spangan-
dum pro livellis sibi non
solutis teneatur ire coram
domino Capitaneo vel eius
vicegerente et petere per sen-
tentiam nuncios ad span-
gandum vel pignorandum
in genere pro livellis sibi
non solutis. Et eo[1] obtenta
statim unus ex cancellariis
domini Capitanei in qua-
ternis suis scribere tenea-
tur sententiam predictam,
pro qua sententia sit ob-
tenta. Cancellarius qui
dictam sententiam scripse-

[1] vel

[1] Cod doppi: ea

sit, habere debent soldos duos. Preterea statutum fuit quod si aliquis obtinuerit per sententiam imponendi spangas super aliqua re, et tres spange fuerint[2] successive non per intervalla annorum posite, et doctum fuerit per publicum Instrumentum quod tunc res spangata seu res spangate ipso jure decidisse intelligantur Illa,[2] qui ipsas spangas imponi fecerit. Et nichilominus ille contra quem imposite fuerint, teneatur ad duplices affictus pro prima et secunda spangis, et pro tertia spanga ad simplicem. (1)

2) Cod. Toppi: et tres spange posite fuerint"

2) int Cod. Toppi: ipso jure decidisse intelligantur illi qui ipsas"

(sic!)

(1) Altra redazione del Cod. A 2 t.

~~(1) Cod. A. p. 2 t.~~

Preterea ad corripiendas nequicias malignorum qui Nuncios diversos per aliqua temporis intervalla ad spangandum sub generali et innominato vocabulo coram Dominis obtinent quem spangare voluerint, nullatenus exprimentes in animarum suarum dispendium Precomi

errorum et spanzandorum nepharium et
execrabile detrimentum, statutum fuit
quod commissiones per Dominium in-
ponende Preconibus ad petitionem cujuscum-
que persone que spanzare voluerint per
dictos Notarios ut premittatur deputandos
in quaternis actorum eorundem describan-
tur in dicta commissione nomine Preconis
et spanzare volentis reique spanzande
et ejus determinationem et si tamen
habendo pro ipsorum labore de qualibet
commissione et relatione spange dena-
rium unum aquilegensem, quam rela-
cionem facere teneantur infra tem-
pus superius nominatum notificando
tamen illi cujus possessio spanzanda
fuerit aut illis qui eam tenebunt,
sive domesticis eorum mandando quod
predicta intiment domino possessionis
spanzande. Quod si contrafactum
fuerit, spange sint irrite et inanes,
et Preco nihilominus pena XL denario-
rum plectatur applicanda ut supe-
rius est expressum. Preterea quod
nulla possessio decidere valeat de ra-
cione vigore spanzarum nisi continua-
te fuerint de anno in annum, et
non per intervalla annorum et
lapsum temporis et pateat per publicam

predictorum Notariorum documenta in
quaternis ad hec, ut premittitur deputatis
redacta qui pro tempore fuerint ad di=
ctum officium deputati: Quorum quidem
Notariorum quaterni in loco decenti apud
Communne Utini sub canelari serventur
et precedentium Notariorum acta ac pro
cessus... Domini nostri D. Patriarche
interveniente et de cetero per succe
dentes Notarios secundum eis exhi=
bendam formam valeant publicari.

|Il milesimo in caratteri piccoli!|

(1422, 2, Sept.) ~~Arengo di Udine~~

41. De prescriptione non opponenda contra potentes et habentes livella (1).

Quoniam per nonnullos potius privatorum quam bonum publicum conservantes et affectantes a multo tempore citra quiedam damnosa et pestifera in terra Utini abusio inolevit, quod quando quis habens livellum aliquod super aliqua re stabili, petitur ad solutionem pervenire spangando vel pignorando iuxta antiquos mores, ut plurimum sit[2] contradictio et prescriptionis exceptio. Ex quo rixe et discordie inter cives oriuntur, damna intollerabilia consequuntur, expense[3] in infinitum augentur. Idcirco predictis ~~observare~~ obviare intendentes ad cavillationum ini=

2) Cod. doppi: fit 3) Cod. doppi: et expense

[illegible]

Vol. XXIIII.

(1) La data di questa rubrica e delle seguenti 42, 43, 44, 45, 46 risulta dal Vol. XXIII. Ann. C. dove sono precedute dalle indicazione seg. ent=

(1) ~~Ann. XXIII. …~~ Infrascripta sunt, statuta compilata supra livellis in pleno Arengo Terre Utini ad sonum campane more solito congregato in Collegiata Maiori Ecclesia S. Marie de Utino in die festi S. Michaelis Arcangeli sub MCCCCXXII, ind. XV. —

Nel vol. XX Ann. 181 t. questa rubrica così fu formulata nell' Arengo 1415, 22 settembre:

Ordinamentum supra materia livellorum.

Supra materia livellorum ne aliqui habentes livella in Terra Utini et eius districtu ulla unquam currere possit tempore ~~pres~~ prescriptio de ipsis livellis suis, ex matura deliberatione nostra et totius nostri arengi committimus et plenam ac omnimodam auctoritatem et bayliam concedimus consilio ipsius Terre ad compilandum statuta, ordinamenta edita et edenda sub pena seu penis per ipsum consilium in ipsis apponendis et declarandis super ipsa materia livellorum cum omnibus dependentibus, incidentibus, emergentibus et connexis et accessoriis et ad tollendum omnem materiam dubietatis, litigii, questionis et differentie que aliquo modo huiusmodi causa posset insurgere prout eidem consilio nostro videbitur expedire et sicut ipse totum Arengum nostrum facere posset cum omni plenitudine. Statuentes ex nunc prout per dictum consilium nostrum iubemus et volumus statui quod nullus procurator iudex seu advocatus ullo unquam tempore se audeat ingerere vel intromittere quoquomodo ad agendum vel defendendum pro vel contra aliquam personam super huiusmodi materiam livellorum contra prescripta ordinamenta per dictum consilium nostrum compilanda. Quod si quis contrafecerit, incurrat penam per eandem consilium in huiusmodi statutis et ordinamentis apponendam et declarandam.

quitates auferendum, Utrum-
cuique Jus habenti tribua-
tur: Nos Thomas de pla-
centinis legum doctor Ca-
pitaneus terre Utini per
Magnificum et generosum
virum dominum Jacobum
Trivisano pro Illustrissimo
ducali dominio Venetia-
rum, In patria Forijulij
generalem locumtenentem
specialiter deputatum, Con-
silium totius universita-
tis ipsius terre tam Nobi-
lium Civium quam popu-
larium in maiori Ecclesia
Sancte Marie de Utino
ad sonum campane mo-
re solito congregatum 1)
ad laudem et reverentiam
Omnipotentis dei eius gloriose
matris virginis Marie et pre-
ciosum Sancte Justitie ac pre-
fati nostri Illustrissimi duca-
lis dominij Et pro bono publi-
co ipsius terre Utini Consti-
tuimus et per hanc lauda-
bilem Sanctionem Statui-
mus et ordinamus, Quod

1) Cod. Joppi: congregato

nullus, siue sit principalis cuius
intersit siue procurator vel ad
uocatus aut alia persona quouis mo
do possit aut valeat in Judicio pre
scriptionis exceptionem Juris cano
nici vel Civilis aut municipalis
opponere, allegare vel probare con
tra aliquem ciuem vel habitato
rem terre Utini, Ecclesiam vel
hospitale aut monasteria vel con
uentus livellum siue livella ali
quod vel aliqua, tam in pecu
nijs quam in blado, vino vel a
lijs rebus habentem vel petentem
supra aliqua re vel rebus stabi
libus. Et hoc sub pena vigin
tiquinque librarum soldorum
totiens exigenda quotiens fue
rit contrafactum: Cuius
pene medietas sit partis
contra quam opponetur et
alia medietas domini Capi
tanei. Et quod sufficiat ip
si vel ipsis habentibus seu pe
tentibus ipsum vel ipsa livella
probare per publicum instru
mentum manu boni et fidelis
notarij confectum, etiam si sit
antiquissimum, vel per duos aut tres

testes ydoneos et fidedignos, de quorum idemptitatibus ste- tur declarationi astantium, sibi deberi ipsum uel ipsa livella. Et quod tali probatio- ne facta, debitor siue ille con- tra quem agitur, omnino ip- sum uel ipsa livella soluere teneatur, non obstantibus ali- quibus iuribus ciuilibus uel ca- nonicis aut consuetudinibus aut prouisionibus hactenus in contrarium factis, quibus omnibus ex certa scientia te- nore presentium derogamus. Admittatur autem ille a quo petitur livellum, impune ad opponendum et probandum exceptionem conditionis, donationis, permutationis, liberationis, transactionis et pac- tionis de ulterius aliquid non petendo, uel lega- tum et alias quaslibet legiptimas exceptio- nes non concernentes prescriptionem ut supra. Que si probarentur, legiptime ex- cluderent actorem. Et hec habeant locum in iam constitutis livellis et constituendis ac impendentibus[1] ac futuris causis, non autem trahantur ad preterita iam de- cisa. ——

[1] ied.-Loppi in pendentibus

(1422, 29 Sept.)

43. Quod una re spangata alie spangate intelligantur.

Item Statutum et ordinatum fuit in dicto arengo et per dictum arengum terre Utini, Quod si plures res fuerint obligate pro solvendo unum libellum, Et in una eademque iurisdictione existant, et una ex dictis rebus fuerit spangata, Omnes alie res intelligantur esse spangate. Et hoc si sunt in possessione et dominio illius, cui fit notificatio ipsius spange, alias autem possessoribus dictarum rerum debeat notificare[1], et spange aliter imposite nullius de[2] valoris.

1) Cod. Joppi: notificari

2) Cod. Joppi: sint

[1422, 29 Sept.]

44. De non valentibus vendere li-
vella super re alivellata si-
ne notificatione fienda domi-
no livelli.

Item Statutum et ordinatum
fuit per dictum Arenghum
terre Utini, Quod siquis
alivellaverit alicui persone
aliquam rem solvendo so-
lummodo unum livellum
vel etiam alia livella con-
sueta solvi super dicta Re,
non possit livellarius aliquod
aliud livellum alicui perso-
ne vendere, donare, alienare
vel aliquo alio modo transfer-
re, nisi ipsa res alivellata
fuerit meliorata. Nam tunc
livellarius possit vendere
aliud livellum super dicta
re, dummodo prius notificet
et proferat alivellanti vel
eius heredibus, si voluerint emere.

Et si noluerint emere pro
bretio communi ad extima
tionem bonorum virorum,
quod tunc alteri possit
vendere. Et si aliter fac
tum fuerit, vendicio sit
ipso Iure nulla, et ~~ab~~
talis contrafaciens cadat
in[1] ~~ab~~ Iure suo.

[1] Cod. dopp.: a jure

(1422?, 29 Sept.

45 De non valentibus renssi-
gnare rem alivellatam,
si fuerit deteriorata cul-
pa possidentis.

Item statutum et ordina-
tum fuit, quod si ali-
quis aliquam rem ad
livellum seu ad onus
livelli possederit ac ha-
buerit, et ipsa res effecta
sit deterior culpa ip-
sius accipientis ad livel-
lum vel alicuius de
domo sua, non valeat
renssignare domino 1) ymo tenea-
tur solvere ipsum livel-
lum, donec rem taliter
melioraverit, quod sit
sufficiens ad ipsum onus
livelli. Sed si sit deterio-
rata casu vel guerra,
tunc possit ipsam rem
renssignare primo seu

1) Cod. Joppi: domino ipsius livelli

~~pro~~ priori domino ipsius
livelli, cum non possit
aliquid ipsi livellario
imputari, solvendo tamen
affictus preteritos integre
usque ad tempus reassi-
gnationis; cum hoc quod
ille cui reassignata fuerit
ipsa res, teneatur solvere
livella posterioribus, si res
fuerit sufficiens ad u-
trumque livellum solven-
dum, alias non nisi ad
sufficientiam arbitrio bo-
ni viri. Et si secundus
vel tertius vel deinceps
voluerit recipere ipsam
rem in se et solvere li-
vella precedentia, suum
livellum possit et valeat
priori domino livelli re-
cadante: et hoc habeant (sic!)
locum in livellis preteri-
tis et futuris.

(1412 ?, 29 Sept.)

46. De ecclesiis et religiosis
non valentibus spangare
sine speciali pacto.
Item Statutum fuit et or
dinatum. Quod capitula,
Camerarii et officiales
Ecclesiarum, hospitalium,
fraternitatum altaristo,
monasteria et conven
tus quorumcumque loco
rum, ecclesiarum et sancto
rum pro livellis eis vel
alicui ipsorum legatis
in testamento vel alia
ultima voluntate vel in
ter vivos donatis non pos
sint aut valeant span
gare rem, super qua de
betur eis livellum, Sed solum pignerare seu
pignorari facere
pro suis livellis et affic
tibus non solutis, Infra
nisi docerent legittime

per instrumentum publicum, ipsum legantem vel donantem habuisse[1] auctoritatem spargendi et salvis pactis et conventionibus in instrumentis insertis, et hec habeant locum in libellis preteritis et futuris. — —

[1] Cod. Zopp.: habuike

~~Cap. XIII~~

~~15~~

47\. De vendentibus bis super aliqua tenuta.

Firmatum et statutum fuit per homines et commune Utini in Maiori ecclesia de Utino XII voce preconia more solito congregatos. Quod si aliquis de Utino teritorii aliquam seu comune super aliqua tenuta bis vel pluries vendiderit, obligaverit vel alio quovis modo alienaverit, soluat mediam marcham denariorum. Cuius medietas sit Capitaneis et alia communis. Et hoc si querela cuius interesset, coram dominio deponetur, et teneatur nichilominus summarie sine strepitu Iudicii satisfacere omne

(1) Cod. ✝ c. 5. Gastaldionis

~~(1). Gastaldionis~~

parcium ~~per eum~~ *)

*) Cod. doppi: per eum

dampnum, expensas et in-
teresse, ei qui dampnum in-
currisset. Si vero is qui sic
vendidisset, obligasset vel
alienasset, non
haberet unde predicta
satisfacere posset, capi
debeat in persona et incarcerare[3]
tam diu detineri
donec satisfecerit de om-
nibus supradictis. Et hoc
idem habeat locum in
quolibet vendente seu alie-
nante aliquod de predic-
tis, quod non foret suum,
sub pena predicta —

3) Cod. Foppi: in carcere.

In Christi nomine amen anno nati vitatis ejusdem domini M.CCCCXXII ind. XV. die martis penultimo mensis septembris videlicet in die festi Sancti Michaelis Archangeli actum Utini Aquilegensem diocesis in colegiata majori Ecclesia sancte Marie de Utino ~~—~~ in pleno ipsius terre Utini arengo ibidem ad sonum campane more solito congregato coram Egregio et Sapienti legum doctore domino Thomasio de Placentinis de Venetiis honorabili Capitaneo terre Utini etc.

~~ed a carte 5 segue~~

Infrascripta sunt statuta compilata supra livellisin antedicto pleno arengo lecta et edita seu confirmata

Cantiani, tales cives, vicini et habitatores nostri, cre ditores, accepto nuncio do-

48 De intromissionibus fiendis per
cives Utini contra quoscunque
in terra Utini.

Statutum deliberatum et ordi-
natum fuit. Quod si aliquis Ci-
vis Vicinus vel habitator terre
Utini debuerit vel debet seu
debebit habere pecunias seu
res aliquas ab aliquo foren-
se, cuiuscunque ~~[illegible]~~
status, gradus seu preemi-
nentie sit, seu (scilicet) quod aut
talis debitor sit nobilis aut
clericus vel ruralis aut cuius-
cunque alterius conditionis,
in quibuscunque diebus ~~aut~~ ac
omni tempore, Exceptis die-
bus Sabati, in quibus sit
forum in ipsa terra, Excep-
toque etiam die fori Sancti
Cantiani, Tales cives, vicini
et habitatores nostri, cre-
ditores, accepto nuncio de-

nini Capitanei possint
et valeant intromittē et se-
questrari facere de bonis
et rebus dictorum debito-
rum suorum, cuiuscumque
generis in ipsa terra Stai-
rij, et eorum prosequi
intromissiones usque
ad condignam satisfactio-
nem. Salvo tamen ac il-
leso et reservato omni Iure
dominorum quorum tales
debitores essent massarij.

49. De arbitris eligendis et compromissis fiendis inter affines super differentijs ipsorum.

Ad obviandum materie scandalorum que oriri possent inter affines, Statuimus et ordinamus, quod in et super quibuscumque litibus et differentijs ~~cuius~~ Cuius-cumque conditionis existant, iam ortis et orituris inter affines proximos et parentes, videlicet: primo in linea et generatione ascendentium et descendentium usque ad infinitum in utroque gradu; Secundo inter omnes et singulos collaterales usque ad quartum gradum; Tertio inter omnes coniunctos parentele matrimonialis, respectu

scilicet
~~si~~ inter socero et generos vel cognatos, et in his ex cenditur presens ordinamentum ad utrumque sexum, debeant et teneantur omnes de predictis tribus generibus nominatis lites habentes civiles vel criminales, de excendentes ad penas pecuniarias, in consilio coram dominis capitaneo et consiliariis eligere et assumere amicos, videlicet unum communem, si de uno poterint concordare, aliter unum pro parte, inter quos erunt ~~[illegible]~~ vertencia litigiosa ut supra. Et in eo casu si dicte partes ibidem de ~~[illegible]~~ tercio communi poterint concordare, bene quidem. Aliter ~~[illegible]~~ vero ibi et in instanti teneantur dare ipsis dominis capitaneo et consilio inscriptis eorum suspectos et confidentes: de quibus prefati

domini Capitaneus et con-
silium illum ~~[illegible]~~ quem
inuenerint nominatum
per ambas partes, dare et
deputare ~~debeant~~ in tercium
~~[illegible]~~ communem amicum;
et de hijs omnibus liti-
bus, siue sint de cognitio-
ne ciuilis, spiritualis uel
temporalis fori, uel actio-
num + Iniuriarum siue cri- + (actionum?)
minalis, et siue amici sint
electi per partes siue unus
aut tres, aut in alio casu,
videlicet si tercius com-
mis amicus fuerit electus
et deputatus per domi-
num Capitaneum et con-
silium, teneantur et de-
beant predicte partes il-
lico facta electione uel depu-
tatione amicorum com-
promittere in eosdem
electos seu deputatos tan-
quam in arbitros arbi-
tratores et communes ami-
cos de iure amicabiliter
et de facto, cum aucto-
ritate eisdem attribuen-

da per partes proro-
gandi dictum compro
missum in eos factum
et abreviandi.
Quod compromissum
fiat non solum semel
sed totiens vel quotiens[1]
per dominum Capita-
neum et consilium[2] fue-
rit provisum et ordina-
tum, cum penis sacra-
mentis obligationibus et
clausulis, prout ipsi do-
mini Capitaneus et con
silium declarabunt fore
faciendum, ad hoc vt
huius modi vertentia
inter duos[3] de generatio
nibus superius declara-
tis non aliter quam per
sententiam arbitrariam
tollantur. Ceterum si
aliqui de predictis ~~gene~~ generibus ~~questivositus~~ +
rationibus de contraversijs
vertentibus inter eos ad re
quisitionem domini Ca
pitanei et consilij for-
te recusarent facere com
promissum, tunc eo casu[4]

1) Cod. Joppi: sed toties quotiens.

(c. 130)
2) Cod. B: per predictos dominos de consilio et D.

3) Cod. Joppi quosuis

4) Cod. Joppi: tunc et eo casu

totaliter sint exclusi et rejecti
per dominum Capitaneum a
Judicio, nec eis detur aliqua
audientia Judicialis in agendo
nec deffendendo. Si autem ac-
tor contentaretur compromittere
et obedire dispositioni predicto-
rum dominorum Capitanei
et consilii, et reus recusaret,
ob ejus cautelosam malitiam,
quia reus recusans suspende-
ret actionem actoris, Ita
quod actor propter ejus obe-
dientiam dampnum et tar-
dationem sue actionis pa-
teretur, + (quare?)
Ad providendum contra
hanc Iniquitatem domini
Capitaneus et consilium plenam
habeant libertatem dispo-
nende et providendi in-
dempnitati dicti actoris obe-
dientis. Et hoc similiter
locum habeat in casu e con-
verso, videlicet si reus vel-
let obedire et actor recu-
saret, quia in hujusmodi [litibus?] + quare?
reus obediens non inquieta-
retur propter recusationem

actoris, tamen in multis
casibus multum facit pro
reis quod lites et questio- (?)
nes eis moveantur, si ali-
quo tempore debeant mo-
veri, tempore suo eorum
reorum. Scientes facere
eorum deffensiones expe-
dientes et convenientes in
litibus que eis moven-
tur quam tempore duorum + ?
successorum, quos igno-
rantia deffensionis lerret et
damnabit. Si autem in
alio casu communis occur-
reret inobedientia (quod) ~~(alterum ...)~~
ambo videlicet reus et actor
recusarent compromittere
ut supra et aliter odio
alterius perseveraren(t) am-
bo in huiusmodi pertina-
cia animosa. Tunc domi-
ni Capitaneus et consilium
habeant plenissimam aucto-
ritatem providendi et fa-
ciendi fieri ex ipsorum
consiliariorum parte ipsis
recusantibus mandata, sub
pena et penis ipso pareant,

exigendo penas super ipsorum recusantium bonis,[1] et multiplicando ipsas penas, donec paruerint; et aliter disponendo et providendo, prout ipsis dominis Capitaneo et consilio melius et utilius visum fuerit convenire (2)

(1) Cod. ~~B. 130~~ [A. 84] „bonis actualiter et alio modo in huiusmodi casu providendi et disponendi prout" etc.

(2). È scritta nel Cod. B, 130 ~~colla seguente~~ [dov'è seguita] da questa aggiunta: „Nota quod de litibus que verterentur inter predictos nominatos coram aliis Judicibus quam coram Capitaneo non est provisum per hoc ordinamentum quia ad providendum in hoc casu expedit quod interveniant favor et auxilium domini nostri Patriarche". Nella ~~pagina~~ [carta] ~~seguente~~ [(131) della detta B] leggesi parte di altro Statuto ~~[illegible]~~ nello stesso carattere del precedente che dalla scrittura e dalla notizia deve essere stato promulgato nella seconda [illegible] del sec. XIV ~~certamente~~ [a poco] prima del 1420.

(1) ~~Nella presente... nel Cod. B. 130~~ coll' aggiunta dell' ~~istesso carattere~~ della

~~15 bis~~
~~16~~

[50. — Tra 31/1366 e 1/1375]

[~~1366-75~~] [13 66-75]

De electione officialium declarante numerum qualitatem personarum deputandarum et tempus durantia fienda (sic!).

~~Prohemium~~.

Quoniam preceptum imitantes dominicum[1], totum splendore suavitatis fide[2] illuminans genus humanum, jubens alterius alterius onera portare et proximum diligere sicut semetipsum etc. Quod tam pretiosissimum a predominanti excellentissima virtutum matre originaliter fundatur charitate felicissime nuncupata, Nobiles et sapientes viri domini Zanninus de Prata Juris peritus Honorabilis Capitaneus, Consilium et commune Ystrie terre prospere populantis, et ipsius eternalis Sanctissima instruente doctrina, digili studio meditantes, et coram mentalibus oculis aspicientes,

1) Cod. Doppi: divinum
2) Cod. Doppi: fidele

aperte intelligerunt. Quod propter hoc, rex, filius pueritie, infancie et decrepite impotentiam naturalem, adolescentie directionis insufficientiam levissime cu[ncu]rrentem, superne dispositionis elementiam defectualem vitij inertie negligentiam dampnabilem, pompe vitij prodigalitatem lasciviam, et dolositates[1] inturiam deceptivam, communiter et divisim non modicum ipsius terre quasi insensibiliter ledit eius Status. Quo circa salubri provissione habita, et attendentes manifesta, approbante in humanis experientia, quod civitates, terre quelibet et loca bene regulata vementer proficisunt. Ideoque ad abolendum vitia et defectus supra declaratos totaliterque extinguendum

[1] cc. doppi: dolositatis

inferius annotata ordina
menta condere solemniter
deliberaverunt. (1) Primo qui
dem statuerunt et ordina
verunt, quod anno singulo
in pleno arengo in quo
ipsius communitatis Utini
mutantur creantur offi
ciales, Tres eligantur boni
viri conscientiati et circa
opera misericordie libenter laborantes
peraentes, vocandi officia
les et deputati ad negotia
pupillorum et aliarum
miserabiliumque defectua
darum personarum pera
genda et peragi facien
tes: Inter quos omnino ne
cessitatis causa dictante, u
nus sit advocatorum prop
ter causalium experien
tiam notorum, quorum
quidem trium officia
lium deputandorum of
ficium est tale, in totum
conforme [illegible] sa
crosanctis iniunctionibus
suprascriptis, laboriosum
multum et onerosum sed

(1) Nell'indice la seguente rubrica intitolata: De electione officialium declarante numerum qualitatem personarum deputandarum et tempus

meritorium valdeque cari-
tatiuum et debitum eis.
Sed electis[1] de sollicitudi-
ne habenda, amore et ti-
more posthospitalis defe-
rendo, ~~ut meritis~~ — ~~et~~ corpora-
le sacramentum. ——

[1] Cod Zoppi: eisdem electis de ss

^ (deferendum est ?)

51 De deputatione personarum in quinterijs et decanijs, signifficantium eisdem deputatis defectus in terra Utini predicta occurrendos. —

Item ad hoc ut predicti tres deputati notitiam habeant Utini predicta defectuum in terra occurrentium, nec earum pretendere possint ignorantiam, teneantur et debeant eorum dicti officij prestito sacramento, immediate post ipsorum creationem in terra Utini predicta interius in quinterio(1) quolibet duos, et exterius in quolibet quatuor decaniarum tres, deputare et eligere bonos et utiles homines, imponendo eis unam penam et penis usque ad summam Utinis marce

(1) Fino dal sec. XIV la città era divisa in cinque parti detti Quintieri che denominavansi di Mercatovecchio, Mercatonuovo, ~~e del Borgo~~ di Gemona, Grazzano ~~[illegible]~~, e Aquileja. Ognuno aveva la sua bandiera bianca e nera con entrovi una lista rossa. I borghi di Grazzano, Aquileja, Prachiuso ~~[illegible]~~ e Gemona si chiamavano anche Decanie poichè in ognuno di essi il Decano nominato dal Consiglio della Città presiedeva alle Vicinanze o riunioni de' capi di famiglia ove si trattavano le questioni de' pascoli e altre piccole differenze che nascevano tra quegli abitanti tutti dediti all'agricoltura. Seguono alcune deliberazioni:

eos attendo, quod talem
insuspiant commissionem,
et eam susceptam exe-
quantur per totum tem-
pus, prout per predictos de-
putatos limitando eis ex-
titerit provisum, eisdemque
debitum corporale deffe-
rendo sacramentum, quod ipsi et unusquis-
que ipsorum, fidelem ha-
bendo curam ipsorum, pre-
stito sacramento, teneau-
tur et debeant eisdem
tribus deputatis denuncia-
re et eosdem informare de
omnibus vitijs occurrenti-
bus in eorum[3] quarterijs et
decanijs, ubi suas trahunt
domiciallis[4] mansiones,
et apparentibus defectibus
impotentie, negligentie, in-
sufficientie, dementie, pro-
digalitatis, dolositatis et
aliorum necessariorum de re-
medijs convenienti provi-
sione, de quibus scieverint
et ad eorum notitiam per-
venerint, tam circa tutores,

Mittel

[3] Cod. Joppi: ipsorum

[4] Cod. Joppi: domicilliales

1347, v nov. Super eo quod dixit [in Consilio] Armentarius Gragani de eo quod sibi facit Decanus de villa Gragani, quod videatur si Decanus habet ius, quod utatur suo iure et si non habet quod dimittat Armentarius. ~~Ib.~~ Ann. 1. 54 t.

~~Ann. I. 54 t.~~

1348, XXII febr. Super eo quod dixit Joachinus de Armentariis, quod precipiatur Decanis ut nichil recipiant Armentariis de tributo. Ib. 139 t.

~~Ib. 139 t.~~

1353, XXIV aug. Per D. Capitaneum et Consilium deliberatum fuit ~~quod~~ bono statu et securitate Utini quod fiant interstale circha villam et eligantur duo de Terra qui sint cum Decanis et Capitaneis quarterii.
Ad portam Aquilegie et Ronchi et Degania eiusdem, ad Decaniam Bertaldie; ad Decaniam porte Glemone; ad portam et decaniam Gragani. Ib. 2, 19 t.

~~Ann. II 19 t.~~

1362, v Sept. D: Statutum fuit per consilium quod masarii ministeriales litterarum Ser Nissi de Romangacho existentes sub Decania de Pratellis qui angariantur, de cetero sint libere absoluti omnibus et singulis factionibus et angariis salvo quod pro guayta armentario solvere teneantur. Ib. 3, 193 t.

~~Ann. III. 193 t.~~

1363, IV Sept. Super propositis contra Decanum et alios de Bertaldia qui accipiunt denarios pro guaytis et non faciunt vicinium uti debent, deliberatum fuit quod Decanus exigat et fiat prout antiquitus factum est. Ib. 311. ~~311~~

1363, 5 maii. Supra propositis (in Cons. Terre Utini) per Decanum de burgo Aquilegie, de vicinancia, deliberatum fuit quod vicinancia celebretur uno anno apud S. Petrum de porta Aquilegie et alio anno ... solitum erat eam celebrare, incipiendo terminum in festo S. Michaelis et quod mutatur armentum sicut factum est a XXV annis citra. Ann. 3, 275.

1363, 2 oct. Supra propositis per illos de burgo Aquilegie extrinseco et Decanum decanie ville inferioris (Utini); deliberatum et provisum fuit quod vicinancia fiat sicut antiquitus solitum est fieri et si quis quod in dicta vicinancia fuerit deliberatum recusaverit observare, quod condignetur et nulla habita remissione, impignoretur. Ann 3. 322

1423, VIII iunii In Consilio supra propositis per D. Capitaneum exponentem et conquerentem quomodo ex inductione Marquardi de la Fratina canipari curie, D. Locumtenens vult desmembrare decanias burgorum Utini que spectant et spectare debent capitaneatui et ipsi D. Capitaneo prout a diu citra semper spectavit et pertinuit etc. Deliberatum fuit quod eligantur quatuor boni cives qui sint et instent cum prefato D. Locumtenente ut velit dimittere dictum D. Capitaneum in possessione capitaneatus et decaniarum predictarum et aliorum spectantium ad ipsum capitaneatum eo modo et forma prout solitum fieri et observari antiquitus et quod ipse D. Locumtenens velit nos et iura nostre Comunitatis manutenere in suis antiquis iuribus et consuetudinibus iuxta et secundum pacta et promissiones prelibati Domini nostri Venetiarum et sic ad hoc electi fuerunt D. Jo. de Cavalcantibus D. Jo. Mosti, ser Jo. de Susannis et ser Zanitellus notarius. Ib. 23, 79

negotiorum curatores, quam-
vis alias quascumque perso-
nas, que dementia prodigali-
tate, mentis alienatione vel
altero quovis defectu et vi-
tio tenerentur. Quod si au-
tem huiusmodi defectuum
denunciatores, talem recipe-
re recusaverint commissio-
nem, primo eis facta moni-
tione per predictos tres de-
putatos vel saltem duos
ipsorum ~~[illegible]~~ ex parte do-
minorum Capitanei et Con-
silii, quod ipsam debent
exequi commissionem, tuncque
~~quod~~ precipiatur eis et uni-
cuique ipsorum per predic-
tos deputatos vel eorum-
dem duos, vel per precones
comunis ex parte seu alter-
tius ex eis, sub pena XX sol-
dorum, XL denariorum,
medie marche et unius
marche, quod ipsam exe-
qui debeant commissio-
nem; quarum penarum
exigendarum cum nun-
tio dominii toties quoties

quam.

~~comunis~~

contrafactum fuerit, tertia
pars deveniat ipsi domino
Capitaneo et residuum ip-
sis deputatis, debeatque
dominus Capitaneus qui
pro tempore fuerit, sua be-
nignitate quandocumque
ipsis deputatis requiren-
tibus dare nuntium ad fa-
ciendum executionem pro
predictis. (R)

52 De provisione fienda indigentibus personis de officio tutele negotiorum cure, et bonorum prodigorumque dementium interdictione.—

Item statuerunt et ordinaverunt, Quod predicti tres deputati seu duo ipsorum debito corporali sacramento prestito, ut supra, quo teneantur statim cum ad eorum vel ad eorumdem quemlibet pervenerit notitiam, quod si aliqua quevis persona utriusque sexus in ipsa terra Utini, bone tamen conditionis parentele et nationis in quibus minimi vel nichil habentes non includantur, male inutiliter[1] gerent bona et facta sua, aut propter impotentiam, propter

1) Cod. doppi: male et inutiliter

dementiam, furiositatem, etatem decrepitam, vel mentis captionem aut propter prodigalitatem, defectum fatuitatis, stultitie, vel infirmitatis aut membrorum defectus, vel per aliquorum malignantium subtractionem vel subductionem vel alio quoquo modo pateret evidenter, Tunc bene profunde et diligenter inquirire debeant et teneantur, donec predictorum habuerint veritatem. Qua quidem habita eam dominis Capitaneo et consilio protestatione qualibet de medio sublata, intimare ad eorum presentiam ~~de inuentis~~ faciendo relationem, et instare sollicitare supplicare et procurare donec obtinebunt, Quod predicti domini Capitaneus et

de inuentis

consilium debitum et con-
veniens apponent reme-
dium, si illi vel illis perso- scilicet
nis sic facientibus de qui-
bus ut supra relatum fue-
rit, providendo minoribus
per predictos dominum Ca-
pitaneum et consilium sen-
tentialiter et consiliando
de tutoribus et curatoribus
ad lites et negotia, defensa-
toribus si expedierit et se-
cundum casus exigentiam.
Ad quorum tutelarum et
curarum officium compel-
lantur per ipsos dominos
Capitaneum et consilium
cum pena et penis, videli-
cet ille persone que per
ipsos deputatos seu eo-
rum duos pro idoneis
et sufficientibus et ad
predicta de iure honora-
ri[1] debentibus fuerint
nominate. Hoc salvo si
predicti nominati cau-
sa interveniente legitti-
ma et predicti consi-
lij mediantibus senten-

[1] Cod. Joppi: onerari

tia et deliberatione ab=
solverentur. Quarum
penarum infligendarum
recusatione non excusa
ta occurrente quanti=
tates redundentur et
veniant ut supra. (1)

50

(1) 1367, XV oct. Supra propositis per illos
qui sunt supra pupillos de ordine iudiciario
per eos dando [illegible] in factis pupillorum, deliberatum
fuit quod semel in ebdomada in toto anni circulo
videlicet die mercurii ante tercias sedere teneantur
ipsi tres officiales vel saltem duo ipsorum et
audire causas defectus, rationes, querelas
et omnia alia dependencia ad dictum officium
et supra predictis determinare cum consilio sapientum
que determinari poterint et illa videlicet que
determinari non poterint reducere in Consilio
determinanda. Ann. ky 284.

Ann. IV 284.

Manca nell [illegible]

53 De solemnitate habenda quando fiunt bonorum interdictiones et alienationis eorumdem prohibitiones et de forma tenenda in ipsorum publicatione.

Item constituerunt et ordinaverunt, quod de cetero adolescentes, seu maiores, dementes, in decrepita constituti, furiosi, muti, surdi, prodigi et mentecapti, curatores ad negotia habentes, aliquod de eorum stabilibus et mobilibus dotum pro eorum victus et vestitus aliqualiter alienare non possunt, neque se obligare contrahere, seu aliquem contractum, qui in humanis nominari posset, facere vel praecisis preter expres-

De prohibicionibus quod non fiant quietaciones per aliquos adultos eorum tutoribus vel curatoribus expiratis dictis officiis administrationum rationibus per eos reddendis.

Item statutum et ordinatum fuit per sapientem et egregium virum D. Azolinum de Gumbertinis de Utino militem et legum doctorem Capitaneum, Consilium, et Commune terre Utini, quod de cetero quia multi committebantur fraudes et deceptiones in negociis adultorum et aliarum miserabilium personarum, quod nemo adultus seu pubes nec aliqua alia miserabilis persona, demens vel in decrepita existens comprehendendo utrumque genus, cujus bonorum gestio vel administracio per aliquos tutores vel curatores ad negocia datos gesta et administrata fuerit exercendo officium tutele vel cure vel aliud quodvis officium testamentarium, dativum vel naturale

suum consensum et volun-
tatem duorum curatorum.
Et hoc seruata solemni-
tate, videlicet causa expo-
sita legittima et probata
eorum domino et cum
presentia sui cu-
ratoris, et sententialiter
obtento, quod alienatio
fieri possit. Ceterum
datis curatoribus ad negotia
prodigis, furentecaptis, furio-
sis, dementibus et impfecte
ta constitutis, interdicantur
quorumlibet eorum stabi-
lia[1] et mobilia sententialiter
et cum consilio, et consiliaria
deliberatione interveniente.
Que quidem talis inter-
dictionis solemnitas publi-
cetur alta voce preconia
in plateis fienda et ante
domum habitationis eius, cuius
bona interdicta fuerint,
amonendo, significando
et prohibendo, quod nulla
persona valeat neque de-
beat cum illis personis cu-
jus bona interdicuntur et

aut legitimum, eorum jure nature
possit nec audeat facere aliquas quie-
taciones particulares vel generales
seu aliquas alias convenciones vel pacta
quomodocumque qualitercumque et
quandocumque facta, condicionalia
vel absoluta, quoniam jus integrum
illesum et immaculatum remaneat
libere et expedite, directe et indirecte
penes illum cujus bona administra-
ta fuerint, ad petendum et agen-
dum contra suum administratorem,
tutorem vel curatorem aut alium
legitimum administratorem ejus
heredes et bona pro racionibus ad-
ministracionum sibi reddendis cum
integra reddicionum consignatione,
nisi illas quietaciones, convenciones
vel pacta fecerit cum solempnitate
hac videlicet in Consilio coram
D. Capitaneo et consiliariis et cum
approbacione Deputatorum seu ma-
jorem partem ipsorum ad negocia
pupillorum et adultorum etc.
in terra Utini ibidem referencium
quod raciones administracionum de
quibus ibi debent fieri quietaciones
audiverint, viderint, examinaverint
et calculaverint et concludendo

1) Cod. Doppi: bona stabilia

emere, contrahere, obligationem recipere realem nec personalem, neque aliqualiter cum ea pacisci.[1] Et si tales procuratores habentes, atque hij proximum ut supra bona erunt interdicta, secus fecerint, in contrahendo vel aliquali modo alienando, talis contractus et alienatio penitus nullus et nulla censeatur. Et nichilominus per ipsos dominos Capitaneum et consilium omnes de predictorum bonis habentes quomodolibet ad eos pertinentis ad integram restitutionem ipsorum de plano et sine strepitu et figura judicij summarie compellantur. - -

1) Cod. Joppi: pacisca

Notarius vero scribens tales quieta-
tiones, seu conventiones vel pacta in pena
unius marche denariorum, quilibet
vero testis qui adfuerit predictis pena
XL. denariorum totiens exigendas quo-
tiens fuerit contrafactum; quarum
penarum tertia pars applicetur.
D. Capitaneo et reliquae duae partes
Communi Utini et ipsis penis solu-
tis vel non solutis tamen effectus
presentis ordinamenti in omnibus
et per omnia servetur et obtineatur.

[illegible]
ius bona interdicuntur [illegible]

1) Cod. Joppi: bona stabilia

54. De modo observando ad audiendas administrationum rationes et primo super inventariorum iustificatione.

Item statuerunt et ordinaverunt, quod predicti deputati seu duo ipsorum eorum* tenenantur et debeant omnes et singulas audire, videre, calculare et summare rationes administrationum quarumcunque in terra Utini gestarum et gerendarum quorumcunque tutorum, testamentorum[1] et dativorum, nec non curatorum ad negotia creatorum, semel et pluries calculando subtiliter et bene, cui actui reddendarum rationum predictarum ipsi deputati debeant convocare et presentes habere teneantur duos magis ydoneos et propinquos ex utroque

anno durante officio semel et infallibiliter sub pena dicti eis iniuncti sacramenti

1) Cod. Joppi: testamentariorum

cative, paterno et materno ~~ejus~~ eius, cuius
~~cujus~~ ratio administrationis
redditur, informatos de fac-
tis et negotijs ~~ejusdem~~ eiusdem, ~~qui~~ qui[2] ~~si~~ — 2) Cod. Zoppi: Qui si g
ex utroque latere haberi non
possent, saltem de his propin-
quis et affinibus ipsius cujus
fit ratio hujusmodi, habeantur,
vel saltem unus adsit. Si ve-
ro talis esset preditus ~~cujus~~ cuius
ratio fit, quod absolute care-
ret affinibus, tunc eo casu
predicti deputati secun-
dum eorum discretionem,
habita qua poterint infor-
matione, et qua eis visa
fuerit a circumvicinie[3] et — 3) Cod. Zoppi: a Circumuicinia
benevolis defuncti seu ~~vi-~~ uiuentis
~~ventis~~ eius ~~ejus~~ cuius ~~cujus~~ fit ratio,
procedere valeant usque
ad conclusionem ~~ejusdem~~ eiusdem
fiendam rationis. Hunc
autem modum tenendo in
dictis actibus audientie ra-
tionum nominatarum, scilicet:
Primo ipsumque inventa-
rium ~~videant~~ uideant et examinent,
si bona ~~cujus~~ cuius ratio agitur
omnia eiusdem stabilia

mobilia, iura, actiones, debi-
ta et credita ad plenum et
integre in se continent, vel
si in eo aliquis defectus omis-
sionis appareret. Si autem
aliquid de bonis predictis
omissum fuerit, si per ne-
gligentiam, antequam ad
ulteriora et ad actum dicte
rationis audiende ~~de~~ seriose
procedatur. predicti autem
deputati attendere debeant
effectualiter ad supple-
mentum seu ~~reductionem~~ reductionem
vel emendationem indi-
lateque fiendam ~~eius~~ eius quod
omissum constiterit. Si
autem per maliciam, si[4] frau-
dulenter omissum fuerit
de contingentibus que
veniebant in inventario
apponenda, et de qua quidem
malitia vel fraude commis-
sis, si dubium aliquod ver-
teretur, utrum commissi
fuerint vel non, dictorum
deputatorum seu duorum
ex eis stetur indifferenter
relationi, sine aliqua alia

[4] (od. doppi: sive

probatione fienda; quo casu
idem talis fraudem vel mali-
tiam aut dolum commisisse
repertus, puniatur per predic-
tos dominos Capitaneum et
consilium secundum delicti
commissi exigentiam. Cuius
punitionis pene tertia pars
domino Capitaneo et residuum
dictis deputatis veniant appli-
cande. Et nichilominus per eos-
dem ad restitutionem seu
emendationem ut supra re-
perte ~~e~~ ommissionis ~~te~~
committens huiusmodi
cogatur indilate. Quo qui-
dem inventario iustificato
aut pro ipsius substantie
puritate propter ~~deffec~~ deffectum
~~tum~~ ignorantie vel doli
supplementum predicto-
rum,[5] ~~...~~ tunc ad ulteriora
in dicte rationis audientie ordine, ni fue-
rit proxime declaratio in-
stanter procedatur. —

5) Di questo periodo ~~scorretto~~ il Cod. Zuppi
offre una variante, anch'essa scorretta:
„ quo quidem inventario iustificato aut
„ per ipsius substantie puritatem, vel per defectum,
~~ignoran audientie~~ ignorantie vel
doli supplementum illo predictorum,
tunc ad ulteriora etc.

54) De compellendis tutoribus et negotiorum curatoribus renuentibus earum administrationum reddere rationes. —

Item constituerunt et ordinauerunt, quod quorumque tutores et negotiorum gestorum[1] administrationes[2] ut supra recusantes ad requisitionem ipsorum deputatorum vel duorum ex eis ipsis, coram eis uenire[3] et eorum gestionum reddere rationes bonorum, quorum tutelas et curas gesserint, Predicti deputati seu duo ipsorum possint et teneantur eorum debito sacramento compellere, eis mandando vel per preconem mandari faciendo, primo sub pena XX soldorum, Secundo XL denariorum, Tertio dimidie

1) Cod. Doppi: gestores
2) Cod. Dopp: administratores
3) Cod. Dopp: „et coram eis uenire et“

marche et quarto unius mar-
che, quatenus reddere de-
beant rationes predictis;
quo casu stetur de man-
datis predictis, si fuerint
facta per preconem, eius
relationi, et si fuerint fac-
ta per predictos deputatos,
ipsis ex tunc [4] attribuendo
plenam facultatem, commit-
tetur simplici verbo.
Tuncque prefatus domi-
nus Capitaneus ad requi-
sitionem predictorum de-
putatorum vel alterius
sive alicuius ipsorum
sua benignitate imme-
diate nuncium assignan-
do eum sua forma de-
beat facere et fieri face-
re executionem contra
talem inobedientem pro
penis mandatorum
eidem ut supra fac-
torum, in quas incurre-
rit, et nulla penitus ip-
sius sic inobedientis de-
fensio nec excusatio per
dominum admittatur nisi

4) Cod. Joppi: ex nunc

per predictos deputatos uel
duos ipsorum ex aliquo iusto
impedimento vel apparenti
excusaretur. Si vero talis
inobediens et rationem red-
dere recusans in huiusmodi
perseuerauerit pertinatia, pri-
mo et antequam adulterio-
ra contra eum procedatur,
exigantur pene preceptorum
sibi factorum usque ad
summam unius marche,
deinde solutis dictis penis,
de nouo eidem recusanti
et inobedienti fiant simi-
lia precepta sub similibus
penis, et sicut[5] mandata
reiteranda et penas ipsas
exigendo, dum ascenderint
ad summam decem mar-
charum, procedatur inces-
santer contra eum sic ino-
bedientem donec in dicta
inobedientia et recusatio-
nis perseuerauerit duritie.
Demum si bona eius non
inueniantur ad faciendam
predictorum executionem,
capiatur per dominium

5) Cod. oppi: sic

in persona predictus inobe-
diens et detineatur in car-
ceribus, donec per domi-
nos Capitaneum et con-
silium dicte terre Utini
aliter contra eum provi-
sum fuerit.——————

58 De receptorum per administratorem rationem sue gestionis reddentem iustificatione.

Item statuerunt et ordinaverunt, quod subsequenter quidam predicti deputati videant et prospicaciter[1] examinent, dis-cutiant et rimentur (ruminent?)[2] omnia eis ostensa et producta per admini-stratorem rationem redden-tem recepta bonorum eius cuius administratio facta fuerit predicta. Quod si autem invenerint in dictis receptis aliquem apparentem deffectum quomodolibet pro-cessum ut supra, si per ma-litiam vel dolum processerit ex parte dicti administran-tis, fiat in eo eadem punitio ut supra premittitur. Si vero per ignorantiam, negli-

1) Cod. doppi: perspicaciter

2) Cod. doppi riment

gentiam vel errorem contingerint (sic)[3] aliquis defectus, tunc predictus emendetur[4] et suppleatur per eundem administratorem defectus de plano et sine aliqua interveniente punitione, de quibus omnibus statur declarando relationem ut supra. Quibus quidem receptis iustificatis ut supra premittitur, deinde procedatur ad expensarum audientiam, vigore namque expensarum capitulo servetur similis modus et ordo ut supra dictum est de inventario et receptis. Ceterum tunc auditis iustificatis, calculatis et conclusive reductis ad veras summas omnibus bonis in inventario contentis et inclusis, suppletis bonis si casus omissionis affuerit atque receptis et expensis, tunc scontentur de ipsorum summis et calculis computatis ad cla-

3) Cod. Zoppi: contingerit

4) Cod. Zoppi: amendetur

una reduceatur ultimo loco,
~~[illegible]~~ administrans habe-
at restauerit ex predicta
administratione vel is ~~cujus~~ cuius
bona administrata fuerint
a suo administratore ratio-
nem reddente predicta ha-
bere restaurarit, et in utro-
que casu quantitatem
exprimendo expresse et
etiam declarentur in spe-
cie debita et credita ~~eius~~ eius-
dem ~~cujus~~ cuius bona admini-
strantur, ac quibus et
quod habere debet, et si-
militer quibus et in quo
alijs tenetur. Insuper te-
neantur et debeant pre-
dicti deputati omnia et
singula bona que in ~~[illegible]~~ eius-
dem ~~[illegible]~~ substantia bonorum red-
dite rationis ~~[illegible]~~ inesse in-
venerint, de quibus perpen-
derint ~~ac~~ ac considerave-
rint, que servando servare[5]
non possunt hortare et
administratori seu admi-
nistratoribus, qui rationem
reddiderint ut supra, expresse

+

5) Cod. Zoppi : Seruari

imponere, quod ea' con-
gruis temporibus utiliter
distrahere non postponant,
aliquin perirent, perien-
loque ipsorum.[5]

5) + Si veda nell'appendice N° la delibe-
razione sull'amministrazione
dei beni dei pupilli. degli anni
1379-80.

52 ~~54~~ De fine et absolutione fiendis in consilio per camerarium comunis administratoribus administrationum suarum redditis rationibus, quarum relatio per deputatos ibidem facta fuerit.

Item statuerunt et ordinaverunt ad hoc ut ~~[illegible]~~ inutiliter liter non sit laboratum per ipsos deputatos ad dictarum rationum ad audientiam,[1] Quod ipsi deputati vel saltem duo ipsorum ex debito ipsorum sacramento, auditis, visis examinatis, calculatis et conclusive saldatis rationibus administrationum et servatis solemnitatibus in ordinamentis precedentibus predeclaratis, de quarum observatione liberaliter relationi dictorum

1) Cod. Zoppi: ad dictarum rationum audientiam.

deputatorum statui, te-
neantur et debeant in
consilio referre summas
inventariorum, receptorum
et expensarum, exactio-
num et debitorum et ge-
neraliter omnium quorum
audiverint administratio-
num rationes ad eos
spectantium et pertinen-
tium, et in scriptis redu-
cta et notata dili-
genter ibidem producere
atque restum finale et
conclusum[2)] obligans vel
reddentem rationem vel
illum cuius reddita fue-
rit ratio, debendum restum
predictum si quod fuerit,
ipsi reddenti rationem
vel alijs creditoribus; et
hec omnia sic notata
illico prothonotario co-
munis tradere debeant, ut
illa valeat super quater-
no et in arbitrio in his
deputato apud comune
seriose et clare notare.-
Que quidem per ipsos depu-

2) Cod. Toppi: conclusiuum

tatos, relatione facta et pre-
dictis productis et inscriptis
traditis, ut supra; tunc so-
lemni interveniente delibera-
tione dictorum dominorum
Capitanei et consilij, consi-
liaria laudante, approbante
et ratificante dicta relatio-
ne et omnibus in ea con-
tentis, Cui relationi ~~[illegible]~~
totaliter stari ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
debet. Camerarius dicte
felicis communitatis ~~Vtini~~,
qui pro tempore fuerit
ibidem, statim et impresenti
~~senti~~ cum voluntate, jus-
su et mandato predicto-
rum dominorum Capi-
tanei consilij expresse
~~expresse~~ eisdem consen-
tientium, volentium, ju-
bentium et mandantium
teneatur et debeat ut su-
pra laudando et ~~justi~~ rati-
ficando rationem reddi-
tam per administratorem
cuius ~~cujus~~ ipsi deputati rela-
tionem fecerint, finem re-
missionem, absolutionem

deliberationem et partium de ulte-
rius non petendo facere eidem
administratori, qui rela~~tiven~~tam
per dictos deputatos rationem
reddiderit; tene~~atque~~atur ipse Ca-
merarius de mandato et su-
pra eundem administratorem
sive fuerit tutor sive cura-
tor ~~ad negotia~~ ad negotia
creatus ~~vel~~ alio quovis offi-
cio negotiorum ~~gus~~ gestorum,
~~ipsius~~ eius heredes et bona et ip-
sius bonorum possessores
abso~~luta~~luere et totaliter libera-
re de omnibus et singulis
per ipsum administratorem
gestis et administratis pro
et de toto tempore prete-
rito usque ad diem con-
clusionis dicte reddite ra-
tionis, prout ipsi deputati
in ipsa eorum declarave-
rint relatione ~~(a)~~ (1).

~~(v. appendice)~~

~~(1) Vedi App. ... ove si unisce~~

~~(1) Il cod. B, c. 184 contiene una rubrica dell'amministrazione de' beni de' pupilli redatta ... 1379 ... tore d'Arne Aggolino de' Gubertini (1379-80) che si unisce nell'Appendice V.~~

(1). V App. II.

58 De prohibitione et exclusione
factis de volentibus agere con-
tra illos, qui dum reddide-
runt rationem administratio-
nis, et absolutionem a commu-
ni in consilio obtinuerunt.
Item statuerunt et ordina-
verunt, ne tantum officium tantum
~~tam~~ importans laboriosam
et utilem solemnitatem, vi-
deatur derisorium, inutile
et defectum[1] non ~~importare~~ importare de-
bitum et laudabile, Quod
de cetero huiusmodi tales
fines et absolutiones fac-
te quibuscumque admini-
stratoribus ut supra in
proxime precedenti ordi-
namento declaratum est,
valeant et teneantur, pro-
sint et firme sint perpe-
tuo, et absolvant eundem
administratorem ~~ejus~~ eius here-

1) Cod. Foppi: effectum

des et bona et bonorum
suorum possessores totali-
ter ab omni administra-
tione et gestione praeteri-
tis, de qua ut supra fue-
rit facta relatio per ipsos
deputatos. Et quod idem
administrator, sive fuerit
tutor sive curator, sive
quovis alio officii titulo
de conditione persona-
rum in super dictis ordina-
mentis declaratarum, ad-
ministrator non possit
inquietari, laedi ~~et~~ nec mole-
stari, neque in causam
trahi per ipsum, ~~cujus~~ cuius
bona administraverit et
absolutionem obtinuerit
ut supra, heredes ~~ejus~~ eius
vel per aliquam interpo-
sitam personam ~~ejus~~ eius vel
eorum nomine agentem,
nec per bonorum ipso-
rum possessores vel cau-
sam habentes ab eo vel
ab eis heredibus aut bo-
norum eorumdem posses-
soribus. Et si secus fieret

scilicet, convenienda eundem administratorem vel eius heredes vel bonorum suorum possessores et ad iudicium citarentur, in causam trahenda pro ipsa ratione iterato reddenda, de qua absolutionem obtinuerit ut supra, vel pro aliquibus in ipsa ratione reddita conclusis, Voluerunt et statuerunt predicti domini Capitaneus et consilium, quod actor quisquis[2] fuerit, contrafaciens predictis in huiusmodi ordinamentis declaratis, non audiatur neque ad agendum admittatur in iudicio vel extra. Et nihilominus solvat pene nomine nomine pro qualibet citatione quam facere presumpserit, duas marchas denariorum aquilegensium, videlicet medium domino Capitaneo[3] et medium deputatis pre-

2) Cod. Zoppi: quisquis

3) Cod. Zoppi: videlicet mediam domino capitaneo et mediam deputatis

dictis, et etiam marchasin-
rio ad petitionem ip-
sius actoris pro predictis
vel aliquo predictorum
evidenter citato. Hec
autem pena exiga-
tur toties quoties con-
trafactum fuerit, divi-
denda ut supra. Et hoc
quidem ordinamen-
tum voluerunt non so-
lum se extendere ad
futuros administrato-
res absolvendos, quo-
rum ut supra audita
fuerit eorum admini-
strationis ratio, sed
etiam ad preteritos ad-
ministratores habentes
finem et absolutionem
a chamerario communis
XLini sive consilio factas,
ordine in ordinamento
declarato ut supra ser-
vato, scripturas dum-
taxat manu notarij
communis et non alio-
rum notariorum et no-
tatas in quaternis communis

super his deputato; hoc tamen ~~salvo~~ salvo et excepptato, quod ~~Dnus~~ si agentes contra administratores, heredes eorum vel bonorum ipsorum possessores agere valent[4] ~~vellent~~ de dolo, ~~fraude~~ fraude vel falsitate commissa vel commissis per administratorem sui absolutum in consilio et finem et remissionem habentem, vel de aliquo evidenti errore quovis casu et quolibet modo processu, ad has actiones prosequendas actor quicunque admittatur dummodo eas proponat in iudicio consilio[5] coram dictis dominis Capitaneo et consiliariis, et non alibi, ~~quo~~ quorum diffinitioni indifferenter et determinationi finali per eos fiendis in predictis stare teneatur. —

4) Cod. Soppi: vellent

5) Cod. Soppi: eas proponat in Consilio coram ss

59 De pena infringenda illis
qui inventarium non fe=
cerunt bonorum quorum
administrationem gesserunt
Item statuerunt et ordina=
verunt conformantes se
constitutioni generalis col= (1) Rubr. 122 cod. Marc.
legij ... quod quicumque tutor
testamentarius vel ~~datiuus~~ datiuus datiuus
seu negotiorum curator in=
ventarium generale continens
in se generaliter[1] omnia ~~bona~~ [1] Cod. Joppi: integraliter.
bona ipsius vel ipsorum quo=
rum gesserit administratio=
nem, non fecerit infra XXX ~~trigin=~~
~~ta~~ dies connumerandos inclusive
a die suscepti vel ~~pass~~ uires (?) reci= ?
pientis officij tutele testa=
mentarie vel datiue, aut nego=
tiorum cure, solemnitate in (sic!)
constitutione contenta dictan=
te servata, perjurius idem + ?
non faciens et facere debens

inventarium huiusmodi
~~[illegible]~~ publice et notorie
habeatur et reputetur, nec
in iudicio pro suis factis
propriis ad agendum ad-
mittatur, donec in consilio
de huiusmodi fallo pur-
gatus fuerit. Et ultra hoc
de bonis omnibus stabili-
bus et mobilibus relatio-
ni dictorum deputatorum,
precedente diligenti in-
quisitione fienda per ip-
sos, entibus in possessio-
ne eius cuius ~~eius cuius~~ sine inventa-
rio administratio facta
fuerit, totaliter stetur,
atque de omnibus ~~eius~~ eius-
dem debitis, exactionibus,
iuribus et actionibus qui-
buscumque. Atque[2] omnia
dicta per ipsos deputatos
relata ipse tutor seu
negotiorum curator ad-
ministrare sine inventa-
rio confecto, integraliter ~~[illegible]~~
teneatur ad restitutionem
et deficientium emenda-
tionem, ~~[illegible]~~ faciendas ipsius

[2] Cod. Joppi: Ad que omnia

~~cod. Joppi: et deficientium emendationem faciendas~~

cujus bona et administraverit sine inventario, juxta ipsorum dominorum Capitanei et Consilii et dictorum deputatorum de valore deficientium extimationem. Preterea expense quas[3] idem administrator ostenderit se fecisse in ejus reddenda administrationis ratione, non admittantur nec computentur.

3) Cod. Zoppi: expende quas idem &c.

em

60 De privatione officiorum tu-
telarum ad negotia curato-
rum et de fide danda depu-
tatis et [1] defectus criminan-
tibus predictos. — —

Item statuerunt et ordina-
verunt, Quod si predicti depu-
tati tam ex informatione
quam habuerint propter
actum audite rationis, quam
alio quocunque modo, ingui-
sita et habita per eos vel
ipsorum duos plena veri-
tate, dummodo ipsis vel
maiori parte ipsorum se-
cundum ipsorum oppinio-
nes clare [2] constet, quo casu
omni alia probatione ces-
sante, ipsorum stetur to-
taliter relationi, invenerint
seu habuerint aliquem tu-
torem seu tutores, curato-
rem negotiorum seu curato-

1) Cod. Joppi: de defectus

2) Cod. Joppi: clare

res suspectos, negligentes,
insufficientes, impotentes,
inydoneos seu ~~non~~ sol-
uendo[3] et realiter non se-
curos ad rationes admi-
nistrationum tutelarum
seu curariarum redden-
das, ~~de~~ scilicet illarum perso-
narum: pupillorum ado-
lescentium, dementium,
furiosorum, in decrepita
constitutorum vel prodi-
gorum ~~seu~~ aliorum mi-
serabilium, quorum of-
ficia in administrando
eorum bona gesserunt.
Facta autem relatione
per predictos deputatos vel
duos ipsorum contra per-
sonas tutorum vel cura-
torum, quod dicta ~~vitia~~ uicia
vel deffectus seu aliquod
ex eis ipsos apprehendat (sic!),
seu deinigrentur, dicti
tutores vel curatores sic
deprehensi statim et per
sententiam coram domi-
nis Capitaneo et consi-
lio et non alibi senten-

3) Cod. Zoppi: seu non esse soluendo

tialiter et deliberaliter re-
moueantur a tutelis et cu-
ris, quorum officia exer-
cerunt. Et nihilominus
cum eorum bonis, et si bo-
na ipsorum deficerent, in
personis compellantur red-
dere rationem administrationis
[illegible] per ipsos remotos ge-
stae, cum integra residuo-
rum traditione facienda
illis personis, quarum tu-
tores vel curatores fuerunt.

61. De extraneis ad officia tutelarum et curariarum deputandis, affinibus personarum indigentiarum (sic!) tutela vel cura non inventis. —

Item statuerunt et ordinaverunt, Quod predicti tres deputati seu duo ipsorum, eorum debito sacramento, scrutinio facto per eos diligenti de parentela earundem, quibus de tutore et curatore est necessarium providere, in Consilio coram eisdem dominis Capitaneo et consiliarijs facere relationem, nominando in speciali personas de linea agnatorum, cognatorum, # et ipsis defficientibus, de linea cognatorum,[1] quibus etiam non

#

1) Cod. Joppi: personas de linea agnatorum, et ipsis deficientibus de linea cognatorum.

inventis, tunc eo casu occurrente de extraneis nominare personis sufficientibus debeant et teneantur. Quas quidem nominandas personas et ipsos deputatos in officijs exercendis tutelarum, curariarum[2] necessaria provisione ipsorum carentium, deputare debeant. Et per ipsos dominos Capitaneum et consilium ipse persone nominate: primo de agnatis, secundo de cognatis sine salario, tertio de extraneis cum debiti provisione salarij secundum taxationem predictorum dominorum Capitanei et consilij, compelli debeant ad suscipiendum tutelas seu curas illarum personarum per predictos deputatos nominatarum, carentium tutore vel curatore, iuxta facti exigentiam.

[2] Cod. Doppi: tutellarum et curariarum

Si autem dicte persone nomina
te promovende ad dicta offi-
cia aliquâ jusla (justa) et legiti
ma causa, sufficienter in
ipso consilio excusarentur, tunc
predicti deputati, de novo
facto per nos scrutinio de
novoque, alias personas no-
minare teneantur, eorum
mandante officio, et sic reï
terando facere teneantur,
donec predictis personis indi-
gentibus tutore vel curatore
de ipsis vel altero ipsorum
ut supra, secundum facti
exigentiam, extiterit provi-
sum. Et pene quas tulerint
in recusantes, dividantur, et
perveniant ut supra extra
neo deputato ad dicta offi
cia vel aliquod, de salario 3] Cod. Doppi: vel aliquid ex eis. de salario
convenienti providendo juxta
taxationem dictorum domi
norum Capitanei, Consilij
et deputatorum.

62 De auxilio, remedio et favore dandis infrahenda dolositates, deceptiones et fraudes datas impotentibus et miserabilibus personis.

Item statuerunt et ordinaverunt: Quod predicti deputati sollicita curaque dilligenti intendere debeant bona fide eorum proposse, et debito officij quo astringuntur sacramento, amore et timore post positis ad investigandum experiendum et sciendum (Sciendum) si qui (que) fraudes, doli, deceptiones, subtractiones, corruptiones seu alia nequitie sive dolose data, facta, tractata et imposita, seu quomodolibet perpetrata sunt per quasvis personas aliquibus pupillis, puberibus, ado-

lescentibus, dementibus, mentecaptis, furiosis, mutis, surdis, in decrepita constitutis, prodigis et generaliter quibuscunque alijs miserabilibus personis deffectum aliquem patientibus in persona vel sensu, que defectuose persone aliено indigent consilio et favore, et cum illam, illas et illa sciverint et ad eorum claram notitiam pervenerint, ostendere statim debeant, et tenentur publicare, denunciare et demonstrare eisdem dominis Capitaneo et consilio et constanter solliciteque supplicare et instare quasi incessanter, donec provisum fuerit super eis, quod omnia revocentur dolose perpetrata, sequisitaque per eos, et ad statum ipsorum revocantur[1] pristinum, et lesa persona realiter vel personaliter, omni qua poterint

[1] Cod. Joppi: reducantur

meliori conditione et reme-
dio dandis, operabuntur, quod
~~[illegible]~~ per ipsos dominos Ca-
pitaneum et consilium be-
nigne subvenientes indemp-
nabiliter conservetur. —

63 De solemnitate adhibenda
in bonorum stabilium alie-
nationibus illorum, quibus
prohibitum est absque hac
solemnitate alienare. —
Item statuerunt et ordina-
verunt, Quod in casibus con-
tingentibus et occurrentibus,
ubi de necessitate, tum
propter onera debitorum
constanter apparentium,
tum propter casum victus
et vestitus emergentem,
vel alia quavis causa le-
gitima paupertatis ur-
gente fieri opportent de
bonis stabilibus eius, cuius
jus tutelae vel cure offi-
cium geritur, vel cujuscum-
que alterius personae cuius (sic! cui?)
jus de jure, consuetudine
statuto vel constitutione ge-
nerali colloquij bonorum sta-

bilium prohibita est aliena-
tio, non conceditur¹) nisi
mediantibus et observatis
solemnitatibus inferius de-
claratis, Hic servetur mo-
dus. Nam primo compa-
reant alienare volentes co-
ram domino Capitaneo in
iudicio et causam eos co-
gentem facere alienatio-
nem ~~dare~~ dare (clare et expresse
proponant. Et ibidem
dicta causa exposita, tunc
sententialiter committa-
tur per eundem dominum
Capitaneum predictis de-
putatis, quatenus sub
debito eorum officii sa-
cramento exequantur
~~prius~~ que in huiusmodi ca-
su dictat eorum offi-
cium. Super quibus cir-
ca huius facti materia
quidem tria principali-
ter per ipsos deputatos
veniunt videnda, discu-
tienda bene et profun-
de inquirenda. Primo scilicet,
si talis alienatio que pe-

¹) Cod. Zoppi: et non conceditur

tum fieri requirentibus causis legittimis eisdem deputatis, clare constanti-bus, est adeo necessaria, quod sine ea quasi vix ~~xxx~~ fieri possit. Secundo quod res que alienari debet, sit primus dampnum ~~ejus~~ eius ~~cujus~~ cuius fuerit ipsa res, sive sit pupillus, adolescens, demens, mentecaptus, prodi-gus, furiosus, surdus, ~~mut~~ mutus ac in decrepita consti-tutus ~~vel~~ patiens dilucida intervalla. Tertio quod res ipsa ~~que~~ que alienari debet, vendatur et detur ~~pr~~ pro iusto et convenienti pretio. Et tunc per predictos deputa-tos huiusmodi precedenti-bus commissione, informa-tione et inquisitione, fiat re-latio die veneris, coram dicto domino Capitaneo in consilio et non alibi. Et si predicti tres depu-tati ~~vel~~ duo ipsorum re-tulerint concordanter, tria premissa sint vera,[2] ut su=

2) Cod. Doppi: quod premissa tria sint vera ss

perius declaratum est, tunc ibidem cum laudo et sententia et consiliaria deliberatione approbantibus dictam relationem, concedatur et fiat sine aliquo intervallo alienatio fieri petita; sub illo titulo, videlicet prout ipsi contrahentes simul convenerint, mentionem in ipso instrumento per notarios consilij ipsam scribentes faciendo specialem, de relatione et concessione predictis factis cum premissis laudo, sententia et deliberatione. —

64. De salario ipsis deputatis debendo et prohibitione scribendi dicta acta per alios quam communis notarios

~~1) Cod. Sopp. communis notarium~~

Item quia optat premium quisque labor et etiam ut aliqualis oriatur inductiva ad laboris dispositionem, statuerunt et ordinaverunt, quod cuilibet ipsorum trium deputatorum pro qualibet quam fecerint et audiverint administrationis rationem et ~~eandem~~ eandem in consilio retulerint, et de ipsis ut dictum est subsequatur absolutio liberans de inclusis in ea administratorem predictum qui suam reddiderit rationem, provideatur de uno floreno 1) eisdem deputatis solvendum et dandum per dictum administratorem

1) Cod. Sopp.: de uno floreno pro singulis (sic!)

de bonis ~~ejus cujus~~ eius cuius gerit
administrationem. In il-
lis autem administrationi-
bus que ~~fuerunt~~ fuerint modici
valoris, predicti deputati
~~hujus~~ huiusmodi eorum sala-
rium secundum eorum bo-
nas conscientias ab uno flo-
reno infra pro quolibet
debendo, ut supra miti-
gando, sibi taxare valeant,
respectum habentes ad eorundem
~~[illegible] [illegible]~~ faculta-
tes. Ceterum ~~que~~ quia de om-
nibus et singulis actibus
in universis ordinamen-
tis precedentibus conten-
tis super hac materia
editis apud communem et
~~ejus~~ eius cameram ~~cameraliam~~, ~~sive~~ scilicet
in cancellaria et archi-
vio dicte proprie co-
munitatis sunt quater-
ni specialiter deputati,
in quibus predicta om-
nia debent scribi et
notari, perpetuam[2] et
expressam seriatimque
rei memoriam, et ne

2) Cod. Topp.: ad perpetuam

ipsi vel eorum successo-
res quos presens tangit
negotium, et quorum ad-
ministrationes et guberna-
tiones geruntur, qui ipso
iure naturaliter debent
esse ignorantes de factis
suis, et quibus utiliter et
evidentissime per predic-
tam veritatem memoriam
subvenitur, omni remu-
latione notariorum ces-
sante, et de ipsis prompta
habeatur notitia, et igno-
rantiam extinguendo indem-
nabiliter conserventur, pre-
dicti domini Capitaneus
et consilium ut supra,
statuerunt et ordinaverunt
quod de cetero protono-
tarius et alij duo conscribe
et notarij cum eo communi-
tatis antedicte qui pro tem-
pore fuerint exercentes
dicta officia, debeant et
teneantur dicti eorum of-
ficij sacramento scribere
distincte in quaternis co-
munis ad hec deputatis

et diligenter notare dicto-
rum officialium electio-
nes in quinterijs et de-
carijs personarum defec-
tus significantium, depu-
tationes, tutellas et nego-
tiorum curas, bonorum
interdictiones, earum pu-
blicationes, administrato-
rum redditas rationes,
inventariorum, recepto-
rum et expensarum ju-
stificationes, per deputa-
tos administratoribus
fiendas monitiones et
impositiones, earum red-
dendarum rationum, fi-
nes et absolutiones per
termine faciendas, rela-
tiones earundem per pre-
dictos relatas, et agere vo-
lentibus contra absolutos
predictos prohibitiones
exclusivas, condemna-
tiones fiendas contra
eos, illorum qui inventa-
rium non fecerint, priva-
tiones tutellarum et cura-
riarum, creationes tuto-

rum et curatorum, dolosi-
tatum et deceptionum re-
tractiones, in alienationi-
bus bonorum stabilium adhi-
bendas solemnitates, venditio-
nes et alienationes quascun-
que, et generaliter omnia
alia et singula in predic-
tis pro predictis et circa
predicta pertinentia, emer-
gentia, consequentia, con-
nexa et quomodolibet
dependentia. ~~Et~~ Et si ali-
qua ex predictis, et spe-
cialiter tutele, cure, abso-
lutiones administrationum,
relationes deputatorum, et
bonorum stabilium aliena-
tiones, et solemnitates que
circa ea requiruntur, et
bonorum interdictiones, al-
terius manu notarij quam
manu predictorum trium
notariorum communis vel
alicujus ipsorum appare-
rent, ille seu illa totaliter
reiciantur et in iudicio nec
extra admittantur, perin-
de ac si nunquam facta

fuissent. Et presens ordinamentum quantum circa fines et remissiones administrationum redditarum de quibus facte fuerint relationes in ipso consilio per deputatos preteritos, non solum se extendat ad futura sed etiam ad preterita facta vel occursa a tempore editarum constitutionum generalis colloquij citra. Sed hoc ordinamentum in omnibus futuris generaliter supradictis totaliter se extendat an(3). Preterea voluerunt et statuerunt quod predicti notarij Comunis pro instrumentis que fecerint et publicaverint ad dictam materiam ut supra pertinentia, pro eorum salario recipere teneantur secundum taxationem in constitutione generalis colloquij contentam, et ultra

3) Cod. Toppi: extendat

eam aliquid haberi non
ualeant. ———

[redacted]

65 Quod maior ~~major~~ frater non pos-
sit alienare de bonis sta-
bilibus in preiudicium
minorum, constitutio ge-
neralis colloquij ——

Item ordinatum fuit et
firmatum in generali col-
loquio, quod maior ~~major~~ frater
siue administrator do-
mus in dampnum et pre-
iudicium minorum fra-
trum non possit uendere,
donare, impignerare uel
modo aliquo alienare bona
sua seu de bonis stabili-
bus et possessionibus communibus.
~~[illegible]~~. Sed si pro euiden-
ti utilitate et urgente ne-
cessitate ipsum oportue-
rit de bonis communibus
ipsorum impignorare, uen-
dere uel alienare, hoc fa-
cere debeat pro laudo, sen-

tertia, auctoritate et decre-
to dominij, inter nobiles;
sed inter burgenses et alios
inferiores auctoritate do-
minij seu rectoris terra-
rum in quibus habitant.
Si vero aliter ~~major~~ maior fra-
ter faceret, hoc in suum
praeiudicium sed non in
damnum et praeiudicium
pupillorum minorum
redundet. De bonis au-
tem mobilibus et ficti-
bus communibus frater
~~major~~ maior possit admini-
strare et facere bona fi-
de pro necessitate et
utilitate ipsorum fratrum
et domus eorum. Sed
si videbitur fratribus
minoribus sive eorum fi-
dei~~commissarijs~~ et ami-
cis, quod frater ~~major~~ maior
seu administrator do-
mus minus bene admi-
nistraret et utiliter ge-
rat negotia et res et bona
ipsorum mobilia commu-
nia, facta denuntiatione

domini Capitanei sive ipsorum dominis, compellatur maior dare seu assignare minori seu minoribus suis fratribus seu nepotibus partem eos contingentem de bonis comunibus, ~~Ita~~ ita quod de cetero frater ~~maior~~ maior sive administrator domus ~~nihil~~ nichil possit facere in dampnum vel preiudicium aliorum.—

(1422, ~~27~~ 29 Sept. In Arengo ~~Civ. Utini~~; Ann 33.3)
~~(Ann. XXIII, 3.)~~

A. 1762 ~~fo. 6 id~~

~~Ann. 2. Ann. XXIII 3.~~

~~(1) Ann. XXIII. 3.~~

66. De auctoritate camerarij Communis Utinj in expendendo pro utilitate ~~eiusdem~~ eiusdem communis sine aliqua deliberatione. [1]

Statutum fuit ordinatum et reformatum, quod quilibet camerarius Communis Utini ex auctoritate sui officij pro evidenti necessitate et utilitate communitatis ~~eiusdem~~ eiusdem terre sine aliqua deliberatione ~~cuiuscumque~~ cuiuscunque regiminis ipsius terre possit et valeat expendere quotiens cumque casus talis necessitatis et utilitatis evidentis emerserit, usque ad summam unius marche denariorum, in hoc conscientia sua onerata remanente, cum consensu tamen unius ex procuratoribus communis et cum

~~eius~~ eius consilio. ~~Abinde~~ Abinde vero supra expensam de bonis dicti communis absque deliberatione consilij vel deputatorum ad regimen ipsius terre nullatenus facere audeat. Et si in hoc contrafactum fuerit, totum expensum cedat in damnum ipsius camerarij, ita quod nullam a communitate refectionem consequatur, sed potius talis expensa a calculatoribus communis reiciatur.(1)

(1). Nel Cod. A1. questa e le due rubriche seguenti sono comprese ~~[illegible]~~ in questa: (c 68) ~~De Camerariis et eorum officio.~~ in una rubrica sola, intestata: De Camerarijs et eorum officio

Statutum fuit, ordinatum et firmatum ad publicam utilitatem et conservationem rei publice quod nemo Camerarius ~~Communis~~ Comunis Utini qui erit per tempora audeat expendere denarios ~~aut~~ vel distribuere de bonis ipsius ~~Communis~~ Comunis absque presentia Procuratorum ~~aut~~ vel saltem unius ipsorum, et quem expendere ipsum contigerit de die in diem scribi facere teneatur per aliquem Notariorum Communis in quaterno suo et in uno quaterno ipsorum Procuratorum antequam expendenda expendat: quod si contrafactum fuerit illud expensum cedat in damnum dicti Camerarij, et Commune non teneatur sibi aliqualiter illud reficere ~~aut~~ vel emmendare. Item quod singulo mense de receptis et expensis rationem facere teneatur illis qui ad hec per tempora fuerint deputati:

~~Et~~ Set si tempore rationis reddende reperi-
retur dictum Camerarium errasse in
non faciendo scribi aliquas expensas, si-
militer in suum convertatur detrimen-
tum, nec in sequenti aliqua ratione illud
expensum apponere valeat quoquo modo.
Preterea quod predicti taliter eligendi ad
huiusmodi rationes audiendas teneantur
ad expensas Communis habere unum
quaternum apud se, in quo predictas
rationes conscribi per ipsos Notarios fa-
cere teneantur.

(67. 1422. 19. Sept. In arengo Ann. 33.3)

~~1422 ...~~ (~~...~~)

A 76 e 86 id

Quando et quotiens in anno camerarius teneatur reddere rationem sue administrationis et determinatio salarij calculatorum et cancellarij.

Quia crebra racies ambiguitatem removet et consequenter caritatem conservat, hinc est quod pro tollendo ambiguitates quas nasci consuetum erat circa redditionem rationum communis scilicet camerariorum comunitatis terre Utini que in longum nimium trahebatur, statutum ordinatum et reformatum fuit, quod quilibet camerarius dicte communitatis singulis sex mensibus anni sui officij debeat rationem sue camerarie administrationis tam introytuum quam expensarum ostendisse calcula-

toribus rationem communita
tis qui fuerint electi sub
sua cameraria. Et si defe
cerit erit pro ipso came
raria in non ostendendo
dictam rationem tempore
debito, incurrat poenam
XXV librarum soldorum,
et nihilominus tunc compel
latur per consilium ad
reddendam rationem tem
pore suprascripto.(1) Sub ma
ioribus poenis per ipsum
consilium terminandum (sic!)
et imponendis, salvo semper legiptimo
~~legittimo~~ impedimento
per ipsum consilium
approbando. Et ad hoc
ut calculatores sint solli
citi ad audiendum dictas
rationes, statutum fuit
quod quilibet ipsorum
calculatorum pro qualibet
vice dictorum temporum
pro singula ratione habe
re debeant unum duca
tum a communitate,(2) et
cancellarius si pro eo defe
cerit aliquo ipsorum salvo

(1) Cod. A c. 76. et quolibet ipsorum duorum temporum sub maioribus etc.

2) ~~et in~~ Cod. Joppi: et Cancellarius medium ducatum, et si pro aliquo ipsorum defecerit salvo legitimo impedimento ut supra, solvere debeat. Cod. A c. 76: et cancellarius unum ducatum ~~(...) et cancellarius unum (...) et si pro aliquo~~ et si pro aliquo ipsorum ~~defecerit salvo legitimo~~ etc.

legiptimo
~~legiptimo~~ impedimento et su-
pra solvere debeat commune
duos ducatos, et cancellarius
si pro eo deffecerit, medium
ducatum omnimodo exigen-
dum. ~~[illegible]~~ Et insuper statutum
fuit et ordinatum, quod
domini septem deputati
teneantur durante eorum of-
ficio fecisse fieri rationem
ipsius camerarij de sua
administratione sub pena
trium ducatorum pro sin-
gulo ipsorum, et nichilominus ~~nichilominus~~
non possint exire de ipsorum
officio nisi reddita et facta
ratione per ipsum came-
rarium, salvo legittimo im-
pedimento et excusatione
per consilium approbandis.
Quam penam dominus Ca-
pitaneus et successores ipso-
rum in officio dominorum
septem deputatorum exige-
re teneantur sub debito
sacramento nomine comu-
nitatis predicte. De qua
pena dominus Capitaneus
habere debeat a singulo

contrafacienti denarios quadraginta et sollicitus sit in exequendo predicta (3)

3) 1352. 15 Nov. Deliberatum fuit (in Consilio) quod eligantur tres boni viri qui videant rationem Comunis. Ann. I. 425

~~(3) ... trova ... Arengo:~~ del 1415, 29 Sett.

~~4)~~ (1415. 29 Sept. Statuimus et ordinamus quod singuli decem Deputati ad regimen terre Utini qui pro tempore fuerint onus habeant ad faciendum fieri calchulum rationum Camerarie pro tempore durante eorum officio, quod si secus per dictos Deputatos contrafactum fuerit tunc ipso facto incurrat penam XXV librarum pro singulo applicandam ipsam penam pro duabus partibus ipsi Comunitati, pro tertia D. Capitaneo.

Cod. A. 81. ann. 20. 181 ~~Ann. XX. 181~~

~~14?? xxx Sept. (1581)~~

(68. 1422. 29 Sept. In Arengo. Annal. 33. 3)

68 Quod camerarius teneatur facere scribi introytus et expensas quas fecerit sin_gulis octo diebus per unum ex cancellarijs comunis.*

~~[illegible]~~

Statutum fuit et ordinatum quod quilibet camerarius singulis octo diebus ~~vel~~ in_fra singulos octo dies om_nia et singula recepta ac omnes et singulas expen_sas que et quas ~~et [illegible]~~ ipsum facere contingerit, teneatur et debeat scribi et notari in quaterno remanendo in cancellaria comunitatis con_servando ad perpetuam me_moriam gestorum sub sua cameraria per ~~unum~~ ex cancellarijs consilij qui ad hoc sibi deputatus fuerit, qui singulis octo diebus semel saltem teneatur osten_

A. 76. 1760.

vere ipsum quaternum receptorum et expensarum dominis septem deputatis, et hoc sub pena XL denariorum qualibet vice qua contrafactum fuerit, in quam penam incidat cancellarius si pro eo defecerit, salvo legittimo impedimento approbando ut supra, ~~Quam~~ quam penam dominus Capitaneus et domini deputati omnimodo exigere teneantur ~~Cuius~~ cuius pene tertia pars sit domini Capitanei et reliqua communitatis (1)

(1) A queste tre rubriche sui Camerari (65, 66, 67) emanate nel 1422, negli Annali è unita la seguente che non fu poi compresa nello Statuto del 1424:

Quod Deputati ad constructionem turrium et murorum novorum debeant facere expensas et non Camerarius. ~~Item statutum fuit~~ Item statutum fuit et determinatum quod Camerarius Comunis Utini non possit aut debeat expendere ex se aliquid pro constructione novorum turrium et murorum iuxta et secundum quod per DD septem Deputatos et decem vel maiorem partem istorum ordinatum et mandatum fuerit et in illa

quantitate quam ipsi DD. Deputati determina=
verint. In omnibus autem alijs concernentibus officium
suum debeat et possit ipse Camerarius suum officium
sollicite exercere faciendo tamen expensas
iuxta statuta supra hijs edita et si aliquid
expendiderit cedat in damnum suum.

69 De pulsatione consilij.
Item statutum et ordinatum fuit quod in electione et optione dominorum septem deputatorum terre Vitrii sit et esse debeant in faciendo pulsari consilium dicte terre pro necessitatibus ipsius terre (1)

*Meritano d'essere qui riportate alcune altre deliberazioni riguardanti al regolamento interno del Consiglio.

(1) La campana della Chiesa Maggiore del Castello [illegible] il segnale [illegible] del Consiglio.* — ~~[illegible] come relative al [illegible]~~ ~~[illegible] deliberate nello Statuto.~~

(Voltare.)

I ~~[illegible]~~ 69

1367, I octubris deliberatum fuit per DD. Capitaneum et Consilium quod de cetero per duos vel tres menses in consiliis celebrandis diebus lune nemo volens proponere de factis suis aliquem specialem nequaquam audiatur, sed solummodo supra necessitatibus utilitatem comunem solum tractetur. Diebus autem veneris in consiliis fiendis omnes proponere volentes audiantur et supra eis tractetur. Ann. 4,77 ~~IV, 277~~.

conformato il XXII nov. 1378. -

II Consiglio 69

1381. Memoria ordinamenti facti supra eo quod quilibet de consilio de cetero ad quem tangat comodum vel incomodum alicuius deliberationis fiende in consilio vel qui fuerit affinis.... vel velit alicui favere publice in deliberatione fienda, debeat per Camerarium et procuratorem illico licentiari de consilio durante deliberatione fienda in tali casu. [illegible] 7,1.

III

1384, 14 nov. Deliberatum et statutum fuit quod de cetero aliquis de Consilio non audeat vel presumat pro aliqua persona aliquid proponere nec etiam aliqualiter favere alicui proponenti dicendo talis proponens habet ius et similia et hoc sub pena unius grossi pro qualibet vice. ~~[illegible]~~ Ibid 8,12.

~~Ann. IIII,12~~

69

IV.

1390, IV nov. Deliberatum fuit in consilio quod nullus de consiliariis Terre Utini audeat vel presumat aliquid proponere in consilio ad instantiam alicuius persone. Ib. 10,82

V

1412, XX mar. Supra propositis per Ser Nicolaum Regoldi unum ex deputatis exponentem consilio utrum balotte poni debeant in consulendo vel ne et quod provideatur et hoc pro bono rei publice, deliberatum et diffinitum fuit per maiorem partem quod debeant poni balotte et ... luminaus supra premissis debeat fieri maior convocatio et supra ipsa convocatione proponi de facto dictarum balottarum ponendarum secundum quas debemus nos regere et gubernare. Ib. 18,79

~~Ann. XVIII,79~~

VI

69

1413. XXIX Sept. In Arengo Terre Utini supra propositis per Ser Antonius de Cavalcantis ~~deliberatum~~ deliberatum, consultum, decretum, ordinatum et diffinitum fuit quod nullus ..... rector, officialis cuiuscumque officii sit neque consiliarius Terre Utini per aliquo tempore ipso existente in regimine vel officio sit tante temeritatis ut audeat vel presumat quovis modo petere vel recipere aliquod .... tributum a quavis persona ex dignitate vel favore sui officii et siquis ...... attentare presumpserit contra huiusmodi .... contrafaciens punietur et privatus..... Ib. 19,199t.

VIK.

Anno 1414, die 20 Septembris. Actum Utini in collegiata ecclesia maiori S. Marie in
pleno et copioso Arengo ipsius Terre ad sonum campane more solito congregato etc.
in quo interfuerunt etc.

Notandum est qualiter Dominus noster Patriarcha Ludovicus in dicto Arengo nonnulla
exposuit contra mores et antiquas consuetudines Terre nostre, videlicet quod mirabatur
qualiter hoc Arengum pulsatum erat sine scitu suo et quod sibi nichil erat notifi-
catum, considerato quod predixerat quod in ipso Arengo volebat esse. Ulterius dixit
quod secundum quod ad eius devenit notitiam, Comunitas seu Regimen Terre
nostre non debet facere pulsari ad consilia nisi primo notificat D. Capitaneo suo
nec convocationes aliquas facere seu congregationes Deputatorum sine scitu et presentia
dicti D. Capitanei, unde sic de cetero intendebat fieri et observari et non aliter.
Supra quibus per seniores ipsius Terre ac totum dictum Arengum ipsi Domino nostro
Patriarche ex adverso dictum et responsum fuit quod ipse Dominus noster salva eius reve-
rentia fuerat sinistre informatus supra his: nam semper consuetum et observatum fuit
in Terra Utini quod congregata fuerunt annuatim Arenga ad sonum campane sine aliqua
notificatione facta Dominus Patriarchis seu Capitaneis suis causa providendi supra intra
Terre et eligendi novos Officiales et consiliarios, qui bene soliti fuerunt venire
Domini Patriarche vel eorum Capitanei et similiter consuetum fuit et est pulsari ad
consilia sine notificatione facta D. Capitaneo quia campana notificat, sed tamen
nichil determinari potest in ipsis Consiliis sine presentia D. Capitanei vel Vicecapita-
nei et similiter DD. Deputati soliti fuerunt se congregare et convocare penes se de bonis
civibus supra necessitatibus occurrentibus etiam sine D. Capitaneo. Quare supplicatum
fuit Domino nostro Patriarche ut dignetur non velle nos accipere de iuribus et libertatibus
nostris prout etiam alias promisit et iuravit etc. Ex quibus veris [illegible] supplicationibus
prefatus Dominus remansit satis contentus, asserens quod nos de iuribus non intendebat
accipere. - Ibid. 19, 245 t.

I / ~~[illegible]~~

1367, I octobris deliberatum fuit

per DD. Consta... ex Consiliarii ...

de cetero

consilij.

volens pr

spiacalem

volumus

litatem co

dicbus a

~~[illegible]~~

omnes f

et supr

conformat

II

1381.

eo quod

quem tanga

ius deliber

fuerit ast

publicatio

Camerarius

liari de c

fenda in

III

1384, 14 ...

cetero ...

persona ...

alicuius prop

similia et

~~[illegible]~~ 7.

IV

139

...

... tantam alicuius persone. M. 10, 82.

" 1412, xx maii supra propositis per

Ser Nicolaum Raynoldi unum ex Depu

tatis exponentem Consilio utrum balotte

...

A 3

¶ De consiliarijs non venientibus ad consilium. — Item firmatum fuit et ordinatum quod quicumque ex consiliarijs [illegible]tini, cum dies fuerit et hora consilij vel pulsari audierit ad hoc aut ~~[illegible]~~ pardominum venire fuerit requisitus, cessante tamen legittimo impedimento, ad consilium non venerit hora debita, solvat unum grossum venetum (1) communi applicandum, et procuratores sub eorum sacramento exigere teneantur. (2)

(1) Cod. A.C. 3. grossum venetum in consilio ad bibendum.

(2) Una deliberazione consigliare del 1387. 3 Ottobre impone ~~dispone~~ la pena di quatro soldi, che con altra deliberazione de 1389 3 Agosto fu portata a cinque soldi, a due [illegible] il 3 novembre 1396, a 10 soldi il 23 decembre 1411 e di nuovo il giorno 11 giugno 1420. Fu poi ridotta a 5 soldi il 14 giugno 1421 ed a 4 soldi il 23 settembre 1423. ~~[illegible]~~

1 ~~767~~

8 Oct

1381 ~~[illegible]~~. Deliberatum fuit quia aliquando omnes de consilio non possint interesse definicionibus aliis necessariis in consilio fiendis, in quo consilio sunt viginti unus qua de causa multa bona non fiebant que fient si esset ordo, deliberatum fuit quod si in eodem consilio intersunt duodecim ex consiliariis vel ultra possint diffinire sine aliis: si autem a duodecim infra, non possint nisi intersint duodecim ex consiliariis vel ultra.

Ann. 6,368 t.

18 Mart.

1390, ~~[illegible]~~. Supra recordatione pro quamplures consiliarios provideri debere modum tenendum contra illos qui non veniunt ad consilia quod redundat in magnum damnum et preiudicium Terre Utini et multa vadunt neglecta, deliberatum fuit quod pignorari debe= rent omnes consiliarii qui non interfuerint consiliis toties quotiens non interfuerunt a tempore eorum creacionis usque ad diem presentem et quodammodo in antea pignorari deberent de consilio in consilium de pena que alias imposita fuerit et quod nemini defalcetur aliquod supra denariis quos dixerint se habere debere a Comuni et si aliquis esset quod se pignorari non dimittet in domo, quod pignoretur supra massariis eorum et ulterius pro dicta execucione fienda eligi debet unus pro quinterio in singulo consilio qui sollicitet ad faciendum exigere penas et quod in nota det camerario et procuratoribus omnes de suo quinterio pro illo consilio non venientes et sic successive fiat de consilio in consilium. Ibid. 10,3 t.

~~Ann. X 3 t.~~

3 ~~10.69~~

23 Mad.

1391, ~~XXIII maii~~. In consilio supra propositis per dd. septem rectores Terre Utini qualiter Consiliarii sunt plurimum negli= gentes ad veniendum ad consilia ex quo plura bona que agerentur pro statu huius Terre et publica utilitate eiusdem retardantur in grave damnum et dispendium totius Comu= nitatis, quare pro huiusmodi errore et negli= gentia tollendis petiverunt aliquem dari et deliberari ordinem quo de cetero consiliarii prout tenentur consilia celebranda frequentent; Deliberatum fuit quod quilibet de cetero non ve= niens ad consilium iustum impedimentum non habens mulctari et condemnari debeat pro quali bet vice qua defecerit in quinque soldorum, limitantes iustum impedimentum alteros istorum modorum posse allegari videlicet si fue= rit extra Terram absens a consilio, vel si fuerit infirmus aut impeditus occasione infirmitatis alicuius sui stricti affinis languentis in domo propria, aut in associando ad sepulturam cadaver alicuius sui affinis vel vicini, aut propter nuptias alicuius sui affinis et his exceptis nullum aliud possit allegari iustum impedimentum. Et quod huiusmodi pene exigi debeant per ser Nicolussium Capitaneum usque ad beneplacitum Consilii de septimana in septimana cum hoc quod medietas ipsarum penarum exigendarum sit ipsius Capitanei et alia medietas Comunis et si negligens fuerit ipse ser Nicolussius ad exigendum, quod de sua propria pecunia solvere debeat predictam Comuni huiusmodi penarum que forent commisse et non essent exacte nullo apparente impedimento de supra specificatis.

Ann. 10,108 t.

~~[illegible]~~

mores et antiquas consuetudines terre nostre, videlicet quod mirabatur qualiter hoc arrengum pulsatum erat sine scitu et quos sibi nichil erat notificatum, considerato quod predixerat quod in ipso arrengo volebat esse. Ulterius dixit quod secundum quod ad eius devenit notitiam, comunitas seu regimen terre nostre non debet facere pulsari ad consilia nisi primo notificet D. Capitaneo suo nec convocationes aliquas facere seu congregationes deputatorum sine scitu et presentia dicti D. Capitanei, unde sic de cetero intendebat fieri et observari et non aliter. Supra quibus per seniores ipsius terre ac totum dictum arrengum ipsi Domino nostro Patriarche ex adverso dictum et responsum fuit quod ipse Dominus noster salva eius reverentia fuerat sinistre informatus supra his: nam semper consuetum et observatum fuit in terra Utini quod congregata fuerunt annuatim Arrenga ad sonum campane sine aliqua notificatione facta Dominis Patriarchis seu Capitaneis suis causa providendi supra statu terre et eligendi novos officiales et consiliarios, in quibus bene soliti fuerunt venire Domini Patriarche vel eorum Capitanei, et similiter consuetum fuit et est pulsari ad consilia sine notificatione facta D. Capitaneo, quia campana notificat, sed tamen nichil determinari potest in ipsis consilijs sine presentia D. Capitanei vel Vicecapitanei, et similiter pp. deputati soliti fuerunt se congregare et convocare penes se de bonis civibus supra necessitatibus occurrentibus etiam sine D. Capitaneo. Quare supplicatum fuit Domino nostro Patriarche ut dignetur non velle nos accipere de iuribus et libertatibus nostris prout etiam alias promisit et iuravit etc. Ex quibus verbis et supplicationibus prefatus Dominus remansit satis contentus, asserens quod nos de iuribus non intendebat eripere. Ib. 19, 245 t.

4) 15 Dec.

1396, Quia sepius in consilio ~~solebant~~ aliqui interumpere consulentes ex quo multe res proposite in consilio Statu Terre Utini tangentibus et aliquos homines in dicto Terre propter quod etiam multi consiliarii Terre predicte remanebant a veniendo in consilio quum pulsabatur, ideo volentes D. Capitaneus et Consilium providere ne propositiones in consilio facte indeliberate vadant, Statutum et ordinatum fuit quodammodo in antea nullus in consilio audeat aliquo modo interumpere aliquem consulentem sub pena unius denarii totiens exigenda quotiens contrafactum fuerit.

Am. 12, 124t.

5) 29 Sept.

1422, In arengo

Quod officiales et consiliarii teneantur venire ad Consilium. Statutum fuit et ordinatum quod omnes officiales comunis Utini et omnes electi de Consilio Terre Utini teneantur venire ad consilium quando et quotiescumque pulsabitur more solito et si quis contrafecerit solvat in comuni soldos quatuor pro singula vice qua contrafecerit salvo legitimo impedimento per consilium approbando et nisi ipsa die qua pulsabitur ad consilium fuerit absens a Terra Utini, quam penam camerarius et procuratores omnimode exigere teneantur. Am. 23, 5t.

A 3 t.

A 3.

71 De non audentibus loqui in consilio quod petitur circumcirca.

Statutum fuit et reformatum super loquentibus et garulantibus in consilio quando petitur per camerarium vel procuratorem aut alium de consilio circumquaque, quod nemo audeat loqui adeo quod impediat loquentem, in banno soldorum duorum (1) pro qualibet vice, nisi accesserit ad locum deputatum (2) ad proponendum, salvo si clamet et comunitati auricolariter loqueretur (sic) cum consotio ut est moris, in quo banno sunt milites. Capitaneus et camerarius exceptati (3).

(1) unius denarii Cod. A. c. 3 t.

(2) deputatum locuturus pedestris Ibid. Salvo si clamet. Ibid.

(3) exceptati, quod bannum per tempora in collationem vini bonis hominibus de consilio expendatur. Ibid.

Su questo argomento gli annali contengono ~~tre~~ quattro deliberazioni consigliari analoghe: degli anni 1353. 17 giugno (pena: un ~~dei 1353 17 giugno (pena:~~ grosso), 1398. 4 ott. (pena un denaro) un ~~grosso)~~ (1415. 25 gen. (pena: un soldo) e 1416. 30 ottobre e della quali ultima s'inserisce qui in extenso:

1 – 111

~~1416 IX augusti.~~

1416, penultimo octobris. Supra propositis per Ser Fredericum de Valentinis unum ex DD. Deputatis ad regimen pro se et collegis suis exponentem, primo quod multi sunt inferentes sibi invicem iniurias dictis et factis in consilio et coram regimine Terre Utini non habendo aliquem respectum nec aliquam reverentiam dicto consilio et regimini. Secundo quod etiam multi sunt interrumpentes consilium et consultores qui non petiti per camerarium et procuratores sua propria auctoritate assurgunt et interrumpunt consulentes: que duo vicia ponunt consilium et Terram nostram ad magnam confusionem ita quod generant magnam verecundiam et damnum Comunitati nostre ac scandala et errores in ipso consilio, unde rogavit provideri etc. Determinatum consultum et diffinitum fuit primo quod quicumque dixerit vel intulerit aliquam iniuriam vel iniurias alicui alteri coram regimine vel consilio Terre Utini subito cadat et condemnatus sit in penam XXV libr. sol. pro quolibet contrafaciente quotiescumque contrafecerit vel iniuriatus fuerit. Secundo determinatum etc quod quicumque interruperit aliquem consultorem petitum et consulentem, scilicet sua propria auctoritate dicendo et consulendo [illegible] interrumpendo vel aliquem successive consultorem, tali contrafaciens incurrat penam x soldorum quotiescumque contrafecerit, que pena tam prima quam secunda subito per Camerarium et procuratores exigatur a contrafacientibus subito antequam recedatur a domo Comunis. Qui omnes consultores prescripti

— juraverunt tactis scripturis si contrafacient solvere penam et eorum fautores ponere quod quicunque contrafaciens puniatur et ab eo exigatur, antequam talis contrafaciens recedat a domo communis. (Ann. 20, ~~3~~ 356.

~~A. 8~~ A. 9

72\. De guadijs communis exi-
gendis per procuratores. —
Statutum et ordinatum
fuit quod omnes et sin-
gule guadie debite comu-
ni predicto exigi debeant
de cetero singulis tribus
mensibus per unum pro-
curatorem et per reliquum
procuratorem tribus men-
sibus sequentibus sub
pena XL soldorum, cuius ~~eiyus~~
medietas sit domini Ca-
pitanei et alia communis,
et sic de tribus in tribus
mensibus; et quod dicti
procuratores consignare
teneantur pecuniam per
eos exactam camerario co-
munis Utini notavisti (1).

(1) Cod. a ~~[illegible]~~ c. 3 ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~De quaternis Guadiarum Communis~~

(V. rubr. 21.

~~quibus Cancellarii scribere debent Guardias Communis.~~

~~Item cum condecens sit ut qui honoribus preveniuntur et commodis, ~~honoribus~~ oneribus non gravetur, statutum fuit quod dicti Notarii apud se habere debeant unum quaternum eis per Procuratores Communis vel Camerarium assignandum in quo scribere debent omnes et singulas guardias ad Commune pertinentes predictum de die in diem et scriptas singulis octo diebus aut antea si fuerint requisiti predictis Camerario seu procuratoribus consignare (1)~~

(1)

71

1354, ult. Febr. Supra facto vadiarum Comunis que spectant et pertinent Comuni, deliberatum fuit quod de vadiis Comunis preteritis que spectant Comuni exactis per Capitaneum vel non exactas, Camerarius et Procuratores Comunis intervenire debeant quando fuerint et ipsas exigere et excussas Comunis vadiarum futurarum que per ordinamenta spectant Comuni vendantur ad incantum, salvo quod si aliquis condempnaretur ultra ordinamenta in Consilio vel per sextam, illud reservetur Comuni. Arm. 2, 60.

~~Arm. II. 60.~~

1389, 29 ~~Oct.~~ [In Consilio Terre Utini] Supra propositis per Nicolaum notarium Nanini pro parte DD. septem Deputatorum proponentem qualiter vicini Terre Utini seu ipsorum quamplures diversimode tamen multociens guadias incurrebant spectantes et pertinentes Comunitati que raro exigebantur per camerarios et procuratores Comunis Utini tum pro negligencia et inercia eorum, tum eciam pro non displacendo forte aliquibus amicis eorum, quod non solum in damnum ipsius Comunitatis redundabat, verum eciam in damnum omnium vicinorum dicte Terre Utini particulariter et divisim, presertim propter maximas fraudes, quas officiales dicte Terre Utini comittere solebant, rogando exinde taliter providere supra hoc quod dicta Comunitas Terre Utini et alii vicini eiusdem Terre Utini dampnum non recipiant. Deliberatum, determinatum et diffinitum fuit quod ammodo in antea camerarii et procuratores dicte Comunitatis Terre Utini qui pro tempore fuerint teneantur et debeant exigere quascumque guadias, et condemnaciones cuiuscumque condicionis existant spectantes et pertinentes ipsi Comunitati, et quas omnes que pervenerint ad eorum noticiam scribi facere ordinate et stricte per cancellarios dicte Comunitatis Terre Utini qui pro tempore fuerint et de ipsis guadiis et condemnacionibus in fine eorum anni reddere racionem taliter quod si in fine anni restabunt aliquas exigere, quod illas solvere teneantur eorum propriis denariis et supradictis camerario et procuratoribus deferri debeat sacramentum de fideliter et legaliter exigendo et scribi faciendo per dictos cancellarios quascumque guadias et condemnaciones spectantes et pertinentes ipsi Comunitati que pervenerint ad eorum noticiam. Et ulterius deferri debeat etiam sacramentum omnibus consiliariis presentibus et absentibus ac cancellariis dicte Comunitatis et notificare deberent predicto camerario et procuratoribus aut alteri ipsorum de omnibus et singulis guadiis spectantibus et pertinentibus ipsi Comunitati in quibus aliqui vicini dicte Terre Utini incurrisent qui pervenerint ad eorum noticiam bona fide et sine fraude prout omnibus supradictis. Eidem ... fuit dictum sacramentum. Quo iuramento sic facto, deliberatum fuit quod ulterius quod deferri deberet eciam sacramentum cancellariis scribentibus in Judicio coram D. Capitaneo. Ann. 9, 281.

1415, ~~XXIX~~ 29 Sept. In Arengo — Statuimus et ordinamus quod Procuratores Communis qui pro tempore fuerint teneantur facere executioni demandare conciliarias determinationes condemnationesque exigere infra unius mensis spacium a die facte condemnationis proxima computandum, quod si facere neglexerint tunc ipso facto penam incurrant unius marche soldorum pro singulo eorum applicandarum in duabus partibus Communitati nostre et in tertia parte D. Capitaneo. Ann. 20, 181.

73. De iniuriantibus sibi ad invicem in consilio.

Item statutum, ~~diffinitum~~ diffinitum et deliberatum fuit, quod quicumque in consilio terre Stirij vel ~~regiminis~~ regimine, cuius-cumque conditionis exstiterit, ~~intulerit~~ intulerit aliquam iniuriam vel vituperium alicui persone in ipso consilio, videlicet in manicando per ~~gulam~~ gullam vel aliam maiorem iniuriam faciendo vel inferendo vel regimini, verbo vel facto, dubito talis iniurians cadat in penam XXV librarum soldorum irremissibiliter exigendam, que dividatur in tres partes, et ~~et~~ prima pars applicari debeat domino Capitaneo et alie due communitati nostre Stirij ~~et~~

(1) V. nota alla rubr. 76.

~~1422, 30 Apr. In Arengo et~~ ~~Arr. Cu.~~

(1422. 29. Sett. ~~30 Apr.~~ In arengo ~~Ann. 23.4~~) ~~III Ann. xxiii, 4.9~~

III ....

74 De revellantibus propositiones et deliberationes statum publicum tangentes. ——

Statutum fuit ordinatum ac reformatum, quod nullus consiliarius audeat quovis modo publice vel occulte, directe vel indirecte revellare consiliarius deliberationes seu propositiones in consilio pleno vel deputatorum factas, communitatem nostram seu honorem et statum publicum ipsius terre Utini tangentes, et specialiter illas quas fuerit preceptum retineri debere sub secreto, et hoc sub pena L librarum soldorum tociens ~~totiens~~ exigenda quociens ~~quoties~~ contrafactum fuerit, et ~~et~~ ulterius quod talis revellans debeat publicari alta voce preconia super scalis

periuro
pro ~~pagino~~. De qua pe-
na dominus Capitaneus
habeat medietatem mar-
charum soldorum et reli-
qua sit communis (4).
Ann. ~~XXIII. 43~~ [illegible]

(1) 1388, IV nov. Ut quilibet consiliario-
rum Terre Utini audacter secundum su-
am conscientiam consulere valeat nequa-
quam dubitans quod dictum suum extra
ipsum consilium reveletur et ut regimen
Terre felicius procedat, statutum determi-
natum et deliberatum fuit per omnes consi-
liarios unanimiter et concorditer nemine
penitus discrepante quod nullus de presenti
consilio dicte Terre Utini audeat aliqualiter nec
presumat revelare aliquod dictum gestum delibe-
ratum vel factum in dicto Consilio quod sibi est determi-
native declaratum fuerit per ipsos consiliarios de tem-
pore in tempus retineri secretum et hoc sub pena centum
ducatorum Comuni applicandorum et sub pena falsarii
et ubi aliquis ipsorum consiliariorum in hoc deliquerit
et excesserit, non valens dictam penam centum duc. solvere
debeat proclamari pro falsario ut supra et ultra hoc retineri in
carceribus sex mensibus. (~~Ann. IX, 60.~~)
Ann. 9, 60.

1422, 29 Sept. ~~In arengo et. ... Ann. LXXIII, 4.~~
(75. 1422 29 Sept. in arengo. An. 23,5)

75. De ~~revelantibus~~ revellantibus deliberationes consiliarias priuatas personas tangentes et pena. —

Statutum fuit determinatum ac reformatum, quod nullus consiliarius audeat revellare aliquam deliberationem consiliariam ~~etiam~~ singulares et priuatas personas tangentem, sed unam quamque personam petentem quid fuerit deliberatum super facto suo remittere ad cancellariam communitatis, neque etiam pandere et revellare conductores fauorabiles uel contrarios, dicendo talis fuit tibi fauorabilis uel talis fuit tibi contrarius, et hoc sub pena unius marche soldorum. De qua pena dominus Capitaneus habeat

soldos quadraginta et re=
liqua sit communis. —

Ans. xxiiii s.

(76) 1422, 24 Sept In arengo. Ann. 23:4.t.)

Quod ellecti de consilio vel officijs communis teneantur acceptare officium sub pena XXV ducatorum et de auctoritate dominorum septem deputatorum. —

Statutum fuit et ordinatum quod quilibet ~~ellectus~~ ellectus in pleno arengo communis terre Utini in officio vel de consilio communis vel in consilijs de dominis septem deputatis ac decem, teneatur ipsum officium acceptare sub pena XXV ducatorum communi Utini applicandorum et irremissibiliter exigendorum, et quod domini septem et decem deputati eligendi per consilium habeant illam auctoritatem in regimine terre Utini quam

habet totum consilium.

23, n[illegible]
[illegible] 4t.

1

1363, 5 Oct. [In Cons. Terre Utini]
ordinatum, statutum, provisum et deliberatum fuit nemine discrepante quod si quis pro ambaxiatore Comunis fuerit electus et recusaverit ire, cadat et incidat in pena unius marche den. Comuni applicanda, salvo iusto et evidenti impedimento. Ann. 3, 322.

1

2

1389, 30 sept. In Consilio Terre Utini supra propositis per Ser Nicolaum notarium [illegible] quod aliqui pridie electi ad officium septem Deputatorum recusant illud assumere, propter quod rogavit Consilium ut super hoc provideat deliberando quod sit superinde agendum. Deliberatum fuit quod constringantur sub pena alias ordinata xxv ducatorum ad acceptandum dictum officium, quod officium si recusaverint recipere, dicta pena irremissibiliter exigatur. Ibid. Ann. 9, 255.

1390, 8 Iulii (In Consilio ~~Terre Utini~~)
deliberatum fuit per omnes Consiliarios pro nimia negligentia vertente inter septem Deputatos, ex cuius deffectu officium vadit multum neglectum, quod ipsi septem Deputati teneantur et debeant singulis diebus esse insimul de mane videlicet in decima hora et post prandium in decima octava hora in pena x soldorum pro qualibet vice quod contra fecerit, cum hoc tamen quod supradicti septem Deputati possint et valeant quandocumque eis erit expediens et necesse citari facere alios septem Deputatos alias eis additos in dicta pena x soldorum. Ibid. 10, 46

1398, 4 Dec. Supra propositis per DD. Deputatos petentes declarari eis auctoritatem quam habent pro Comuni nostro, declaratum fuit ibidem per Consilium quod Deputati habeant illam plenam auctoritatem quam habuerant alii, videlicet illam quam habet totum Consilium Terre Utini ordinandi, mandandi et deliberandi omnia et singula que eis videbuntur pro bono statu huius Terre et quod Camerarius debeat eis obedire sicut tenetur obedire toti Consilio. Ann. 13, 91.

~~[illegible] in [illegible] della [illegible] pu[illegible] di [illegible] vedin[illegible] [illegible] consiglio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~

Ann. 1469, ind. II, die [illegible] XVII mensis maii, actum [illegible] in cancellaria communis ubi convenerunt coram Ser Johanne de Cassinis [illegible] honorabiles [illegible] et potens Miles D. Tristanus de [illegible], Ser Petrus Beloni, Ser Johannes de Castro, Ser Franciscus notarius Cancii, Ser Andreas de Paona, Ser Jacobus Manini, Ser Machor de Camino, Ser Petrus Cataldini, Ser Antonius [illegible] Russii, magister Dominicus pelliparius, magister Nicolaus faber et alii [illegible] pro [illegible] et [illegible] honorem huius Terre et statum concernentibus [illegible] eodem loco [illegible] D. Tristanus proposuit dicens qualiter in plena convocatione facta die [illegible] proxime preterita per omnes [illegible] discrepante data et concessa fuerit plena auctoritas et potestas Dominis [illegible] deputatis ac consilio et [illegible] electis ad providendum de bono statu huius Terre, [illegible] habere auctoritatem faciendi omnes et singulas provisiones [illegible] expedire pro bono statu huius Terre et [illegible] reperiendo gentes quam in caviendo omnia et singula [illegible] necessaria [illegible] totam ipsam auctoritatem ipsis DD. [illegible] Deputatis [illegible] ac tadhuc [illegible] bonum dare ipsam auctoritatem ~~[illegible]~~ minori numero personarum [illegible] esse magis secrete etc. Supra quibus sic propositis per dictum D. Tristanum deliberatum fuit quod fieri debebat electio de quinque bonis viris qui haberent omnem auctoritatem et potestatem quam habebat totum consilium et [illegible] et septem Deputati et quod quicquid fiet per ipsos quinque elligendos tam ponendo coltas et reperiendo gentes pro dettensione huius Terre quam in aliis quibuscumque provisionibus per eos faciendis debeat executioni mandare. Et sic electi fuerunt Ser Johannes de Faganea, [illegible] Leonardus [illegible] Ser [illegible], Ser Gabriel de Soldoneriis, Ser Candidus de Tarcento, Ser Leonardus notarius de Montegnaco. Ann. 17, 54 t.

(37 c 1400. 30 apr. ~~aprile~~ (Cod. A. c. 84)

77/49 De facientibus se caput ad brigas et dissensiones (c.) ~~(1400. 30 aprile)~~

Statutum, ordinatum et reformatum fuit, quod si aliquis se caput fecerit ad caudam vel conventiculam faciendam pro rumore seu briga aliqua facienda, cadat pro qualibet vice qua hoc fecerit, in pena quinquaginta librarum soldorum, et ~~nihile~~ nichilominus puniatur secundum consiliariorum deliberationem et teneatur renunciare conventicule huiusmodi. Si quis vero ad alicuius caudam seu conventiculam cucurrerit cum armis, lapidibus, lanceis, fustibus sive alijs quibuscumque rebus offensibilibus, capitaneus nisi suspectus habe-

retur vel vice capita-
neus et quilibet de sep-
tem deputatis ad regi-
men terre Utini qui pro
tempore fuerint, possint
et valeant omnibus con-
gregatis ad eundem et
conventiculam supradictam
mandatum facere, quod re-
cedere debeant omni mo-
ra post posita, in pena
et banno predictis, vel
si traxerit [illegible] in mino-
re arma faciendi ru-
morem, cadat in penam
XXV librarum solido-
rum, et puniatur etiam
secundum consiliariam
deliberationem ut supra
dictum est. Si vero ali-
quis banna hujusmodi
solvere non possit, in
carceribus donec de hujus
modi bannis satisfece-
rit debeat detineri; cu-
jus banni medietas sit
Capitanei et alia co-
munis. + ——

(1) Nel Cod. A c. 89 questa rubrica figura come la prima di cinque rubriche d'uno statuto speciale, deliberato li 30 Aprile 1400, (e preceduto) ~~introdotto~~ dall'exordio e ~~preceduto dall'introduzione~~ seguente:

„Statuta noviter reformata et approbata per DD. Ser Leonardum

— Il testo della rubrica è perfettamente identico nei due codici.

78 1400, 30 aprilis. ~~St.~~ Cod. A. c. 89)

De euntibus ad faciendum rumorem pensato animo.

Item statutum et ordinatum fuit quod siquis deliberato seu pensato animo iverit ad faciendum rumorem in terra Utini, cadat in penam quinquaginta librarum soldorum: cujus pene tertia pars applicetur domino Capitaneo et reliqua Comuni. Si vero infra confinia platee declarata per insignia armorum ipsius communitatis inceperit rumorem animo pensato ut supra dictum est, cadat in penam centum librarum soldorum applicandarum ut supra, videlicet tertia pars Capitaneo et reliqua Comunitati 1)

(~~1400. 30 aprile~~).

1) Questa ~~rubrica~~ capitolo forma la seconda rubrica dello statuto speciale del Cod. B, di cui nella nota precedente. Testo senza varianti

(79

(79. 1400, 30 ~~aprile~~ apr.) (1) Cod. A. c. 89)

De his qui traxerint arma.

Ordinatum, statutum et reformatum fuit quod si aliquis traxerit vel evaginaverit spatam, spontonum, cultellum, lanceam seu dagam, vel si inclinaverit spedum, stoccuarium, azzam, ronchonum, lanzeam, falzonum seu quevis alia arma offensibilia periculosa super vel contra aliquem, qui primo traxerit vel inclinaverit cadat in penam unius marche denariorum, cuius tertia pars applicetur domino Capitaneo, residuum vero comunitati. Illi vero qui secundo in eius ~~servicio~~ Servicio traxerint seu inclinaverint arma supradicta.

~~(1) Questo capitolo~~ corrisponde alla rubrica ~~terza~~ III dello statuto speciale, ~~di lui~~ del cod. B v. nota ai rubr. 72.

(1) Per la data V. rubr. 72.

~~(1400. 30 aprile)~~

(1) ~~Cod. B: cultellum~~

quotquod (sic) fuerint, cadant
pro singulo in penam
medie marche denariorum,
que pena dividatur ut
supra. Ille autem qui
ad sui deffensionem tra-
xerit vel inclinaverit aliquam spe-
tiem ex supradictis ar-
mis nichil solvat. Qui au-
tem in servitio ipsius se
deffendentis traxerit seu
inclinaverit aliquam spe-
tiam ex supradictis ar-
mis quotquod fuerint,
quilibet cadat in penam
XL denariorum, que pena
applicetur ut supra. Et
si aliquis (ex) supradic-
tis non esset solvendo,
stet in carceribus infra
scriptis diebus: scilicet condem-
natus in una marcha
XX diebus, condemnatus
in media marcha X die-
bus, condemnatus in XL
soldis quinque diebus (2),
quibus diebus elapsis
libere relaxetur sine so-
lutione pene pecuniarie (3)

X x ~~proximi~~

(Speciale) ~~24~~ #

1351, 28 Febr. Ut deponantur arma usque ad dominicam de carnis. Deliberatum fuit quod usque ad diem carnis proximi venturi per totum diem nullus vicinus nec forensis non audeat nec de die nec de nocte portare ~~aelt~~ contra facere aliqua arma offensionis, illis de Consilio dumtaxat exceptis et qui contrafecerit si de die solvat marcham unam pro qualibet contrafaciente et qualibet vice, si de nocte solvat marchas duas den. Dominio et Comuni pro ratta et perdat arma. ~~Ibid.~~ 1, 234.
Ant.

~~Cod. B.: scilicet condemnatus~~

(2) Nel Cod B manca l'ultimo inciso, incominciando da = quibus diebus.

(3) ~~Nel Cod B manca l'ultimo inciso~~, incominciando ~~da quibus diebus~~

~~(3) Speciali limitazioni su questi argomenti si leggono nelle seguenti deliberazioni del Consiglio:~~

(3) 1347, 2 Nov. In Consilio ~~Terre Utini~~ ordinatum fuit quod si quis traxerit arma et fuerit factum per verba iniuriosa precedentia, quod possit ipse D. Capitaneus facere pignorari eos qui traxerint arma. Ann. 1, 53 t.

1352, 11 Jul. ~~[illegible]~~ Pratatum et deliberatum fuit de mandato et assensu Rev.mi in Christo patris et Domini nostri D. Nicolai Aquilegensis dignissimi Patriarche per D. Johannem de Moruciulis Capitaneum Terre Utini et Consiliarios dicte Terre in pleno Consilio quod nullus de cetero ~~[illegible]~~ Utini aut forensis cujuscumque status et conditionis existat, familiaribus prefati Domini nostri D. Patriarche dumtaxat exceptis, non audeat aut presumat per terram Utini portare aut portari facere arma infrascripta nec de die nec de nocte, scaraguaytis terre similiter exceptis, videlicet spatam, cortellam, bucculerium, roncionum, lanceam, lanzonum, falcastrum, stochettum, pungionem aut gietarolum in pena et banno armorum predictorum que portaret et XL frisachensium: quorum armorum et pene dicte medietas sit D. Capitanei et reliqua Communis. Qui autem voluerit salariatum ire equestrem si cum Domino nostro predicto portare valeat spatam per Terram et sine Domino portare possit similiter si salariatum ire voluerit extra portas villarum Utini. Ibid. 2, 396.

1355, 8 Sept. Diffinitum et deliberatum fuit in pleno Consilio quod nullus vicinus vel forensis aliqualiter audeat vel presumat ferre per Terram Utini spatas, clipeos, matarussias, mondatorios vel quavis alia arma preter cutellos de die vel de nocte sub pena XL den. pro quibuslibet armis, cujus pene tercia pars sit D. Capitaneo et reliqua due partes Comuni et hoc per totum mensem presentem, salvis hiis de quarteriis qui sunt ad custodiam D. Capitanei deputati et certis qui habent speciales inimicicias capitales. Ibid. 2, 111.

~~XXVIII. Junii. Supra propositis per D. Capitaneum quod provideatur supra facto illorum qui incedunt de nocte cum venabulis, lanceis et armis, deliberatum fuit D. Capitaneus accipiat cuicumque invenerit sic cum armis ut supra incedenti venabulum et lanceam et posmodum referre supra Consilio. XIV, 40.~~

1372, 1. X Oct. Deliberatum fuit quod nullus de nocte ire audeat cum armis, quod si quis eundo repertus fuerit carcerabitur et ulterius punietur iuxta deliberationem D. Capitanei et Consilii. Ibid. 5, 245 ~~V, 245~~.

1383 14 ~~XIV~~ Sept. In Consilio reformatum fuit statutum quod nullus de nocte audeat in Terra Utini ferre speutos, lanceas, ranconos, chavarinas, mataraffias nec alia arma exceptis ense et cultello sub pena unius marche den. ex qua XL den. deveniant D. Capitaneo et residuum Communi et ulterius secundum voluntatem et beneplacitum Consilii. Ibid. 47, 197.

1397, 15 ~~XV~~ Febr. Quia propter arma portantes dieque noctuque possent multa magna enormia dampna in Terra Utini committi, ideo statutum et determinatum fuit per D. Capitaneum et consilium quod de cetero tam diurne quam nocturne nullus tam vicinus quam forensis audeat seu presumat portare pancerias, brazalios et planetas vel speutos seu lanceas per Terram sub pena unius marche den. et in casu quo aliquis non esset solvendo quod amittat debere arma et in carceribus detineri illic permansurus donec supradictam penam solverit; cuius pene medietas cedat D. Capitaneo reliqua vero Communi. Ibid. 12, 147 ~~XII, 147~~.

1400. 28 ~~XXVIII~~ Junii. Supra propositis per D. Capitaneum quod provideatur supra facto illorum qui incedunt de nocte cum venabulis lanceis et armis, deliberatum fuit D. Capitaneus accipiat cuicumque invenerit sic cum armis ut supra incedenti venabulum et lanceam et posmodum referre supra Consilio. Ibid. 14, ~~XIV~~, 40.

1410, 14 Febr. Supra propositis [in Consilio Terre Utini] per D. Capitaneum exponentem qualiter multi iuvenes vadunt de nocte armati per Terram et cum interrogantur per custodes non volunt loqui, deliberatum fuit quod quilibet possit ire armatus de die et de nocte dummodo non portet spiotos, lanzeas, gavarinas et ronchonos et quod si aliquis facit rumorem puniatur iuxta Statuta et quod custodes Portarum et platee habeant libertatem capiendi euntes sic armatos in casu quo interrogati qui sint, non veliat respondere et notificare qui sint. Ibid 18, 10.

(80 = 1400. 30 Apr. Cod. A. c. 89)

~~(1400. 30 Aprile ff)~~

De incipientibus rumorem in platea. 1) [1]

Statutum, ordinatum et reformatum fuit, quod siquis rumorem fecerit infra confinia platee terre Utini designata per insignia armorum ipsius communitatis [2] evaginando spatam, spontonum, cultellum, lanceam seu dagam, vel inclinando spentum, spinonrinam, azzam, ronconum, lanceam, falzonum seu quevis alia arma offensibilia, periculosa super vel contra aliquem, qui primo traxerit vel inclinaverit, cadat in penam quinquaginta librarum denariorum, cuius tertia pars applicetur domino Capi...

1) Nel Cod. A. 16. t. questa rubrica è formulata nel modo seguente: #

~~(1) Cod. A 16 t. contiene questa rubrica di redazione anteriore che riportasi per extensum: Questo capitolo corrisponde alla rubr. ... dello statuto ... del cod. ... degli Annali (T. 53) ... argomento la disposizione ... del 1347:~~

~~(1400. 30 Aprile)~~

Statutum est ordinatum fuit, quod si quis in terra Utini in platea communi (seguita nel foglio annesso che si va stampare integralmente) infra confinia infrascripta rixa, rumorem vel prelium fecerit cadat in penam duplicem quam fecerit si in aliqua parte terre Utini rixam rumorem vel prelium fecisset juxta tenorem statutorum communis Utini editorum super rixis, rumoribus et preliis. Confinia platea communis hec sunt videlicet a domo Glemani ubi moratur usque ad domos Nicolai Bulli et Martini Trifogli in capite burgi cerdonum et deinde a domis quondam Manzotti et stacione pannorum Franceschini de Turlisio et usque ad portam per quam ascenditur in castrum seu montem castri

tumae et residuum comunitati. Illi vero qui de numero in ejus servitium traxerint dimiserint vel inclinaverint arma suprascripta, totiens quotiens fuerint, cadant pro singulo in penam XXV librarum denariorum applicandarum ut supra. Ille qui autem ad sui deffensionem traxerit vel inclinaverit aliquam speciem ex predictis armis, nichil solvat. Qui autem in servitium ipsius de deffendentis traxerint vel inclinaverint aliquam speciem ex predictis armis cadat (sic) in penam XII librarum denariorum quotquod fuerint pro singula, applicandarum ut supra. Et si aliquis de predictis non esset solvendo stet in carceribus tribus mensibus pro L libris, duobus mensibus pro XXV, ex (sic) uno

D. Hectoris prout per signa seu arma Terre Utini apparebit. (1)

(2) 1346 1 Sept. dedit Papafrio pictori de mandato DD. Capitanei, Provvisorum et Consilii quia depinsit confinia platea den. XLVIII. Quat. Camer. 29.

quotquod

marce pro XII. Si vero
aliquis ex supradictis de
linquerit* cum sanguinis
effusione, cadat in penam*
duppli applicand~~a~~ ard ut*
supra et secundum de
stinctionem suprascrip=
tam.

~~* Cod. B. delinquitur~~
~~* Cod. B. [illegible]~~
~~* Cod. B. applicandum ut supra~~

+ Corrisponde alla rubrica 5ª del Cod. AB di cui nella nota ai Rubr. 72.

(81. 1400. 30 Apr. Cod. A. c. 89)
(1400. 30. Aprilis) (f)

(1) Rubr. 70.

81. De percutientibus cum pugno vel alapis infra confinia platee.+

Item statutum ordinatum et firmatum fuit, quod si aliquis aliquem percusserit infra confinia platee, declarata in suprascripto ordinamento, cum pugno vel alapam+ porrigendo super faciem cum sanguinis effusione, cadat in pena+ XXV librarum denariorum, que pena tertia pars applicetur domino capitaneo et reliqua+ comuni. Si vero sine effusione sanguinis, cadat in penam unius marche applicandam ut supra. Si vero in alia parte corporis, cadat in penam

+ porrigendo
+ Cod. B porrigendo
+ Cod. B penam
+ Cod. B reliquum.

XL denariorum apostoli=
corum ut supra dic=
tum est.

82 De mulieribus clamantibus
ad invicem.
Item firmatum fuit et ordinatum quod mulieres
que clamabunt seu cayolsabunt inter se verbis
injuriosis, solvant XX soldos vel ferant lapidem
ordinatum ad hoc; cujus medietas sit domini
Capitanei, altera communis.(1)

(1) 1346, XXII iulii [Camerarius Com. Utini] dedit magistro Schato pro barleta lapidea que ferri debet per mulieres den. XX

Lib. Camer. Bibl. Civ.

1364. Nell'inventario dei com. di Udine di quell'anno leggesi: Botaficulum lapideum cum catena ferrea ad penam cortapertam deputatum qui est affixus sub magna logia Comunis.

Ibid.

83
82 Quod quilibet possit pigne
rare pro suo pane et vino —
Item firmatum fuit, quod
quilibet civium Utinj
impune pignerare pos
sit quemlibet forensem
pro suo pane et vino,
caseo, carnibus vel alijs
rebus acceptis a civibus,
pro die quibus sibi sol
uere denegauerint, ~~sive~~ scilicet
eadem die qua accepe
rit aliquid de predictis. —

84. De accipientibus pilleum vel caputium violenter.

Item statutum et firmatum fuit, quod siquis vicinus acceperit pilleum vel caputium alteri vel rem aliam, et querela non fuerit deposita Capitaneo, per hoc nihil solvat. Si vero querella deposita fuerit Capitaneo, ipse Capitaneus sibi conquerenti plenam faciat rationem puniendo ipsum secundum sententiam astantium. —

85 De percussi~~one~~ore alterius sine ~~Vedi doppi: percussione~~ sanguinis effusione.

Item statuimus quod si aliquis percusserit aliquem virum Utrij unico ictu preter sanguinis effusionem, soluat XX soldos, medietas quorum domino Capitaneo et alia Communi cedant. Et passo injuriam ~~eius~~ eius sacramento salua taxatione domini Capitanei cum consilio bonorum virorum Utrij soluere et satisfacere teneatur.

86

De percussione alterius ultra duos ictus.

Item statuimus et firmamus, quod si aliquis verberaverit aliquem ultra duos ictus sine sanguinis effusione, mediam marcham solvat, cuius medietas sit domini Capitanei et alia communis, pro iniuriam eius sacramento, salva taxatione domini Capitanei cum consilio bonorum virorum villae, solvere et satisfacere teneatur.

87
78

87 / 78. De percussione alterius cum sanguinis effusione

Item statuimus et ordinamus quod si aliquis vulneraverit cum sanguinis effusione aliquem ciuium Utinj seu forensem cum ferro, ligno, lapide aut pugno, unam marcham solvat, cujus tertia pars sit domini Capitanei et alia communis, et passo injuriam ejus sacramento, data taxatione domini Capitanei cum consilio bonorum virorum Utinj solvere et satisfacere teneatur. ——

rum applicandam ut su-
pra. Si vero talis trahens
proxime dictus ~~quen~~quem-
quam percusserit, vulnera-
verit aut interfecerit, tunc
puniatur secundum for-
mas ordinamentorum su-
per percutientibus, vul-
nerantibus aut interfi-
cientibus ~~[illegible]~~ edi-
torum. —

88 De trahentibus lapides ad rumores.

Item statutum fuit et firmatum, quod siquis ad rumorem alienum de die in Utino traxerit lapidem vel lapides, penam unius marche denariorum incurrat, cuius pene tertia pars sit domini Capitanei et alie Communis. Siquis autem traxerit lapidem vel lapides contra aliquem eum aggredientem cum armis, lapidibus, lignis, fustibus vel alio offendiculo, nihil solvat. Si vero talis trahens lapides ad rumorem alienum vel ad suum proprium rumorem aliquem percusserit tam sanguinis effusione vel

sive aut interficeret
aliquem vel aliquos,
tunc puniatur in eo
casu quo delinquerit
parentiando. ~~Et nichilo~~ Et nichilo-
minus injuriam passo
vulnerando aut inter-
ficiendo secundum
formas statutorum
vulnerationis, percussio-
nis aut homicidij super
his editorum. ^ [sic!] De nocte
vero solvat penam du-
plicem talis trahens.
Quod siquis etiam re-
pertus fuerit portare
ballottas plumbeas, fer-
reas, lapideas vel ali-
cujus metalli sive rei
super se in terra Utini,
civis vel forensis, de
die cadat in penam XL
denariorum dividendam
ut supra continetur.
Et si hujusmodi ballot-
tas traxerit contra ali-
quem etiam non le-
dendo, cadat in penam
unius marche denario-

89. De homicidijs

Item statuimus, firmamus, declaramus et ordinamus, quod siquis interfecerit aliquem et captus fuerit super malefitio, eius deffensio audiatur, et si legittime probare poterit, quod hoc fecerit se deffendendo, ita quod uideatur undecim viris ydoneis uel maiori parti ipsorum elligendis super hoc per dominum Capitaneum et consilium uel per maiorem partem ipsorum eorum 1) non attineat alicui partiam predictorum, caput eidem non amputetur, ymmo libere absoluatur. Si uero legittime probare non poterit quod hoc fecerit se deffendendo, sibi statim

1) Cod. Joppi: uel per maiorem partem ipsorum, ita quod aliquis eorum non attineat alicui partium.

et suo sententia ampu-
tetur caput adeo quod
moriatur. Si autem
dictus homicida accusa-
tus vel denunciatus ca-
pi non possit super
maleficio, proclame-
tur idem homicida
voce preconia, ut idem
homicida personaliter
debeat comparere in-
fra quindecim dies
coram domino Capita-
neo, super hoc suam
innocentiam ostensu-
rus, eo existente in po-
testate domini Capita-
nei et commanente, dum-
modo fuerit accusatus condemnatus
~~et denunciatus~~ vel ab-
solutus, non obstanti-
bus aliquibus consue-
tudinibus. Si vero
non comparuerit ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ personaliter
in potestate domini
Capitanei existentis,
tunc dictus homicida
voce preconia super

platea Utini in foro
novo et ante domum
habitationis ipsius ho-
micide in banno Comu-
nis Utini proclametur
eiusque ~~eiusque~~ districtus, et
nulla deffensio audia-
tur ipsius homicide, ex
quo in banno procla-
matus fuerit dictus ho-
micida, quod intelliga-
tur et obtinere debeat
roboris firmitatem etiam
inter vicinos interficien-
tes et interfectos de ce-
tero extra Utinum ~~eius~~ eius-
que districtum et ubi-
cumque locorum per
quoscumque forenses
interfectos vicinorum
terre Utini prefate.
Et quod nulla deffensio
homicide proclamati
ad excusationem facien-
dam per procuratorem
sive excusatorem ali-
quem etiam cum jura-
mento excusatoris vel
defendentis modo jure

causa vel occasione au=
diatur nec etiam ad=
mittatur. Preterea si de=
fieret querella propin=
quorum interfecti su=
per proclamatione fien=
da aut in prosecutione
fienda aut in prosecu=
tione iusticie [2] secun=
dum formam ordina=
menti aliquo modo vel
causa, tunc dominus
Capitaneus vel eius vice
gerens qui pro tempo=
re erit super predic=
tis habeant facultatem,
et exequi ac facere pro=
clamari et alias in jure
procedere ex suo offi=
cio modis omnibus te=
neatur. Quod si negli=
gens foret Capitaneus
in ~~[illegible]~~ premissis
per octo dies elapsos
a die mortis interfec=
ti, tunc camerarius
vel procuratores Comu=
nis Urbis qui pro tem=
pore fuerint aut alius

2) Cod. Doppi: super proclamatione fienda aut in prosecutione iusticie secundum formam

ipsorum, predicta inti=
mare domino Capitaneo
et ei supparasse ut pre=
facta exequantur effectua=
liter, omnimodo tenean=
tur, ipsorum officij sacra=
mento. Quod ordina=
mentum extendi valeat
solum ad futuros homi=
cidas bannitos. Si vero
aliquis vel aliqui asta=
bunt homicide, percutien=
do, vulnerando vel tenen=
do presumptuose, pena
simili puniatur ut su=
pra. Ceterum si aliquis
accomodaverit equum
alicui homicide vel per=
cutienti interfectum si=
ve teneri ut dictum
est, in auxilium fugien=
di, pena pecuniaria pu=
niatur scilicet quinquagin=
ta librarum parvorum
veronensium, cuius pe=
ne tertia pars sit domi=
ni Capitanei et alia
comunis. Utini. Nulla
quoque pax propinqua=

eum interfecit, nec cum
ipso vulnerato umquam
moraretur, cum ipso ho-
micida, regno concor-
dium domini possit
homicide, quin decapi-
tetur omni exceptione
remota. Dictum etiam
ordinamentum non so-
lum ad masculos sed
etiam ad feminas se
extendat. Et presens
ordinamentum sit dura-
turum perpetuis tempo-
ribus, non obstantibus or-
dinamentis alias factis
super predictis que ex
nunc volumus, statui-
mus et ordinamus es-
se cassa, vana et nul-
lius valoris vel momen-
ti (1). 3)

(3) Nel Codice A 14 trovasi la seguente rubrica negli omicidi e ferimenti publicata il 1346 e 24.

De hiis qui faciunt vindictam in personam alterius

Cap. XXIV

Statutum et ordinatum fuit per Nobilem virum D. Cresimbenum Capitaneum, Consilium et Commune Terre Utini quod quicumque Tusens sive vicinus sive forensis Terre Utini existat fecerit vindictam suam in personam ejus qui offenderit eum percutiendo, vulnerando vel occidendo puniatur secundum formam ordinamenti Terre Utini; si vero passus injuriam vel offensam per aliquem propinquum suum vel de prole sua aut familiarem domesticum vindictam suam fieri fecerit in personam ejusdem qui offenderit et ipse tam tractans quam faciens ipsam vindictam aut si plures fuerint facientes vindictam predictam si capi poterunt ambo vel alter ipsorum vel quotquot fuerint vulnerando vel occidendo pena capitis puniantur taliter quod moriantur. et si tales delinquentes

personaliter capi non possent ~~et~~ ut omnes qui culpa=
biles fuerint proclamentur ut infra octo
dierum spacium a die proclamationis
inclusive compareant personaliter suam
excusationem facturi: ita quod sint in
fortia D. Capitanei; et si excusationem
eorum facere poterunt legitimam vi=
delicet quod fecerint se defendendo
et non aliter ita quod videatur D.
Capitaneo et Consilio ~~et~~ vel duabus
partibus Consilii quod excusatio hu=
jusmodi sit legitima non puniantur
nec in banis, nec in persona. et si
dicta excusatio eorum legitima non
fuerit pronunciata pena capitis pre=
dicti puniantur. Si vero non compa=
ruerint infra terminum predictum,
tunc proclamentur in banno perpetua=
li capitis Terre Domini nostri D.
Patriarche, Terre Utini et totius ejus distri=
ctus et Patriarchatus Ecclesie Aquilegensis.
et nihilominus omnia bona talium de=
linquentium confiscentur et in Commu=
ne Terre Utini perveniant. De quibus
banis D. Capitaneus Terre Utini qui fue=
rit pro tempore habeat marcham denario=
rum unam Aquilegensis monete ab uno
quoque taliter bannito et proclamato.

de quo banno nullo tempore extrahi valeant
juxta formam alterius ordinamenti de
homicidio loquentis. Assistentes autem ~~et~~ vel
auxilium ~~et~~ vel favorem tali ~~et~~ vel talibus
delinquentibus verbaliter ~~et~~ vel realiter
puniantur juxta qualitatem delicti
per D. Capitaneum et Consilium Terre
Utini et similiter associantes eosdem ~~et~~ vel
equos aut arma accomodantes eisdem.

90 De interficientibus pretio
uel facientibus interficere. –
Item ordinatum fuit et sta-
tutum quod siquis ciui-
uis ~~et~~ uel forensis pro pre-
tio premio uel promissio-
ne interfecerit uel inter-
fici fecerit aliquem ci-
uium terre Utini in-
tus et extra Utinum, si-
ue forensis in Utino et
eius ~~destrictus~~ destrictu, et legitti-
me probari poterit, et
captus fuerit, per terram
Utini transinatur per
terram et ultimo deca-
pitetur adeo quod moria-
tur. Quod si capi non
posset huiusmodi malefac-
tor, tunc proclametur in
bannum perpetuali ut supra
et proxime dictum est.
Interfici uero faciens, si cap-

tus fuerit pena simi
li puniatur. Si autem
capi non poterit huius
modi faciens fieri homi
cidium, proclametur in
eadem pena et banno
perpetuali. Qui autem
ad mandatum alicuius
sive postam cuiuscumque in
Utinum sive extra sive
pretio vel premio inter
fecerit, si capi poterit,
capite puniatur adeo
ut moriatur. Si autem
capi non posset tunc
proclametur in banno
perpetuo de capite ut
supra. Ille autem ad
cuius postam homici
dium fuerit perpetra
tum, eisdem penis ban
nis et conditionibus ci
tetur et veniat punien
dus. Quod ordinamen
tum habeat locum tam
contra forenses quam ci
vinos quoscumque, et
pace vel concordium pro
parte offensi vel remis-

Sió domini nullá prosit.

91. De interficientibus homicidas.

Item statutum fuit quod si aliquis aliquem homicidam proclamatum in banno totius Capitaneatus terre Ystrii interfecerit, nulla pena teneatur astrictus ipse interficiens bannitum, nec puniri valeat per dominium vel eius curiam nec etiam per Capitaneum aut commune Ystrij x. Et quod nemo propinquus interfecti x amicus vel affinis teneatur facere nec compelli possit per dominium facere treugas homicide in banno proclamato. Et si que treugue fierent, non obtineant robur neque firmitatem. V. App. III.

92. De compellendis offensis
ad jurandum de sua injuria.
Item firmatum fuit utrinque
quod siquis injuriam ab
altero receperit verbo vel
opere vel facto, Capita-
neus rationem facere
teneatur et qui injuriam
receperit, secundum jura
et consuetudines antiquas, si
Si querelam deponere vo-
luerit et emendam seu
condemnationem recipere. --

C. I. c. 82

93. De offensa facta officiali=bus Communis. (1)

Item firmatum fuit et ordinatum, quod si aliqua persona dixerit vel fecerit seu intulerit injurias aliquas verbo vel facto alicui officiali communis Utini, dum sunt in officio communis Utini vel etiam post, occasione dicti officij, puniri debeant pena secundum determinationem consilij, et injuriam passi offense solvere tenentur juxta taxationem domini Capitanei et consilij si recipere voluerit. — #

(1) Cod. A. c. 93. Item pro bono et pacifico statu civium Utini et ad removendum odia, inconvenientias et scandala quae oriri possent, statutum et ordinatum fuit, quod de cetero nulla persona, cuiuscunque status, gradus seu preheminentie sit, audeat sive presumat quoquo modo dicere seu proferre aliqua verba iniuriosa turpia aut inhonesta in consilio communitatis Utini aut coram deputatis sive regimine ipsius communitatis, aut aliquid dicere quod redundet sive cedat in dedecus sive obprobrium et verecundiam dicti consilii deputatorum aut regiminis dictae communitatis sub pena librarum quinquaginta solidorum, in quam penam incurrat ipso iure nullo alio processu inde facto sive   cuius penae tertia pars sit domini Capitanei, aliae duae partes sint communis Utini. Si vero alibi quam in consilio seu coram deputatis aut regimine dictae communitatis dixerit talia verba iniuriosa turpia seu inhonesta vel tendentia in obprobrium et dedecus et verecundiam consilij et regiminis ipsius communitatis, ipso iure sit condempnatus in L. XXV

cuius pene tertia pars sit domini capitanei, alia tertia accusatoris et alia tertia ~~pars~~ communis et credatur sacramento dicti accusatoris cum uno teste fidedigno, et teneatur in credentia. dummodo dictus accusator sit persona bone condictionis et fame ex di... atione dominorum deputatorum et tali accusatio reponatur coram domino capitaneo et duobus ex septem deputatis; verum si ... tur in dubium utrum talia verba sic prolata forent iniuriosa turpia et inhonesta tendentia in obprobrium et dedecus regiminis et communitatis, hoc sit in determinatione et declaratione Consilij terre Utinj seu maioris partis. et hoc statutum sic predicte et inviolabiliter observetur (2).

N. 93

(2) 1302, 10 iunii. [In Consilio Terre Utini] diffinitum fuit quod ille Vita qui dixit verba D. capitaneo ..... tra hatur cum uno hamo fixo in lingua per totam Terram Utini et deinde teneatur per duos dies ad birlinam. Ann 3, 166 t.

(94. 1415. 29 Sept. in Consilio. Ann. 20, 180)

[1415. 29 Sept. In Consilio. ~~Ann. 20. 180.~~]

94 De furibus et eorum penis. C. I. c. 81 t.

Statuimus et ordinamus, quod si quis fuerit furatus in terra Utini seu districtu et jurisdictione capitaneatus ejusdem terre (1) usque ad summam et valorem septuaginta librarum soldorum, tunc furcis suspendatur. Si vero infra dictam summam et valorem quis furatus fuerit in dicta terra seu districtu et jurisdictione Capitaneatus predicti, (3) usque tamen summam et valorem triginta quinque librarum soldorum, tunc fustibus cedatur et fronte signetur seu auricule amputentur, (4) et nichilominus in eternum exilium a dicta

(1) ~~Si quis vero alcune varianti del~~ Cod. A c. 81 t. in districtu et jurisdictione capitaneatus terrae Utini

(3) Ibid: in dicti districtu et capitaneatus

(4) Ibid.) auriculis amputetur.

terra Utini et ejus di- | (5) Ibid.) ~~(c) I 81~~ a dicta terra exbanniatur.
strictu poenatur et ban-
niatur (5). Si vero infra | ~~(c) I 81 infra~~
dictam summam et
valorem triginta quin-
que librarum quis fue-
rit furatus in terra
seu districtu et capi-
taneatu praedictis, ul-
tra tamen summam
et valorem unius mar- | 6) Ibid. ~~(c) I 81~~ unius marchae tunc et
che soldorum (1) tunc to-
tum fustibus cedatur
et in eternum exilium
ab eadem terra et ejus
districtu ponatur. Si
vero infra summam
et valorem unius mar- | 7) Ibid.
che (3) soldorum quis fu- | ~~(c) I 81~~ mediae marchae
ratus fuerit in dicta
terra seu districtu et
capitaneatu ejusdem,
tunc per consiliariam
deliberationem et diffi-
nitionem puniatur et
nihilominus in ~~casi (4) (c) I (4)~~ catibus
supradictis talis fur-
tum faciens ad resti-
tutionem seu refectio-

nem eorum quo juratus
fuerit teneatur. —

~~Anno 1801~~

(95. 1350. 15 Mart. Ann. I. 117 t.

~~[1350, 15 martii]~~ ~~[Ann. I, 117 t.]~~

95. De robariis non vendendis infra tertiam diem.

Statutum et deliberatum fuit [1] quod quicumque tam forensis quam civis aut stipendiarius vel de familia [1] locumtenentis [2] qui proprio arbitrio vel de mandato alicujus depredatus fuerit aliquid, predam hujusmodi usque ad tertiam diem per totam diem a die prede per eum vel eos factam custodire teneatur et eam non vendere nec distribuere, ita quod interim cognoscatur si dicta preda vel pars ipsius esset alicujus civis vel civium aut sequentium terre Utini predicte, et si reperiretur vel partem

(1) A. 1350, die XV marcii statutum et deliberatum fuit per D. Petrum de Fuso Marescalchum Dni D. Patriarche, D. Capitaneum et Comune Utini ac Consilium quod etc. Ann. I, 117 t.

(2) D. Patriarche qui etc. ibid

ipsius esse dictorum
vicinorum vel sequatium,
quod statim restituatur.
Quod si huiusmodi
depredatores contrafa=
cerent, quod compellan=
tur eum personis et bo=
nis ad redimendum
et restituendum abla=
ta; Et quod nullus de=
beat de dictis predis
infra dictum termi=
num aliquid emere,
et si emerit, et reper=
tum fuerit esse vici=
norum predictorum
aut sequatium eorum
quod restituere te=
neantur sine aliquo
pretio (1) ———

(1) Ph. - 95

1363, 23 sept. Supra littera Toppi directa ex parte D. Pancerie (de la Turre) delibe=ratum fuit quod dirigatur littera D. Pan=cerie, narrando qualiter de iure et consue=tudine Forijulii est, quod preda restitui debeat si recuperatur eadem die prout ista recuperata fuit eadem die et quod massariis dicti Toppi acce=pit. Ann. 3, 317 t.

(essendo Capitano di Udine Azolino de Gumbertinis)

(96. 1379.) (Cod. B.28.)

~~(1379. Essendo Capitano Azolino de Gumbertinis Cod. B.28)~~ A

~~Cod. C.113~~ ~~Capitano~~

96. De declaratione treugua-
rum non extimatarum propter
comedere et bibere insi-
mul habentes treuguas.* —
Item* statutum et ordina-
tum fuit (1) ad obviandum
fraudibus que commit-
tuntur cautelose per
nonnullos deceptores
et malignantes conan-
tes evitare penas treu-
guarum dominio et par-
ti inuiciate (1) supplicandas,
et facientes ~~ficte~~ deam-
bulose eorum intentio-
nes pravas et commit-
tentes injurias et rixas
improvisas, quod de
cetero non intelligan-
tur nec sint treugue
facte inter quasvis per-
sonas et sub quibuscum-
que penis, iuramentis,

~~1379, essendo capitano ...~~
~~Cod. A ...~~

~~(1). In questo codice ora è detto = per sapientem et egregium virum D. Azolinum de Gumbertinis de Utino militem et legum doctorem Capitaneum, Consilium et Comune Terre Utini ad etc. = Il capitanato del Gubertini durò dal 1379 al 1380.~~

1) Cod. B.28. inuiciate.

~~(2) Ibid. inuiciate~~

obligationibus, formis
et conditionibus exi-
sterent, extinctis, expi-
ratis vel quod avance-
scerent propter bibere
vel comedere insimul
semel vel pluries
habentes treuguas
ad invicem, nisi pax
inter ipsos habentes
treuguas sponte et
expresse et non taci-
te ac probabilis inter-
venerit ~~inter~~ ipsos
habentes (~~inter~~ scilicet) facta ~~vel~~
~~tes~~ (pm inter) presentia bono-
rum virorum testi-
ficantium, quod ani-
mis reparatis et non
in furore neque per
aliquam calliditatem
facta fuerit (3)

2) Ibid. habentes treuguas scilicet facta in presentia

~~(1) Ibid. habentes treuguas scilicet etc.~~

~~[illegible] habentes treuguas~~

~~scilicet~~

~~[illegible]~~

(3) V. App. V.

~~(V. Appendice [illegible])~~

97. De personalit[er] noctis custo-
dia.

Item firmatum fuit, quod quilibet cui custodia noctis fuerit ordinata, personaliter ~~specialiter~~ illam facere aut alium bonum nuncium loco sui mittere teneantur; et quod Capitaneus decene debent prout moris est pervigiles ordinare et cum sua decena esse in domo communis hora debita et committere alicui ex pervigilibus huiusmodi, ut exerceant officium, quod Capitaneus exercere deberet. Et facta huiusmodi commissione possit recedere et immunis sit a custodia huiusmodi per

vigilesque debeant exer-
cere officium suum
bene et recte; ~~et~~ qui
contrafecerit solvat
decem soldos domino
Capitaneo applican-
dos. Si autem Capita-
neus decenam suam,
ut moris est, neglexe-
rit ordinare, ut su-
perius continetur, sol-
vat XX soldos, cuius
medietas sit Capita-
nei et alia communis.
Si autem aliquis vici-
nus pauper infirmus
vel extra terram fuerit
et ad custodiam non ve-
nerit, in bannum huius-
modi non incidat, cu-
ius paupertatem iurati
videre habeant. (1)

(1) Il Cod. A 218 contiene sullo stesso argomento ~~nostro~~ al capit. XXVIII, lo statuto seguente in data del 8 Gennajo 1347:

~~(Da stampare tutto le 9 carte quitanzata~~.

~~(Ristampare)~~

~~Cap. 3~~

~~Rub. 97~~

De noctis custodia

~~Cap. XXVII~~

~~Bibl. 2°~~

(1). De noctis custodia.

Anno Domini MCCCXLVII ind. XV die lune octavo mensis januarii, Utini super domo consilii et Communis firmatum et statutum fuit atque ordinatum per nobilem virum D. Crescimbenum Capitaneum Terre Utini et Consiliarios dicte Terre super custodia de notte facienda in Terra Utini et contra euntes de nocte per Terram secundum quod inferius per ordinem patet.

Primo quod decene hominum dicte Terre refficiantur et refformentur de novo per juratos Terre Utini in quibus decenis de novo reformandis non ponant vel scribant aliquem qui propter aliquam causam excusetur vel excusari possit a predicta custodia.

Item quod de cetero a tempore proclamationis presentis statuti non comittantur custodes in media nocte prout hactenus

est factum, sed tres decene deputentur ad custodiam omni nocte homines quorum faciant custodiam a sero usque ad matutinum S. Marie Majoris.

Item quod homines venientes ad custodiam sint homines boni et habiles de personis et in deliberatione D. Capitanei ~~aut~~ vel deputati per ipsum D. Capitaneum ad recipiendum dictas custodes, et ipsos videndum et ordinandum in quantum et etiam venientes ad dictam custodiam portent arma sufficientia saltem infrascripta, videlicet lanceam, clipeum, ensem vel rotellam ~~aut~~ vel cervelleriam. et quicumque non venerit armis predictis fulcitus, ~~aut~~ vel non fuerit idoneus de persona juxta deliberationem predictam cadat in penam X soldorum statim exigendam

Item quod D. Capitaneus ~~aut~~ vel qui pro ipso fuerit deputat ~~aut~~ vel eligat ex ipsis custodibus duos pro capitaneis ipsorum cum quibus duobus aliquando simul aliquando separati quatuor ~~aut~~ vel quinque vadant per terram sub silentio et non clamando ~~aut~~ vel garrulando

querendo homines de nocte euntes per
Terram contra ordinamentum vel
sine lumine, vel cum armis vetitis,
et si aliquem reperiant capiant si pos-
sunt ita quod cognoscant ipsum et
denuntient in manu D. Capitaneo; cum
quibus custodibus aliquando de noc-
te querendo vadat D. Capitaneus
per Terram vel aliquis de familia
sua.

Item ad tollendum materiam delin-
quendi sub noctis silentio, et ad evitan-
dum furtis, derobationibus et aliis
excessibus factis et faciendis de nocte
statutum et ordinatum fuit quod
nullus de cetero a tempore proclama-
tionis presentis statuti audeat vel
presumat ire per Terram Ulmi post
sonum campane ignis usque ad mat-
tutinum S. Marie Majoris sine lumine
et quicumque contrafecerit cadat in pe-
nam XL denariorum cujus pene me-
dietas sit D. Capitanei et alia Com-
munis.

Item quod nullus post sonum
campane predicte audeat vel

presumat ire per Terram Urbini cum
lumine ~~aut~~ vel sine cum infrascriptis
armis videlicet lanceis, Tavolaceis
magisis, scutis, bresanis, pavesiis, cirtu
leriis, flapis et lameris, et quicumque
contrafecerit cadat in penam in
alio ordinamento contenta facto
super prohibitione dictorum armo
rum (2).

(3).

(2)
1409, 30 Sept. (In Consilio Terre Urbini)
Supra facto guardiarum que fiunt de nocte
in plattea et de die ad portas Terre nostre;
deliberatum fuit quod omnino quilibet
personaliter vadat aut sufficientem personam
pro se mittat et si contrafecerit, salvo iusto
impedimento, incurrat penam xl soldorum
applicandorum D. Capitaneo et Comunitati.
Ulterius supra facto guardiarum ad ianuas
extitit deliberatum quod quilibet accedens
ad talem guardiam secum ferat arma def=
fensionis et offensionis, aliter cadat in penam
predictam. Ann. 17, 324

78

98 De suspectis euntibus per terram post sonum campane tertium.

Item quod nullus de quo suspicio mali haberi possit, ut videretur Capitaneo et consilio, post tertium sonum campane per terram Utini nec cum lumine nec sine ire audeat, sub pena XL denariorum, cuius medietas sit Capitanei et alia communis.+

+ Anno 1353. 16 Sett (in Consiglio) Deliberazione: quod nullus audeat vel praesumat nec forensis nec civinus neque de familiaribus domini nostri Patriarchae ire de nocte per terram Utini ultra terciam sonum campanae sine lumine in pena XX soldorum cuius medietas communi cedat, reliqua Capitaneo (Ann. 2. 25)

(99. fra il 1420 e 1423)
(1420–23).
(~~Posteriore all'anno 1420, essendo nominato il Luogotenente~~)

99. De non euntibus de nocte sine lumine post tertium sonum campane.

Item ad tollendum materiam delinquendi sub noctis silentio et ad obviandum furtis, derobationibus et aliis excessibus fiendis de nocte, addendo et reformando antiquum statutum et ordinamentum, statutum reformatum et ordinatum fuit, quod nullus suspectus cuiuscumque conditionis existat, audeat de cetero vel presumat ire de nocte per terram ultimi post tertium sonum campane ignis, usque ad matutinum sancte marie maioris sine lumine, et

~~Essendo nominato il Luogotenente, questo capitolo è posteriore al 1420.~~

qui contrafecerit cadat in penam XL denariorum, cujus medietas pene sit domini Capitanei et alia communis. Item quod nullus cujuscumque conditionis existat, post dictum sonum campane ignis usque ad dictum matutinum audeat vel presumat ire per dictam terram Utini cum armis offensibilibus, et qui contrafecerit et inventus fuerit cadat in penam centum soldorum applicandam et dividendam ut supra. Et si dominus Capitaneus vel comunitas fuerint negligentes in exigendo dictas penas, tunc dominus locumtenens(1) qui pro tempore fuerit, possit et valeat dictas penas exigere non obstante supradicto sta-

(1) Essendo qui nominato il Luogotenente, questo Statuto fu fatto certamente ~~Dopo~~ tra il 1420 e il 1423 sotto il dominio veneto.

tuto. Pena autem stipen-
diariorum nostri illu-
strissimi dominij con-
trafacientium tota appli-
cetur Camere nostri do-
minij (1). ———

(1) 1353, 16 sept. [In cons. ~~Terre Utini~~] delibera-
tum fuit quod nullus audeat vel presumat nec incolas
nec forensis neque de familiaribus domini nostri Patriar-
che ire de nocte per Terram Utini ultra tercium sonum
campane sine lumine in pena XX denariorum cuiusme-
dietas Comuni cedat, reliqua Capitaneo. Ann. 2, 25.

~~(1)~~ 1413, 9 iulii. In Consilio ~~Terre Utini~~ supra illos
qui vadunt de nocte deliberatum fuit quod fiat
publica proclamatio quod nullus audeat ire sine
lumine et si reperiantur sine lumine, ponantur
ad carceres et quilibet ipsorum condemnetur
in pena XXV lib. denariorum. Ann. 19, 150 t.

1420

100. De ludentibus post tertium sonum campane.

Item firmatum fuit quod nullus post sonum tertium campane de igne in aliqua parte Utini audeat ludere ad taxillos vel ad alium ludum. Qui autem contrafecerit in penam infrascriptam incurrant, videlicet lusores in penam XL denariorum, astantes et consentientes in penam XX denariorum, hospes autem in cuius domo ludus fieret in penam XL denariorum si pro lumine et taxillis denarios acceperit, aliter autem non. Boni vero homines in eorum domo pro vino et denariis ludere possint impune. Cuius banni medietas cedat domino

Capitaneo et alia communi. (1).

(1) 1353, ~~die VIII octubris~~ [8 Oct]. Diffinitum et deliberatum fuit per homines de Consilio quod nullus vicinus Terre Utini, nec terrigena non audeat nec presumat aliquo modo ludere cum taxillis cum aliquo forense in Terra Utini existente pro pecunia aut aliis rebus exceptis quod de tabulis aut de schachis si luderent in platea et non alibi et non pro pecunia de tabulis aut de schachis ludendo in pena XL den. cujus pene tertia pars cedat D. Capitaneo, tertia Communi, tertia accusatori. Ann. ~~III~~ 2,30

1388. ~~VI Junii~~ [6 Jun]. in Consilio Utini supra propositis per Melchiorem de Cramis quod quedam baratoria continuo tenetur in platea, cujus causa multi boni juvenes deviant, supplicantem pro honore et utilitate Terre quod ista baratoria moveatur, determinatum fuit per omnes consiliarios nemine penitus discrepante, quod infra confines platee communis Utini nullus audeat portare nec portari facere tabulerium seu discum seu cujusvis alterius conditionis instrumentum ut supra eo ludatur ad taxillos pro pecuniis exceptis tabuleriis alearum et scaccorum, que possint portari et concedi dummodo supra eis ludendo ad cujus finem facta fuerint talia tabuleria absque licentia Consilii Terre Utini et hoc sub pena XL solidorum exigenda a contrafacientibus, seu contrafaciente totiens quotiens contrafactum fuerit, cujus medietas applicetur D. Capitaneo et alia medietas physico.

Item deliberatum et determinatum fuit quod nullus audeat ludere aliquo ludo ad taxillos excepto ludo alearum in istis duabus logiis positis sub domibus communis et hoc sub pena XL solidorum exigenda ut supra. Ann. ~~R~~ 2, 18.

1394. ~~XIII Marcii~~ [13 Marz]. in Consilio statuerunt quod nullus vicinus seu habitator Terre Utini in aliquo loco ejusdem Terre preterquam in veris et publicis tabernis ludere audeat nec possit de aliquo ludo cum taxillis excepto

ludo alearum et schacorum et hoc sub pena XXV librarum solidorum . . . . .
excepto quod a festo S. Nicolai inclusive usque ad festum epifanie inclusive
singulo anno venturo, quo tempore omnibus et singulis ludere de quo-
cumque ludo voluerint ad taxillos in quocumque loco huius terre. ~~XI, 42.~~ Ann. 11, 42.

1396. ~~XIIII~~ 13 Marti. In Consilio statutum et ordinatum fuit quod de cetero nul-
lus vicinus vel forensis audeat vel presumat ludere in aliquo loco in
terra Utini a sozio nec aliquo alio ludo cum taxillis nisi in tabernis
publicis preterquam ad ludum alearum sub pena XXV libr. sold. Ann. 11, 285. (+)

1404. 4 ~~Gennajo~~ Jan. Si concede di tener giuoco nelle taverne fuori de' con-
fini dalla piazza, non in quelle entro i detti confini ma bensì
nella piazza. ~~XV,~~ Ann. 15, 187.

1404. ~~IX~~ 9 Decembris. In Consilio deliberatum fuit quod ubique teneatur
ludus videlicet XV diebus ante festum nativitatis et XV post-
prout hactenus est consuetum fieri. ~~XV,~~ Ann. 15, 331.

100

1407, 18 Nov. Supra propositis per camerarium
Comunis Utini exponentem quomodo in statione
Andree barberii tenetur et fit ludus taxil-
lorum, in quo ludo multi iuvenes devii
facti sunt et ad illud accedunt continuan-
tes quod in non modicum damnum redundat;
deliberatum fuit quod fiant publice procla-
mationes in locis solitis quatenus nullus audeat
tenere ludum sub pena XXV libr. soldorum
nisi in platea publica et in tabernis publicis
ut est moris. Ann. 16, 350 t

G. 100

1414, 1 ~~[illegible]~~ Mart. Item deliberatum fuit (in
Consilio ~~Terre Utini~~) quod fiat una proclamatio
quod nullus vicinus vel forensis deinceps audeat
ludere nec ludos tenere extra confines platee
de quovis genere ludi sub pena ~~[illegible]~~ unius marche
pro singulo ludente et nomine XXV libr. pro
quolibet tenente ludum in domibus seu tabernis
seu alio quovis loco extra confines platee, to-
tiens quotiens contra factum fuerit et de illo
facta fuit dicta proclamatio per Bassanum preco-
nem Comunis Utini in capite fori veteris iuxta
plateam dicti Comunis. Ann. 21, 4.

1418, 4 nov. Deliberatum fuit (in Consilio) quod quilibet
tenens ludos in domo sua cadat in penam XXV librarum
pro singula vice; item quod quilibet qui luserit de cetero
in Terra Utini extra platheam Comunis cadat in penam
unius marche pro qualibet vice. Ibid. 206.

101

102. De astando Capitaneo in rumoribus.

Item quod absit, Statutum fuit, quod si rumor aliquis seu briga insurgeret in Istria, omnes et singuli qui fuerint, ex virtute et forma sacramenti per eos prestiti teneantur et ire debeant ad Capitaneum et sibi astare toto posse, consilio, auxilio et favore ad tollendum brigam seu rumorem huiusmodi (1).

(1)

101

1348, 16 7bris (In Consilio terre Utini) ordinatum fuit quod Capitaneus iudicet durante officio suo Capitanarie tractatur pro Utino et est communis. Ann. 1, 136 t.

2.

101

1400, 14 maii [In consilio terre Utini] ~~deliberatum fuit item~~ quod mittatur ambassiator ad Dominum nostrum Patriarcham supplicando sibi ut provideat nobis de uno Capitaneo, protestando si facere recusaret quod nobis non sit imputandum si providebimus de modo conservando istam terram, ita quod in ea non committantur scandala, homicidia, furta et alia que possent cadere in confusionem eiusdem, et tunc reverso ambassiatore nostro Communitas nostra debeat constituere et creare unum Conservatorem qui teneat locum Capitanei faciendo iustitiam secundum mores nostros tam in civilibus quam criminalibus (1). Ann. 14, 28 t, (

(1) 31 maggio il medesimo del Patriarca creò Capitano di Udine Meliaduxio de Andreottis. Ib. 31.

101

1401, 27 apr. In consilio Supra propositis per Ser Nicolaum Ser Tristani dicentem quod audivit quod Johannes Tomasii decretus fuerat Capitaneus terre Utini, quare cum sit quoddam statutum in hac terra Utini quod nullus civis Utini possit esse Capitaneus eo quod aliunde capiunt partes inter cives obmittendo iustitiam, et iniustitiam ministrando, et maxime iste non potest esse cum sit de illis qui propter modum quem tenuit alias contra istam Comunitatem exul extiterit a dicta terra, et statutum fuerit quod numquam possit esse de Consilio, unde cum non possit esse per directum temptat esse per indirectum quia rogat provideri. Deliberatum fuit per totum Consilium quod dictus Johannes bonis et placidis verbis et rationibus tum pro bono publico tum pro suo bono privato debeat induci ut dictum Capitaneatum huius minime acceptet, quod si admiserit bene quidem, si vero non, debeat sibi fieri mandatum pro parte Consilii huius terre quod sub pena centum ducatorum de regimine dicti Capitaneatus se nullatenus impediat. Preterea deliberatum fuit, quod nullus civis deinceps in perpetuum audeat acceptare Capitaneatum huius terre sub pena centum ducatorum auri ex causis et rationibus preallegatis et specialiter ut iustitia convenienti in hac terra ministretur. Ann. 14, 172 t.

102 De transeuntibus murum vel fossatum terre Utini.

Firmatum fuit, quod quicunque transiverit murum terre Utini et burgorum, cadat in penam unius marche denariorum, nisi transiverit ad evitandum persone periculum, quo casu determinationi consilij stetur, de quo plena fides exhibeatur nuncatori. Si fuerit bone fame, Cuius de prosito fiat coram Capitaneo et duobus de consilio et teneatur in credentia. Cuius banni tertia pars sit Capitanei et alia communis et tertia nunciatoris (1) ——

(1) 1377, 9 maii. Deliberatum fuit in pleno Consilio ~~(...)~~ personas, quod de cetero nemo ... forensis audeat laborare seu edificiam facere nec salatas facere ... muros ... volens laborare teneatur dimittere stratam latam ... muros inter ipsos muros et ortos seu domos eorum de uno passu cum dimidio communis et quod ... teneantur et debeant ... strare etc. Ann. 6, 123t.

1389, 18 octubris. [~~In Capitulo ...~~ In Consilio] ... propositis per D. Capitaneum significantem Consilio

d b

y. quod ex relatione nobis facta per Decanum de Burgo
Aquilegie quod plures erant et sunt qui transeunt
fovea[s] et fossata terre Utini intrando et exeundo
ab ipsa terra Utini pro eorum libito voluntatis, rogando
consilium et super hoc providere deberet. Deliberatum
fuit quod ordinamentum alias super his editum
execucioni mandari deberet, et quod pro reformatione
d.
ipsius ordinamenti prefatus D. capitaneus, [illegible]
facere deberet publicas proclamaciones per burgos
terre Utini iuxta formam ordinamenti predicti
et obturari deberent omnes intrate et ~~[illegible]~~ semite
que reperiantur in [illegible] fossatis, taliter quod
[illegible] de cetero intrare non possint, et noti-
ficare vicinis quod quicumque aliquis eorum
accusabit aliquos transeuntes [illegible] fossatos,
tenebitur in credencia et partem pene habebit
in quam extiterint condemnati tales tran-
seuntes. Ann. 1272.

103. De mittentibus scalas ad cancellos propter majoranam tollendam vel alia occasione quacumque.

Salubri provisione statutum et firmatum fuit, ut totaliter[1] ~~tolletus~~ malagentibus audatia et iniquis conatus in totum, quod siquis civis vel forensis in Urbe scalas vel aliud edificium posuerit ad cancellos sive fenestras et domos alicuius persone de Urbe propter majoranam tollendam vel alia occasione quacumque, preter voluntatem et mandatum domini domus ad quam predicta posita fuerint, cadat in penam quinquaginta librarum par-

1) correzione però scritta da mano diversa nel testo: tolletus

uorum; cuius tertia pars
sit Capitanei et alie
[illegible] communis, et
permanere mense uno
in carceribus; pena pe-
cuniaria sit firma, pe-
na de carceribus mitiga-
ri valeat per Capita-
neum et consilium. —

104. De rumore ignis

Item firmatum fuit, quod quando ~~quo~~cunque rumor ignis in Utino insonuerit, omnes ad deffensionem ignis ire teneantur. Siquis autem ad deffensionem ignis ipsius situlam, caldarium vel securim amiserit, camerarius communis ejus sacramento qui perdiderit sibi predicta satisfacere teneatur. Cessante vero rumore, quicumque situlam vel caldarium vel securim aut rampigonem habuerit alienam, in domo communis consignare teneantur sub pena LX denariorum, cujus medietas sit Capitanei, alia communis. De hijs autem occultatis stetur

sacramento accusatoris
si fuerit bone fame
et fuerit depositio in
manu Capitaneo et duo
bus de consilio. et tenea
tur in credentia. Qui
si solvere non posset
ponatur ad berlinam
per diem integrum man
suum (sic). Accusator ha
beat tertiam partem
banni ~~bannij~~. Et proclametur
per preconem causa
propter quam punitus
est. (1) —

(1) MCCC, 14 ~~xii~~ nov. in Consilio. Super requisitis [illegible] Nicolaum de Soldoneriis rogantem [illegible] bene providere ut ponatur aliqualis custodia supra Castro nostro [illegible] pro custodiendi et providendi si ignis per terram exiret et ulterius quod avisarentur decanie Utini ut bonam facerent custodiam ac mandarent fieri per burgia ne ignis ~~ut bonam~~ aliqualiter exiret: deliberatum fuit iuxta proposita et commissum d.d. ~~D.D.~~ Iuratis Comunis ut vadant per decanias ad mandandum decanis ut custodiant. Ann. 15, ~~xii~~ 322.

105. De pena illorum qui furaventur aliquid de domibus ~~quas~~ que comburuntur (sic)[1]

Item firmatum et ordinatum fuit, quod nulla persona que traxerit vel cucurrerit ad ignem, ~~quod~~ quando unquam exiret de aliqua parte civitatis vel burgorum, quod Deus avertat, audeat vel presumat res aliquas de domo vel domibus que comburuntur vel circumvicinis accipere vel portare extra illam contratam, sed res quas acceperit vel portaverit consignare teneantur bonis hominibus de contrata super electis et eligendis per juratos qui nunc sunt vel pro tempore fuerint ibi in contrata. Et si ibi non es=

1) Cod. doppi: quas do ...

sent, ponere res illas in ip-
sa contrata in loco securo
ab igne. Salvo quod quili-
bet persona bone fame pos-
sit portare de rebus ~~huius~~ huius
modi quocunque voluerit,
de consensu et voluntate
eorum quorum fuerint res
ipse. Et qui contrafecerit
accipiendo vel exportando
de rebus huiusmodi aliter
~~quod~~ quam dictum est et eas
occupatas tenuerit, si res
ipse quas acceperit vel
exportaverit fuerint ~~(xxx)~~ 2) valo-
ris minus una marcha de-
nariorum, debeant fustigari
per terram Vtinj et ban-
nirj prout videbitur do-
minis Capitaneo, iudici-
bus et consilio. Et si res
ipse ascenderent ad maio-
rem valorem unius mar-
che soldorum, minorem
tamen sexaginta librarum
soldorum, tunc talis male-
factor fustigatur per ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ terram Vtinj ^ sub
pena furcharum. Et si

2) cod. doppi: fuerint

^ et bulletur in fronte ac perpetuo banniatur a terra et Capitaneatu Vtinj ^

tales res Dei accepte ascen-
derent ad majorem valo-
rem. sexaginta librarum
solidorum, tunc talis male-
factor furcis suspendatur
ita et taliter quod moriatur.

[1366-1375]

~~105~~ 106 a. De officio iudicum et iuratorum *(1).

1. Statutum et ordinatum fuit, quod omni anno in exordio in ecclesia ~~majore~~ maiori celebrato eligantur tres boni et sufficientes viri ad officium iudicum et iuratorum, qui teneantur et debeant iurare et sacramentum ~~fore~~ prestare, ~~stare~~ quod omnia et singula eorum officia fideliter, iuste et recte bona fide et sine fraude eorum officium et omnia contenta in eo exercebunt operabuntur et implebunt, Delinquentes quoque iuste punient et recte, nullum quod concordium fraudulentum seu in fraudem eorum officij et contentorum in eo aliqualiter facient

(1). Questo statuto fu fatto essendo capitano di Udine Zanino di Prata - dal luglio 1366 a tutto il 1375, come risulta dal proemio premesso allo stesso che si aggiunge in appendice ~~al N. III~~ al N. V. tratto dal Cod. B. c. 34a. seg.

~~S. B. I. c. 34. 35. 36~~

+ ~~Cod. B. ordinamenta inter officia iudicum et iuratorum, (da stampare il foglio acchiuso sino alla linea rossa orizzontale a pag. 6.~~

vel manutenendum; et ad-
eum officium durat spa-
tio sex mensium. --

(V. Append.

106.b. 2.

Item quod possint, valeant
et debeant quascunque
questiones quomodocum-[1] ~~Cod B. quandocunque~~
que et qualitercumque or-
tas de finibus regun-
dorum, videlicet androna-
rum, saglariorum, stilici-
diorum, confinium, ~~divi~~ divi-
sionum, possessionum et
aliorum quorumcumque
ad similia spectantium
et pertinentium cum con-
silio bonorum virorum
dicte terre Ulcinii et secun-
dum eorum bonam ~~opinio~~ opinio-
nem et rectam conscien-
tiam, non ducendo ipsas
questiones per frustatoris[1] [1] Cod. Soppi: frustratorias
~~vel~~ dilationes, per eorum ~~Cod B. frustatorias~~
vel ~~majoris~~ maioris partis eorum
sententiam diffinire et
determinare.

106, c. ~~3~~

1. Item quod sententie dif-
finitioni et determinatio-
ni ipsorum vel maiori
parti ipsorum judicum
trium stetur et sit stan-
dum; illa sententia, diffi-
nitio et determinatio, exe-
cutioni totaliter per do-
minum Capitaneum qui
pro tempore fuerit indi-
late mandetur et manda-
ri debeat prout antiqui-
tus est consuetum, etiam
in ~~casu~~ casu in quo
duo ~~tantum~~ tantum ipsorum judicum
possent haberi, sicut se-
pius solet contingere. ~~Et~~ (1)
Et hoc si nulla appellatio
intercesserit; si autem ap-
pellatio intercesserit per
aliquam partem, tunc
appellari debeat ad con-
silium terre.[1] Et etiam eorum

(1) [illegible]

1) Cod. B: sicut sepius solet contingere;

(1) ~~Cod. B~~ nullaque appellatio contra eorum seu maioris partis sententiam latam admitteretur nec per aliquam partium interponi valeat, prout antiquitus in predictis est consuetum.

appellari possit ad ma-
gnificum dominum lo-
cumtenentem qui pro tem-
pore fuerit.

106. d..

*Item quod debeant et teneantur omnes ~~ad~~ ad brachium equestre et pedester cum ~~pedestre~~ *

contes fidelitei tempore Cod. B. ~~equestre et pedestre~~

quo curratur debito tempore Cod. B. ~~debito tempore~~

.id ad currendum relaxare (...)

*ut moris est. ——

106.e. 5.

1. Item quod possint valeant
et debeant omnes et singu-
las mensuras, videlicet con-
giorum vini, brocarum et
mediarum brocarum, sta-
riorum, quartarum, posso-
nalium tam bladi quam
salis, et aliarum mensu-
rarum inferius circa pre-
dicta usualium, ac omnes
et singulas mensuras olei,
mielis[1], et librarum, et ab in-
de infra statarum, molen-
denariorum, scifforum, ras-
sadoriarum, maciarum
pannorum lane et lini,
teularum a fornace, for-
marum copporum et ma-
donorum, mensurarum
vendentium annonam
et passuum[2] ~~sojarum~~ soiarum et
quarumcumque aliarum
mensurarum cum dili-
gentia et cura sollicita

\+ Cod. A. c. 36. Juratos autem qui jurati in
civilibus nominantur. infrascriptam
auctoritatem bayliam et potestatem
volumus, mandamus et ordinamus,
videlicet quod idem jurati in civilibus
sic ut prefertur electi possint, valeant
et ~~debeant~~ teneantur i quastur qui
mensuras. cuiuscunque condictionis
existant. videlicet congiorum vini etc.
\+ ~~Cod. A et aliarum abinde infra~~

~~Cod. B: mixii~~ [1] Cod. B: viri

~~Cod. A rasadoriarum~~

~~Cod. B teurarum. Cod. A teularum~~
~~Cod. A capporum et madonorum~~

2) Cod. omni. passuum.
~~Cod. B sogarum. Cod. A sogarum.~~

reducere et reduci facere ad rectam, iustam et legalem mensuram communis Astini, ne bullam communis predictarum quamlibet bullare seu bullari facere.* ——

*Questa rubrica è la ripetizione quasi letterale della prima parte della rubrica III

106. f. ~~C~~

Item quod possint valeant et debeant omnia et singula pondera ~~cuiuscunque~~ cuius cumque conditionis existant, videlicet ducatorum, florenorum dimidiorum que marcharum[1] tam in apothecariorum, speciariorum quam bericandariorum vendentium bombatium ad pondus balancie, et aliarum quarumcunque rerum que ad pondus balanciarum venduntur, nec non staderiarum ~~cuiuscunque~~ cuiuscunque conditionis existant, et generaliter quecunque alia pondera tam balanciarum quam staderiarum ~~cuiuscunque~~ cuiuscunque conditionis et generis et nature sint, rectum[2] justum et legale pondus consuetum communis dicte terre Utini

[1] Cod. B. marchorum

[2] Si lege: ad [illegible] et [illegible]

ponere et removere seu
poni et removi facere, ip-
saque pondera bullare
seu bullari facere bulla
comunis dicte terre vel
alia bulla, que* eis me-
lius et utilius videbitur
expedire.* –

× ~~Questa rubrica è questa~~ ripetizione
~~questa~~ prima parte della ~~rubrica~~ della rubrica 112. ~~[illegible]~~

× ~~[illegible]~~

~~47~~

106, g. 7.

g Item quod possint ^x^ debeant et teneantur semel et plu- ries et quandocumque eis videbitur expedire, inquirere ^x^ scire ^x^ presentare et visitare aurifices et camp- sores[x] dicte terre Utini, vi- delicet si ipsi aurifices secundum Venetorum li- gam laborant, vel si labo- rerium aliqualiter defrau- dant[1] aut fraudem aliquam in eorum artem commit- tunt, nec non si balan- cias et pondera justa recta et bullata habent, aut si ipsi campsores[x] recta te- nent ducatorum et flore- norum pondera justasque balantias, bullatasque bul- lata (sic!), aut si plus uno pondere in emendo et ven=

~~Cod. B. gampsores~~

~~Cod. B. quampsores~~

[1] Cod. Joppi: defraudantur.

uendo ducatos et florenos
tenent, vel in fraudem
vel falsitatem in ipsum
misterium exercendo ~~Co b. misterum~~
committunt, contrafacien-
tes vero et aliqualiter
in predictis delinquen-
tes nulla habita remis-
sione puniri debeant
secundum consuetudi-
nem et statuta dicte
terre Astij.

106, h.

Item quod possint, debeant
et valeant et teneantur por=
tenarijs portarum terre Uti=
ni intrinsecarum et extrin=
secarum mandare, quod
portas clausas teneant dil=
ligenterque# custodiam fa=
ciant, ne insufficientes por=
tonarios domino Capita=
neo et consilio denuncia=
re ut de sufficientioribus
provideant, clavesque ab
insufficientibus recipere
et alijs sufficientioribus
dare, primo tamen do=
mino Capitaneo et con=
silio notificando, in pre=
dictis omnia et singula
facere et exercere ut
antiquitus est consuetum.

1) Cod. B. # diligentemque

106.i

9.

i. Item quod possint, valeant
et debeant facere fieri treu-
guas inter quoscumque
rumorizantes in fuoribus
ubi se invenient[1] fore
presentes, in pena et pe-
nis mandanda juxta mo-
rem et stilum dicte ter-
re Istrie, (?) in actu
treuguarum fiendarum
observatum, et postmodum
domino Capitaneo terre
Istrie ~~qui~~ aut[2] pro tempore
fuerit intimare.—

[1] Cod. B. invenirent

~~Cod. B. obbservatum~~ — ~~Cod. B. et post monitus~~

[2] Cod. Joppi: qui Istrie qui pro ...

106.K   10.

Item quod possint, valeant, debeant et teneantur quandocumque, maxime cum pulsabitur ad consilium terre Utinj, ad id venire consilium legittimo cessante impedimento, et super predictis[1] in eodem consilio bona fide ~~be~~ consulere, et ea proposita dicta et consulta sub secreto tenere (1). —

(1) : cod. B. propositis.

~~Cod. B. Finit hic judicum~~ officium pro ut ~~antiquitus~~ ~~consuetum est~~

(1) Cod. B. Finis hic Judicum officium. Et incipit Juratorum officium:

Juratos, Jurati in civilibus nominantur. infrascriptam autoritatem, bayliam et potestatem volumus, mandamus et ordinamus habere, videlicet quod iidem Jurati in civilibus sint ut prefertur electi possint, valeant etc. Poi segue come nella ~~rubrica~~ rubrica k seguente k..

106, l.

¹) Item statutum et ordinatum fuit, quod possint valeant et teneantur quascumque mensuras cuiuscumque conditionis existant, videlicet congiorum vini, brentarum, mediebrentarum⁽¹⁾, stariorum, quartarum et pistonalium tam bladi quam salis et aliarum mensurarum circa predicta necessarium, ac* olei, mellei⁽²⁾ et aliarum abinde infra, sestarum molendinariorum, sufforum, rassadoriarum,* maniarum pannorum, lane et lini, cerarum* a fornace, formarum, coppo+rum et madoniorum, passuum,* soiarum, et mensurarum vendentium annonam, et qua-

~~(V. Rubr. 5)~~ *¹) V. not. 1 ad rubr. 105

(1) Cod. A e B et mediarum butiarum.

* ~~Cod. B infortus [illegible], Cod. A circa~~

* ~~Cod. B [illegible]~~,

(2) ~~Cod. A e B [illegible] (Cod. [illegible]) librarum et abinde~~

(2) Cod. A mezzi. ~~infra~~; ~~Cod. A et aliarum abinde~~

* ~~Cod. A e B [illegible]~~

+ ~~Cod. B cerarum. Cod. A coirarum~~

+ ~~Cod. A. capporum et madonorum~~

* Cod. B passium, soyarum et quarumcunque aliarum mensurarum cum diligentia et cura sollicita revidere et reduci facere ad rectam iustam et legalem mensuram [illegible] bulla communis predictarum quamlibet bullare seu bullari facere. — Il Cod. A ha il testo di questa rubrica identica a quella qui sopra

unam libet ~~libras~~ aliarum mensurarum visitare, scire et inquirere sepe et sepius sicut eis melius videbitur, si ad rectam mensuram communis Utini sunt, nec non si bulla communis sunt bullate. Et si ipsas mensuras vel aliquam ipsarum bullatas non esse invenerint, vel ad rectam mensuram communis Utini per infrascriptos Judices in criminalibus non reductas esse reperierint, illas possint et debeant ~~comburere~~ sub bitto facere, et tenentes ipsas pro omni vice qua invenerint ~~ea~~ ac eis utentes condemnare (1) in XL denariis ~~...~~, ~~...~~ cuius tertia pars sit domini Capitanei et alie due partes juratorum. Et ipsas condemnationes factas et quascum-

(1) Cod. B. secundum consuetudinem et Statuta dicte terre Utini et ipsas etc.

que faciet domino Ca- ~~tod. A fatiens~~
pitaneo qui pro tempore
fuerit notificare. —

106, m.

Item quod possint valeant et teneantur similiter quecumque pondera cujus cunque conditionis existant, videlicet balanciarum et mercatorum tam apotheca riorum speciariorum quam becchariorum batrba- sium ad belancie pondus vendentium, et aliarum quarumcunque rerum que ad pondus belan- ciarum venduntur, nec non pondera staderia- rum cujuscunque con- ditionis existant, et gene raliter quecunque alia pondera tam balancia ballentium (sic) rum quam staderiarum cujuscunque generationis et nature sint, cum om- nibus suis dependentiis spectare et pertinere in

(1 Rubr. 6) 106

Cod. A belancie

Cod. A. vendentur

Cod. A balanciarum

(†) Cod. A (sint, excepto pondere ducatorum et florenorum ac aurificum cuius ponderis perscrutationem volumus ad supradictos iudices in criminalibus cum omnibus suis etc.

quirere et visitare ac
scire sepe et sepius
sicut eis videbitur expe-
dire, si rectum, justum
et legale (4?) communis Utini
pondus sunt, nec non
si bulla (2) eorum judi-
cum sunt bullata (2); et
si ipsa pondera vel ali-
quod ipsorum bullata
esse non ~~[illegible]~~ inve-
nirent, vel prefertur ad
rectum pondus communis
terre Utini per supra-
dictos judices ~~non reduc-
tas~~ (3) esse reperierint, il-
la possint et debeant
frangere et tenentes
ipsa ac eis utentes
pro qualibet vice qua
invenerint condemnare (4)
in XL denariis, cuius
tertia pars sit domini
Capitanei ~~et alie due~~
partes judicum.+ —

(2) Cod. A: si bulla ~~[illegible]~~ judicum ~~sunt bullata~~ in criminalibus sunt bullata etc.

(3) Cod. A per supradictos iudices in criminalibus non reductas etc. #

(4) Cod. A secundum constitutionem et statuta terre Utini seu consuetudinem.

(+) ~~La prima parte di questa~~ rubrica è ~~la stessa, inquasi~~ identica della ~~rubrica N° 10~~ [illegible]

106, n. 13.

Item quod saepe et saepius
et specialiter ad minus
ter in ebdomada possint
valeant et teneantur vi-
ri et panis mensuras
et pondera inquirere
et visitare, data prima
per ipsos panis ponde-
re, delinquentesque pu-
nire, ut moris est. —

106,o. ~~tk~~

4. Item quod possint valeant
et teneantur apothecarios, ber
candarios, textores et alios
vendentes bannum lineum,
mercatores et alios quoscum
que cuiuscumque conditionis
existant qui publice vendunt
fabricant et negotiantur (+) per
nostrum decrevimus statu
tum, cum omnibus ipsorum
laborerijs et artis dependen
tijs integraliter pertinere
visitare, inquirere et scire,
ipse et cuius sunt eis
melius videbitur et utilius
expedire, si apothecarij
candelas, piperatam + et alias
in eorum stationibus res
existentes iustas rectas et
non fraudatas aut si dicti
bercandarij secundum ordi
nem et mensuram per sta
tuta terre ... stabili
tos laborant, vel si ipsorum

(+) Cod. A: et negotiantur, exceptis aurificibus quorum laborerii inquisitio iudicibus in criminalibus per nostrum ~~decrevimus~~ decrevimus & statutum statutum cum omnibus ~~ipsorum laborerii et artis dependentiis etc.~~

+ ~~Cod A candelas piperatam~~

~~Cod A et non paciatas vendunt~~

pannum lineum cum rec
ta et stabilita latitudine
vendunt, nec non si alij
publice vendentes frau
dem aliquam in ipsis rebus
vel in ipsas vendenda* ~~Cod A revendendo~~
committunt, et si quos
contrafactores vel delin:
quentes in predictis vel
aliquos creditorum
invenerint, possint et va
leant ipsos punire ut
moris est.

106, p ~~15.~~

x Item quod ad rem publicam et communem utilitatem debeant et teneantur sollicite et attente providere, videlicet ad expeditionem stratarum, carrariarum letaminis, lignaminis, inmunditie cuiuscumque in viis[*] vel in quibuscumque ~~aquis~~ (aque[1]) bibendis, et que ad usum sunt bibendi, lavandi vel decurrentis, et quarumcumque inmunditiarum et solempniter[*] porticuum, arcis, cassis, vasis, tabulis, discis, ... et aliis quibuscumque impedimentis occupantium ... domorum possessiones et stratas publicas occupantium, contrafacientes vero et delinquentes ~~puniantur et maris~~ est.

~~Cod. A in viis~~

*~~Cod. A aquis~~ [1] Cod. omn. aquis

~~Cod. A solempniter~~

quibuscumque impedimentis occupantium ... et tectorum domorum possessiones et stratas publicas occupantium; contrafacientes vero et delinquentes puniri ut moris est.

~~domorum possessiones et stratas publicas occupantium~~

106 q. ~~76.~~

Item quod similiter que cumque intrinsece et extrinsece in burgis et sub burgis occupata, subtracta et ad specialem et privatam utilitatem usurpata et reducta possint et valeant et teneantur ad ~~privatam~~ publicam et communem utilitatem et proprietatem reducere et reduci facere ~~ac~~ relaxare et relaxari facere, et delinquentes ~~[illegible]~~ in predictis ut moris est punire.

106 r. ~~17.~~

4 Item quod debeant + possint et teneantur durante eorum officio saltem bis, videlicet in principio eorum officij et in medio, et quandocumque eis videbitur, inquirere et inquiri facere rostam ~~ter~~ (1) terre Ulmi que incipit in foro novo et finit in burgo Gratani, et alias quascumque rostas intrinsece et extrinsece + in terra Ulmi existentes, si aliqua privata in et super dictis sint rostis edificata, vel si aliquod adest obstaculum propter quod aqua non bene possit labi, * illa privata obstacula (1) habentes et contrafacientes punire iuxta formam consuetudinis

~~(1) le roste erano argini di terra elevati a contenere le acque.~~

+ ~~Cod. A intrinsecas et extrinsecas~~

(1) Cod. A. et alia impedimenta quecumque removeri facere ac ipsa habentes etc.

* Cod. A: illa ~~privata obstacula~~ et alia impedimenta quecumque ~~removere facere et ipsa~~ habentes ~~et contrafacientes~~ punire q

vel statutorum state-
tione Hinj. -

10 [illegible]

106,5.

Item debeant et teneantur
semel eorum durante offi-
cio omnes et singulas de-
cernas extrinsecas et intrin-
secas terre Utini et bur-
gorum ipsius facere [illegible]
revocare.*[1] ——

[1] Cod. renovare

106.t. ~~79.~~

Item quod possint, valeant, debeant et teneantur omni die Sabbati et quandocumque eis videbitur expedire, inquirere et perscrutari sollicite et caute in foro nostro et alibi ubi bladum mensuratur, si bladorum mensuratores pro mensurando bladum aliquid recipiunt vel sibi se retinent, aut si ultra debitum pretium per statutum* terre Utini aut ex consuetudine stabilitum recipiunt, et si aliquos bladum pro mensurando vel ultra pretium debitum stabilitum, ut dictum est, accipere invenerint, condemnare et punire valeant et debeant secundum consuetudinem vel statuta terre Utinj.

*~~loc: A statutum~~

106, u.

Item statutum fuit et
ordinatum, quod per iu-
ratos* ville iudices [et] quem- Cod. A. per ~~predictos~~ iuratos
libet ipsorum coniunctim
~~vel~~ divisim prefatum eo-
rum officium ac omnia
et singula* ad eorum of- + ~~Cod. A.: omnia et singula in ipso contenta~~
ficia pertinentia exequi ~~exequi~~
et exercere ac operari
possint prout antiqui-
tus est consuetum (1) et (1) Cod. A. ~~finisce~~ questa rubrica termina [vel] le parole
quod dominus Capita- qui consuetum.
neus vel eius vice pos-
sit cum ipsis iudici-
bus vel duobus vel uno
saltem dictum officium
exercere. Possit etiam
ipse Capitaneus vel
vice iuxta formam al-
terius precedentis ordi-
namenti requirere pre-
dictos iudices et iuratos
seu quemlibet ex ipsis,
ut in pena XL denario-

rum pro quolibet de
bent secum uel unum ui
ce in continuum ire ad
exercendum dictum of
ficium, saluo tamen le
gitimo impedimento
cuiuslibet ipsorum. —

106,u 21.

u. Item quod si aliqua obscuritas in aliquibus auctoritatibus et bayliis datis et attributis per nos* officialibus[1] supradictis vel si aliquid de novo appareret eis et cuilibet eorum attribuendis dandum vel minuendum. hoc maneat et sit in dispositione plena et ordinatione ac mera declaratione dominum Capitaneii et consilii terre Istrie qui pro tempore fuerint.

[1]* Cod. B. (per nos) utriusque generis officialibus

106, v ~~22~~

Item quod si aliquem om-
nium subscriptorum of-
ficialium in arenga cele-
brata sunt pretactum elec-
torum contingerit tempore
eorum officii de hoc seculo
transmigrari aut aliqualiter ~~Cod. B. transmigrare~~
infirmari, quod absit, vel
absentari vel aliquo impe-
diri obstaculo quo prefa-
tum officium non posset
exercere, possint valeant
debeant et teneantur do-
minus Capitaneus et con-
silium terre ~~Utrii~~ qui
pro tempore fuerint alium
loco ipsius defuncti vel
absentis subrogare residuo
temporis illius anni, quo
idem defunctus fuerit elec-
tus duraturum; nec non
loco illius infirmantis aut
absentis seu aliquo im-
pediti obstaculo simili-

tur alium subrogare,
donec ad sanitatem pris-
tiam idem fuerit infir-
mus redactus vel ab-
sens reversus seu impe-
dimentum cessaverit
occurrens, in ipso perdura-
turum officio. ———

1) Questa rubrica corrisponde al capitolo ... della Nova reformatio statutorum juratorum ... MCCCII. ind. X senza vela ... proveniente dalla collez. ... già posseduto dal dott. G. D. Ciconi, ed ora ... detta ... di Udine

(1) Dal cod. C. ~~ecc.~~ contiene una serie di statuti de' Giurati ... intitolato: Nova ~~reformatio~~ ~~Statutorum~~ juratorum Terre Utini. MCCCCII. ind. X. di carte 11 in folio, cartaceo, scritto ai primi del 1400 e proviene dalla collezione del dott. G. D. Ciconi.

107 - 1402 (1).

~~Tit.~~ Quod quilibet teneatur ponderare cum recta statera.

Statutum fuit et ordinatum, quod secundum pondus de Venetijs tam de statera quam de balancia in Utino debeant ponderari cum recta statera et recta balancia et recto pondere, (2) ita ut qui contrafecerit et per juratos contrafaciendo repertus fuerit, cadat in tantam penam quantum erat pretium rei vendite, sive receptum fuerat per venditorem dictum pretium dicte rei, et nihilominus solvat denarios XL. Si vero quis non fuerit (2) predictis contrafaciendo repertus, ~~ita dicat~~ sed statera vel balancia non adequata ut premittitur, vel non recta fuerit in ~~ejus~~ eius domo

Cod. C. c. 7. el recto pondere sive marcho.

(2) ~~agg. sive marcho ita etc.~~ C. 7.

(2) ~~predictis contrafaciendo ... etc. ibid.~~

reperta, cadat in penam
XL denariorum pro qua-
libet vice et frangatur
statera seu balancia hu-
iusmodi. Et quod pro
communi due fiant sta-
tere, quarum una sit
ponderis X. librarum
ex parte una et XX ex
alia, et quod quilibet
~~..~~ qui cum statera vo-
luerit ponderare, ~~et~~ illam
cum statera Utini de-
beat adequare. Cuius Cujus
banni medietas sit do-
mini Capitanei et alia
Communis. (1)

~~Manca nel codice C.~~

(1) 1345 die 12 ~~XX~~ oct. Deliberatum fuit in ple-
no consilio Terre Utini quod Judices dicte
Terre presentes et futuri ex eorum offi-
cio teneantur et debeant iustificare
et iustificari facere omnes et singulas
mensuras et lapides panis et ponderis,
et quod Jurati tunc dicte Terre eo-
rum officium videant et inquirant
si iustificate erunt, quando per ipsos
queruntur vendentes vinum, panem
et alia. Ann. 1, 37.

~~Ann. 1, 37.~~

1377, 20 ~~XX~~ martii. Deliberatum fuit supra

bilanciis modo noviter apportatis a Venetiis, Supra pondere frisidurarum et desplonorum aureorum et argentorum vendendorum in Terra Utini, quod omnes singuli volentes talia vendere teneantur ad dictum pondus modo portatum a Veneciis ponderare. Super aliis vero ponderibus et mensuris modo antiquus in Terra observetur. Ann. 6, 117.

~~Ann. 6, 117~~

1367, 8 oct. Supra propositis per magistrum Antonium Sinidurarium super eius selario et certis staderiis per ipsum actandis Comuni Terre Utini et aliis quibuscumque personis eius exigente officio, deliberatum fuit [in Consilio ~~Terre Utini~~] quod ipse tamquam selariatus, cui fides plenaria debet adhiberi, teneatur et debeat omnes staderias sibi dandas et consignandas per Juratos Terre Utini eorum officium exercentes fideliter iustificare, pro unaquaque stateria pro suo labore habendo soldum unum; et quod alii maistri hanc iustificationem facere non possint, nisi magister staterarius qui pro tempore fuerit selariatus per Comune; et in his includantur tam staderie dicti Comunis Utini quam staderie universorum et singularum aliarum personarum de dicta Terra Utini. Ann. 4, 282.

II!

1370, 7 iunii: [In Consilio ~~Terre Utini~~]

Deliberatum fuit quod nullus a die crastina ultra ~~[illegible]~~ audeat mensurare cum mensura lignea nisi cum mensura vitrea bulata, sub pena unius marche pro qualibet vice, tercia pars Comunis, tercia Capitaneo et reliqua tercia accusatori, et credatur uni bono viro qui teneatur in credencia, si deponet coram Capitaneo et duobus de Consilio. Et quod bucie vitree ponantur penes Pilutum preconem et quod bula remaneat penes Juratos. Ann. 5, 62 t.

~~XX~~ V

1379, 12 dec. Supra propositis per Hermanum de Percoto Zurarium, asserentem plures staderias invenisse bullatas et non iustas, deliberatum fuit quod Iudices debeant iustificare, et tunc ipsis iustificatis, ponderibus, marchis, staderiis, Jurati habeant et teneantur inquirere et delinquentes punire secundum quod ad eorum spectat officium. Ann. 6, 268.

108. 1402. Cpt.

Quod nullus utatur statera cum uncijs minutis. ~~Cod. Lib. Cap. 7~~

Provisum fuit et statutum, quod nulla persona in Utino audeat tenere nec emere seu vendere cum aliqua statera, que sit minoris ponderis trium Unciarum inter libram secundum modum Stateʒarum communis Utini, que sit ad pondus de Venetijs sub pena XL denariorum,* cuius medietas domino Capitaneo et alia juratis communis Utini, et quilibet juratorum possit et debeat inquirere et frangere stateras taliter inventas, et credatur de hoc cuilibet juratorum. —— ~~Cod. ...~~

* ~~questo intiero manca nel Codice L.~~

109./1402 C 71.

De non ponderando cum sta-
tera non bullata bulla jurato-
rum.

Item statutum fuit quod nemo vendens vel emens ad pondus audeat vel presumat vendere absque stadera vel bilancia (1) bullata bulla judicum et juratorum, in pena XL denariorum imponenda venditori vel emptori, scilicet si cum cujus stadera vel bilancia fuerit contrafactum; et intelligatur sua etiam si ab alio habuerit accommodatam (2) [Cujus pene medietas cedat domino Capitaneo alia communi persolvenda. Et nichilominus statera sive bilantia per juratos frangatur.] 3)

C. C. C. 71.

Cod. C. 7
(1) non bullata ~~C. 71.~~
+ ~~Cod. C. 7 non bullata~~

scilicet
+ ~~Cod. C. 7 scilicet~~

(Ibid.)
(2) accomodata ~~ibid.~~
+ ~~Cod. C. 7 accomodata. Et nihilominus statera sive belantia frangatur.~~
~~+ Nel Cod. C. manca questo inciso~~

3) L'ultima parte della rubrica, cominciando da: "Cujus pene" manca nel testo del Cod. C., ed è quindi un'aggiunta fatta posteriormente alla prima redazione di questo capitolo

110

1402 C 7.

110. Quod quilibet teneantur mensurare ad brazolarium de Venetiis (1).

Item quod quilibet mensurare debeat ad brazolarium seu mazum (2) de Venetiis bulla Utini bullatum, ita quod qui contrafecerit, et in vendendo vel emendo cum huiusmodi brazolario repertus fuerit in fraude (3) videlicet quod brazolarium sit maius vel minus quam debeat, solvat denarios XL, | cuius medietas sit domini Capitanei, alia communis. Et quod mercatores bullatos habeant brazolarios cum bulla communis Utini antedicti ut supra. | [3]

~~Cod. C. c. 7.~~

1) Cod. C. c. 7. brazolarium Venetiarum.

~~1) Cod. C. 7~~

~~Cod. C. Venetiarum~~ C. 7.

Cod. C. c. 7

(2) Seu mazum seu aliam mensuram de Venetiis bulla Utini per indices bullatum etc. C 7.

~~Cod. C. in fraudem. ibid.~~ ~~(3)~~

+ Nel cod. C c. 7 ~~manca quell'ultima aggiunta cominciando da cuius~~

3) La parte inclusa della rubrica, cominciando da: „cuius medietas" manca nella redazione più antica del testo del Cod. C. ed è quindi un'aggiunta posteriore

III./
1402. C 5 t.

De ponderatoribus ~~...~~ farine et bladi et bacharie in fraude inventis.

Item reformatum fuit et stadutum, quod siquis ex ponderatoribus farine bladi et bacharie imponendo[1] carnes minus bonas pro bonis inventus fuerit in fraude[2] aut non manifestaverit illum qui occiderit seu vendiderit absque consignatione, seu aliam fraudem et dolum farine et bladi occultaverit, ab huiusmodi officio pese perpetuo sit privatus, et nihilominus solvat denarios XL, |quorum medietas sit Capitanei et alia communis|. Insuper ad subsequentium offi-

Cod. C. et bacharie imponendo
1) Cod. C. ... in ponendo
Cod. C. in fraudem
2) Cod. C. 5 t.
Cod. C. officio
Cod. C. ~~...~~ ~~quarum~~ Line ad alia ~~...~~

cialium correctionem
eius dolus et culpa
proclametur publice
per plateas. Et nihi-
lominus eligantur
duo tempore huius-
modi officialium mu-
tationis boni viri de
terra Utini vel plures
duraturi per singu-
los quatuor menses
ut officiales predicti,
qui denunciare tenean-
tur suo Iuramento
dominis Capitaneo
et consilio delinquen-
tes taliter in predictis,
et teneri debeant in
secreto. (1)

Cod. C. tempore mutationis huiusmodi officialium

Nel Cod. C manca tutto la chiusa, incominciando da „ ut officiales.

(1) 1423, 23 nov. In Consilio diffinitum fuit, quod Camerarius facere debeat construere in mercato novo publico unam pesam de assidibus et lignis sicut primo erat. Ann. 23, 189.

112. De fraude farine.

Item firmatum fuit, quod siquis molendenarius restituendo farinam fraudem commiserit, ut pote quia cineres vel arenam vel aliud tale turpe apposuerit, et farinam vel sacum balneaverit, vel aliter fraudem commiserit, tanquam falsarius puniatur (1). — —

(1). 1383, 4 dec. (In Consilio ~~[illegible]~~) supra propositis per Juratos recordantes de facto scatte seu mensure molendenariorum asserentium se nimium aggravari, eo quod est diminuta dicta mensura; deliberatum fuit quod iuxta morem antiquum actenus consuetum accipiatur moldura per molendinarios secundum mensuram in loco ponderis accipi consueta, non minuendo nec accrescendo. Ann. 7, 289 t.

113. De ponderatoribus bladi et farine.

Item firmatum fuit, quod pro communi unus ponderator eligatur, qui ad salarium communis bladum huiusmodi ponderare teneatur, duraturus in officio predicto per annum unum, cuius salario deputato secundum consuetudinem hactenus observatam.

114/
1402 Oct.

~~114~~ De residentia ponderato-
ris ad pesam. — (~~Cod. [illegible]~~) non corrisponde

Item statutum fuit et or-
dinatum, quod ponderator
bladi(1) pro tempore qui erit ~~stat~~
continue sine fraude per-
manere debeat etiam(2) resi-
dentiam facere in die apud
pesam bladi a mane us-
que in horam consuetam. Quicumque
~~quicumque~~, pro qualibet vice
qua requisitus fuerit per
dominum Capitaneum(3) si-
ve requisitus ad dictam
pesam et ibi repertus non
fuerit, cadat in penam
X soldorum domino Capi-
taneo predicto; salvo ta-
men nisi causam legitti-
mam absentie posset osten-
dere(4) quia tunc penam ip-
sam minime solvere te-
neatur.

Cod. C. 5 t.

~~Cod.~~ (1) ponderator bladi et Carnium ~~et C.~~

~~Cod. C. qui erit~~

~~Cod. et.~~ (2) (Ibid.) (~~et~~ residentiam ~~etc.~~)

~~Cod. C. quicumque~~

Cod. (3) (Ibid.) per officiales et Capitaneum ~~sive requisitus ad dictam pesam et ibi repertus~~ 3)

Cod. C. ~~le parole domino Capitaneo predicto~~ mancano

Cod. (4) (Ibid.) Salvo tamen causam legitimam si ostendere
possit. ~~Ibid.~~

Cod. C. 5 ~~quest'ultimo inciso, incominciando da:~~ qui
tum manca

115. De farina uel blado restituenda. —

Item firmatum fuit, quod ponderator bladi statim facto pondere farine, si inuenerit aliquam quantitatem farine deficere aliem, statim restitui id quod deficit facere teneantur, et assignari a molendinario qui bladum habuerit ad molendinum, prout deficit[1] de ipsa farina, in pena et banno XL denariorum, cuius medietas sit domini Capitanei et alia communis.

[1] Cod. Doppi: defecit.

116)
(1402, C st.

De restitutione bladi ad pondus (1).

Item firmatum fuit, quod quilibet molendinarius farinam restituere teneatur ei, cuius bladum fuerit, ad pondus. Et si restituere non valletur id quod defecerit, et ab hoc querela fieret Capitaneo, penam X soldorum incurrat, et farinam nichilominus restituere teneatur.

(od. C. c. 5. t.)

(1.) De restitutione bladi ad pondus faciendo per molendinarios. C st.

~~De certi pone farina vel blado restituenda.~~

(~~[illegible]~~)

(~~[illegible] quod defecerit,~~ solvat solidos X, ~~et farinam~~)

Ibid.:)

(1) Solvat soldos X et farinam nichilominus restituere teneatur. ~~Ibid.~~

1402 C st.

117. De pondere panis pro tempore.

Item provisum, statutum et reformatum fuit, quod jurati debeant facere fieri pondera de ferro seu metallo de tot unciis, quot esse debet panis qui fit ad vendendum in terra Utini eius pertinentiis (1), incipiendo pondus a XVI denarijs starium frumenti; aliud ad XX denarios starium, aliud ad XXIV denarios starium, aliud ad XXVIII denarios starium, et aliud XXXII denarijs starium frumenti. Et deinde ascendendo pro quolibet pondere quatuor denarijs pro stario frumenti, computando in ponderibus huius modi salaria fornatorum et datia

(1) Cod. C st. incipiendo pondus ad XX denarios starium, aliud ad XXII denarios starium, aliud ad XXIIII, et deinde ascendendo de duobus in duobus pro quolibet pondere, duo denarij pro stario frumenti, computando in ponderibus huius modi salaria etc.

communis: [illegible] et mer-
cedem seu lucrum fien-
dum decenter et conve-
nienter per vendentes
bancum. Et ipsa pondera
dare debeant fornatori-
bus qui nunc sunt et
qui pro tempore fuerint,
et mutare pondus de sep-
timana in septimanam
et de mense in mensem,
et plus et minus, se-
cundum quod frumentum
plus et minus vendetur,
vel secundum quod eis
videbitur convenire. (1)
[Que pondera stare debeant
penes camerarium co-
munis Utini, et camera-
rius solvat de bonis co-
munis pondera supra-
dicta]. (2)

Cod. L. faciendum decenter per vendentes

(1) ~~Cod. L manca la chiusa incominciando da:~~ quae pondera.

(2) 1353. VIII julii: Deliberatum fuit quod teneatur ordo quem ante fiebant (sic), scilicet quod pro singulo furno eligantur duo suprastantes, qui ponderent panem de cagullis quem erit coctus, antequam exportetur de furno, et si non erit legalis ponderis condempnetur ille cujus est panis, et si est male coctus condempnetur fornator. Ann. 2, 10

~~Ann. II. c 10.~~

(1) Cod. C. 6 t.: vel secundum quod eis videbitur convenire]

(+) ~~Segue ... cod. C. 6 t.~~

(In Consilio)
1401, 11 ott. Supra propositis per (1)

(1) Et primo quando frumentum valet communiter denarios XX, panis coctus debet ponderare uncias XV et mediam et sac. . II et carratos VIII ½, dando tres panes pro denario.

Item quando valet frumentum XXII, ponderare debet panis coctus uncias XV. et sac. III ½

Item quando valet XXIIII., ponderare debet uncias XIIII et sac. I

Item quando valet XXVI, ponderare debet uncias XIII., sac. ½, caratos IIII.

Item quando valet XXVIII, ponderare uncias XII. sac. I, carratos VI.

Item quando valet XXX den., ponderare debet uncias XI, sac. II, car. XII ½

Item quando valet XXXII den., ponderare debet uncias X, sac. I ½, car. II

Item quando valet XXXIIII. den., ponderare debet uncias. car. XXVIII ½

Item quando valet XXXVI. den., ponderare debet uncias VIIII ½, sac. ½, car. 3 ½

Item quando valet XXXVIII den., ponderare debet uncias VIIII., sac. ½, car. V.

Item quando valet XL den., ponderare debet uncias VIII ½, sac. I, caratos IIII.

Item quando valet XLII. den., ponderare debet uncias VIII., sac. I ½, caratos VII. ½

Item quando valet XLIIII. den., ponderare debet uncias VII. ½, sac. I ½ caratos IIII ½

Item quando valet XLVI. den., ponderare debet uncias VI ½, sac. I. ½, car. VI.

Item quando valet XLVIII. den., ponderare debet uncias VII. sac. II

Item quando valet L den. , ——— uncias VII., — car. VII ½

Item quando valet LII den. ——— uncias VI ½, sac. I ½, car. VII.

Item quando valet LIIII den. ——— uncias VI ½ ——— car. VIII

Item quando valet LVIII den. ——— uncias VI., sac. II. carat....

Item quando valet LX den., ——— uncias V ½, sac. II ½ car. VI.

Item quando valet LXII. den. ——— uncias V ½ sac. I ½, car. V.

Item quando valet LXIIII. den., ——— uncias V ½, sac. I. ½ car. V.

Item quando valet LXVI. den. uncias V, sac. II. ½, car. VI ½

Item quando valet LXVIII. den. ——— uncias V, sac. II, car. I.

Item quando valet LXX den., ——— uncias V., sac. I, car. II

Item quando valet LXXII. den. uncias V., sac ——— car. VII

Item quando valet LXXIIII. den., uncias IIII ½, sac. II ½, car. II

Item quando valet LXXVI. den. ——— uncias IIII, sac. I ½, car. VIII ½

Item quando valet LXXVIII. den. uncias IIII ½ sac. I., car. V

Item quando valet LXXX den., ——— uncias IIII ½ — sac. ½ — car. II

~~Cod. C. 6 t.~~

[2

[illegible]

(In Consilio)

1401, 11 oct. Super propositis per Petrum Cataldini datiarium panis dicentem quod pancoguli negant facere panem ad pondus datum eis per Juratos in magnum dampnum ipsius etc. deliberatum fuit quod detur lapsis in ratione LXXIIII soldorum pro stario (frumenti) et si qua persona negaret facere, quod numquam sinatur ipsam facere panem in hac terra. Ann. 14, 271.

1414. 11 oct. [In Consilio ~~[illegible]~~] Deliberatum fuit, quod d. Vicecapitaneus faciat mandatum quibuscumque pancogulis de Utino, ut faciant panem ad vendendum secundum sagium seu pondus et mensuram eis datam per Juratos, sub pena unius marche pro singula ipsarum. Ann. 21, 63 t.

1402 C 6t.

118. De non facientibus panem ad pondus.

~~Item~~ Et quod quelibet persona faciens panem in ~~Astino~~ vel ~~eius~~ eius pertinentiis ad vendendum teneatur facere panem ipsum ad pondus datum tunc temporis per juratos communis ~~Astini~~,(1) pena et banno X soldorum pro qualibet vice (2) ~~Cujus~~ Cuius pene dimidia pars domino Capitaneo et alia juratis cedat forefactis. (3)

~~Cod. Cr. A. 5~~

(1) Cod. C 6t. sub pena etc.

~~Cod. [illegible] pena C 6t.~~

~~(2) pro qualibet pane et amissionis eiusdem panis. Ibid.~~

(2) Ibid. pro qualibet pane et amissionis eiusdem;

(3) 1352, 15 nov (In cons.) [illegible] usque ad v panes non ad pondus solvantur x soldi, a v infra unum denarium (sic!) pro pane quolibet, a v supra xx soldi et [illegible] omnes [illegible] non ad pondus perdat totum panem. Ann. I, 42 ft.

119

7

1402, C.7.

119 De ~~belanciis~~ fechariis[1] tenendis per juratos eorum officia C. 4.

Item quod quilibet juratorum communis habere debeat duas belancias cum pondere[3] et pensis communis, et omnes insimul et quilibet per se possit, et teneatur inquirere et ponderare et mensurare domino Capitanio quoscumque culpabiles, et sibi credatur sicut si omnes quatuor essent simul et per omnem modum quem crediderint fore utilius[4] pro justitia conservanda, possint et debeant inquirere de predictis. (4) –

1) Cod. oppi: de bellantijs.

(2) Cod. C. 4.a eorum officio.

(3) Ibid: cum pondere et stateris et pensis.

(4) 1299. Camerarius Communis Utini Dedit Baselino pro Statera Communis quam ~~[illegible]~~ emppsit in Venetiis pro una nova Statera XVIII gros. Dedit adjuncta illi ... (Quaderni camerari)

Vista carta.

1299 ~~1299~~ Idem dedit juratis eo quod posuerunt mensuras Communis Utini ad punctum pro expensis ipsorum den. VIII. ~~[illegible]~~.
~~Bibl. Civ.~~ (Ibid) ~~id.~~

1402 C 6t.

120.
117. De pane venali bullando et bullis dandis per juratos.*

Item statutum fuit et ordinatum, quod per juratos qui sunt vel erunt per tempora, expensis communis fieri debeant bulle signate singulariter aliqua litterarum alphabeti, que assignari debeant* fornatoribus per juratos predictos ad panem venalem bullandum. Quod fieri faciens panem contrauenire si presumpserit, cadat in penam X soldorum diuidendam[1] ut supra, proxime.[2]

Cod. Lit. R. 6

* Cod. C. c. 6. ~~per juratos qui sunt vel erunt pro tempore~~

* ~~Cod. c. 6. debeat~~

1) Cod. Doppi: dividendam

* Cod. C. c. 6 ~~Et nemo fieri faciens panem contravenire praesumat sub pena X soldorum~~

2) Cod. C. c. 6. ad panem venalem bullandum. Et nemo fieri faciens panem contravenire presumat sub pena X soldorum.

[1347. 6 apr. Cod. A. 19. ~~x aprilis~~]

120. De fornatoribus qui non consignant panem.[*]

Statutum et ordinatum fuit, quod de cetero quilibet fornator qui fecerit panem venalem, teneatur per sacramentum[1] dicere dationis quantitatem et quibus personis ipsum panem fecerit. Et qui contrafecerit cadat pro qualibet vice in penam XL denariorum, cujus pene medietas sit domini Capitanei et reliqua communis, et nihilominus ille qui fecerit panem teneatur solvere datium. — (2)

1) Cod. A. 19. (1347) Die sexto mensis Aprilis (~~1347~~) statutum ~~fuit~~ et ordinatum fuit per d. Capitaneum et Consilium terrae Utini, quod de cetero quilibet fornator qui fecerit panem venalem, teneatur per sacramentum [manca il rimanente].

(2) 1347 29. Oct. in Consilio. Ordinatum fuit quod si qua pancogula portaret panem extra furnum, quod ea que exportaverit cadat in pena XX sol. ~~[illegible]~~ et fornarius cadat

simili modo in pena XX sold. et dimit=
tet extra ponderare usque quod panis
venalis non fuerit talus ponderatus, cujus
pene tercia pars deveniat Capitaneo, ter=
cia juratis et alia tercia accusatori. ✗
Ann. 1353. ~~Ann. I, 53~~

[illegible]it=
[illegible]
[illegible]ujuj
[illegible]le=

122. De fornatoribus. —

Item statutum fuit, quod fornatores et alij vendentes panem possint facere panem pro duobus parvulis, pro quatuor parvulis, pro sex parvulis, pro uno soldo t[1]. Si autem aliquis reperiatur contrafacere huic statuto in quolibet parte, puniatur pena XL denariorum, cuius medietas sit domini capitanei et alia communis, et nichilominus amittat panem.

[1] Cod. Zoppi: et pro uno soldo

123. Quod formatores non possint facere tesas ~~ad~~ vendendum.

Item statutum fuit, quod formatores ad vendendum tesas facere non audeant nec pro se nec pro aliys in Utino, sub pena X soldorum pro qualibet vice, cuius ~~cujus~~ medietas sit domini Capitanei et alia communis. —

1352. 23 Jul. XX Julii: in Consilio (1)

(C. C. 6 t. 7)

124. De fornatoribus non bene coquentibus panem. — Statutum et deliberatum fuit, quod quicumque fornarius non bene vel minus sufficienter coxerit panem venalem, pro qualibet vice et pro qualibet furna cadat in penam XX soldorum parvorum, cuius pene tertia pars sit domini Capitanei, tertia iuratorum et reliqua communis (1). Et utrum bene vel male sit coctus panis huiusmodi, remaneat in arbitrio, dispositione et cognitione iuratorum terre Utini. — (3)

+ (a) C. 6 t. (2) in penam XX soldorum Et utrum bene, manca l'inciso che dispone il modo d'erogare la multa,

(1) Nel Cod C. 6 t. manca questo inciso introcluso: sul modo d'erogare la pena, segue poi: Et utrum etc.

[in Consilio]

(3) 1352, 23 julii (Statutum fuit et ordinatum, quod quicumque fornator Terre Utini propter eius culpam devastaverunt panem alicuius habitatoris Terre Utini in male vel minus coquendo vel aliter

propter ejus culpam, cadat in penam X soldo-
rum cujus medietas deveniat D. Capitaneo
et alia Communi; et quod stetur in dispo-
sitionem d(omi)ni D. Capitanei et duorum Jura-
torum vel saltem unius ex eis, et nihilo-
minus teneatur ad satisfactionem de
damni passis. Ann. 1, 400.

~~Ann I. c. 400.~~

[illegible]lo

[illegible]e

[illegible]a.

[illegible]ilo

[illegible]la

Cod. ~~A...~~ 1352 (23 Iul. Anal. # 1.400 _ Cod. A. c. 15)

125. De fornatoribus devastantibus pannum. —

Statutum fuit et ordinatum, quod quicumque fornator terre Utini propter ~~ejus~~ eius culpam devastaverit pannum alicujus habitatoris terre Utini, in male vel minus [1] coquendo vel aliter propter ~~ejus~~ eius culpam, cadat in penam X soldorum, cuius medietas deveniat domino Capitaneo terre Utini et alia comuni. Et quod stetur in dispensatione domini Capitanei et duorum iuratorum vel alterius unius ex eis. Et nichilominus teneantur ad satisfactionem damni panni. [1] ——

1) Cod. Joppi: vel nimis coquendo

~~Cod. A...~~

1) ~~1352. 23 Iul. ... Statutum fuit et ordinatum quod quicumque fornator terre Utini~~

[manca l'indicazione della fonte da cui è tratta la data cronologica della rubrica

[1346-47]

126. De datio panis supra fornatoribus. (A)

~~De fornaciatoribus Bergame et eorum salario.~~

Statutum et ~~ordinatum~~ firmatum fuit (1) ~~ad hoc quod fraus in datio panis non fiat committi~~, quod quilibet fornator terre Ultum, cum datiarij panis vadunt explorando de ipso datio, denunciare suo sacramento teneatur de die in diem, quantam quantitatem panis fecit aliquibus forensibus cujus cumque conditionis existant, pro frumento eis dato vel pro pecunia vel per aliud quodcumque concordium. Et teneatur ipse fornator seu fornatores retinere datium de dicto pane et solvere datiarijs predictis de ipso

(1) Cod. A 11 t. Statutum et ordinatum fuit in pleno Consilio [illegible] per d. Crescimbenum Capitaneum et Consilium dicte terre ad hoc etc. ~~Cod. A 11 t.~~

datio. Et si aliquis dic-
torum formatorum ne-
gligens fuerit in hoc,
solvere teneatur de
bonis suis datium hu-
iusmodi duplum, et
si defraudare contin-
gerit vel veritatem di-
cere [2] per sacramentum
suum, et hoc fuerit ali-
qualiter repertum, si-
militer teneatur solve-
re datium duplum, et
penam incurrat unus
quisque pro qualibet
vice qua in fraudem
fuerit repertus, XL fri-
sacensium Aquilegen-
sis monete, medietas
cuius sit domini Capi-
tanei et reliqua co-
munis. De fraude vero
huiusmodi stetur sa-
cramento datiarij vel
datiariorum vel unius
boni viri et fidedigni.

2) Cod. Joppi: vel veritatem non dicere.

126. <u>De datio panis super fornatoribus</u>

Statutum et firmatum fuit, quod quilibet
officialis ad stateras becharriarum

127. ~~126~~ De ponderatoribus becharie et eorum (salario)

~~125. De ponderatoribus becharie et eorum salario.~~

~~De datio panis super fornatoribus~~

Statutum et firmatum fuit, quod quilibet officialis ad staderas becharium, ad carnes ponderandum deputatus anno quolibet a communi Utini pro suo salario habeat marchas duas pro rata temporis, ut (sic!) mutari debeant de quatuor in quatuor mensibus. Item quod cuiuslibet unzie X soldorum, XX denariorum, item XL denariorum dicti officiales et eorum quilibet, qui suam accusam contra aliquem becharium invenerit male ponderantem carnes, habere debeat dimidietatem dictarum [illegible] unziarum

La sostanza di questo capitolo tratta d'argomento diverso da quello enunziato nella rubrica, la quale sconcordanza deriva senza dubbio da una svista del copista che trascrisse il nostro Codice. Nel Codice A si trova (1346) la rubrica detta seguita dalla seguente disposizione.

~~Cod. A — firmatum fuit de pleno consilio terrae Utini per Dd. Cresimbenum Capitaneum et Consilium dictae terrae ad hoc quod fraus in dacio panis nequeat committi quod quilibet fornator terrae Utini cum daciariis panis vadant explorando de ipso dacio denunciare suo sacramento teneatur de die in diem, quantam quantitatem panis fecit ad libitum forentibus cuiuscunque conditionis existant, pro frumento eis dato, vel pro pecunia vel per aliud quodcunque concordium, e teneatur ipse fornator seu fornatores retinere dacium de dicto pane et solvere daciariis predictis de ipso dacio. Et si aliquis dictorum fornatorum negligens fuerit in hoc, solvere teneatur de bonis suis dacium huiusmodi~~

pro communi, quas idem commune deberat habere, Alia medietas ad dominum Capitaneum devolvatur. Abinde supra scilicet ad XL denariis supra nihil amplius ad officiales praeditos pertineat quoquo modo.— —

duplum, et si defraudare contingerit vel veritatem non dicere per sacramentum suum, et hoc fuerit aliqualiter repertum, similiter teneatur solvere dacium duplum, et penam incurrat unusquisque pro qualibet vice, qua in fraude fuerit repertus, de XL Frisachensibus Aquilegensis monetae, medietas cuius sit D Capitanei et alia Communis De fraude vero huiusmodi stetur sacramento daciarii vel daciariorum vel unius boni viri fide digni

ial
h
ls
ahus
ram
led
n,

r
st

128 De ponderatoribus carnium.
Item firmatum fuit, quod quilibet ponderator deputatus per consilium et commune ad aliquam beccariam ad ponderandum debeat et teneatur habere copiam ordinamentorum & de beccaria et ponderatoribus, et siquis ponderator inventus fuerit in fraudem de pondere vel negligentia officij in non observando predicta formam ordinamentorum super predictis editorum, cadat in penam XL denariorum aquilegensium, cuius medietas sit domini Capitanei et alia communis. ——

129 De juratis beckarie sive officialibus.

Item si quis ponderator vel officialis beckarie in dimittendo vendere carnes minus bonas, aut non manifestando illum qui occiderit seu vendiderit absque consignatione, aut aliter repertus fuerit in fraudem, ab officio ponderis huiusmodi perpetuo sit privatus ejusque dolus et fraus per platens publice proclamatur.

1402 C 1.

130. Quod becharij non audeant
vendere carnes alibi quam
in macello.

Firmatum fuit, quod nullus
becharius carnes alibi quam
in macello audeant interfi-
cere et excoriare (1) in Utino,
nec illas extra macellum
audeant apportare, sed de
ipsis omnibus petentibus
dare pro pretio ordinato
in macello et vendere. Si
quis autem contrafecerit,
perdat XII soldos [illegible]
dictas sit domini Capi-
tanei alia ponderatoris,
carnes autem sint ponde-
ratorum becharie (2). In sero
autem carnes domini
valeant apportare et pre-
sentare eas ponderatori-
bus supradictis sub
pena predicta cum eas

(1) Cod C 1. audeat excoriare in Utino etc.

~~Cod. C. Lib. 2. audeat excoriare in Utino C 1.~~

(2) Cod. ~~C. Lib. 2.~~ Carnes autem sint
officialium becharie. In proct.

Cod. C. ~~valeat~~

portaverint ad maçellum vitulos, edos et agnos emptos, mortuos a forensibus impune possint vendere in maçello.(1). ~~(vel. manta la chiaia, Intominciando dai vitulos, edos~~

(1) 1350, 3 sept. (In Consilio) ~~[illegible]~~ deliberatum fuit quod si bechari carnes aliquas vendiderint extra macellum, quod ille qui extra vendiderit vigore ordinamenti supra hiis facti, offenderunt Capitaneum (sic!) et bannum incurrerent. Deliberatum quod forma statuti servetur. Ann. 1, 331.

1402 C.

131 Quod becharij teneantur dare unam libram carnium cuique potenti.

Statutum fuit et ordinatum, quod quilibet becharius de carnibus cuiuscumque manerici habuerit, cuilibet potenti unam libram et plures pro pretio ordinato vel ordinando per tempora dare teneantur (sic!) sub pena X soldorum venetorum parvorum, cuius medietas dominio Capitaneo cedat et alia ponderatori per tempora deputando. (1)

~~Cod. Cit. Rubr. 1~~

~~Cod. C. manca la diritura, dominii ante de: talis medietas~~

(1) 1348, 18 Aug. ~~XVIII augusti~~ Super eo quod dixit Mistradega de facto carnium que accipiuntur ad quartas, et de eo quod sibi faciunt ~~[illegible]~~ soldi pro excoriando, deliberatum fuit quod non solam

dut pro excoriando et quod becarii tene-
antur unicuique petenti unam libram
sibi vendere et incidere ubi voluerit,
et qui contrafecerit cadat in penam
x sold., et quod si quis haberet medium
castratum quod si alicui esset neces-
se, quod teneatur sibi dare duas libras
sub eadem pena volenti habere. Ann. 1,22.
~~Ann. I. 22.~~

ne
am
u
Lium
acij
lbay
.1,22.

1402 C1.

~~133~~ 132. De vendentibus firtum ad pondus et alia membra animalium.

Item statutum et firmatum fuit, quod nullus becarius de Utino sive alia persona exercens artem becarie vel faciens exerceri in Utino non audeat vendere firtum vel carnes mortuas sive pedes unius cuiusque animalis ad pondus cum alijs carnibus, sed vendat per se et non cum alijs carnibus. Qui autem contrafecerit, solvat decem soldos (1) predictos sit Capitanei alia ponderatoris (1)

~~Cod. [illegible]~~

(1) C1. solvat soldos XII, Capitaneo et iuratis.

~~(2) C. ... solvat soldos XII Capitaneo~~ et iuratis

(1) 1347, 9 Julii. (In Consilio) ~~[Terre Utini]~~ deliberatum fuit, quod fiati vuasti non vendantur. Ann. 1, 12

(an. 1402 Cod. 1.)

132. De ementibus edos vel agnos ultra confinia.

Item firmatum fuit, quod nullus becariorum agnum vel edum audeat emere in ~~Utino~~ ultra (1) pontem ~~Roge~~ roge porte de Glemona et extra mercatum novum. Qui autem contrafecerit (2) perdat X soldos, quorum tertia pars sit Capitanei, alia comunis et tertia accusatoris. Denunciatio fiat Capitaneo et duobus de consilio. —

~~(..) Cod. (1.)~~
~~Cod. 1.~~

(1) ~~Cod.~~ (Cod.) ultra domum Vaglutti Pinciani et domum olim Riugnatti et pontem rugie porte Glemone. ~~Cod.~~

~~(2) cadat in penam XII soldorum.~~

(2) ~~Ibid.~~ Ibid. cadat in penam XII soldorum quorum etc.

1 Domum Ughetti "Pinciani" et Domum olim Rugnatti, at Pontem Rugie Porte Glemone. C

2. XII C.

(an. 1402 (or) c. 1 t.

134. *Super eodem.*

Ordinatum et firmatum
fuit, quod nullus Unius
beccarius terre Utinj ali-
bi emere audeat agnos
et eos quam infra con-
fines deputatos in terra
Utini vel alibi extra ter-
ram Utini, eos incontin-
enti in macello excoria-
re et excoriari facere et
ibidem vendere et dare
cuilibet petenti pro pretio
competenti vel ordinando.
Et ipsis venditis aliam,
sine dilatione vel mora
illas carnes edinas vel a-
gninas exportari faciat.
Et dato quod aliunde ven-
dite essent carnes agni
et edi et reperte fuerint
in macello, quod ipsas
carnes cuilibet petenti

uendere debeant et te-
neantur becharij dicte
terre pro pretio ante
dicto. Item quando ~~[illegible]~~ uen-
dere non possent us-
que ad noctem, quod
eas ad domum appor-
~~[illegible]~~ tatas de nocte, de
mane reportare ad ma-
cellum predictum de-
beant, et ponderatori
pro tempore presenta-
re omnino teneantur
et eas ibi uendere,
ut iam dictum est
sub pena X soldorum 5
cuius medietas sit Ca-
pitanei et reliqua pon-
deratori redeat, siquis
pro commune fuerit de
putatus. Ordinamentis
alijs super edis et
agnis et super becha-
rijs in suo perma-
nentibus firmitate.

1 vendere debeat c
2 ordinentur c
3. fixe c

Cod.
[an. 1402. C 1 t.]

135. Quod nullus causa revendendi audeat emere agnos vel edos nisi fuerit becarius.

Item quod nullus in Utino, nisi becarius fuerit, agnos vel edos causa revendendi audeat emere sub pena XII soldorum, et cuius medietas sit ut supra prescime domini Capitanei et alia communis. Nullus etiam hoc pro becariis audeat facere sub pena prefata. —

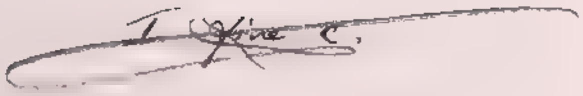

~~(…)~~
136. De hijs qui conducunt bestias extra terram vel exportant.

Item quod beccarius non audeat in Utino vendere edum, agnum vel aliam bestiam vivam nec extra Utinum ducere seu exportare vivam vel mortuam. Qui autem contra fecerit, perdat X. soldos et mercatum, cujus barrij medietas Capitanei sit, alia accusatoris. Boves autem ad vitam[1] bene possint vendere, et ducere cubras et hyrcos ad mercatum et festa. Denunciatio fiat domino Capitaneo et duobus de consilio (1)

[1] Cod. Dopp.: ad vitam.

(1) ~~…~~ Cod. A 12 t [~~annos~~ 1351–53]: ~~…~~ (in Consilio)
Super carnibus porcinis non portandis extra Terram Utini. Statutum et deliberatum fuit per D. Johannem ~~…~~ de Lisono capitaneum Terre Utini et Consilium eiusdem, quod nullus nec vicinus nec forensis audeat portare extra Terram Utini carnes salsatas causa revendendi, et qui contrafecerit perdat carnes et unam marcham den. aquil., cuius tercia pars deveniat D. Capitaneo, tercia Communi et reliqua accusatori.

137 De ducentibus bestias extra.

Item firmatum fuit et ordi-
natum, quod quicumque be-
charius seu alter civis vel
~~et~~ habitator terre Utini
burgorum et subburgorum
emerit seu emi fecerit
aliquas bestias grossas
vel minutas causa reven-
dendi seu faciendi carnes
ad macellum, et que non
sint de ~~uida~~ uida ab infrascrip-
tis confinibus citra, vide-
licet: a Tulmino, Monte-
falcone, Lingnentia et
Carnea, nec non a quatuor
miliaribus supra Goriciam
tendendo versus Forumju-
lij. circa (sic) Circa, illas in terram
Utini conducere vel con-
duci facere teneantur, ~~Et~~ et
extrahere illas non debeant
de terra Utini nisi causa

pascolando, et tunc per
duo aut tria milliaria
longe a terra. Atini,
ens in Atinum reducen-
do die eodem sine li-
centia domini Capita-
nei et regiminis terre
Atini. Et quicumque
contrafecerit, perdat be-
stias illas et bannum
incurrat de quinqua-
ginta libris parvorum
veronensium pro quali-
bet vice. Cujus banni
tertia pars sit domi-
ni Capitanei, tertia
communis et reliqua ter-
tia sit accusatoris. Et
quilibet possit accusa-
re et accipere bestias
que contra dictum or-
dinamentum et statu-
tum extra ducerentur. De-
nunciatio fit[1] Capitaneo
et duobus de consilio.
Porcos autem bene pos-
sint impune exire, con-
ducere et tenere ad pa-
scolandum duo ultra-

[1] Cod. Zoppi: fiat

rint; neque quo erant
deficientes pro carnibus.

ann/1402 cod C 1t.

138 Quod nemo beccharius audeat tenere agnos vel edos vestitos.

Item firmatum fuit, quod nullus beccharius agnos vel edos, postquam excoriati fuerint, audeat tenere vestitos cum pelle, nisi ea die qua excoriati fuerint, sub pena XII soldorum, cuius medietas sit domini Capitanei alia ponderatoris.

Il fine c

(An/1402 Cod. C.i.t.)

139) Quod nullus becharius audeat vendere carnes ante primam.

Item ordinatum fuit per eosdem, quod nullus becharius Utini audeat vendere carnes ad vendendum in becharijs ante primam, et quod quilibet becharius illas ponderatori consignare teneatur antequam vendat eas, scilicet carnes castratinas pro carnibus castratinis et carnes pecudinas pro carnibus pecudinis, et illas carnes pro his que essent et pro pretio constituto vendere in penam XL denariorum (1). Cujus pene tertia pars sit dominij, alia communis Utini et tertia ponderatoris. (2)

(1) Cod. C.i.t. XL denariorum solvendorum capitaneo et juratis terre.

(2) 19 Nov. (In Consilio)

(1) 1358 ~~XIX [illegible] nov.~~ Diffinitum fuit, quod nullus becarius vel alia persona audeat interficere animalia cujuscumque maneriei antequam pulsatum fuerit ad matutinum, et quod quicumque contra fecerit teneatur et condempnetur in pena XL den., cujus pene medietas cedat d. capitaneo et reliqua Communi. Arr. 2. 199.

~~Arr. II. c. 194.~~

1 manca c

2 ~~[illegible]~~ Capitaneo et Jurati[1] deve c

(an. 1402 Cod. C2)

140 / 129. Quod nullus becharius audeat vendere carnes pecudinas pro carnibus castratinis et alias pro his que non essent.

Item ordinatum fuit, quod si quis becharius ~~Utini~~ vendiderit carnes pecudinas pro carnibus castratinis, aut alias carnes pro his que non essent, incidat in penam XL denariorum (1) medietas ~~cuius~~ cuius pene sit domini Capitanei et reliqua procuratorum becharie pro tempore existentium. Et de hoc statur sacramento illius qui accusaverit eum, si fuerit bone fame, etiam si non esset officialis. Denunciatio Capitaneo et duobus de consilio fiat et ~~pe~~ penam predictam incur-

1) (Cod. C4.) (cod.) XL denariorum, et non possit uti arte becharie ad annum et diem. Et de hoc statur ~~sacramento illius qui accusaverit~~ ... offet ... ~~Denunciatore~~

rat et notificaverit
et insinuaverit parte (sic!)
nerit ad dominum su
pradictum (2)

(2) 1347, 13 Iulii (In Consilio) [~~[illegible]~~]
super eo quod dixit Missindeya pondera=
tor de facto sanguinum; deliberatum
fuit quod sanguis castrati et moltoni
ponatur simul, sanguis porci pro se,
sanguis bovum et vitulorum pro se,
simul et sanguis pecudum et caprarum
simul et non simul; et qui contrafecerit
cadat in penam x soldorum cuius pene medietas
deveniat D. Capitaneo et alia medietas Co=
muni. Ann. 1,12.

I et non possit citari ante terminum ad annum et diem. Et de hoc stetur sacramento illius qui accusaverit eum si fuerit bone fame etiam si non esset officialis. C

II fine c.

(an. 1402 (C 2) 60

141. Quod beccarij teneantur bestias ostendere ponderatoribus.

Item ordinatum fuit et firmatum, quod quilibet beccarius Utini dni ubicumque emerit bestiam aliquam, illam dicto ponderatori communis infra tertiam diem postquam eam emerit ostendere et consignare teneatur, ~~[illegible]~~ justo tamen impedimento cessante, quod sit in deliberatione dominorum Capitanei et consilij. Et qui contra fecerit cadat in penam unius marche denariorum, et de hoc credatur sacramento illius qui accusaverit eum, si fuerit homo dignus fide.

cuius
| ~~cuius~~ pene tertia pars
sit domini Capitanei,
tertia communis et reli-
qua sit accusatoris.
Fiat denunciatio Capi-
taneo et duobus de con-
silio |.

I fine

(ad. an. 1402 C 2.)

142. Quod quilibet teneatur carnes per ponderatorem facere ponderari.

Item ordinatum fuit et firmatum, quod quilibet civis (1) Utini vel mansionarius alterius aut habitator, qui emerit carnes a becharijs Utini, (2) illas dicto ponderatori communis statim deferre, si requisitus aut vocatus fuerit, per ponderatorem predictum, et consignare teneatur. Et qui contrafecerit (3) cadat in penam x soldorum, cuius pene medietas sit domini Capitanei et alia ponderatoris.

* (1) C 2. quilibet forensis et vicinus qui emeriteti. C 2.

(ibid. a becharijs)
(2) Utini teneatur quandocunque fuerit requisitus ab officialibus comunis Utini, dicere predictis veritatem de precio predictarum carnium ita quod qui contrafecerit vel denegaverit dicere veritatem x soldos pro qualibet vice solvere teneatur. C 2.

(3) ibid.
(3) [illegible] C 2.

I forensis et vicinus qui emerit carnes a becchariis Utini teneatur quandocumque fuerit requisitus ab officialibus Communis Utini dicere predictis veritatem de precio predictarum carnium. Ita quod qui contrafecerit, vel denegaverit dicere veritatem X soldos pro qualibet vice solvere teneatur. C

142. Quod quilibet teneatur dicere precium carnium ponderatori.

Item firmatum fuit quod quilibet forensis et vicinus qui emerit carnes a becariis Utini teneatur, quandocumque fuerit requisitus a ponderatoribus comunis Utini, dicere dictis ponderatoribus veritatem de precio dictarum carnium, ita quod qui contrafecerit vel denegaverit dicere veritatem, decem soldos pro qualibet vice solvere teneatur, medietas cuius pene sit D. Capitanei, et alia ponderatoris

(um) 1402, (cod. C 2t.)

(144) Quod quilibet becharius teneatur interficere carnes ad mandatum ponderatoris.

~~Quod nemo becharius audeat carnes excoriatas portare ad macellum.~~

Item ordinatum fuit et firmatum, quod (1) quandocumque aliquis ex ponderatoribus mandaverit alicui ex becharijs predictis, ut occidat de bestijs in stria, quas ipse becharius habuerit, de illis tot quot mandaverit eidem, ipse becharius ad eius mandatum statim occidere teneatur. Et qui contrafecerit cadat in penam XL denariorum,[1)] cuius pene tertia pars sit domini Capitanei, alia communis et tertia ponderatoris. Et de hoc stetur sacramento dicti ponderatoris. –

(1) Cod. C 2t.

(1) Item ordinatum fuit et firmatum quod ... non audeat ... portare ... excoriat ... ita quod ... contrafecerit cadat in penam XL den. et quod infra annum et diem non possit uti arte becharie. –

138

1) Cod. C. . XL denariorum, et quod infra annum et diem non possit uti arte becharie.

I Aliquis becharius non audeat vel pre=
sumat portare vel portari facere car=
nes alicujus conditionis in becharis excoria=
tas. Ita quod qui contrafecerit cadat in pe=
nam XL denariorum et quod infra annum
et diem non possit uti arte becharie C.

an. Cod.
1402, C 2 t.

149. Quod nemo becharius audeat carnes excoriatas portare ad macellum.

~~Quod nullus becharius audeat locare ... vel tractatum.~~
Statutum et ordinatum fuit, quod aliquis non audeat neque presumat portare vel portari facere carnes alicujus conditionis in becharijs alibi quam in becharijs excoriatis. [1] Ita quod qui contrafecerit cadat in penam XL denariorum, (4), (2) cujus pene tertia pars domino Capitaneo, alia communi deveniat et tertia accusatori.

1) Cod. C 2 t.: excoriatas

4 Ibid.: (2) X denariorum et quod infra annum et diem non possit uti arte becharie. C. t.

I [illegible]. C.

II Et, quod infra annum & diem non possit uti arte

III [illegible] becharie C

~~140~~

146. Quod nullus becharius audeat tenere armarium vel tractatum.[1]

~~Quod nemo becharius audeat accipere (?) [illegible]~~

Item firmatum fuit quod si aliquis becharius armarium traductum (sic) fecerit in becheria, cadat in penam XL denariorum, et nihilominus per dominum destruatur. ~~Statuatur~~. Cuius pene tertia pars Capitaneo, alia communi debeant et reliqua tertia ponderatori.

[1] Cod. Doppi: tractuttum

I Manca tutto questo capitolo C.

An. Cod
(1402 C. 2 t.)

147. Quod nemo beccarius audeat accipi facere rugnones.

~~Quod nemo becharius presumat plures carnes tenere in uno contemporis [illegible].~~ –
Item firmatum fuit quod si aliquis becharius acceperit vel accipi fecerit de aliqua bestia rugnonum, vel pinguedinem sive grassum de carnibus acceperit, cadat in penam X soldorum, et nichilominus perdat carnes (i). Cujus medietas sit domini et alia ponderatoris, exceptis bovibus. –

(i) Cod. C. 2. t. cuius medietas sit domini capitanei et alia medietas officialium ~~[illegible]~~ [illegible] Cit.

I Cuius medietas sit dominis capitaneis, et alia medietas officialis C

(in Cod. 1402. C2t.)

148. Quod nemo becharius presumat plures carnes tenere in uno eodemque discho.

~~Quod barberii teneantur et ... satisfacere ...~~

Item firmatum fuit et or-
dinatum, quod quilibet
beccharius terre Urbini, quan-
do habet in macello de
duplici manerie carnium
vel plurium, (scilicet) castratinarum
~~taurinarum~~, moltonum, pecu-
dinarum vel aliarum, quod
illas carnes miscedare et
mixte incidere non au-
deat ad vendendum (1)
in una eademque talea,
sed ipsas incidere et
vendere debeat quasli-
bet de per se in diversis
taleis. Et qui contrafece-
rit, cadat in penam XL de-
nariorum. Medietas Ca-
pitanei et reliqua ponde-
ratorum carnium ad beccha-

~~(1) sed ...~~

(1) Cod C2t. ad vendendum, sed primo castratinas et postea pecudinas incidere ad vendendum possit, et qui contrafecerit cadat in penam XL denariorum. – ~~...~~ Cod. ~~...~~

rias deputatorum, si de [sic](2)
hoc notificaverit domi-
no Capitaneo.

2) Cod. Joppi: notificaverint.

18 Jul.

(3) 1365 ~~XVIII~~ julii: Firmatum fuit et
deliberatum, quod de cetero si quis presum-
pserit accipere carnes vel aliquid aliud
de macello et ipsas exportaverit pre-
cio carnium non dato, penam unius mar-
che den. incurrat si fuerit solvendo, si
autem non fuerit solvendo ponatur
in berlina et ibi maneat pro die tota;
cuius quidem pene pecuniarie tercia
pars cedat D. Capitaneo, tercia communi
et tercia accusatori et de eo hoc creda-
tur unicuique homini bone fame,
faciendo sacramentum coram D. Capita-
neo et duobus de consilio. Ann. IV, 130.

~~Ann. IV. 130~~

I. Sed primo castrationes et postea secundinas incidere ad vendendum possit. c

II. Fine c.

149. Quod beccarii terrantur ~~ex~~ et compellantur satisfacere venditoribus bestiarum ~~ac [illegible] animalia pro pretio competenti~~

Item firmatum fuit, quod
quicumque beccarius terre
Utini, qui armentas, boves,
pecudes et quecumque alia
animalia emerit sitte a
forensi sitte a vicino, si
solvendo sit beccarius
qui predicta animalia
emerit, ~~[illegible]~~ com
pellatur per dominum
Capitaneum solutionem
integram facere vendito
ri dictorum animalium
cum bonis suis summarie
et sine strepitu iudicij.
Et si solvendo non ~~[illegible]~~
est, in personam capia
tur et tam diu in carce
re detineatur per domi
num Capitaneum quam

diu venditori predicto de
suis animalibus integre
satisfecerit. Et nichilo-
minus cadat in penam
XL denariorum, cuius me-
dietas sit Capitanei et
~~[illegible]~~ reliqua communis. -

150. ~~149~~. Quod becharij teneantur excoriare animalia pro precio competenti:

~~De beccariis non [illegible] pensum [illegible]~~

Item firmatum fuit, quod beccarij terre Utini qui alias consueuerunt excoriare pro pretio, teneantur et debeant excoriare edos, agnos et lepores pro pretio ordinato, ~~siue~~ similiter pro sex paruulis; vitulos autem pro uno soldo; aliter[1] cadat in penam quilibet pro qualibet vice decem ~~[illegible]~~ soldorum domino Capitaneo et ponderatori equaliter applicandam (sic!) —

[1] Cod. App.: alias

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

(an. 1402 C2t.) | marte[illegible]

151. De becharijs non audentibus ponere
pironum in carnibus.

De ~~vendentibus carnes~~
~~ad minutum~~. ×

Statutum et ordinatum
fuit, quod nullus becha-
rius audeat vel presu-
mat ponere in carnibus,
que venduntur per ipsos
~~[illegible]~~ ~~suos~~ becharios ali-
quod pironum vel spelduum
~~[illegible]~~ * ponderantur (sic!)
Et qui contrafecerit,
cadat in penam X solido-
rum pro qualibet vice, ~~[illegible]~~ cuius
~~cujus~~ banni medietas
sit domini Capitanei
et aliud sit ponderatoris. (152) De vendentibus carnes ad minutum.
~~# 152 De u~~

\# ~~Statutum et ordi-
natum fuit, quod nul-
lus civis (~~civis~~) habitator vel
forensis audeat vel pre-
sumat vendere carnes
in Utino ad minutum
nisi fuerit aliquis ex be-~~

chariis deputatis per
consilium. Quod si re-
periatur aliquis contra-
fecisse puniatur in una
marcha soldorum, cu-
jus tertia pars sit do-
mini Capitanei, ter-
tia communis et tertia
accusatoris]. — —

~~I [illegible] c.~~

~~II fine c~~

[illegible]

~~Cod. A. 13~~

153. De carnibus consignandis datiarijs.

~~De carnibus consignandis datiarijs.~~

Statutum et firmatum fuit,[1] quod quilibet becarius terre Utini, cum excoriaverit ~~[illegible]~~ seu excoriari fecerit bestias causa vendendi, videlicet castratos, moltonos, pecudes, porcos et bovos seu vaccas[2] aut manzas, illas bestias videlicet castratos, moltonos et pecudes antequam incidantur in quartis, porcos, boves, seu vacas, manzos et manzas postquam incise fuerint in quartis et antequam vendantur ad minutum vel grossum, consignare datiarijs teneantur et notificare eis vel eorum nuncio seu nuncijs deputatis ibi ad

1) Cod. A. 13: per d. Johannem de Monticulis capitaneum terre Utini et consilium dicte terre

~~(1) Cod. A. 13:~~ ... per D. Joh... de ... capitaneum ... et consilium dicte terre... ~~A. 13~~

~~Cod. A. 13~~. 2) Cod. Joppi: ~~[illegible]~~ (manzos) aut manzas, illas etc.

~~illas manzos aut manzas, illas etc.~~

datium colligendum, quanti ponderis erat unaquaque dictarum bestiarum, ad hoc quod datium non recipiat fraudem. Et qui contrafecerit, pro qualibet vice solvat datium duplum, et poenam incurrat de XX denariis aquilegensis monete. Cuius ~~pro~~ banni medietas sit domini Capitanei et reliqua communis. Et quod de hoc stetur sacramento datiariorum vel eorum nunciorum deputatorum ad datium colligendum, si fuerint fidedigni; aut ponderatoris et ~~officii aliorum~~ officialium deputatorum ad ponendum carnes ad macella predicta. -

I. ad D. Johannem de Monticulis Capitaneum
Terre Utini et Consilium dicte Terre
II. Ser ... manzo

manca l'indice [illegible] del Cod.

(an. 1402 C3.1)

154. De piscatoribus.

Statutum et ~~ordinatum~~ + firmatum fuit, quod nullus piscator de Utino causa revendendi audeat emere pisces, qui deferuntur de Aquilegia vel de Marano, alibi quam in dictis locis Aquilegie et Marani. Et qui contra fecerit, perdat XL denarios et mercatum. ~~Cujus~~ Cuius pene medietas sit domini Capitanei et alia communis.¹) —

¹) 1423, 15 Jul. (In consilio ~~terre Utini~~) supra propositis per juratos asserentes, qualiter piscatores recusant et se retrahunt conducere bonos pisces videlicet sturiones, auratas grossas et alios bonos pisces ad vendendum in Utino, dicentes non dare tales bonos pisces pro tam parvo precio contento in ordinamento, et si tales bonos pisces portant, vendunt eos clam et in locis secretis ut plus vendant, et sic boni cives non possunt habere de talibus bonis piscibus, et ideo institerunt provideri, ut dicti piscatores possint et debeant vendere dictos tales bonos pisces maiori aliquo precio; deliberatum fuit, quod ad hoc ut dicti piscatores habeant materiam conducendi bonos pisces, iurati claudant oculos si plus vendant ipsos bonos pisces nec eos propterea molestent. Ann. 23, 90 t.

I fine C.

(1402(3))

155. Quod piscatores teneantur portare pisces super foro novo ad vendendum.

Firmatum et ordinatum fuit, quod quicumque piscator conduxerit seu portaverit aut portari fecerit pisces recentes in Utino, debeat illos portare seu portari facere de mane super foro novo, et ponere illos super discis, nullos dimittendo seu tenendo in cistis super foro, nec ad domos eorum sive ad hospitia portare et vendere possit. (#) pisces parvos ad eorum voluntatem.(1) Pisces vero ultra mediam libram teneantur vendere in quadragesima tribus

(1) (.3.....)
(#) ad eorum voluntatem usque in horam qua pulsatur campana in sabbato sub pena et banno etc.

soldis, et reliquo tem-
pore duobus denariis
usque ad horam none
pulsatur nona in
hyeme, in Estate au-
tem usque ad ter-
tiam, pena et banno
medie marche dena-
riorum et perdendi pi-
sces aliter inventos.
Et his qui superave-
rint pulsata dicta
campana, dominus Ca-
pitaneus teneatur fa-
cere incidi caudas
omnibus, et quod nul-
lus piscator audeat
amplius pisces predic-
tos ad vendendum por-
tare sub eadem pena, cuius
mediotas sit
domini Capitanei
alia communis. (# 2)

(2) 1381. ~~XI januarii~~ III Jan. (in consilio) Supra propositis
per ser Galideffinum de Andriottis recor-
dantem de facto piscatorum, quod
provideatur quod non teneant capu-
tium neque barettam in capite tem-
pore quo pisces vendunt.

Ann. VI, c. 320. #

I Mania c
2 que pulsabant campana ad Sabam c
3 nymia c.

156. Quod nullus piscator audeat extra Utinum portare pisces recentes cum cauda.

Item ordinatum fuit, quod nullus piscator pisces quos portauerit seu portari fecerit in Utino ad uendendum, audeat portare uel mittere extra Utinum, nisi ~~[illegible]~~ fuerint cum cauda incisa, pena et banno predictis. —

1402 C 3

157. Quod nullus piscator forensis audeat hospitari in mercato cum piscibus.

Item statutum fuit, quod nullus piscator forensis audeat vel debeat hospitari in mercato nocte Utini nec in aliqua domo alicuius Utini infra muros cum piscibus venalibus, sub pena et banno medie marche denariorum Aquilegensium, ~~cuius~~ cuius pene medietas sit ut supra in proximis precedentibus ordinamentis. Venditis autem piscibus hospitari valeat ubi et apud quem voluerit, non obstantibus supradictis.

I manea c

1402 C3. –

158. Quod nullus vicinus audeat cum forense piscatore partem habere. C. C.1 C.3

Item statutum fuit, quod nullus vicinus terre Utini possit habere vel audeat tenere Societatem cum aliquo piscatore forensi, nec juvare aliquem piscatorem forensem ad vendendum pisces suos quos portaverit, nec ab eo emere causa revendendi aliquos pisces recentes, pene [1] medii marche denariorum et perditionis piscium qui reperirentur fore in Societate contracta, vel aliter contra presens ordinamentum. Cujus banni medietas domino Capitaneo cedat et alia communi. –

1) Cod. Joppi: pena

I fine C

1402 C 3t.

159 Quod nullus hospes audeat emere pisces ante meridiem ultra quinque denarios.

Item statutum fuit, quod nullus hosterius de castris hosterijs nec aliquis alius foro eo audeat emere pisces recentes ante horam (1) tertiarum ultra XV soldos. Hosterij autem vendentes suum hosteriarum tenentes signa et dantes comedere ad pastum emere possint tot quot voluerint pro usu suo et hospitum suorum forensium tantum [illegible]. Decernentes tamen, quod nullus hosterius de magnis vel parvis hosterijs audeat emere vel emi facere pisces recentes alibi quam super in foro nostro [illegible], Saluo quam- quam in [illegible] et [illegible]

(1) Cod. C 3t.

(1) ante campane a faba ultra de V denarios, et si forte multi hospites forenses supervenirent, tum posit plus emere, petita licentia prius a domino Capitaneo nec audeat emere vel emi facere pisces recentes alibi quam (1)

sub pena medie marche soldorum et perditionis piscium. Cuius medietas cedat domino Capitaneo et alia communi. Et dummodo emant hospites, stetur determinationi et declaratione regiminis terre Utini (1).

(1) 1348, 1 ~~marcii~~ mart. (In Consilio) petunt Vicdani hospites sibi dari gratiam emendi pisces absque voluntate Capitanei circa XX denariis; consentitum fuit sine licentia Capitanei quolibet die posse emi pro XII den. et abinde semper de voluntate Capitanei. Ann I, 114

(II). 1405, ~~XIII nov.~~ 13 Nov. (In Consilio) statutum et ordinatum fuit pro utilitate rei publice quod ammodo in antea nullus vicinus seu habitator huius terre nec forensis audeat in terra Utini emere pisces causa eos revendendi, recentes vel salatos, usque ad horam meridianam sub pena perdendi pisces emptos et XL den. pro qualibet vice, quarum penarum, videlicet piscium et denariorum medietas applicetur D. Capitaneo et alia medietas Comuni. Ann. XVI, 109.

1410, ~~XXVIII nov.~~ 28 Nov. (In Consilio) Super propositis qualiter hospitatrices ante Ave Maria emunt a piscatoribus pisces vendentibus propter quod cives tunc ad emendum accedere volentes minime habere possunt, deliberatum fuit quod dicte hospitatrices per D. Capitaneum pignorentur et quod de cetero piscatores non audeant vendere neque

/. exonerare pisces quos vendere volunt, "
nisi sit missa prima, nisi notificent
D. Capitaneo sub pena XL. den; *H* XVIII, 134.

1417. ~~V nov.~~ 5 Nov (Consiglio) Super propositis per Jura iuratos
~~hos~~ instantes provideri contra hospites
et revenditores, qui subito et ante horam
tertiarum emunt et accipiunt pisces
bonos et puleros, ita quod cives non possunt
habere aliquem bonum piscem, deli=
beratum fuit quod fiat una publica pro=
clamacio, quod nullus ospes aut revendito=
res vel revenditrissa nullo modo per se
vel alium audeant emere seu emi facere pi=
sces ante horam tertiarum sub pena ordi=
namenti pro singulo contrafaciente quo=
tiescumque contrafecerit. # (Senza fare da capo!)
Item ulterius quod nullus homo vel persona
audeat vel presumat emere nec accipere
pisces antequam exonerentur de curribus
et ponantur supra piscariis, sub pena XX den.
pro singulo contrafaciente quotiescumque
contrafecerit. *H* XXI, 71.

1418, ~~IV marcii~~ 4 Mart. Deliberatum fuit,
quod deinceps singula die pulsetur
campana in XVII hora, ita quod si ultra
dictam horam tenuerint pisces ad vendendam,
prefati Jurati contra eos exerceant officium
suum iuxta formam ordinamenti. *H* XXI, 143.

~~I. campane a sabato ultra quinque dena=~~
~~riis. Et si forte multi hospites forenses a=~~
~~liena hospitii supervenirent, tunc possit~~
~~plus emere petita licentia prius a domi=~~
~~no Capitaneo c~~
~~# fine c~~

~~159~~ 160. Quod nullus hosterius vel vicinus audeat pisces vendere crudos.

Item statutum fuit, quod nullus vicinus vel hosterius Utini audeat vendere piscas crudos, nisi illos personaliter vel per nuncium suum emerit in Aquilegia vel Marano, et quod tunc vendere possit super foro novo Utini, ut ~~[illegible]~~ in ordinamento fori continetur, pena et banno proxime scriptis, cuius banni medietas sit domini Capitanei alia medietas sit communis. —

1402 · C 3 t.

(~~ibi C 3 t.~~)

161. De venditoribus caseum ad minutum.

Firmatum fuit, quod quicumque caseum ad minutum vendere voluerit, de illo dare teneatur pro pretio ordinato cuilibet petenti mediam libram, et integram, et abinde supra, et caseum qui incisus fuerit ad vendendum, sive magnus sive parvus fuerit, in tabula tenere teneatur venditor, postquam incisus fuerit. Qui autem contrafecerit, perdat decem soldos veronensium parvorum dividendum (sic!) ut supra.

I fine C

1402 Cst.

162 De forensibus Uendentibus caseum.

Item firmatum fuit, quod nullus forensis audeat Uendere caseum ad regalum[1] in Utino, nisi ad oculum, et ad stateram bene possit Uendere sed non habere suam stateram (sic!) soluendo datium consuetum uidelicet barsulos XVI pro centenario. Et si Uendiderit in grossum, teneatur ponderare ad stateram communis Utini, et qui contrafecerit perdat caseum et XII sol.[2] et stateram. Cuius medietas sit domini Capitanei alia communis. Saluo quod quilibet vicinus Utini caseum quem emerit a Carnelis uel alijs personis, usque ad XXV libras, cum propria

[1] Cod. Joppi: ad retaglum

[2] Cod. Joppi: XII solidos

statera valeat ponderare. Item etiam quod vicinus eadem quem emerit a Solnaris vel ab alijs per- sonis, tot quot fuerint, sua propria statera impune valent ponde- rare. —

I группа с
2 группа с

1402 C 37.

162. De eadeo non ~~[illegible]~~ emendo alibi quam in platea animo revendendi.

Item firmatum fuit, quod nullus causa revendendi ea seu id audeant alibi quam in platea fori novi emere, negotiari seu forum facere, et qui contrafecerit, perdat XL soldos [pro singulo foro, cujus siquidem banni tertia pars sit Capitanei, tertia comunis et tertia accusatoris], salvo quod quilibet vicinus Utini impune possit emere caseum pro suo usu tantum, sed non causa revendendi in foro in burgis Utini.

Denuntiatio fiat Capitaneo et duobus de consilio.

~~III xx soldos C 3 C~~

(1) Cod. 3 L. xxi soldos, salvo quod quilibet ~~ete~~ vicinus &c

I XX c.
II manca c
3 Line c

1402 C 4

164 De caseo non portando extra terram Utini per forensem.

Item firmatum fuit, quod nullus forensis extra terram Utini ultra XXV libras casei audeat exportare, sub pena XII sol- [illegible] denorum et eius ejus quod superauerit de dictis XXV libris casei, excepto die Sancti Canciani. Cujus totius banni medietas sit domini Capitanei et alia communis.

I fine C.

165.

1402 C

165 De caseo non exportando per vicinum.

~~Ht~~ Item quod nullus vicinus Vtini extra Vtinum caseum ad vendendum audeat exportare, Saluo quod quilibet vicinus ad mercata et festa principalia usque ad centum libras valeat apportare. Siquis autem contrafecerit, perdat XX soldos et illud plus quod portauerit extra a centum libris supra; cuius tertius banni medietas sit ut supra proxime. -

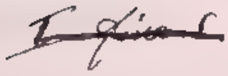

165.

165. De ponentibus aquam cum cristerio in vegetibus vini (1).
Item quod nullus audeat cum cristerio vel alio modo de vinum positum ad spinam dettastare vel aliter adimplere vas vini, et[1] siquis contrafecerit, perdat vas vini quod applicetur et detur hospitali Sancte Marie Magdalene (2) et nichilominus solvat datium duplum. Item quicunque[2] vendiderit vinum ad furtoriam et fuerit accusatus per aliquem hominem bone fame, perdat mediam marcam, cuius tertia pars veniat Capitaneo, alia tertia accusatori et reliqua tertia cedat communi et nichilo-

~~V. Cod. I. Rubrica~~

(1) Nel Cod. A 95. trovasi il solo titolo di questo statuto, senza il testo relativo.

1) Cod. Doppi: Quod siquis

~~(2) Ospedale degli Esposti ... in ... Maddalena~~

2) Cod. Doppi: Item quod quilunque

minus datium duplum
totius vasis soluere te-
neatur, et quod mitta-
tur pro eo qui vinum
emit huiusmodi, cui
iuramentum deferatur
per Capitaneum di-
vinum emerit antedic-
tum et michi dominus
perdat vas vini, cuius
tertia pars sit domi-
ni Capitanei, tertia
communis et reliqua
tertia sit accusatoris.
Item quod datiarij te-
neantur imponere su-
per quolibet vase pol-
liciam unam bulletatam
sua, pro quanto vinum
vendatur (1).—

(1)

1350, 8 nov. [In Consilio Terre Utini] De rabido pessimo quod venditur, statutum fuit quod elligantur duo boni homines qui habeant facere poni ad manum optimum rabiolum et habeant libertatem intrandi campos ad suum libitum et bullandi callones et determinandum si quis defectus erit in vino et stetur sacramento eorum sine aliqua proba et nulla defensio audiatur in contrarium quum illi qui dabuntur pro culpabilibus puniantur iuxta ordinamenta antiqua et secundum dispositionem Consilii. Ann. 1, 350 t.

167. De tabernarijs uendentibus vinum ad spinam. —

Item statutum et ordinatum fuit, quod unusquisque tabernarius uendens vinum ad spinam cuiuscunque maneriei debeant extrahere vinum in bucia, et ex ipsa bucia dare petentibus de ipso vino, secundum quod hactenus in talibus est obseruatum, tenendo tabernas et dimittendo introyre omnes uolentes emere de ipso uino; ((sic!)), nec debeant aut[1] presumat aliquis tabernarius modo aliquo tenere vinum in bochalibus nisi facere[2] ((sic!)) prout superius scriptum est et unusque obseruatum. Qui autem con=

1) Cod. Loppi: uel

2) Cod. Loppi: faceret

trasierit, et reddat in
penam XXIIII soldo
rum, quorum tertia
pars cedat domino Ca
pitaneo, alia comuni
et reliqua tertia acu
satori. Que pena to
ciens integre exigatur
quotiens fuerit contra
factum.

11

1415, XXIX Sept. Marengo.

Statuimus, ordinamus et reformamus quod nullus
vendens de infrascriptis vinis forensibus in hac
Terra ultra possit neque presumat ipsa vendere
ad spinam vel minutum ultra pretia inf

1402 C ht.

168 De tabernarijs non trahentibus plenam brentam.

Item ordinatum et firmatum fuit in generali arengo po-
puli et communis terre Uti-
ne, quod tabernarij vendentes
vinum cuiuscumque mane-
riei et conditionis, si reper-
ti fuerint ter in die ma-
le trahere, idest mensu-
ram ordinatam minus ple-
nam, exequisitione facta
hinc * per officiales 1) commu-
nis quibus pertinet exqui-
sitio in predictis, condem-
nari debeant in una mar-
cha denariorum aquilegien-
sis monete si fuerint 2) [sit] del
uendo: [cuius pene tertia
pars sit domini Capita-
nei, alia juratorum et
reliqua tertia sit communis].
Et nichilominus vendens et-

* ~~(1) per iuratos C. h.t.~~

(1) Cod. C. h.t. per iuratos communis etc.

2) Cod. doppi: fuerint

maletrahens, 3) sive in frau-
dem intuentis sit venden-
do ultimum in Atrio publi-
co ad spinam pristinus (Fil.)
per annum. Si autem
huiusmodi male trahere
intuentis ut supra dictum
est non esset solvendo,
tunc diebus tribus stet
ad berlinam. Et quod
jurati simul et divisim
ad requisitionem Capi-
tanei seu procuratorum
communis teneantur sin-
gulis diebus exercere of-
ficium, et delinquentes
quoslibet condemnare si-
ve denuntiare, quod si ne-
glexerint, dominus Capita-
neus ipsos possit et debeat
facere piguerari pro de-
narijs XL pro quolibet
recusante. [Que pena
sit ipsius domini Capi-
tanei].

~~3) cod. Doppi: sit~~

I [illegible] C

II [illegible] C

III [illegible] C.

1402, C k.

169. De Vasis in taberna tenendis que sint recte mensure.

~~(Lib. ... c. 4~~

Statutum et ordinatum fuit, quod nullus tabernarius ciffos, obbas, mensulos seu ciatos vel alia vasa terrea, vitrea aut lignea ad portandum vinum tenere audeat in taberna, nisi ipsa vasa teneant buciam plenam, sub pena XII denariorum totiens quotiens commiserit. (1) [Cujus banni medietas sit domini Capitanei et alia juratorum]. Hujusmodi autem vasa buciam non tenencia ~~tia~~ quilibet juratorum possit frangere et inquisitionem facere de eisdem et ~~alia~~ aliqua alia persona, quandocumque dictis juratis videbitur expedire.

(1) Cod. C. k.
(1) iuratis applicanda

C k

I Surabiß applicanda

1402 C4

170
~~169~~. De tabernarijs tenere deben-
tibus vasa vel ciatos te-
nentia mensuram.

Insuper firmatum fuit,
quod tabernarij qui ven-
dunt vinum ~~possunt~~ quando inci-
piunt vendere, tam ciatos
quam alia vasa compe-
tentia habere debeant us-
que ad XVI.a terrentia bu-
ciam, sub pena XII soldo-
rum. Et quod nullus re-
cipiat de vasis huius-
modi bona predicta. Sal- Vel doppi: sub pena predicta
vo quod si aliquis sine
fraude rumperet et ~~nihil~~ nichil
solvat preter extimatio-
nem vasis facte et ip-
sum tabernario satisfa-
ceret ante querelam, ni-
chil solvat dominio. Cujus
banni medietas sit Capi-
tanei et alia communis (1).

(1). Cfr. 170

5 Sept. (In consilio)

, 5 × 9.ⁿᵒ ~~septembris~~ Statutum et deliberatum fuit,
quod quilibet volens vendere vinum cuiuscumque maneriei
in terra Utini ad minutum, tabernam apertam cum bocha-
luttis seu citusiis vel mugiolis et aliis vasis capacibus
bucia tenere et mensurare ad rectam buciam Comunis
Utini teneatur et debeat. Qui autem contrafecerit in
bochalando aut non tenendo tabernam apertam aut non men-
surando ad buciam, pro qualibet vice cadat in pena unius
marche den. aquil., cuius quidem pene tercia pars sit D. d.
Capitanei, tercia Comunis et reliqua tercia accusatoris. Et quod
de hoc credatur uni accusatori si fuerit bone fame.
Qui vero tenuerit vasa non capatia butia, cadat pro quolibet
vase seu impressto non capace butia in pena XII den. dicte
monete, cuius medietas sit D. Capitanei et reliqua iuratorum,
et quod vasa sic non capatia butia statim frangantur.
Et hoc statutum valeat non obstante eo quod alias provisum
fuerat, quod abochalare posset bonis hominibus, non
derogando tamen alteri veteri statuto super hoc alias edito
per presens ordinamentum. Ann. I, 188.

~~Ann. I, 188.~~

C4

176. De non vendendo vinum ultra impositionem nisi cum mensura.

Item firmatum fuit, quod omnes qui vinum vendere voluerint, illud secundum impositionem factam vendere teneantur, et quod nullus donet alicui vinum sub spe habendi aliquod premium, nec aliquo modo ultra impositionem; et qui contra fecerit cadat in penam unius marche denariorum [cujus pene medietas sit domini Capitanei et alia communis]. Si quis autem ultra impositionem vendiderit, credatur sacramento illius qui emerit, si fuerit bone fame, totiesque

cadat in penam quo-
ties contrafecerit. Vi-
num etiam ad bucam
seu mensuram communis
ad hoc deputatam, et
non ad bocales seu
etiam mensuram ven-
dere teneatur, Sub pre-
dicta pena, et taber-
nam tenere apertam [sub
predicta pena. Denun-
tiatio fiat Capitaneo
et duobus de consilio]

I. manna) C

II. fire 6

1402 Cut.

172. Super eodem.
Provisum et ordinatum fuit, quod statutum de vendentibus vinum ultra impositionem et bene mensura communis [illegible], sicut scriptum est, obtineat firmitatem, hoc addito quod dominus Capitaneus cum (1) juratis communis quemcunque vendentem vinum extra impositionem possint et teneantur sacramento quam cito sciverint, cogere eum ad vendendum et dandum ipsum vinum publice omnibus volentibus secundum impositionem factam. Et penam tunc imponere possint de XL denarijs de quolibet precepto quod fieri facient (2) [Et dictas penas in primo or.

~~Cut. 4t.~~

Cod. C. 4t. (1) cum camerario et juratis etc. ~~Cut.~~

Cod. C. 4t. (2) effaciant, juratis et Capitaneo applicanda pro rata; ~~Cut.~~

iuramenta contente et
etiam preceptorum fien-
dorum cedat domino Ca-
pitaneo et aliis juratis.].

I Camerario et Juratij c

II. Juratij et Capitaneo applicanda pro rata c

173. De temporibus tabernarie apertam post tertium sonum.

Item firmatum fuit, quod nullus tabernarius post tertium sonum campane[1] de igne in mercato et burgis Utini in taberna audeat vendere vinum nec tabernam tenere apertam, sub pena XL denariorum. Cuius pene medietas sit domini Capitanei, alia comunis, hoc addito quod possit dare vinum in vasis apportando ad domos, sed non juxta tabernam. Et si dederit vinum alicui bono viro existenti apud tabernam vel in taberna, quod sit in arbitrio Capitanei et consilij (1)

1) Cod. Joppi: Campane

(1) 1362, 3 Jan. [In consilio] [illegible] diffinitum et deliberatum fuit atque statutum, quod de cetero in burgis et [illegible] vinum ad [illegible] nullus [illegible] vendere nec tabernam tenere apertam [illegible] committere, post [illegible] variam campane magne [illegible] Utini, sub pena XL den., cuius tertia pars [illegible] Domino, alia comuni et reliqua accusatori [illegible]

dicto aliunis cum sacramento, si fuerit bone fame et compos ad iurandum. Ann. 3, 114.

2

1363, 25 oct. In consilio statutum fuit et firmatum, quod de cetero usque ad totum mensem aprilis proxime futurum, daciari dacii vini facultatem habeant, possint quoque et teneantur singulis diebus in sero quum taberne vini desinunt velint vendere post sonum magne campane ab igne, vasa quecumque cuiuscumque conditionis et maneriei vini, facere clavem in sero et chalchonum bullare per quod tabernarii non possint neque audeant usque in crastinum de ipso vase, chalchono bullato et clavi firmato, aliquam bucciam vini nec quantitatem vendere vel extrahi, aliquatenus nisi prius daciarii vel aliquis ipsorum experienciam fecerint evidentem, si vinum in dicto vase fuerit tantum quantum fuit nocte transacta quum clavem fecerunt et chalchonum bullaverunt. Si autem iusta invenerint mensuram, tunc tabernarius possit de ipso vase impune ad nea vini procedere venditionem. Quod si aliquis fuerit repertus in fraude, vendiderit vinum non consignaverit ad mensuram clavis facte et dictum est, in quo casu tam in minori quam in maiori quantitate per ipsum daciarium vinum repertum fuerit, solvat pro qualibet vice den. 40 pene nomine, tercia pars domino, secunda Comuni et reliqua daciariis totaliter applicanda, de qua fraude stetur sacramento daciariorum et cuiuslibet ipsorum. Ann. 2, 286 t.

1393, ~~XXVIII~~ 18 apr. ~~aprilis~~. Super propositis (in Consilio ~~Consilii~~ di) per daciarios vini de D. Capitaneo qui magis tempestive solito facit pulsari campanam ad claudendum tabernas, deliberatum fuit, quod debeant pulsari cum tribus campanis et incipere ad pulsandum post primam horam noctis cum prima campana et stare per aliquod spatium post sonum dicte prime campane, et tunc pulsare ad secundum sonum, et interdum stare per aliud spatium, et tunc pulsare ad tercium sonum, claudi debeant omnes taberne immediate, dimisso dicto tercio sono, et si aliquis contrafaceret cadat in pena ordinamenti loquentis supra predictis. Ann. ~~X~~ 10 270. t.

1408, ~~XI maii~~ 11. Mad. deliberatum fuit, quod singulo sero D. Capitaneus faciat pulsari campanam ignis et quilibet ad sonitum talis soni claudat tabernam suam et apertam non teneat nec vinum vendat.

~~XVII, 35.~~ Ann. 17, 35

1415, ~~II~~ Octobris. Supra propositis per Juratos, quod providiatur ut campana ignis pulsetur singulo die post Ave Maria iuxta morem solitum, ut tabernarii statim post dictum sonum teneantur claudere tabernas, ut hoc ut non oriantur aliqua disturbia in terra nostra; determinatum

et commissum fuit D. Vice Capitaneo, ut faciat pulsari dictam campanam iuxta morem solitum. Ann. 20 ~~XX~~ 193.

(In consilio)
1418, 4 nov., super propositis per Iuratos Terre Utini deliberatum fuit, quod quilibet tabernarius de Terra Utini tenens tabernam apertam ultra primam horam noctis cadat et condemnatus sit Dominio et Comunitati nostre in una marcha denariorum pro qualibet vice. Ann. 21, 200

1402, Cod. C, 5.

1402 C5

174. De ponentibus lumen rotij[1] in ~~St~~Stabiolo.

Item firmatum fuit, quod omnes et singuli venditores ~~St~~Stabiolum jurent non apportare[2] vel apponi facere lumen de rocco in ipso ~~St~~Stabiolo nec in aliquo alio vino. Quod juramentum ~~refeu~~ deferri debeat de quarto in quartum mensem per dominos Capitaneum, ~~et~~ camerarium et procuratores communis[3] aut alicuit[4] ipsorum, creditis venditoribus dicte mercatoribus hujusmodi vini, et ponentem accusatorem[5] de scientia vel de audita. Et si contrafecerint, perjurij notam incurrant, et ultra id solvant marchinum

1) Cod. Doppi: rocij

2) Ibid.: apponere

~~(1) et juratos. C5.~~
(3) Cod. C 5: Capitaneum et iuratos, camerarium etc.

4) Cod. Doppi: alicuius

5) et ibid.: et deponente accusatore de scientia

Arum denariorum, [Cuius
poene tertiã pars
cedat domino Capi-
taneo, tertiã accusa-
tori et reliqua tertiã
communi. Denunciatio
fiat Capitaneis et duo-
bus de consilio].—

I ek [illegible] c
II " [illegible]

1402 Feb. 5.

175. Quod nullus audeat immiscere terranum[1] cum Rabiolo.

Item ordinatum et firmatum fuit, quod nullus vicinus vel habitator terre istius audeat ~~inmiscere~~ immistere vinum terranum cum Rabiolo de collibus vel de ~~Hyestria~~ hystria, [nec Rabiolum de collibus cum Rabiolo de Hystria] sive aliquod vinum extraneum, sub pena et banno medie marche denariorum. [Cuius pene tertia pars sit domini Capitanei, tertia comunis et reliqua tertia ~~pars~~ sit accusatoris vel eorum qui ad hoc sunt vel fuerint deputati. Denunciatio fiat Capitaneo et duobus de consilio].

1) Cod. Joppi: teranum.

I [illegible] c

II [illegible] c

176

N. 5
1402 65

175. Quod vicinus emens vinum a forense illud in alium emptorem transferre conatur. —

Item ordinatum fuit et statutum, quod nullus forensis audeat vel presumat vinum in Utino vendere ad minutum ibidem incaminatum. Item quod nullus vicinus Utini a forensibus emere audeat vinum incaminatum sub hac spe falsitatis et fraudis, ut vendat dictum vinum nomine dicti forensis vel forensium, ipso habente pretium pro venditoris ad minutum; sed si emerit vinum ad minutum[1] vicinus ab aliquo forense sine dicta falsitate vel fraude, ut de hoc sit in arbitrio con-

1) Cod. Joppi: vinum incaminatum.

silis terre Utini, tunc (1) C5: [2] emptum in aliam canipam transpor-
illud vinum per vici- tare omnimodo teneatur et debeat
num emptum [2] et ibi et ibi etc. C4
id vinum vendere (2) ~~C in emptum in aliam canipam~~
impune possit. Alio- ~~transportare omnimodo teneatur~~
quin si vinum aliquis ~~et debeat~~
contra predicta fecerit,
cadat in penam unius
marche denariorum aqui-
legensium. [Cuius pene
tertia pars ~~[illegible]~~ cedat
domino Capitaneo, tertia
~~[illegible]~~ Comuni et reliqua
tertia juratis.] Et ni-
chilominus vinum totum
cum toto vase amittat
et perdat, dividendum
et applicandum predic-
tis personis ut supe-
rius dictum est. Item
si forensis aliquis ven-
diderit ad minutum
in terra Utini, cadat
in penam (2)[3] unius mar- ~~C4: penam medie marche~~
che pro quolibet vase, IV [4 3] C5: medie marche pro etc.
applicandum ut supra.

I in aliquam causam transferre animando de-
neatur et debeat c

II mensa c

III medie c

IV fine c

17. De mensurantibus ~~uinum~~ vini et eorum salario.

Item statutum et firmatum fuit, quod mensuratores vini qui fuerint pro communi deputatis per tempora, habere debent de quolibet vase quod mensuraverit a sex congiis infra, soldum unum, et abinde supra soldos duos. Si vero mensuraverit ~~uerit~~ barilia, tunc pro quolibet barile habere debeat parvulos sex. Et si mensurator plus acceperit, puniatur pena X soldorum pro qualibet [redacted] vice, domino Capitaneo applicanda.—

178 <u>De aquinellatoribus.</u>

Item statutum et ordinatum
fuit, quod nullus audeat
aliquod aquinellare aut
ludere unum taxillis fra-
ctis, longatis, mespuen-
tis, plus punctis1) de plum-
bo, plumbatis, de grosset-
to, vel ad aliquem ludum
taxillorum falsorum
seu alterius generis
aquinellationis, vel pre-
dictos taxillos aut ge-
nus aliquod ipsorum
vel alterius generis a-
quinellationis super se
portare. Siquis autem
contra predicta fecerit,
vel aliquod predictorum,
cadat in penam trium
marche denariorum A-
quilegensium, cujus ter-
tia pars sit domini Ca-

1) Cod. Joppi: pluspunctis.

pitanei; alia accusato-
ris et alia communis;
et nihilominus tenea-
tur restituere pecunias
vel alias res propter ta-
lem ludum extortas.
Hoc addito quod sep-
tem boni viri alias ~~alias~~ su-
per his et alijs depu-
tati per consilium pos-
sint et valeant contra
delinquentem super pre-
dictis vel aliquo predic-
torum per probationem
vel sacramentum con-
querentis seu presump-
tionum aliarum juxta
declarationem ipsorum
diffinire et terminare,
Si tum aliquis deli-
querit contra predicta
vel aliquod predicto-
rum (1).

(1). 1414, ~~XII octubris~~ 12 oct.) (In Consilio) ~~Utini~~ supra propositis per Dd. Vicecapitaneum exponentem, quod sunt multi Quinelli et barattarii qui vadunt per hospicia et tabernas ludendo et decipiendo homines,

ex quo possent oriri rumores in terra nostra et ipsi Quinelli possent committere magnas rebaldarias in ipsa terra, quia presumptio est contra ipsos, qui sint de numero illorum qui commiserunt latrocinia et homicidia supra territorio, ex quibus multi fuerunt capti et suspensi in Tarvisio etc. Determinatum fuit, quod dicti Quinelli reperti in hac terra detineantur penes D. Capitaneum in carceribus et interim mittatur pro copiis manifestorum illorum Quinellorum qui suspensi fuerunt in Tarvisio, in quibus videatur si isti nominantur in ipsis et tunc visis ipsis copiis alterius providebitur. Ann. 19, 260.

~~[illegible]~~
~~Ann. XIX, 260.~~

Jul. M. 1⅞
1416, 6 ~~[illegible]~~. [In Consilio] ~~[illegible]~~] Item supra facto Quinellorum qui faciunt robbarias et spoliant multas personas rebus suis, item supra facto ludorum, quod non teneantur nisi in loco publico videlicet in platea, causa evitandi scandala, diffinitum fuit quod omnes Quinelli reperti in terra Utini expellantur et licentientur per ipsum d. Capitaneum ab ipsa terra.

Item ~~de~~ ludentibus fuit determinatum consultum et diffinitum, quod antequam fiat aliqua alia deliberatio videantur statuta supra ludis compilata et ipsis visis per duos deputatos in uno alio Consilio referatur et tunc supra his ulterius providebitur secundum quod visum fuerit ipsi Consilio. Ann. 20, 297t.

---

1 mart. ~~[illegible]~~
141⅞, ~~[illegible]~~. Supra propositis in Consilio per quendam de Tergesto nominatum Servum, supplicantem providere supra eo quod alter die dum venisset ad vendendum certam quantitatem uve passe et ficuum, et vendidisset ipsam uvam et ficus, quidam Ubaldi Quinelli ipsum Servum deceperunt et sibi fraudolenter pecunias de manibus extorserunt et presertim quidam Quinellus qui nunc est in carceribus, que pecunie erant marche VII: Determinatum, consultum et diffinitum fuit quod dictus Quinellus existens in carceribus, qui sic fraudolenter extorsit dictas pecunias ipsi Servo, non relaxetur a carceribus donec restituerit integre dictas pecunias per eum et socios extortas eidem Servo, et quod ex inde, facta dicta restitutione, idem Quinellus virgis cedatur per loca solita terre Utini et in perpetuum banniatur ab eadem terra Utini et eius districtu sub pena furcarum. Postque deliberatum fuit et ordinatum fuit d. Vicecapitaneo quatenus debeat expellere omnes Quinellos a terra Utini prout alias deliberatum fuit. Ann. 21, 4.

179 De lucrantibus super rebus alicuius manipasti.

Item firmatum fuit,
quod quicumque luxe
rit super rebus ali-
cuius manupasti de
Utino, seu mutuave-
rit super ipsis, aut
easdem in pignere ac-
ceperit, ~~Sen~~ aut emerit, ul-
tra quinque soldos,
illas domino manepa-
sti, salvis predictis quin-
que soldis, sine pretio
restituere compellatur
de manu in manum[1]
veniendo ad illum qui
habuerit res huiusmo-
di, exceptis aliis qui
concedunt, vendunt, e-
munt et negotiantur
publice; hoc tamen sal-
vo, quod huiusmodi ma-

1) Cod. Seppi: in manum

nepastus sui ludens
super bonis domini
sui vel ea pignerans,
personaliter per dom-
num Capitaneum de-
beat detinerj, non re-
laxandus donec passo
dampnum integre du-
xerit persolvendum.

180. ~~179.~~ De mutuantibus nisi ad rectas improstantias.

Item firmatum fuit, quod quicumque mutuaverit super ludo quomodocumque aliter quam ad rectas improstantias, videlicet XI pro XII, solvat ille qui mutuaverit XX soldos, et etiam ille qui mutuum receperit XX soldos. Et ille qui receperit mutuum, habens aliter quam dictum est, reddere non teneatur. Et pactum aliquod super ludo aut de ludo factum quocumque modo aliter quam dictum est, non valeant neque teneat neque etiam aliqua pena apposita fuerit in eodem, sub pena predicta. ~~Cujus~~ cuius pene medietas sit domini

Capitanei; alias communis (1) 1349, 20 iun. [In Consilio] [illegible]

petiit Lapo pro [illegible] quod fiat ratio sua [illegible] et quod ponatur usure in capitali ad rationem xv pro centenario; fiat et ponatur sibi proficuum in capitali; [illegible], 170 r.

]

a

ca

list

,1701.

181, 1402, Cod. C 4.

~~181~~ 1 De quartarijs et eorum salario.

Statutum fuit et firmatum, quod (1) quilibet uendens bladum in merkato diebus sabbatinis, siue sit uicinus, ciuis uel habitator, siue sit forensis, teneatur soluere datiario quartarum paruulos quatuor pro singulo stario. Et si mensurauerit bladum cum pesinalis minus quam starium medium, teneatur soluere paruulos duos pro singulo pesinale. Uicini autem uendentes bladum uicinis extra dies sabbatinos nichil soluant ipsi datiario. Si uero uendiderint 2) forensi extra dies sabbatinos, forensis emens soluere te-

(1) Cod. C. 4 [illegible]

3) quod . n. [illegible] ~~quarterium~~ quartarius vel daciarius [illegible] De cetero [illegible] andeat [illegible] accipere ultra [illegible] parvulos pro [illegible] Et qui contra [illegible] in penam pro [illegible] XX [illegible] applicandorum. ~~C. 4.~~

~~questa rubrica [illegible]~~ La lezione del Cod. A 49 è invece identica a quella stampata qui sopra.

2) Cod. Zoppi: vendiderit

neatur datiario quarta-
rum parvulos quatuor
pro singulo Stario. Et
non possint mensurare
nisi solum cum quarta
communis bullata bulla
judicum. Contrafacientes
autem cadant in penam X
soldorum pro singulo Sta-
rio, et datium duplum sol-
vere teneantur. Cujus pene
medietas sit domini capi-
tanei, alia communis. ~~Datia~~ Daciarij
~~rii~~ autem quartarum non
possint nec debeant dare
aliquam bullam conducen-
tibus bladum extra terram,
sub pena XL denariorum
applicanda ut supra, sed
libere possint extra duce-
re blada, nisi occurrente
casu per consilium et re-
gimen aliter provideretur (2).

(2) in questo argomento il cod. A 48t. offre i seguenti due rubriche idiomate e scritte da ~~alcuna ...~~ presso dopo la metà del secolo XIV:

Item statuimus et ordinamus, quod amodo in antea quilibet tam civis quam forensis volens vendere aliquam quantitatem bladi cujuscumque speciei fuerit alicui persone in ipsa Terra Utini, tam super foro quam in domibus aut aliis locis districtus dicte Terre, teneatur et debeat mensurare seu mensurari facere integraliter cum quarta Communis accipienda a staerariis dicti staerii qui sunt aut pro tempore fuerint et eisdem, remotis dolo et fraude quibuscumque, pro qualibet stario bladi venditi solvere parvulos quatuor. Qui contrafecerit solvat staerium duplum et pro qualibet stario soldos X. Communi Utini applicandos.

Item ~~valumus~~ volentes (sic) in quantum possumus omnibus fraudibus obviare que in diminutionem et detractionem dicti staerii possent committi, statuimus et ordinamus quod quilibet qui vendiderit bladum in ipsa Terra Utini ad oculi extimationem absque mensuratione, cadat in penam decem denariorum cujus medietas applicetur d. Capitaneo et alia Communi pro qualibet vice qua fuerit contrafactum, et nihilominus teneatur solvere staerium duplum ipsis staerariis sub ordine superius declarato.

~~nullus quartarius vel denarius quartarum de cetero mensurabit bladum alicui perso... Utini audeat vel presumat aliquid acci... ultra quatuor parvulos pro singulo sta... Et qui contrafecerit cadat in pena ... qualibet vice 20 soldorum Juratis app... licandorum.~~ c.

% volta carta

(3)

13.-8, 25 Sept. [In Consilio] fame ~~Ottoni~~] dif-
finitum et deliberatum fuit, quod nullus
quartarius pro solutione et premio men-
surationis bladi possit nec audeat
accipere aliquam quantitatem bladi,
nec etiam emere aliquod residuum sive
superfluum bladi, et quicumque contra
fecerit cadat in penam XII den. pro
qualibet vice et debeat etiam poni
ad berlinam ibi permansurus tota una die,
cuius quidem pene tercia pars deveniat
d. d. Capitaneo, tercia Comuni et reliqua
tercia pars accusatori, cui accusatori bone
fame adhibeatur plena fides de delicto com-
misso et tenentur in secreto. Ann. 2, 188 t.

182 1402 Cod. C 4.

182 Quod nullus quartarius vel alius audeat emere aliquod remanente 1) bladi.

Item firmatum fuit, quod nullus quartarius per se vel aliquam aliam personam audeat emere vel emi facere aliquod remanentem (sic!) bladi in terra ultimi causa revendendi, sub pena XX sol. denariorum [Et credatur sacramento denuntiantis si fuerit bone fame. Cuius pene medietas sit domini Capitanei et alia accusatoris] (1)

1) Cod. oppi: remanentem.

(1) ~~1398, 25 Sept.~~ [In Consilio ~~[illegible]~~] ~~dictum~~ tum et deliberatum ~~fuit quod nullus quartarius~~ pro solutione

~~[illegible]~~

I [illegible] period
II [illegible] cat C.

183 1402 Cod. C 4.

182 Super eodem de quartarijs.

Item firmatum fuit et statutum, quod nullus quartarius Utini vel alia persona audeat vel presumat emere bladum, cujuscumque conditionis existat, in Utino vel alibi, causa revendendi dictum bladum, nec illud super mercato vendere [tenendo die] nec pro se vendi facere illud. Et qui contrafecerit, cadat in penam medie marche denariorum pro qualibet vice et emissione bladi. [Cujus pene tertia pars cedat domino Capitaneo, alia communi et reliqua tertia accusatori. Et accusator tenebitur in secreto. Et fiat denunciatio Capitaneo et duobus de consilio] (1).

(1) 1347, 13 aug. ~~XIII augusti~~. (In Consilio ~~Terre Utini~~) ordinatum fuit quod nullus vicinus audeat emere pro aliquo forense bladum in Terra Utini: contraveniens cadat in penam centum librarum veronensium parvulorum et bladi, et credatur uni persone bone fame et teneatur in credentia, cui accusatori cedat tercia pars ipsius pene, tercia Capitaneo et alia tercia Comuni. Ann. I, 23.

)
mul
anse
nf
ciro
da
tur
scia
et
.

I mafia C
III fii C

187 Cod. A5
~~Cod A~~

184 Quod nullus possit uendere bladum, aleum et cepe.

Item quod nullus in mercato Utini una et eadem die possit uel audeat emere bladum, cepe uel aleum et ea eadem uendere. Qui autem contrafecerit, perdat mercatum et XX soldos, cuius totius banni tertia pars sit Capitanei, alia comunis et tertia accusatoris (2)

(47. ~~XIII aug~~ 13 Aug. Ordinatum

(1) Cod. A5 et Gastaldionis etc.
(c) ~~XXI~~ ~~jurisdictionis~~ ~~A5~~

(3) 1370, ~~XIII augusti~~ 12 Aug. (in consilio) Super proposi[illegible] sij quod quilibet possit emere bladum supra foro novo et vendere bladum suum impune, quia dicitur quod celebrantur mercata in Quadruvio et villis alibi; quod non permittatur emere et vendere sicut alias faciebant per certos deputatos (sic!) ad eundum per forum diebus sabatinis ob penuriam nunc et nuper existentem in patria Forijulij; deliberatum fuit et firmatum per omnes [illegible], quod quilibet vicinus et forensis possit impune et sine aliquo gravamine emere et vendere bladum cuiuslibet maneriei in Utino et supra foro Utini et in Terra Utini diebus sabatinis et alijs quibuslibet diebus, non obstante aliqua deliberatione antea facta, et quod deputati ad eundum per forum Utini causa videndi ementes et vendentes amplius non habeant ipsum officium, et quod nullus quartarium audeat tenere [illegible] de blado furato. ~~[illegible]~~ Ann. X, 74v.

I Gesellschaft a

185

185. Quod nemo audeat men-
surare nisi cum recta
mensura bullata communis
Item ordinatum et statu-
tum fuit, quod nullus ci-
vis vel forensis emens
vel vendens cum aliqua
mensura audeat mensura-
re in terra Veme, nisi
cum mensuris communis
dicte terre cum ~~[illegible]~~ bulla
legali et fidedigna co-
munis predicti bullatis.
Et qui contra predicta face-
re fuerit inventus (1324) et
fraudem commiserit, ca-
dat in penam X la dena-
riorum; cuius pene tertia
pars sit domini Capita-
nei, tertia communis et reli-
qua tertia accusatoris, et
fiat denunciatio Capitaneo
et duobus de consilio (1)

(1) Mart. (In consilio)
1371, 21 ~~martii~~. Supra propositis de facto
mensurarum seu buciarum per iuratos,
asserentes se non invenire posse ulterius
mensuras vitreas de iusta mensura,
deliberatum fuit quod quilibet volens
vendere vinum et oleum atque mel
vendere et mensurare possit et valeat
in mensura lignea sicut ante, dummodo
sit iusta. Ann. 5, 114.

(~~In consilio~~)
1376, 1 dec. Deliberatum fuit in pleno
consilio ~~[illegible]~~ quod de cetero nullus
iudex nec iudices futuri non debeant de
cetero recipere aliquas pecunias pro bulando
quartas, personales, congia, bucias, stateras
et reliquas mensuras, que antea fuerint
bulata, sed pro bulandis de novo recipere
possunt iuxta antiquam consuetudi-
nem. ~~Ann. 6, 102.~~
~~Ann. 6, 102.~~
Ibid. 6. 102

1384, 1 apr. (In consilio) Supra pro-
positis per iuratos ratione mensura-
rum olei quas reperiunt non legales,
et ratione etiam schatalarum, dif-
finitum fuit quod mittatur Venetiis
pro legalibus mensuris olei et secundum
mensuras dicti olei dualis domini Ibid. 7, 334.

1 ~~A 5~~ 186. Cod. C 8 e Cod. A 5.
~~1402 C 8~~

186. De vendentibus sal super muris in mercato.

Item firmatum fuit, quod de cetero nullus audeat vendere sal in mercato novo [illegible] super muribus seu grettoniis[1], sub poena XL denariorum, cuius medietas sit Capitanei[2], altera communis. Diebus autem sabbati quicumque voluerit possit sal vendere circa puteum in mastello seu [illegible], sub poena predicta.

1) Cod. doppi: gretonis

~~Cod. A (1) Gastaldionis~~

(2) Cod. A5 Gastaldionis

1

187 Cod. A 6t.

181. 187 De vendentibus sal in platea fori nocte.

Item quod nullus in platea fori nocte audeat vendere sal (1) alibi quam juxta de [illegible]ramenta pontem in loco ubi sibi per juratos fuerit deputatum. Et qui contrafecerit cadat in penam XII solidorum, cujus medietas sit Capitanei (2) alia comunis.

(1) Cod. A 6t. vendere panem, salem alibi etc.

Cod.

(2) ibid. Gastaldionis etc.

188. 1402 Cod. C 8.

188 De fornesarijs super vendendo calcina.

Item firmatum fuit et ordinatum quod omnes fornesarij qui morantur in pertinentijs Utini, debeant mensurare et vendere calcinam ad congium dicte comunis Utini, quod congium cuilibet fornesario dari debeat per camerarium communis et Utini salvari pro communi et sint bullati bulla communis; et dare et vendere teneantur ipsi fornesarij ~~curtam~~ pro dictam calcinam (sic!) de corijs communitati pro soldis decem(1) ~~decem~~ [conductam super laborerio; alijs autem civibus et vicinis pro soldis decem apud fornacem, forensibus vero pro quanto voluerint.

(1) Cod. C 8.

~~[?]~~ pro den. IIII de... pro den. III et de fartina pro soldos III, et qui ~~etc~~ contrafecerit cadat in penam medie marche den. et de hoc credatur iuramento cuius qui emerit, si fuerit homo bone fame.

ita tamen quod primo te
neantur fulcire vicos indi
gentes. De ruinatis pos
sint et teneantur vendere
singulam ~~[illegible]~~ curam soldis
octo cuibuscumque vicinis
et non ultra, et farima=
cium pro soldis quinque;
in pisos autem possint
vendere civibus et viciniis
pro soldis XXXII et non ul
tra, sed forensibus pro
quanto possunt: item co
mune modonos pro soldis
undecim conductos ad la
borerium sed civibus et
viciniis pro soldis XI apud
fornacem pro singulo cen
tenario: forensibus autem
pro quanto possunt et vo
lunt apud fornacem, (ita) Ita
tamen quod ~~[illegible]~~ tenea
tur primo fulcire vicinos [2]
sub pena X soldorum
pro ~~[illegible]~~ singulo ca
pite applicanda ut supra] (3).

2) Nel cod. dopo la rubrica termina con fulcire vicinos

[H.(3)]

1353, 2 ianuarii [In Consilio Terre Utini]
De eo quod proposuit d. capitaneus de Fornesariis qui vendunt ultra postam et non habent mensuram iustam, deliberatum fuit quod per Juratos aptentur mensure et forme et d. capitaneus faciat vendi prout hactenus consuetus erat, videlicet miliare modonum pro frixacenses xLIIII, miliare cuporum pro libras frixacensium xi et cenra calcine pro frix. v, sub pena in statuto contenta. Ann. 1, 431.

1403, 6 apr. [In Consilio Terre Utini] deliberatum fuit ex eo quod Fornesarii in eorum ministerio fraudes committebant quia non faciebant lateres in forma veteri et usitata quod facere debeant in forma antiqua et consueta cum hoc etiam addito quod debeant tenere modulos inferratos, bullatos et in dicta forma antiqua, aliter si non facerent per modum predictum, contenti ipsi Fornesarii extiterunt, se condempnaturos secundum formam ordinamenti. Ann. 15, 121 t.

189. 1402 Cod. C 7 t.

189. De textoribus et de mensuris ad quam facere debeant ~~tellam~~ tellam

Item firmatum fuit et ordinatum, quod textores panni lini in Utino et ~~ejus~~ eius pertinentiis commorantes non audeant aliquam telam facere seu texere eorum vel alterius persone, que tela non sit latitudinis [mensure] communis sculpte in facie ecclesie sancti Johannis de platea Utini, sub pena et banno XL denariorum. Cuius pene medietas sit domini Capitanei et reliqua communis Utini. Possint autem impune quicumque texere pannum lini de media tela, petita licentia a domino Capitaneo et iudicibus (1)

(Cod. C. 7 t.)

Cod. C 7 t. [illegible] quartarum [illegible] et banno XL den. [illegible]

(1) 1 18 mad.
1355, ~~XXVIII. maii~~. De textoribus qui minuerunt quarantenas tele que debent dare macias XXVIII et dant tantum XXIV et accipiunt pro labore suo ultra morem solitum. Ann. 2, 92. ~~II, 92.~~

2. ~~L...~~
1359, 15 ... diffinitum et ordinatum fuit per D. Capitaneum et Consilium terre Utini, quod quilibet Utini habitans qui faciet laborare et fieri pignolatum, tam causa revendendi quam pro suo usu, teneatur facere de latitudine et ampleza secundum mensuram bercaminis in Veneciis laborati; et quicumque contrafecerit cadat in penam XL den. pro qualibet pecia bercaminis, et perdat ipsam peciam non iuste latitudinis, cuius pene pecunie et pecie bercaminis tercia pars sit D. Capitanei, tercia sit Comunis et reliqua tercia pars sit Juratorum Comunis Utini. Ann. 2, 213.

5 Super facto lini et caveciorum non emendorum

3 (Ordinatum, firmatum et diffinitum fuit super facto lini et caveciorum panni lini et filati, quod nullus deinceps audeat vel presumat emere linum sive filatum causa revendendi aliqualiter vel portandi extra Terram Utini, nec facere nec fieri facere ultra quinque vel sex cavecia pro usu suo sub pena mercationis predicte et XL denariorum; cuius pene tercia pars sit D. Capitanei, alia Comunis et reliqua tercia accusatoris; ita quod accusator qui invenerit, propria auctoritate valeat accipere supradictas mercationes. Cod. ~~A 13t.~~
Cod. A 13t.

190 ~~189~~. De speciarijs non occupantibus inmentum.

Item ~~quod~~ qui[1] nonnulli stationes ~~[illegible]~~ habentes vias publicas impediunt, per quas currus et homines quandoque commode ~~nusdue commode~~ ire et redire non possunt, maxime mercimonia sua tendentes ultra debitum Stationum suarum, statutum et ordinatum fuit, quod nullus stationem habens sive porticum ultra domum stationis[2] possit ~~ut~~ habere aliquem discum vel tabulam, quam tabulam dominus, nec dicta mercimonia appendere extra stationes ~~[illegible]~~ prefatas ultra predictam tabulam, sub pena XX soldorum, cujus medietas sit domini Capi.

1) Cod. Coppi: quia

2) Cod. Coppi: stationis sue tabul.

taciae et alia communis.
Habentes autem stationes cum porticu habitationum suarum Ιτε possint ta-
bula domus et tabula por-
ticus, dummodo iter sub por-
ticu transeuntibus rema-
neat expeditum. Contrafa-
cientes autem poenam subiaceant
antedicte.

~~Cod. Cg.~~

191. 1402 Cod. Cg.

190. Super eodem de speciarijs.

Statutum [fuit] et ordinatum, ~~quod~~ quod siquis speciarius vel mercator seu alia quevis persona inventus fuerit vendere laborerium cere veteris pro nova cera, cadat in penam XL denariorum pro qualibet vice, [Cuius medietas sit domini Capitanei et alia Communis], Salvo quod siquis de sua cera veteri vellet facere vel fieri facere laborerium[1] huiusmodi non causa vendendi[2] possit facere impune. [Possint tamen vendere ceram veterem pro veteri nove[3] e contra Sub pena predicta]* Et facere teneantur tales vendentes in omni laborerio cere ab una libra infra sti=

1) Cod. Doppi: laboreria

(2) Cod. Cg. causa revendendi ut sit etc.

~~(2) revendendi Cg.~~

3) Cod. Doppi: Ceram veterem pro veteri et novam pro nova, et non possint miscere ceram novam cum veteri nec e contra.

pinos de bombace et
non de alia re, in pena
predicta. Preterea si-
quis fraudem vel falsi-
tatem commiserit in
aliqua vel aliquibus ex
mercibus speciarie vel
ypotecarie, cadat in pe-
nam Xmus marche dena-
riorum applicandam et
dividendam ut supra
dictum est. Et merces
huiusmodi combari de-
beant totaliter per do-
minum in platea fori
nostri, omni exceptione
vel gratia penitus remo-
tis.

192 De mercatoribus quibus et eorum quaternis fides adhibere debeat

Statutum et ordinatum fuit, quod de cetero mercatoribus cum quaternis eorum, in quibus contineatur debitum notatum quod petunt ordinate et disposite cum millesimo et die et certa causa propter quam petitur debitum, credatur dictorum mercatorum prestito corporali sacramento ad instantiam partis de defendentis et mandato domini, solum usque ad quantitatem unius marche denariorum aquilegensis monete et non ultra: et hoc, si debitum quod petitur fuerit contractum ab uno anno citra. Et sic in lu

ture debeat observari, quod solum duret actio petentis per unum annum computandum a die contracti debiti usque ad diem petitionis judicialiter facte. Et in hoc ordinamento includantur et inclusi esse intelligantur draparij habentes et tenentes stationes publicas de drappis laneis[1] videlicet de ~~coloris~~ collere[2] et griso, apotecarij, speciarij, marçarei, becarandarei et persone publice vendentes aurum et argentum habentes et tenentes stationes. Alij vero artifices et casaroli penitus intelligantur esse exclusi quia pretia artium suarum et aliorum debent recipere in prompta pecunia aut facere fieri sibi obligationes speciales solemniter pro creditis eorum dignas credentias fecerint. Et presens ordinamentum vo-

1) Cod. drappi: laneis.
2) Ibid. colore

A 10 1347

~~Sextum Capitulum~~

(1) Nel Cod. A 10 vi è la seguente Rubrica sui mercanti:

Anno Domini MCCCXLVII indictione XV die veneris septimo Decembris. Congregato Consilio et hominibus Terre Utini super domo Consilii ad sonum campane more solito, per Nobilem militem D. Nicolaum de la Frattina Capitaneum Terre Utini, ipse D. Capitaneus cum consiliariis suis confirmaverunt et statuerunt etc.

De mercatoribus ne mercatiōnibus suis patiantur fraudem.

~~Cap. 1.~~

Quoniam plerumque quorundam malitia seu negligentia ~~faciente~~ faciunt mercatores Terre Utini ad solutionem suarum mercationum quas vendunt non sine magna difficultate perveniunt, et quandoque in rebus taliter venditis multipliciter defraudantur, dicti D. Capitaneus et consilium nomine discrepante ut unicuique bona fide vita procedant prout debent, volentes dictorum mercatorum damnis et incommodis.

providere et ne materia mercimonii exercendi certis
subtrahatur, firmaverunt et ordinaverunt, ~~statuerunt~~ quod quicumque mer=
cator Terre Utini vendiderit de mercantionibus
quas habet in stacione sua et de quibus
~~et de quibus~~ committitur ~~mercatum~~
stari debeat sacramento vendentis juxta
scripturam sui quaterni in quo scribuntur
rationes ipsarum mercancionum conti=
nentis annum et diem vendicionis predi=
cte. Hoc autem statutum voluerunt
suas vires extendere ad preterita et presen=
tia et futura ne vero ex hoc statuto
aperiatur via mercatoribus alias defraudan=
di et decipiendi statuerunt et ordina=
verunt quod a die presenti statuti con=
ditis in antea quaterno ipsarum mercato=
rum cum eorum juramento ~~sacramento~~ credatur,
nisi quantitas probaverit per legitimos
testes vel ~~aut~~ per instrumenta publica nisi
usque ad summam unius marce dena=
riorum aquilegensium de qua summa
stetur totaliter quaterno ipsorum merca=
torum ab eis prestito sacramento quod
ita sit ut in quaterno continetur. Et quia
vero lites sunt potius restringende quam
ampliande presertim in mercimoniis ubi
hinc inde debet bona fides versari, volue=
runt et ordinaverunt et firmaverunt

quod Capitanei qui pro tempore fue=
rint jus reddentes eisdem mercatoribus
in omnibus supradictis reddant et fa=
ciant justitiam simpliciter et de pla=
no et sine figura et strepitu judicii
ad hoc ut predicti mercatores perve=
niant ad solutionem suarum mercan=
tiarum taliter venditarum. ~~(2)~~
(2).

(2) ~~Altre disposizioni tratte dagli Annali...~~

~~(2)~~

luerunt et affirmaverunt quod locum habent solummodo in futuris et non in preteritis, nisi ab uno anno citra, respiciendo tempus debiti contracti quod petitur et temporis presentis ordinamenti (1).

Mercanti 142

121

1. Oct.
1347, ~~octobris~~ (In Consilio) ~~Terre Utini~~ ordinatum fuit quod quicumque merchator qui ostenderit instrumentum de quolibet mercimonio tam pannorum, pelliciarum quam aliorum quorumcumque mercimoniorum, quod immediate sibi fuit uscite complementum, saltem in tercium terminum ab hodierna die in antea, si ascendet ultra unam marcham, et ab una marcha infra credatur sacramento merchatoris, et merchator teneatur scribere millesimum ~~et~~ diem in quaterno suo et si infra tres annos non pe[t]ierit, quod transactis tribus annis sibi non crederetur. Ann. 1, 42.
~~Ann. I, 42.~~

11. Jul.
1362, ~~xi iulii~~ (In Consilio) [illegible] creatores nostri de Utino debeant [illegible] de statutis [illegible] super [illegible] gambiatoribus et ordinamenta Venetorum habere et apportare et secundum illa procedere et servare; super quibus ~~[illegible]~~ deputatus fuit Stefanus notarius. 70. 176
~~III, 176~~

10
1376, ~~x~~ Nov. (In Consilio) Deliberatum fuit quod merchatoribus et quaternis eorum fides adhibeatur usque ad summam unius ~~marche~~, et hoc si debitum contractum fuit penes dictos merchatores a medio anno citra a die quo contractum fuerit ipsum debitum. 70. 96
~~VI, 96~~

30 Mart.
1381, ~~xxix marcii~~ (In Consilio) Ordinamentum fuit factum de quaternis mercatorum usque ad summam medie marche ad tempus sex mensium. 70. 334. ~~VI, 334~~

[illegible]

[illegible]

193. De instrumentis feneratorum elapso quinquennio non petendis.

Item quod nullus fenerator publicus vel privatus possit petere vel uti instrumentis feneraticiis elapso quinquennio, nisi illa debito modo fuerit prosecutus, (1) ipsa tamen petendo ipsorum debitorum auctoritate domini post terminum appositum in instrumentis debitorum (a).

1) Cod. Sopr.: prosecutus infra dictum spacium, petendo …

(a) 1348 18 mart. (In Cerapia) d. Nicolaus (de la Fraxina) Capitaneus rogavit me Benvenutum notarium, ut conficerem publicum instrumentum super capitulis infrascriptis coram nobili viro d. Hermano milite de Carnea et Henrico, Nicolussio Orbiti, Gabriele notario et Aslino aurifice et aliis.
Primum capitulum, quod feneratores de cetero mutuent pro octo veroneasibus pro qualibet marcha et non ultra.
Secundum capitulum, quod cedula detur a dictis feneratoribus mutuanti de pignoribus, in qua contineatur dies et millesimus et non per abachum.
Tertium capitulum, quod instrumenta facta et factura extendant ad spacium V annorum ad dictum tempus et non ultra.
Quartum capitulum, quod utilitas non ponatur nisi in fine anni in capitali. Arch. 1, 142 t.

194 Cod. 78
A. 8

194. Quod nullus fenerator audeat tenere duos aut plures libros unius tenoris.

Ad laudem et honorem omnium eorum epifiis et virginis matris eius, et ad extollentiam status terre Utini et depressionem malorum factorum et operum statutum et ordinatum, quod nullus fenerator seu prestator, sive publicus vel occultus fuerit, in terra predicta Utini, audeat vel presumat plures quaternos tenere et illis uti eiusdem continentie et tenoris; salvo quod unum de cartis seu instrumentis, unum de pignoribus et unum de nominibus debitorum habere valeat[1] et tenere. Et qui contrafecerit, cadat in pe-

1) Cod. Joppi: valeant.

nuum L librarum veronen-
sium parvorum pro quali-
bet vice, ~~cuius~~ quibus pene me-
dietas sit communis, alia
domini Capitanei.

95 A 8 t.

144. Quod nullus feneratori audeat scribere per abbacum.

Item firmatum fuit, quod
nullus fenerator, sive publi-
cus sive privatus fuerit, de
cetero in libris suis audeat
scribere literam per abacum, set
talem quod quilibet
eam litteram legere et in-
telligere possit dilucide cla-
re, in pena et banno predic-
tis persolvenda ut supra
scriptum est.

198 A 8t.

195 Quod quilibet fenerator pignoranti teneatur po-
liciam pignoris exhibere.

Item quod quilibet publi-
cus imprestator [1] et fenera-
tor cedulam omnibus pigno-
ratoribus [2] petentibus et non
petentibus de sua manu
cum die et millesimo et
cum nomine pignoris sub-
scribenti ei, ac etiam
quantitatem mutui exhibe-
re omnimodo teneatur, sub
pena XX soldorum pro qua-
libet vice. Cuius medietas
domino Capitaneo (1) cedat
alia comuni predicto. Et
nihilominus restitui debeat
pignus illi ~~cuius~~ cuius fuerit, om-
ni exceptione cessante.

1) Cod. Zoppi: prestator

2) Ibid: pignerantibus

~~(1) Gastaldioni: A 8t.~~

(1) Cod A 8t domino Gastaldioni cedat etc.

197
~~19~~. Quod feneratores non audeant diebus festivis stationes tenere apertas.

Statutum fuit et reformatum ad laudem omnipotentis Dei et Sanctorum ejus, quod nemo fenerator publicus stationem suam in Utino audeat diebus infrascriptis, videlicet in die nativitatis et epiphanie, die resurrectionis et pentecostes, veneris sancti et in festis beate Marie virginis et festo omnium Sanctorum tenere apertam mutuando; sed dando pignera hominibus volentibus luere pignera eorum impune possit quilibet aperire stationem suam, quam tamen restitutis[1] pigneribus claudere teneatur. Contrafaciens au-

[1] Cod. Joppi: tamen statim restitutis

tens cadat in penam
et bannum XL denario-
rum Aquilegensium, cuius
~~ius~~ medietas dominio
Capitaneo[1] cadat et reli-
qua communi prefato,
toties puniendus quo-
tiens delictum commi-
serit in predictis.

[1] Ibid. — dominio cedat

198. 1422, 15 Jul. Ann. 23, 91. ~~De falsificantibus bam~~

~~(Ann. XXIII, 91~~

~~(15 Jul.~~ | ~~Ann. 23, 91~~

~~198. 1422, XV Julii~~

198 De falsificantibus bambacinum.

Item statutum fuit et ordinatum, quod nullus civis sive comes audeat vel presumat falsificare bambacinum cum garzatura, [stoppa] nec cum aliqua alia falsitate, nec vendere bambacinum falsificatum pro puro, neque ponere bambacinum falsificatum in aliquo laborerio venali in fraudem illius cuius fuerit laborerium. Et si quis contrafecerit et inventus fuerit, cadat in penam unius marche soldorum totiens committendam (sic!) quotiens ~~ties~~ contrafactum (sic!). [Cuius pene tertia pars sit domini capitanei, tertia communis et tertia judicis[1] et juratorum.] [2]

1) Cod. Doppi: judicum

(2) 198

1. Oct.

~~Anno~~ 1423, ~~[illegible]~~ (In Consilio) ~~[illegible]~~

deliberatum et determinatum fuit, quod Judices et

Jurati habeant deinceps adhuc materiam sollicitan-

di et inquirendi ~~[illegible]~~ falsificatores bambasii et zu-

perellorum ~~ac~~ zupparum et eos puniendi,

quod pena et condempnatio unius marche exi-

genda ab illis qui contrafecerunt dicto ordina-

mento novo et deliberationi dividatur

in tres partes equales, quarum una sit d. Capitanei

et una Comunitatis Utini et alia sit ~~[illegible]~~ dd. Judicum

et Juratorum qui sunt et pro tempore fuerint.

cetere autem condempnationes dividantur secundum

statuta et ordinationes superinde compilatas. Ann.

23, 135.

~~Ann. XXIII, 135.~~

199. De ferro consignando datiarijs (1)

Statutum et ordinatum fuit, quod quicumque vicinus duxerit vel duci fecerit ferrum in terra Utini, quod teneatur ipsum consignare datiarijs, et si ipsum vende ret in Utino aut ipsum miserit Venetias vel ad aliud locum, et quod sol vere teneatur pro quolibet centenario in masilla parvulos sex. Si vero ven diderit in macia, solvat parvulos XII pro quolibet centenario. Et qui contra fecerit, cadat in penam XL denariorum. Medietas cuius cadat et alia Capitaneo

(1) Nel Cod. 62 t. in carattere del cadere del sec. XIV si trova formulata questa rubrica:

Item statutum et firmatum fuit per dd. Capitaneum etc. quod de cetero quicumque vicinus terre Utini ferrum ducens in terram predictam, immediate videlicet qua die qua ferrum conduxerit teneatur consignare daciariis qui pro tempore fuerint ante quam ferrum predictum discaricaverit vel discargari fecerit, et post dictam consignationem spacio trium dierum inclusive illud ferrum ducere et duci facere possit extra terram Utini quo voluerit, non solvendo aliquod dacium de predicto; ea(?) si vero dictis tribus diebus solvere teneatur dacium quomodocumque ipsum vendiderit seu de terra extraxerit. Qui autem contrafecerit, pro qualibet vice cadat in

...

penam medie marche den., cuius
tercia pars cedat D.d Capitaneo, tercia
Comuni, et tercia accusatori, et nihilominus daciarius duplum dacium solvere
teneatur. et de predictis uni viro bone
fame deponenti in presentia D.d Capitanei et duorum de consilio adhibeatur
plena fides et teneatur in secreto.
Forenses vero similiter ut dictum est
teneantur consignare ferrum quod per eos
ductum fuerit, et si post dictam consignationem factam ipsum ferrum in
canevaverint seu incanevari fecerint.
et moniterint ipsum incanevatum per
tres dies, tunc elapsis dictis tribus diebus
si ipsum vendiderint in dicta terra
Utini, quomodolibet vendiderint, dacium
supradictum quemadmodum cives Utini
solvere teneantur. Si vero ipsum non
incanevaverint seu incanevatum non
vendiderint in terra predicta, tunc
illud possint extraducere de dicta
terra et libere et absque solutione
alicuius dacii pro libito voluntatis.
Preterea nullus civis vel forensis possit vel debeat aliquod ferrum pro quo
debeatur vel non debeatur dacium extraducere vel extraduci facere de dicta
terra Utini sine bulla daciariorum

qui pro tempore fuerint et hoc sub
pena medie marche den. applicanda
ut supra.

~~199~~ 200. Super eodem.

Item statutum et ordinatum fuit, quod si aliquis duxerit aut duci fecerit in terram ~~Ultimi~~ vel ad alium locum infra decem miliaria de maxilla vel de marijs, illud ferrum antequam fuerit discargatum consignare datiarijs teneatur sub pena Xl denariorum. Medietas domino Capitaneo et alia medietas cedat communi. Et si illud vendiderit vel venetias miserit aut ad alium locum duxerit ut dictum est, teneatur datium solvere consuetum scilicet ~~Sive~~ unum datium. Et si contrafecerit cadat in dicta pena. Et nichilominus datium absolum quod datium solvant foro ditto ferro

datarijs illis (sic!) sub qui-
bus venditum fuerit.
Forenses vero de ferrum
duxerit in terra producta,
datum predictum nunquam
ne teneatur solvere sed
mutam.

~~A. 77.~~ 26 mart.

201. 1347, ~~XXVI martii~~. Cod A. 19.

~~201~~. De bercetanidis bullandis.

Statutum et ordinatum
fuit (1) quod de cetero qui-
cumque fecerit fieri in
terra Utini pecias, bercetani-
dam vel psaltrambuli, te-
neatur peciam quamlibet
signare ejus signo, ut co-
gnoscatur cujus fuerit
opus, ne datium defrau-
detur. Et qui contrafece-
rit, solvat datium duplum
pro ipsa pecia non signa-
ta, et nichilominus sol-
vat domino Capitaneo
soldos X pro qualibet pecia
denarii (1).

(1) Cod A 19. fuit per D. Capitaneum et Consilium quod etc. ~~A. 77.~~ ~~Domini~~

V. volta

111 201

6 Oct. (In consilio)

1353, ~~octobris~~. Supra factis dacii draparie, petentibus draperiis et berchandariis volentibus quod bullentur pecie draporum deliberatum fuit, quod daciarii debeant et possint pro libito voluntatis bullare et bullari facere pecias pannorum tam colorum quam de griso ac berchandorum et cuiuscumque generis et conditionis peciarum pertinencium dacio draparie et omnem ipsorum voluntatem facere, non dampnificando mercaciones mercatorum

~~Item deliberatum~~

Et quod ad petitionem daciarii compellantur mercatores per d. Capitaneum ad aperiendum

staciones et permittere bullare et facere ut dictum est usque ad penam XX librarum parvorum applicandam terciam comuni, terciam d. Capitaneo et reliquam daciario et hec pena apponi possit de die in diem et exigi. De aliis pertinentibus ad dictum dacium secundum tenorem veteris ordinamenti fiat

Item deliberatum fuit quod d. Capitaneus compellere debet mercatores ad iuramentum prestandum de veritate dicenda ad omnem utilitatem daciarii in pena primo XL den., secundo in pena medie marche, tercio in pena unius marche. De die in diem apponenda unam marcham in die. Ann. 1, 30

~~Ann. 1, 30~~

~~202 Cod. 51. e 1402 C8.~~

~~1402 C8~~

202 - 1402 Cod. C8e Cod. Ast.

202. De emptoribus pullos, capones, ~~gallinas~~ infra confinia animo revendendi.

Item firmatum fuit, quod nullus causa revendendi in villis nec infra confines terre Astii nec iuxta portas burgorum ova, gallinas vel pullos aut capones vel anseres et anates audeat emere. Si quis autem contrafecerit perdat [XX soldos ast.] (1) mercatum. Cuius quidem banni tertia pars sit eo-mmi Capitanei (2), reliqua (sic!) communis et tertia accusatoris. Si quis autem predicta emerit pro revenditoribus, vel ea dederit eisdem, cadat in predictam penam et quilibet possit accusare (3)

(1) Cod. Ast. : contrafecerit cadat mercatum ... cuius quidem banni etc

~~(2) sit Gastaldionis.~~

(2) Ibid. sit d. Gastaldionis, reliqua etc

(3). Cod. A. 13 trovasi questa rubrica così formulata:

[D]eliberatum fuit quod fiat ordinamentum si non est, quod nulla persona audeat emere ova, pullos, gallinas, poma ingranatas, caseos recentes die sabbatino, dicta die causa revendendi et aliis diebus ante terciam in penam meraimonii et x soldorum cum hoc quod fiat pro omnibus aliter non fiat et non audeat emere de predictis causa revendendi nisi in mercato in pena predicta.

b

(4) 202

1389, XIX iulii (In Consilio)
19 Jul.

Statutum et deliberatum fuit in dicto Consilio pro ubertate et bono esse huius Terre quod nullus vicinus nec forensis audeat nec possit emere extra terram Utini supra pertinentiis eiusdem Terre pullos sub pena perdendi ipsos pullos quos quilibet possit accipere tali ementi seu emptori a confinibus Turris citra.

Item quod nullus etiam pullos emptos in hac Terra illos audeat exportare a dicta Terra sub pena amittendi etiam dictos pullos quos quilibet auferre valeat etiam a confinibus Turris citra.

~~Item statutum et ordinatum fuit~~

Ann. 9, 204

~~Ann. IX, 204~~

Colle ... 24 mai

(5) 1406, XXIV maii (In Consilio) supra revendiculis ementibus pullos causa revendendi, deliberatum fuit quod die veneris prox. futuri fiant cride per Terram Utini quod nullus tam vicinus quam forensis per se vel aliam interpositam personam nullatenus audeat in terra nostra vel foris sub districtu capitaneatus nostri emere pullos causa revendendi vel hic vel alibi et hoc sub pena amittendi ipsos pullos et unam marcham solidorum, cuius medietas sit Comunis et alia D. Capitanei totiens exigenda quotiens fuerit contrafactum.

Doid. 16, 259 ~~Ann. XV, 259~~

203. 1402 Cod. C 8 e | Cod. Ast.

~~Cod. Ast. e 1402 C 8~~

~~1402~~ C 8

203. De ollis, gallinis, poullis et cetera non comportandis.

Item quod nullus vicinus ~~Astensis~~ vel forensis extra terram ~~Astensis~~ causa revendendi ollas, gallinas, pullos, caponnes, anceres, anates atque salvaticinas et lepores audeat (1) [apportare, nisi ad civitatem Venetiarum.] Qui autem contrafecerit, perdat viginti soldos et mercatum, cuius siquidem totius banni tertia pars sit Capitanei (sic!) (2) reliqua (sic!) communis et tertia accusatoris (3).

(1) Cod. Ast. apportare. Qui autem etc. ~~[illegible]~~ Cod. C 8, apportare. Qui autem etc.

~~(1) apportare. Qui autem etc. [illegible]~~

(2) Cod. Ast. sit Gastaldionis, reliqua etc.

(3) 20

4 Iani:
1348, ~~iannarii~~. Ordinatum fuit

quod nullus causa revendendi audeat

infra confinia Terre Utini emere porcos,

castratos, boves, gallinas, ova, spallas

nec aliqua alia generacio carnium

cuiuscumque condicionis existat ac spallas

vel alias carnes [illegible] nec extra

Terram ducere causa revendendi alio

quam in Terra Utini et qui contrafecerit

cadat in penam voluntate Consilii, cuius

medietas deveniat d. Capitaneo et alia

Comunis et perdat carnes et ova et qui

[illegible] accuserit sint sue. Ann. 1, 76

~~I, 76~~

1402 C 8.

204. Quod nemo vicinus vel forensis audeat vel presumat pullos emere vel emptum ire extra portas terre Utini videlicet infra confinia consueta ##.

Ad obviandum seu repugnandum maliciis et fraudibus, subterfugiis[1] aliquarumque personarum livari protestatur, defectum in certis mercibus et rebus inducunt pro populo Utinensi, pre dicto ordinamento inviolabiliter observando statutum fuit et firmatum, quod nemo vicinus terre Utini aut forensis audeat de cetero emere vel emptum ire pullos extra portas terre Utini, videlicet infra confinia consueta et deputata, sed in terra, ut moris est, pena ut supra[2])

1) Sive Cod. Joppi; sive subterfugiis.

2) Nel Cod. C 8 [illegible] formulato:

Ad obviandum seu repugnandum maliciis et fraudibus etc. statutum fuit quod nemo vicinus Terre Utini aut forensis audeat de cetero emere vel emptum ire pullos extra portas Terre Utini videlicet infra confinia consueta et deputata, pena ut supra. —

et dividenda ut supra.
Nullus quoque civium
vel forensis presumat
diebus sabatinis pro se
vel nomine alieno eme
re aut emi facere in Uti
no avino et causa reven
dendi vel extra portas
huiusmodi merces. Aliis
vero diebus cuilibet sit
attributa facultas (2). –

(2) 1406, 24 mad. (In consilio ~~...~~ Utini) deliberatum fuit quod die veneris proxime futuri fiat cride per terram Utini quod nullus tam civis quam forensis per se vel per aliam interpositam personam nullatenus audeat in Terra nostra vel foris sub districtu Capitaneatus nostri emere pullos causa revendendi vel hic vel alibi. Et hoc sub pena amittendi ipsos pullos et unam marcham soldorum cuius medietas sit Comunis et alia d. capitanei totiens exigenda quotiens fuerit contra factum. Ann. 16, 259

[illegible]

munci.

[illegible]

205 1402 Cod. C 8 t. e Cod A 6.
~~A 6 e C 8 t.~~

~~204~~ Quod nemo audeat emere inzollas vel ~~assides~~ aseres ante meridiem.

Item statutum fuit et firmatum, quod nullus in Utino aliqua die nisi die sabbati, preterita hora meridiei,(1) causa revendendi audeat emere ligna, assides latas, devorendas, sparugadas, inzollas vel alia ligna nec etiam lapides. Et qui contrafecerit perdat XL soldos# (2). Forensis autem causa revendendi nullo modo nec aliqua hora possit predicta emere nec extra conducere sub predicta pena. Nullus etiam vicinus pro aliquo forense sine licentia Capitanei (3) et iudicum assides audeant

(1) Cod. A6 ora vespertina causa etc. — Cod C 8t hora meridiei etc.

(1) Cod. ~~A 6. hora vespertina~~
~~A 6. e meridiei C 8 t.~~

~~2) Cod. A 6~~

~~2) Cod. 2~~

Cuius banni tercia pars sit Capitanei reliqua Comunis et tercia accusatoris
Cod. A 6 e ~~C 8 t.~~ Cod. 8 t.

(2) XII [illegible] part sit [illegible] accusatoris [illegible] Comunis. ~~A 6 e C 8 t.~~

(3) Cod. A 6 sine licentia Gastaldionis. ~~A 6 e 8 t.~~

emere sub predicta pe-na (1) — — ~~(1) Trovasi identico nel cod. A ... Cod C si per~~ ~~dalia, meno l'inizio della ... della pena.~~

(1) ~~...~~ De ementibus cantones aut lastras ante horam.

Firmatum et ordinatum fuit, quod nullus vicinus Utini ~~aut~~ vel forensis audeat ~~aut~~ vel presumat causa revendendi emere lastras nec cantones in terra Utini aliquibus feriatis nec die lune, nec die martis et sic subsequenter de singulis aliis diebus. Et qui contrafecerit solvat pro qualibet vice denarios XL. Et nihilominus perdat mercatum, [cuius banni tertia pars sit domini; tertia accusatoris] et debeat teneri in credentiam accusator. ~~Cod. A.~~

sper

nn.

vel

ec
en
rio,
r,
ij,
in

205. De coperientibus domos cum scandulis.

Item firmatum fuit, quod nullus de cetero infra muros intrinsecos terre Utini domos vel alias habitationes quascumque tam hominum (sic!) factas vel ~~quam~~ fiendas cum scandulis vel ~~assidibus~~ asseribus vel paleis coperire vel coperiri facere audeat sub pena X lb. denariorum, cuius medietas sit capitanei, alia communis, et nihilominus teneatur talem coperturam destruere.

207 Quod quilibet possit laborare super muro vicini sui

Item statutum fuit, quod si aliquis voluerit in Utino hedificare vel laborare super muro vicini sui, quod possit non obstante contradictione predicti vicini, dummodo solvat medietatem muri, prout extimabitur per iudices terre Utini, etiam si laborando offuscaret lumen eiusdem sui vicini.

208. De non vendentibus inlani- fonie fenum, stramen, bedechinas[1] fruscas vel sorgalia.

Item firmatum fuit, quod nemo vicinus vel forensis fenum, stramen, bedechas, fruscas vel sorgalia in mercato Utini, videlicet infra muros veteres audeat imbanchiare sub poena viginti soldorum. Cuius pene medietas sit Capitanei, alia communis (1)

1) Cod. Joppi: bedechas

(1) 1353, 10 iul. (In Consilio) deliberatum fuit quod nullus audeat emere fenum causa rettaliandi usque ad meridiem sub pena xx den. pro singulo curru. Credatur uni accusatori bone fame. Ann. 2, 10.

1361, 15 Oct. (in Consilio). [illegible] ordinatum fuit atque salubriter provisum, per totum Consilium Communis Utini quod de cetero nullus vicinus vel forensis animo et occasione revendendi fenum infra confinia Utini videlicet infra Turrim et Cornorum qualiter emere non audeat sub pena mercati ut puta feni empti et xl den. cuius pene feni deveniat ad Capitaneo et [illegible] Comuni. Ann. 2, 90.

1348, 22 Nov. (In consilio). Super recordatis de vendendo fenum ad minutum ponendo ad pondus, deliberatum fuit quod Judices ement unum currum feni et ponderare debeant et videre quot libre dari possint pro denario et tunc referant in consilio et ipsa facta relatione fiat ordinamentum supra premissis. Ann. 6, 161.

209 Quod nullus audeat in
uia publica in terra Utini
intrinseca facere fra-
scarios.

Item firmatum et statu-
tum fuit, quod nemo
ciuis uel habitator ter-
re Utini infra muros in-
trinsecos audeat in uia
publica facere frascarios,
exceptis becheriis iuratis,
qui in eorum macellis
facere possint, sub pena
XX soldorum toties
exigenda quoties
contrafactum fuerit, cu-
ius pene medietas sit
domini Capitanei, alia
comunis.

~~1102~~ C 11.

210. ~~1110~~/1102 Cod. C 11.

210. ~~209.~~ De impedientibus vias pu-
blicas extra muros do-
morum suarum. —

Statutum fuit et ordina-
tum, quod nullus in ~~Utri~~-
na audeat extra muros
domorum suarum impe-
dire vias cum lignis, la-
pidibus, cementis, terra
et alijs, propter quae im-
pediatur euntibus redi-
tus, reditus, accessus
et egressus (r). Contra-
veniens cadat in penam
x soldorum, medietas
cedat Capitaneo et alia
juratis. De forensibus
vero discargantibus ligna
quocumque modo, suspendentur
in plateis et stratis, hoc
sit in arbitrio domini
Capitanei et juratorum
terre. Utini qui pro tem-

Cod. C 11. viarum, platearum et porticuum
Contraveniant etc.

~~[illegible]~~

pore fuerint, salvo quod
facientes domifiare vel
laborare infamie pos-
sint tenere predicta juxta
dispositionem et ordinatio-
nem Capitanei
et juratorum predicto-
rum (1).

(1) 20 (In Consilio)
1353, Octobris. Supra facto discorum
cerdonum Utini quos ponunt in platea
Utini in foronovo in diebus veneris in lero,
ordinatum et deliberatum fuit quod nullus
cerdo de Utino non audeat nec presumat
ponere nec aptare discum suum in foronovo
ubi vendere solent ipsorum sotilares
ante horam prime pulsacionis in. Re que
pulsabitur ad ecclesiam S. Marie maioris
Utini et nullus cerdo audeat similiter
ponere ultra unum discum bullatum
bulla Comunis et quicumque contrafe-
cerit pro qualibet vice cadat in penam
x soldorum. Ann. 2,33.

~~Ann. II 33~~

~~III~~

1369, 29 Jan. ~~xxx ianuarii~~ (in consilio) Statutum et reforma
tum fuit per dd. ~~DD.~~ Capitaneum et Consilium, quod
de cetero nemo possit in terra Utini intrinseca ali
qualiter in strata publica facere terram proij
cere nec ante domos in stratis possit ellevare cum terra
nec fodere sine voluntate et expressa deliberatione
dictorum dd. ~~DD.~~ Capitanei et ~~Officialium~~ Iuratorum ~~et~~ si aliquan
do propter ~~persona~~ aliquam hedificationem opportuerit terram
ponere ~~ponere~~ in strata publica ante domum suam,
illam infra octo dies a die qua ~~eam~~ posuerit numerando
teneatur et debeat extra ~~Terram~~ exportari facere
totam quam ibidem posuerit, ita quod locus ille ubi
posita fuerit remaneat expeditus sicut ante ipsius
terre impositionem erat et qui contrafecerit cadat
in pena ~~x~~ x den. cuius pene tertia pars sit d. Capitanei
alia tertia pars Comunis et reliqua Iuratorum.

Ibid. 4, 368

II

~~IV 368~~

211. 1402. Cod. C. tit.

211 De projicientibus sourcitias in stratis publicis. —

Item reformatum, quod nullus audeat proicere sourcitias nec aliam turpitudinem fetidam in stratis publicis vel mercatis nec per cancellum [fenestram vel hostium] nec aliunde,[1] sub pena decem soldorum ut supra persolvenda, de quibus credi debeat uni soli persone masculo (sic!) vel femine suo juramento ut supra.

[Depositio fiat coram Capitaneo et duobus de consilio] et teneatur in credentia. —

1) Cod. Coppi: mercatis nec per cancellum nec aliunde, sub pena ss

212. 1402 Cod. C q.

212. De proycientibus turpitudinem in stratis.

Item firmatum fuit, quod quicumque in die turpitudinem vel aquam quacunque (sic!) ~~quamcumque~~ in stratam ~~stratam~~ proiecerit per cancellum, fenestram aut hostium, solvat XII soldos, [cuius medietas sit capitaneo, alia communi.] Et de hoc uni soli viro bone fame exhibeatur plena fides. [Cuius depositio fiat coram Capitaneo et duobus de consilio et teneatur in credentia]. Postquam autem pulsatum fuerit bina vice sonum campane de igne, quilibet possit proicere aquam mundam sine fetore ut sibi placuerit. Sed et si post dictum sonum aliquid

turpe vel fetidum proie-
cerit, puniatur et ha-
beat locum totaliter ut
supra dictum est (1)

(1) ~~712~~

8 Oct (In Consilio)
1353, ~~viii octubris~~ diffinitum fuit quod
nullus vicinus non audeat nec presumat
projicere scopas in via nec in strata
publica in Utino in pena [illegible] soldorum
cuius pene tercia pars cedat d. Capitaneo,
tercia Comuni, tercia accusatori. Ann 2, 30

19 Mad. (In Consilio) ~~I, 50.~~
1354. ~~xix madii~~. Super facto porcorum
qui vadunt per terram et schoparum
que projiciuntur in stratis diffinitum
fuit quod crida fiat de ordinamento edito
et pignorentur contrafacientes. Ibid. 2, 74.

[illegible]

213. /k 02 Cod. β 9.

219. De sterroribus non projiciendis in stratis in die nec de nocte.

Item Statutum et ordinatum fuit, quod nullus in plateas seu stratis extra domum in ollis, mastellis aut aliis rebus sterrora audeat proicere vel sterrere de die vel de nocte sub pena XII soldorum: de quo credatur uni bono homini bone fame. [Cujus depositio fiat coram Capitaneo et duobus de consilio et teneatur in secreto. Cujus pene tertia pars sit Capitanei, tertia communis, reliqua accusatoris].

214.

217

zu 1402 Cod. Cg.

proicientibus

214 De proijcientibus turpitudinem in puteis [illegible].

Item firmatum fuit, quod quicumque proiecerit turpitudinem aliquam in puteis de mercato et sub monte et aliis puteis et cisternis, soluat unam marcham denariorum. Qui autem ipsam turpitudinem fecerit uel proiecerit infra sepramenta putei et alias eorum circumstantias et sepramenta cysternarum, soluat denarios XL. Et de hoc credatur uni soli uiro bone fame. [Cuius banni tertia pars sit Capitanei, reliqua communis et tertia accusatoris]. De posita ut supra fiat ut in supradicto ordinamento continue

lur. Et de proiectoi huiusmodi non habent facultatem solvendi dictam penam, capiatur et stet in carcere donec per Capitaneum et consilium deliberatum fuerit qua pena puniri debeant (1).

(1) Nel Cod. C gt. a questa fa seguito la seguente rubrica:

De eodem. — Item ordinatum fuit quod nullus audeat in aliquem puteorum vel cisternarum vel in rugias proijcere gallinas carnes putridas vel animalia morbosa vel viciosa in pena et banno centum librarum et teneatur in secreto accusator. Alioquin si vero esset solvendo ipse qui projecerit res morbosas vel viciosas, quod sibi abscindatur manus una et pes. Quam penam incurrat etiam qui expresse mandaret quod projiceret in puteum vel cisternam aut in rugias predicta.

1370, 26 Iun. [In Cons. [illegible]] deliberatum fuit proclametur ut nemo audeat iactare turpidunirem in roga in pena XL den. tercia accusatoris, tercia Comunis et tercia Capitanadi et quod non habentes necessaria in domibus faciant: item quod fiant gatera supra puteis et pelles teneantur in locum seorsum ita quod non recipiantur fetor. Ann. 5, 67.

215. 1402 ~~Dot.~~ Cod C 10t.

215. De tendentibus super mu-ros cisternarum seu pu-teorum. ~~Cod C 10t~~

Ordinatum fuit et firma-tum, quod nullus audeat tendere pannos, pelles, pellicias, corea, lectos, filatum vel aliud turpe sive proijcere, scilicet a ~~a~~ tribus passibus commu-nis a ~~ad~~ distantiam (sic!) circa quemcumque puteorum Utini factorum et fien-dorum [sub pena x sol-dorum ~~Cod C 10t~~. Cuius bene ter-tia pars sit Capitanei, reliqua communis et ter-tia accusatoris. et fiat de-positio ut supra I.

216. De pellibus non tendendis in terra intrinseca[1]).

Item ordinatum fuit, quod nullus sit ausus neque presumat deinceps tendere aliquas pelles, nec que extrahuntur[2] de multizario in aliquo loco terre intrinsece. Quod si quis contra fecerit, cadat in penam XL denariorum quotiens contra premissa fuerit contrafactum. Cuius pene medietas sit domini Capitanei et reliqua comunis; et predicta habeant locum solum duobus mensibus anni scilicet Julij et Augusti (1).

1) Cod. Joppi: in terra intrinseca Utini

2) Id.: extrahuntur de moltizario.

(1)

(In Consilio)

1353, ~~xx iunii~~ 20 Jun. Diffinitum fuit ~~Deliberatum fuit~~ per
d. D. Capitaneum et consilium quod ordi-
namentum factum supra facto pellium
... non ponendarum infra
muros Terre ... mandetur executioni
et sit firmum. Ann. 2, 4

~~Ann. II, 4~~

216.

1391, ~~xxix iulii~~ 29 Jul. (In consilio) Statutum et
ordinatum fuit quod amodo in antea
nullus pelliparius habitans in terra Utini
possit nec debeat in aliquo loco corporis
interioris predicte Terre extra domum suam
pelles scarnare, rozare nec tendere neque
multizam vel scarnaturas spargere vel
projicere, nec ipsas pelles de die verberare
per se nec laboratores suos sub pena unius
marche den. in quolibet actu premissorum
in quo contrafactum fuerit totiens commit-
tenda et exigenda quotiens contrafactum fuerit
cuius pene ~~medietas~~ x4 den. applicatur Capitaneo et
residuum Communitati. Ab. 10, 194.

~~X, 194~~

~~1422, xx aug. Diffinitum fuit quod non audeant
pelliparii tendere pelles in foro publico
tempore vetita per ordinamentum Comunis sub
pena in ordinamento contenta. Ab. 22, 345~~
~~XXII, 345~~

1391, 18 Aug. (In consilio) ... diffinitum fuit [~~... Terre Utini~~]
quod pelliparii non audeant de cetero multizas earum facere
projici in platea fori novi nec stratis dicti quinterii sub pena
x4 den. totiens committenda et exigenda quotiens contrafactum
fuerit. Item ... similiter scarnaturas pellium non audeant
projicere ... projici facere in dictis locis sed eas subito facere
portari ad loca extrinseca apta ad sustinendum tales
fetores et hoc sub dicta pena totiens committenda. Ab. 10, 164.

16 Jul. (In consilio) ... dd. depu-
1417, ~~xvi iulii~~ Super propositis per dd. depu-
tatos dei pelliparii qui faciunt moltizarios
in Terra Utini intrinseca et tendunt pelles in
foro novo et alibi in stratis publicis et etiam
becharii similiter tendunt pelles sic infer-
endo magnum fetorem in Terra et quod ex
hoc posset insurgere aliqualis pestis humanis
corporibus et ideo institerunt super his provi-
deri ita quod deinceps faciant moltizarios
et tendant pelles extra corpus Terre secundum
statuta Terre nostre. Deliberatum fuit
quod nullus pelliparius deinceps facere neque
fieri facere moltizam in Terra Utini intrin-
seca nisi in burgis exterioribus in locis ubi
non inferat fetorem nocivum alicui persone
sub pena x4 den. pro singulo contrafaciente totiens
quotiens contrafactum fuerit. Item similiter quod
nullus pelliparius et nullus becharius ullo modo

audeant tendere pelles in foro novo nec
in aliquo alio loco in terra Utini intrinseca
nisi in burgis extrinsecis in locis deputatis sub
pena ordinamenti totiens ab eis exigenda
quotiens contrafecerint. Et nichilominus
commissum fuit dd. Capitaneo et Juratis
ut vadant de hostio in hostium ad singulos
dictorum pelliparium et becharorum
faciendo eis mandatum sub penis predictis. Ab.
21, 38.

~~XXI, 38.~~

(~~...~~ 18 giugno 1422 —

~~XXIII, 9~~ 9.

217. 1402 Cod. C 10.
~~Cod. C 10~~

~~216~~ 217 De proijcientibus ~~sterco...~~ stercorum in rogiis. roys[1]

Item firmatum fuit et ordinatum, quod nullus calligarius vicinus terre Utini nec forensis nec aliquis alius audeat stercum proijcere nec corios excoriare neque pelles neque aliquam aliam turpitudinem facere super Rojam burgi Superioris, nec tendere pelles et aliam turpitudinem aliquam facere possint. Item similiter quod nullus de glariis seu seglariis utatur pendentibus et decurrentibus super dictam Royam in pena et banno XL soldorum (1). [Medietas sit domini Capitanei et reliqua communis]. Et hoc

1) Cod. Coppi: rogijs

(1) Cod. C 10. denariorum.
~~(2) ... C. 10.~~

idem sit et intelligatur
super royis et gurgitibus
quibuscumque terre ~~X~~ t tim
in pena et banno pre-
dictis (2)

(2) 217 Extra

26 Jun. (in consilio)
1365, ~~XXVI iunii~~ (deliberatum fuit
quod proclametur et nemo audeat facere
turpitudinem in roga in pena XL den. tercia
accusatoris, tercia Comunis et tercia Capitanei
et quod non habentes necessaria in domibus
faciat ita quod fiant gatera ferrea
supra puteis et pelles teneantur in loco
seorsum ita quod non recipiatur fetor.
Ann. 5, 57

[illegible]

~~218.~~ 1402 Cod. C 11 t.
~~[illegible]~~
C 11 t.

~~Cod. ... C. 11. t.~~

218. De seglarijs stropandis.

Statutum fuit et reformatum, quod quilibet habens seglarium tendens super viam publicam a die cride nunciationis vel mandati ad eum ~~pertinentis~~ venientis et facto, illud infra octo dies teneatur stropare, ita et taliter quod tedium non pariat neque turpitudinem, sub pena XL denariorum persolvenda ut proxime dictum est (1).

(1). 218 3 Mad. (In Consilio)
1379, ~~III Maij~~ Deliberatum fuit quod sagledre domorum de foro novo quam de alijs convicinijs in terra Utini habentes et stillantes in et ~~[illegible]~~ supra regalijs removeantur et amodo nulle de novo supra ipsis regalijs poni permittantur labentes et stillantes in eisdem. Ann. 6, 207

4, 207

715
28 mart. (In Consilio)
1381, ~~xxxx marcii~~ deliberatum fuit quod Jurati obturare facere debeant seglaria fetentia et cadentia supra stratis publicis. Ibid. 745

44, 7..

219. 1402. Cd. C g t.

~~C g t.~~

~~219/b i8 C g t~~

~~C g t~~

219. De sternentibus in stratis.

Item firmatum fuit, quod nullus audeat sternere in mercato vel in burgis intrinsecis ~~vetri~~, exceptis ~~quidem~~ quam in die Veneris et die Sabbati. Et quicunque sterneret, illud die lune recolligere et die Martis sequenti extraducere te... creatur. Et hoc locum habeant a festo sancti Georgii usque ad festum sancti Michaelis. Sed in hyeme [et alio tempore anni] ~~C g t.~~ illius quilibet ext~~raere~~ernere et recolligere posset impune. Si ne tem recolligeret illud quod stratum fuerit, alia die sequenti extraducere teneatur sub pena XII soldorum. Quicunque[1] collegerit fimum in stratis aliter quam die.

[1] Cod. Joppi: quicunque autem

tum est, illud infra qua-
tuor dies extraducere te-
neantur sub pena X soldo-
rum et quod jurati
hoc videre debeant [vel [illegible]
dominus Capitaneus.
Cujus pene medietas
sit domini Capitanei,
alia juratorum].

220. ~~219.~~ De non tenendo mussu-
linos letaminis in stra-
tis publicis.

Ad evitanda equitantium pericula de nocte et de die turpitudinem[1] aquarum (sic!) quibus ~~utamur~~ utimur et letamine[2] quod fieri solet in stratis, (sic!) reformatum et statutum fuit, quod nemo in ~~X~~ intra civitatis Volforensis super vijs magistris letamen seu fimum aut mussulinos tenere audeat nec presumat. Contrafaciens cadat in penam X soldorum pro qualibet vice. Medietas cadat domino Capitaneo et alia medietas juratis. Et presens ordinamentum ~~[illegible]~~ locum habent solum in stratis magistris

[1] Cod. Zoppi: de nocte et de die et turpitudinem ss

[2] Ibid: ex letamine

intrinsecis, non autem
in stratis extrinsecis.

221. 1402. Cod. C 9t.

~~Cod. C 9t.~~

221. De fimo ditte letamine non sternendo.

Item firmatum fuit, quod nullus in mercato vel burgis intrinsecis ultum fimum de stabulo extractum in strata publica audeat sternere a festo Sancti Georgij usque ad festum Sancti Michaelis, sub pena X soldorum. Si quis autem fimum hujusmodi extra proiecerit, illum extra terram conducere seu conduci facere teneantur in dies, nec etiam audeant fossas facere ad letamen ante domos proprias sub pena predicta et tempore quocunque [in pena predicta. Cujus pene medietas sit Capitanei, alia juratorum].

22

231
20

222. 402 c. 10.

C10.

222. De non tenendo firmum circa gurgites.

Item firmatum fuit, quod nullus audeat tenere fimum stratum vel in mus dulciis circa rogias et gurgites Utrium, nec audeat vel presumat dimittere labi aquam de curijs suis in vias per quas faciliter labi possit in gurgites ville rogias. Et qui contrafecerit cadat in penam XL denariorum pro qualibet vice. Medietas sit Capitanei et reliqua communis.

~~C 10 t.~~

223 1402 Cod. C 10 t.

223. De reparandis stratis publicis et non sternendo in eis.

Firmatum fuit, quod dominus Capitaneus et jurati communis Utini sub eorum sacramento semel in mense debeant ire per terram Utini et burgos et super videre stratas publicas tam in terra quam in burgis (1) Utini, et ordinare quod quilibet aptet ante domum suam; et ubi videretur quod commune haberet reaptare, Camerarius faciat aptari. Et nullus in stratis hujusmodi publicis debeat sternere contra inhibitionem predictorum statutorum. Et quilibet teneatur face

Cod. C 10 t

(1) Cod. C 10 t.

(2) [illegible] et aptentur. Et quilibet [illegible] Franchi et iuxta [illegible] omnino [illegible] vel [illegible] etc.

re aptari secundum ordinationes predictarum sub pena et banno X soldorum pro quali bet vice quâ sternerent et pro quolibet precepto alicui facto super ap tatione strate per dominos Capitaneum camerarium et juratos qui pro tempore fuerint. Cujus banni medietas domino Capitaneo et alia comunis (sic!) predicto cedat] (2)

(2). 1348, 2 Mai [In Consilio] ordinatum fuit quod unus Magister elligatur qui vadat cum Juratis ad videndum stratas terre Utini et splanare ubi videtur et allevare ubi videtur allevare cum Procuratoribus etiam.

Super eo quod dixit magister Franciscus de facto lacci (sic) et herbarum; quod fiat crida quod nulla vel nullus audeat reducere herbas supra plathea vel lacum. Ann. 1, 158.

1353, 15 Jul. (In Consilio) Deliberatum fuit] quod eligatur pro Comuni unus magister supra stratas et detur sibi sacramentum ut faciat bene et legaliter et ad faciendum aptare stratas de Utino secundum quod sibi melius videbitur. Ib. 2, 11 t.

1365, 15 Apr. (In Consilio) Deliberatum fuit quod Jurati procurent aptare stratas et eas facere evacuare sub penis consuetis et quod solvatur cuidam qui ponat ad nivellum terram iuxta cuius dispositionem quilibet teneatur aptare penes domum suam sub penis apponendis. Ib. 4, 103

1369, 29 Jan. [In Consilio] statutum et ordinatum fuit quod de cetera nemo possit in terra Utini intrinsece aliqualiter in strata publica facere terram proijcere neque ante domos in stratis possit ... cum terra nec fodare sine voluntate et expressa deliberatione D. Capitanei et Juratorum et si propter aliquam hedificationem oportuerit terram ponare (sic) in strata publica ante domum suam, illam in octo dies a die qua eam posuerit numerandos teneatur et debeat extra terram exportare facere totam quam ibidem posuerit ita quod locus ille ubi posita fuerit remaneat expeditus sicut ante ipsius terre impositionem erat. Et qui contrafecerit cadat in penam XL denariorum, cuius pene tercia pars sit D. Capitanei, alia tercia pars Comunis et reliqua Juratorum. Ib. 4, 368 t.

De non audentibus sternere

(Statutum et ordinatum fuit quod de cetero nullus audeat vel presumat facere fimum aut sternere in stratis magistris in Terra Utini secundum quod alias ordinatum extitit. Et qui contrafecerit cadat in penam alterius ordinamenti editi super predictis. Item quod constringantur homines Terre Utini sub certa pena ut conducere debeant terram per stratas publicas ut optentur ad livellum; et illi qui habent domos juxta stratam domus magistri Francisci et juxta stratam Rabioli omnino sint constricti ad salizandum predictas duas stratas vel salizari faciendum. Item quod nullus permittere debeat ire porcos aut porcas per Terram Utini a proximo festo S. Johannis usque ad festum S. Michaelis subsequuturum in pena injuncta in ordinamento alias condito.

Cod. A 16t.

26.

224. 1347, ~~xxvi~~ febr. Cod. A 17t

~~A 17t.~~

~~1347, xxvi Febr. Cod. A 5.~~

224. De poyolis non faciendis super foro et stratis publicis.

Statutum et ordinatum fuit per dominum Capitaneum et consilium terre Utini, quod de cetero nullus qui habuerit domum vel domos in terra Utini, audeat nec presumat facere aliquem poiolum super foro Utini et stratis publicis, et quod illi qui habent vel fecerunt illos poyolos, desfaltare et disfacere omnino teneantur et debeant, et quod per dominum mandetur ipsis in pena XX soldorum quod hinc ad festum Sancti Hilari ipsi poyoli sint omnes destructi (1).

~~Annal. 1347 ... 1347 ...~~

(1) 10
1347, X Sept. In Consilio, super ... facto poyoli Sigardi ... Schiavinay quod diruatur et similiter alii de ... nullus. Ann. 1.33~~4~~, ~~...~~.

1372, XI maii deliberatum fuit poiuli in foro veteri deponantur in octo dies in pena unius marce excepto poyolo Magistri Pantaleonis alto quod remanere debeat ad beneplacitum Consilii. Ibi ~~1, 191~~ 5, 111

1394 XVII decembris ... statutum et deliberatum quod omnia poiolia constructa in terra Utini quae facerent seu quoquomodo strati turpitudinem et impedimentum inducerent statim ... Ibid. 11, 213 t.

11, 213 t.

~~A. 17 t.~~

225 [1346-47] Cod. A. 17 t.

~~1347, 4 decembris (1)~~

225. Quod castellani non accipiantur in cives.

Quum alias dum ordinatum fuerit statutum et firmatum per consilium terre Utini, quod nullus castellanus seu persona aliqua habens partem in castro aliquo, videlicet in patria Forijulij deberet nec posset perpetualiter recipi in vicinum dicte terre Utini, nunc vero congregato consilio dicte terre super domo consilij ad sonum campane more solito, ad evitandum perpetuo maxima pericula et damna que accidere possent ipsi communi terre Utini, statutum et reformatum fuit (1) quod de cetero in

~~(1) Arm. I.~~ | ~~Confermato nell'identica forma dal ... 1353, Ann.~~ c.]

(1) Cod. A 18 t.

Cfr. (1), F. [illegible] ... etc.

perpetuum nullus castellanus
seu aliquis habens partem
in castris patrie Forojulii
possit effici civis in ter
ra Utini, nec aliquis qui
fuerit pro tempore de con
silio ipsius terre Utini, pos
sit eundem castellanum
seu castellanos in suos
civos accipere. Et ideo
ad majorem cautelam et
firmitatem omnes predic
ti de consilio juraverunt
ad sancta dei ~~Dei~~ evangelia
corporaliter predictam
reformationem perpetuo
adimplere et observare. (f) Qui finisce il testo del Cod. A 146.
~~cod. A.~~
Valeat nisi ipsi castellani
vellint (sic!) perpetuo habitare
Utini loco et foco cum
eius (sic!) ~~ejus~~ familia, quia tunc
possint acceptari in cives
sicut et alii homines
minoris conditionis. (f) ~~(e) Qui finisce il testo del 1347.~~

(f) 2.

~~Ann. xx 20, 180~~

228. 1415, ~~xxx~~ 29 Sept. In arengo. Ann. 20, 180.

~~(1415 29 sett. in Arengo (Ann. 20, 180)~~

226. Quod nulla mulier domicella seu iuris existens extra terram Utini maritetur. ~~(Cod. I c. 84t)~~

Statutum fuit et ordinatum, quod nulla mulier seu domicella seu iuris existens civis seu districtualis terre Utini, que tantum in bonis seu facultatibus suis habuerit quod ultra preparamenta sua sibi constitui possit dos que ultra summam seu valorem mille librarum soldorum ascendat, per se vel alium, quovis modo maritari possit nisi civi eiusdem terre et eius districtus. Quod si secus contrafactum fuerit, tunc talis contrafaciens ipso facto incurrat penam mille li-

entorum cum applicando
rum nostre communitati
Astini exponendorum
in et pro reparatione et
constructione murorum
hedificiorum et munitio-
num prelibate nostre co-
munitatis. Et si talis
contrafaciens solvendo
non fuerit, tunc ipso
facto incurrat penam
perpetui banni et exilij
ab eadem terra Astini
et civis ex[illegible]atur et
[illegible] in carcer-
bus per quinquennium
includatur. Volumus
tamen et ordinamus quod
talis civis cum dicta mu-
lier seu domicella fue-
rit nuptui collocata,
per quinquennium an-
te dictum matrimonium
contractum in dicta ter-
ra Astini civilitatem
fecerit; addentes quod
si talis civis per quin-
quennium civilitatem
fecerit, aliquam ex pre-

dictis in Mucrone acceperit,
nullatenus presumat neque
possit se a dicta terra Mu-
ni et eius districtu [domici-
liariter] absentare vel remo-   ~~Utini~~
vere neque civilitatem re-
nunciare, sub pena mille
ducatorum auri memorate
comunitati Utini applica-
candorum ut supra. Subiun-
gentesque etiam, quod si-   +) ~~Ved. Joppi: Subjungentes quod etiam~~
quis fuerit tante temerita-
tis qui aliquo tempore
intercederet aut quoque
modo contra huiusmodi
ordinamenta formare insta-
ret alicui regimini vel
consilio, ipso facto cadat
in penam ducentorum du-
catorum auri applicando-
rum ut supra. Et quamquam
contra dictum ordinamen-
tum fuerit hactenus con-
tra factum, volumus tamen
et ordinamus ipsum de
cetero inviolabiliter obser-
vari debere in forma qua
iacet, et nullatenus contra ipsum ulterius fieri pos-
se sub penis et bannis predictis.

~~A. 7.~~
224. [1327–1332] Cod. A 7.
~~[1327 – 1332] A. 7~~

~~27.~~ De personis non capiendis per dominium in Utino.*

(1) Reformatum fuit statutum et ordinatum, cum super capiendis personis modus debitus iuxta ritum antique consuetudinis non servaretur, quod nemo civium Utini aut habitator eiusdem cum domicilio, vel forensis denunciatus vel accusatus modo aliquo seu occasione quacumque per dominium terre Utini capi et carcerari (sic!) (*) mancipari valeat in Utino quoquo modo, sed duci debeant coram domino Capitaneo (2) in iudicium super denunciatione vel accusatione facta contra eum, suam excusationem facturus: et ibi prout

(1) Nel Cod. A 7 così comincia questa rubrica: "In [illegible] [illegible] [illegible] congregato [illegible] [illegible] [illegible] Capitanei [illegible] [illegible] [illegible] statutum fuit etc."

(2) Cod. A 7 coram domino in iudicio etc.

videretur Sapientibus terre ad hec convocandis juxta posse et (sic!) Si temporis abi litatem (sic!) idem detentus vel capiendus securitatem prestare poterit despicendo juri et facti causa exigente, sub cautione dimittatur abire nec ad carceres deducatur, Publicis homicidis, furibus, predonibus, violatoribus et ceteris iniquis contra quos fama perversa publice laborat duntaxat exceptis. Et si quem contingerit[1] mitti in carcerem preter debitum juris videlicet offensione precedente, et precedentibus visum erit, tunc de expensis vel compedibus aut carceratione nihil solvere teneatur. (sic!)

[1] Cod. Joppi: contingeret

228 De personis [1] et massarijs forensium capi in Ystrio non permittendis.

Item reformatum fuit ad augmentum terre Ystrij et ordinatum atque solemniter deliberatum, quod nullus homo de masnata vel massarius alicujus forensis adveniens in terram Ystrii per quemcumque dominum suum eum repetentem in ipsa terra [illegible] capi permittatur de cetero; sed probante domino qui suum dicit hominem vel massarium, hujusmodi homo vel massarius tunc licentietur a terra Ystrii infra dies XV quo solverit necessarium. Et si lis

[1] Cod. Soppi e Cod. A7t.: de servis et massarijs (Cod. A) De servis et massariis Cod. A4t.

aut questio insurgeret -
citer dominum et ho
minem appellatum de
masnata vel massa
rium coram domino
Capitaneo (1) Sit semus
talis homo massarius
lite durante prefata (2).

(1) Cod. Ap. coram domino citer.

(2). 1293, 23 Iun.

~~A. D. MCCLXXXXIII, die IX exeunte iunio~~ presentibus [illegible] fratre Petro ord. Pred. M.° Gutiano de [illegible] Walingino de [illegible] et [illegible] de Maregna et aliis.

D. Raymundus Patriarcha [illegible] mandavit et precepit Sigardo fabro qui moratur in Utino quod se de terra quam accepit ab ipso Domino Patriarcha, que est in Utino infra terram Lucii [filii magistri Radi sartoris de Utino] et domum

.... intromittere non debeat de cetero cum sit homo de masnata dominorum de Cucanea et nullus homo alterius terram infra fossata Utini habere possit, dicens quod tempore quo investivit eundem de ipsa terra, de conditione ipsius Sigardi nihil sciebat imo ipsum hominem domus aquilegensis esse credebat.

Actum in castro Utini in novo palacio patriarchali.

Da protocolli di Francesco Nasutti notajo. ~~[illegible]~~ ... nella Biblioteca Civ. ~~[illegible]~~ di Udine.

1383, 21 aug. dd. d. (In Consilio) ~~Terre Ultrai~~ Sugia propo-
sitis per DD. Deputatos denunciantes qualiter certi enormes excessus
his diebus proximis preteritis commissi fuerunt in hac terra per
aliquos pretendentes se habere litteras represalliarum, capientes
alias personas quas non permittunt littere ipsorum et ipsas ducunt
ad hanc Terram in dedecus et vituperium ipsius terre, quare petive-
runt super inde tam prudenter et utiliter provideri quod amplius
similes excessus in hac non committantur impune. Deliberatum fuit
quod fiat publicum edictum quod de cetero aliquis vicinus
nec forensis audeat seu presumat aliquo modo ex causa seu
pretextu aliquarum represalliarum. sibi concessarum facere ali-
quam predam nec aliquam personam capere in districtu Terre Ultra-
nec aliquam predam in alio districtu factam seu aliquam personam
captivatam ducere in hanc Terram absque licentia DD. Depu-
tatorum huius Terre et si aliquis contrafecerit, quod procedetur
contra ipsum secundum quod dictaverit ordo iustitie. Ann. 7, 194.

~~C 10~~ 229. 1402 Cod. C 10. ~~C 10~~

229. De abluentibus in roys.

Item firmatum fuit, quod nullus civis vel habitator audeat abluere (1) pannos laneos, novos, tinctos vel filatum aut telam lineam tinctam de novo vel aliquid turpe proijcere in roys labentibus per terram Utini intra terram Utini vel extra sub pena X solidorum, cuius pene tercia pars sit domini Capitanei, tercia communis et alia tercia accusatoris. Becharij autem et hostarij non audeant abluere ventres in ipsis roys a porta Sancti Quirini usque ad portam lapideam intrinsecum burgi superioris sub pena predicta. Et

~~Cod. C 10, C 10~~

(1) Cod C 10: aliquis pannos [illegible] aliquid [illegible] proprie [illegible] a [illegible] usque ad portam [illegible] Quirini, [illegible] [illegible] a ponte [illegible] burgi [illegible] usque ad dictam portam [illegible] in rogiis vero [illegible] a ponte [illegible] a ponte [illegible] tenendo [illegible] [illegible] vel ventres abluere vel [illegible] vel filatum [illegible] turpe proiicere [illegible] sub pena X solidorum.

~~C 10~~

Si quis becharius vel pro-
sterius voluerit lavare
ventres in burgo de
Pusecollein in ipsa ro-
gia, hoc facere teneatur
a ponte lapideo in-
fra, et in roya porte
Civitatis etiam a ponte
lapideo infra, et simi-
liter in burgo Aquile-
gie a ponte lapideo
infra. Et si quis con-
trafecerit cadat in pe-
nam predictam dicti
denarium ut supra.

~~230 id C 10 t.~~

230. 1402 Cod C 10.

230 ~~229~~ ~~227~~ De stabulis porcorum sub tabulis (1) non tenentibus dis.

Item firmatum fuit, quod nullus in mercato vel burgis ~~audeat~~ stabulum ad porcos sub tabulis (2) vel alibi extra domum propriam tenere presumat sub pena XL soldorum, [cuius medietas sit Capitanei, alia communis.] — —

~~(a) Cod. C 10 t.~~
(a) Cod. C 10 t.
~~Cod. C 10 t.~~ (1) Tabulis stali vel alibi ~~extra domum~~ non ~~Cod. t.~~ tenentibus.

(2) ibid. tabuly stali vel alio. etc.
+ ~~Cod. C. 10 tabulis stali~~

~~Cod. C. 10 t.~~

231. De porcis alibi vendendis quam in mercato novo.

Item statutum seu reformatum fuit, quod nullus in diebus Sabbati et sancti Canciani porcos in grege vel armenta in mercato novo Utini audeat vendere, sub pena XL denariorum, cujus medietas sit Capitanei, alia communis. Predicta autem in diebus Sabbati predictis et sancti Canciani vendi possint in strata seu via porticuum ubi venduntur cribrum, et strata furnorum usque ad plateam Utini (1).

II

18 dec. IV (in Consilio) II

1305, ~~XVIII decembris~~, Super eo quod proposuit Quirincius porcarius petivit confringi aut affirmari statutum loquens supra facto porcorum non emendorum infra certos confines in eadem contentos, die XXIII decembris in pleno Consilio et ultra Consilium, pro maiori parte dicti Consilii diffinitum fuit quod non obstante quodam statuto veteri dicente quod porcarii non audeantur emere porcos infra certos confines, ipsi possint emere illos ubicumque ad eorum beneplacitum voluntatis; et quod non sit peioris conditionis in Utino et alibi quam forenses. Ann. 2, 135

~~2, 135, 136.~~

(1) I

I

486, ~~[illegible]~~ mart. (in Consilio), De eo quod dixit [illegible] de porcis affinatis non vendendis in macello vel quod fiat impositio; Determinatum fuit [in Consilio Terre Utini] quod vendantur porci affinati apud pignam et non alibi; et libra detur pro septem veronensibus. Contrafacientes aliqui quam in loco predicto cadant in penam XL den. Ordinatum fuit quod vendere volentes luganigas predictarum carnium affinitarum [o affinitarum], non audeant vendere nisi apud pignam et non alibi et qualibet luganiga detur pro septem veronensibus ~~et~~ contrafacientes cadant in penam etiam XL den.

Ibid. 8, 157.

2

232. De non audentibus porcos de grege vendere ligatos in foro novo.

Item firmatum fuit, quod
nullus civis vicinus habitator
aut forensis audeat in ter-
ra Utini in foronovo ven-
dere per se vel alium por-
cos de grege, etiam si sint
pingues, ligatos sicut ven-
duntur porci nutriti in ovi-
libus, sub pena XL soldorum.
Cujus pene medietas sit
domini Capitanei alia
communis pro singulo por-
co.

232. De Scroffis non tenendis euntibus per stratas.

Item firmatum fuit, quod nullus in castro, mercato et burgis Utini audeat tenere euntes per stratam Scroffam fetum ferentem vel jam productum nutrientem, sub pena XX soldorum quotiescunque inventa fuerit in strata per dominium Capitaneum; cuius pene medietas sit ~~domini~~ Capitanei, alia comunis (1).

(1) 1343, 9 febr. [in consilio ~~Terre Utini~~], supra facto porcorum s. Antonii [illegible] quod de cetero ordine s. Antonii porci non incedant in terra, nisi aliquem porcum ad eorum limitacionem [illegible] quod si aliquis vicinus Terre Utini donare velit aliquem porcum ordini supradicto, quod ille porcus ire valeat per terram Utini ipso donante sacramento iurante quod non in fraudem faciat predicta. Ann. A, 1343 to.

(1) [illegible]

1343, ~~[illegible]~~ 2 maii: Firmatum fuit per D. Capitaneum, Consilium et Commune Terre Utini quod quilibet habens porcos aut porcas debeat providere sibi: de faciendo stabula per totum mensem maii et eos includere taliter quod per Terram Utini ire non valeant et quod pro quolibet porco, aut porca, et pro qualibet vice solvantur per illum cuius erunt, solidi X et predictum bannum incipere debeat primo iunii et durare usque ad festum Michaelis. ~~[illegible]~~

B. ol. S. Daniele, ms. Fontanini, Vol. XII

~~[illegible] Fontanini, Vol. XII~~

234 <u>De porcis non tenendis.</u>

Firmatum fuit, quod nullus civium ab intra muros terre Utini tenere audeat a Kalendis Junij usque ad festum Sancti Michaelis anno quolibet porcum nec porcam euntem per ~~stratam~~ stratas, sub pena XX Soldorum pro qualibet vice qua inventus fuerit vel inventa per dominum Capitaneum. Cujus medietas sit Capitanei, alia communis. In moiijs tamen et curijs sed non sub tabulis possit porcos et porcas impune quilibet ~~tenere~~ retinere (1) ——

(1) 234

18 Jun. (In Consilio)
1358, ~~XVIII iunii~~, Supra propositione Maphei supra facto ordinamenti porchorum non relaxandorum ire per terram Utini, quod non vadant per terram et signeatur secundum consuetudinem. Ann. 2, 163.

~~II, 169.~~

234

15 Mai (In Consilio)
1383, ~~XV mai~~, Deliberatum fuit quod fiat proclamacio in pena XL den., ut non teneantur porci qui vadant per stratas et strate teneantur nitide absque turpitudine et contrafaciens puniatur dicta pena. Ibid 7, 144.

~~VII, 144.~~

~~Cr10t.~~

235 1402 Cod. C 10t.

235 De filantibus prope fructus ~~dicte~~ poma.

Item firmatum fuit, quod nullus vendens poma seu fructus, lac et herbas juxta eas filare audeat sub pena XII denariorum. [Cujus medietas sit Capitanei, alia comunis, et fiat depositio coram Capitaneo et duobus de consilio et habeat tertiam partem]. —

~~Cod. C. 10 t.~~

~~Cod. C. 10 t.~~

23

C. M.
230 1402 Cod. C. M.

236. De frizentibus de nocte in terra Utini.

Item firmatum fuit, quod de nocte nullus audeat frizere in Utino, nisi post tertium sonum campane incipiendo usque ad matutinum majoris ecclesie Utini, sub pena XL soldorum (1) cujus medietas sit Capitaneis alia comunis]

(1) Cod. C. 11. "(1) XII soldorum; ~~... soldorum~~

~~C 11.~~

237. 1402 Cod. C 11.

237. De comburentibus polentam.[1]

Item firmatum fuit, quod quicumque pulentam comburere voluerit, illam in cornorio vel in [illegible]turi et non alibi comburere teneatur, [et hoc a festo Sancti Martini usque ad festum carnisprivii] sub pena XXV librarum (3) cuius tertia pars sit Capitanei, alia tertia communis, alia accusatoris. (4).

1) Cod. Zoppi: pulentam

(2) Cod. C 11. [illegible]

Trasi[illegible] et

(3) Cod C 11. pena xx soldorum.

~~(2) xx soldorum.~~

(14) ~~(13)~~ 237.

13 Apr. (In Consilio)

1374, ~~XIII aprilis~~ Supra propositis per Pelegrinum decanum et vicinos [illegible] b., [illegible] supplicantem adhiberi aliquem ordinem ne comburetur [illegible] olenta in dicta tabella quod [illegible] in maximum dampnum vitium, deliberatum fuit quod mandetur et preconizetur ex parte DD. Capitanei et Consilii, quod nemo audeat comburere seu comburi facere aliquam polentam in tabella [illegible] nec in eius pertinenciis [illegible] pena unius marche denariorum, cuius pene xl denarii perveniant DD. Capitaneo et reliqui constructioni murorum et hoc usque [illegible] festum [illegible] futurum absque licentia D.D. Capitanei [illegible] Ann. 5, 373.

~~V, 393~~

26 Dec. (In Consilio)

1375, ~~XXVI dec.~~ Supra propositis per Zacharios petentes ei provideri de loco ubi comburare possint pollentas eorum, deliberatum fuit quod ipsi Zacharii eorum polleantas in quodam loco penes aquam Turris. Ibid. 6, 44 t

~~VI, 44~~

238. De cane alieno non occiden-
do. —

Item firmatum fuit, quod qui-
cunque canem alienum inter-
fecerit fraudulenter seu
furatus fuerit, solvat dena-
rios XL quorum medietas
sit Capitanei, alia commu-
nis :. Capitaneus autem ei
cujus canis fuerit ratio=
nem de injuria et estima-
tionem canis facere tenea-
tur; salvo si occiderit sine
fraude; de qua fraude
questio per consilium de-
cernatur. - - — - —

23

239. De palumbis domesticis
non occidendis.

Item firmatum fuit et
statutum, quod nullus au-
deat capere vel occidere pa-
lumbas, palumbos seu pa-
lumbinos domesticos alte-
rius in Stina vel suis per-
tinentiis pena banno,[1] X
soldorum pro quolibet. Cujus
pene medietas domino Ca-
pitaneo et alia communi
cedat; et nihilominus te-
neatur emendare dannum
in duplo ei cujus fuerint
palumbi, ejus sacramento,
salva taxatione domini
Capitanei cum consilio
bonorum virorum terre
predicte. W

1) Cod. Zoppi: pena et banno

(1) 239

De palumbis non interficiendis.

1343, ~~die nono mensis~~ 7. Aprilis (Ottone? filio) Terminatum et ordinatum fuit per nobilem virum D. Andriottum Capitaneum, Consilium et Commune terre Utini, quod nullus audeat nec presumat capere nec interficere aliquam palumbam aut palumbum domesticos in toto districtu terre Utini et qui interfecerit cadat in pena unius marche pro qualibet palumba, de qua bis credi debeat uni boni viro qui accusaverit et sit bone fame: cuius pene tercia pars sit D. Capitanei, tercia pars Communis et reliqua pars accusatoris. Et si non possit solvere, stare debeat in carceribus donec satisfecerit computando pro qualibet die denarium unum et etiam palumbis ille cuius fuerint satisfacere teneatur.

[illegible] S. Dan. - Mss. Font. XII

2.7

24
239

ce

240. Cod. A 8.

~~239~~ 240. De trahentibus cum selopo et huic similia. —

Item firmatum fuit, quod nemo de cetero audeat trahere pilotum magnum cum misterio ferri, nec cum rodea cum ligno ad illum modum facto, selopprum seu terremotum aliquod facere, sub pena XL denariorum, cuius medietas sit domini Capitanei (1) et reliqua accusatoris (2) —

(1) (Gastaldionis) etc.

(2). (In Consilio)

1364, 11 ~~Octobris~~ Supra propositis per Nicolussium de selopis cum eius pertinentibus non exportandis extra ~~T~~ terram Utini, deliberatum fuit quod nullus de cetero aptet nec faciat de cetero sine mandato expresso D. d. Capitanei et Consilii et quod mandetur magistro ~~Al.~~ Nicolao Bacharello ut supra in pena L librarum de cetero non aptet nec de novo faciat sine expresso mandato dicti D. Capitanei ut supra.

Ann. 4, 50 t.

241. De proicientibus lapides
cum funda et balotta
intra muros terre Utini.

Ad correctionem maximam
puerorum Statutum fuit
et reformatum, quod nemo
infra terram Utini scilicet
muros Utini seu ab extra
terram intra (sic!) fossata in
ipsam lapides cum funda
seu frandeula proijcere
audeat seu trahere, nec
cum ballotta
infra predictum fossatum
seu muros terre
trahere presumat, et qui
contrafecerit cadat in pe
nam X soldorum pro
qualibet vice delicti, cu
jus pene medietas domi
no Capitaneo, alia comu
nis predicto cedat (1).

(1) 1396, 6 Nov. (In consilio) Quia pluries in
terra Utini nunc certis cerebotanes
utebantur lapides seu balottas de girla
cum eisdem proicientes et multociens personas
per terram transeuntes ledentes et percucientes,
ex quo rumores et scandala insurgebant,
ideo volentes d. d. Capitaneus et Consilium hu
iusmodi erroribus obviare statuerunt et
deliberaverunt unanimiter et concorditer
quod de cetero nullus audeat intra fossata Terre
Utini in terra vel in burgis proicere quoquo
modo cum dictis cerebotanis sub pena medie marche
den. pro qualibet vice qua contrafactum fuerit
cuius pene pars tercia applicetur d. Capitaneo et tercia
Communitati et alia tercia accusatori et credatur
cuilibet accusanti bone fame et possit quilibet
talis condictionis accusare d. Capitaneo et duobus de Consi
lio et teneatur in secreto. Ann. 12, 108

~~C 11.~~

242 ~~St. 02~~ Cod. C 11.

242. De animalibus mortuis extra braydas Utini exportandis. ~~Stat. I. 11.~~

Ordinatum et firmatum fuit, quod quicumque equum, bovem vel aliud animal quadrupes ea die qua mortuum fuerit, extra braydas Utini non fecerit apportari, (sic) solvat XX soldos, [quorum tertia pars sit domini Capitanei, alia communis et tertia accusatoris] super quo Utini viro bone fame detur plena fides. [Carnem vero et mursipulum extra fossatum burgorum faciant apportari in ~~[illegible]~~ consimili ratione] (1). Cod. C. I. 11

(1) 28 Mart. (Chronica)
1281, ~~XXVIII martij~~ . Deliberatum
fuit quod canes, galine vel alie res redden-
tes fetorem de cetero non projiciantur
in stratis per terram Utini sub pena
alias ordinata. Ann. 7, 45

[illegible]

243. De capris non ducendis cum pecudibus ad pasculandum.

Statutum et ordinatum fuit, quod nullus audeat conducere et conduci facere capras cum pecudibus ad pasculandum, sed ipsas cum suo pastore conduci facere. Ita quod qui contrafecerit solvat pro qualibet vice denarios XL. Qui autem circa fossatum burgorum animalia pasculaverit aut frondes fecerit, solvat XX soldos, cuius banni una pars sit Capitanei, alia communis et tertia accusatoris. Cuius denuntiatio fiat domino Capitaneo et duobus de consilio. —

~~V[illegible] I~~

244. De capris alienis non mulgendis (1)

2 Statutum et ordinatum fuit, quod nullus civis vel vicinus aut forensis de terra audeat mungere vel mungi facere capram vel capras alienas sine voluntate cuius[2] fuerint ipse capre vel capra. Et qui contrafecerit, soldos XX pro qualibet vice solvat, cuius banni medietas sit Capitanei, alia communis.

---

(1) Di questa rubrica v'è il titolo solo nel Cod. A.9.t.

2) ~~[illegible]~~ Cod. Doppi: sine voluntate domini cuius ecc.

~~140~~
~~215~~

~~A 18t.~~
... 13 ... cod. A 18

~~1347, XV Januarii cod. A~~

245. De portonerijs portarum quod non dimittant portare fassinulos.[1]

Statutum et ordinatum fuit [2] quod custodes portarum terre Utini in pena XX soldorum pro qualibet uice in qua reperiretur, cuius pene medietas sit domini Capitanei, altera communis, non permittant aliquem ducere uel portare in fassinulis barationes[3] uel alia ligna domestica de braydis et campis Utini; saluo tamen quod si aliquis forensis illos uel illa duceret ad uendendum, dummodo non essent de braydis 14.

1) Cod. oppi: ; fasilaros

(2) cod. A 18t: , fuit per d. Capitaneum et Consilium terre Utini quod ...

3) Cod. oppi: baratones

(124) (Cu[?]wahlif)

1374, 2 oct. Deliberatum fuit ~~in pleno consilio [Terre Utini]~~ quod Porte intrinsece et extrinsece singulis noctibus claudantur et quod debeat fieri mandatum districtum custodibus ipsarum Portarum per ~~DD.~~ dd. Judices Terre Utini et quod debeant assignare claves per ipsos Judices personis et vicinis bonis et idoneis ibi prope morantibus prout eis melius videbitur. Ann. 3, 353 t.

1379, 24 ~~sept.~~ aug. Il Consiglio rinnova ~~la~~ la deliberazione sopraccitata e intima dieci soldi di pena a chi rifiutasse conservare le chiavi della Porta a lui affidata. Ibid. 6, 230.

1406, 25 ~~Mart.~~ [In dicto Consilio] deliberatum fuit quod omni sero ad sonum campane ignis ianue Terre nostre claudantur. Ibid. 6, 272.

1412, 28 ~~Septem.~~ [In dicto consilio] deliberatum fuit quod eligantur duo vel tres cives idonei qui vadant omni sero ad claudendum portas terre quum pulsabitur campanella castri et quum clauserint dictas portas, consignare debeant claves ipsarum portarum ~~dd.~~ capitaneo omni sero. ~~Ann.~~ Ibid. 18, 358.

1415, 4 oct. (In Consilio ~~Terre Utini~~). Super propositis per canevarium Comunis[?] instantem pro bono et statu Terre nostre quod per singula contrata Terre nostre, ponatur una campanella que pulsetur ad martellum in casu quo insurgeret aliquis rumor vel ignis seu aliquod aliud periculum in aliquo burgo ipsius Terre nostre propter avisationem custodis turris castri qui cum audiverit aliquam istarum campanarum subito debeat pulsare campanam turris castri propter avisationem totius populi ut possit periculis obstare. Ibid 20, 184.

De vuaytis.

246. Item firmatum fuit, quod vuayte que stant ad portas pro communi non audeant recedere nec alium loco suo ponere sine licentia Capitanei, legitimo impedimento cessante, sub pena X soldorum. Siquis autem hospitabitur alibi quam super porta seu batfredo sine licentia Capitanei, solvat denarios XL, cuius medietas sit Capitanei, alia communis (1)

(1) 1352, 23 Oct. [In consilio ~~terre ultimi~~] deliberatum fuit quod Capites milicie et illi de Consilio et cellariati medii et magistri seclarum sint exempti a faciendo schiriguaytas. Ann 1, 421.

247. De custodibus braydarum et tabelle sive camporum.

Firmatum et ordinatum non revocando propter hoc ordinamenta prius facta super braydis, pratis et campis, quod eligantur octo boni viri de qualibet decania burgorum Ultrii et aliqui de terra Ultrii per contratas, qui iurent accusare domino Capitaneo quos invenerint damnum dantes in braydis, campis, pratis, ortis et bayarzijs cum bestijs et sine bestijs, et credatur eorum iuramento et cuilibet ipsorum iuratorum eligendorum. Et quicunque accusatus fuerit de damno dato per aliquem ex iuratis, cadat in penam medie marche denariorum.

cujus medietas domino Ca-
pitaneo et alia communi pre-
dicto cedat, et nihilominus
satisfacere dampnum duplum
illi cui factum fuerit tenea-
tur (1)

247

(1) 1353, ~~11 augusto~~ 9 aug. (In Consilio) ~~Deliberatum~~ fuit quod secundum formam ordinamenti eligantur ceteri custodes braydarum qui denuncient omnes dampnum dantes in braydis alienis quocumque modo quo invenient ipsos. Am. 2, 17

~~Am. II, 17~~

[illegible]

[illegible]

aus Cod. N. 10.

~~A 16~~

248. De paysatoribus.

Statutum et ordinatum
fuit, quod per tres men-
ses videlicet Madij, Julij
et Junij nullus civis vel
forensis pedes neque eques
de cetero audeat intrare
campos blavatos in perti-
nentijs terre Utini ad
paysandum. Et qui con-
trafecerit perdat pro quali-
bet vice qua repertus fue-
rit, denarios XL, medie-
tas cujus ~~denarios~~ D. Capitaneo
deveniat, reliqua vero co-
muni. Accusantes vero
dictum paysatorem vel
paysatores quotquot fue-
rint, Si carrigium blava-
tum hujusmodi intratte-
ridt, solvat (sic!) denarios vi-
ginti modo predicto, et quod
de predictis credatur Sacra-

domini possessionis vel
alterius fide digni. —

249. De intrantibus braydis
causa dandi damnum.

Statutum fuit et ordinatum
et firmatum, quod nullus
intret braydam aliquam
quae sit clausa et habeat
portam vel non, causa fa-
ciendi damnum cum be-
stijs vel sine bestijs, absque
voluntate eius cuius fuerit
brayda. Qui autem contra
fecerit cadat in bannum
XL denariorum et damnum
satisfaciat illi cujus fuerit
brayda, et eius credatur
sacramento vel ejus fami-
liare (sic!) si fuerit corporis inventis ~~[illegible]~~
ad juramentum prestan-
dum, videlicet si quere-
llam de eo fuerit damnifi-
catus, habeat locum hoc
bannum, cuius ~~Cujus~~ vero ban-
ni medietas domino Capi-

tamen, alia communi ce-
dat. ———

249. De mittentibus equos extra de nocte.

Ordinatum et statutum fuit atque firmatum, quod nullus de Utino, sive hospes fuerit sive alia quevis persona in Utino habitans, audeat mittere in nocte equos, armentas, somarios et alia quecumque animalia in braydis vel pratis hominum Utinensium ad pascendum, sub pena X s. denariorum pro quolibet equo, armenta, somario vel alio animali mittendo in predictis damnum facere. Cuius medietas sit ut supra proxime (1).

(1)
25 aug (...)
1382, XXV augusti, deliberatum fuit quod deberet fieri quedam proclamacio per precones Comunis, quod aliquis non permittat ire suas equas et animalia per campos et tabellam alienam in ... marcha. Ann. 7, 41.

250 De damno dato per scrofas in braydis alienis.

Firmatum fuit et ordinatum. Si alicujus scroffa vel porcus in braydis vel campo seu orto alieno damnum dederit, is cujus scroffa vel porcus fuerit, damnum hujusmodi emendare teneatur et XX soldos; cujus medietas sit domini Capitanei, alia communis; et ad hoc adhibeatur fides videlicet de inventione scroffe vel porci ei cui damnum datum fuerit vel suo familiari et sibi.

251 ~~252~~ De intrantibus braydas
vel campos alienos.

Item firmatum fuit, quod
nullus braydam alienam vel
campum non fossatum et
portam non habentem cum
animalia (sic!) vel sine, causa
faciendi damnum intra-
re audeant. Siquis autem
contrafecerit, videlicet pre-
ter voluntatem ejus cujus
fuerit brayda vel campus,
solvat XII denarios quo-
rum medietas sit Capi-
tanei, alia communis; et
damnum illi cujus fuerit
tenuta satisfacere tenea-
tur, et hoc si querela
Capitaneo facta fuerit te-
inta (sic!) aut saltori (sic!) burgi
seu familiaris damnifica-
ti predicti.1)

1) Cod. Doppi: Et hoc si querela Capitaneo facta fuerit; et super hoc credatur sacramento illius cuius fuerit tenuta aut saltoris;

252

De intrantibus braydas.

Statutum fuit et reformatum, quod nullus de cetero audeat intrare braydas, ortum vel campos fossalatos intra tabellam et confinia terre Utini causa accipiendi uvas, bladum vel alia forma. Qui autem contrafecerit, in duplum domino vel domine brayde satisfacere teneatur, et nihilominus denarios aquilegienses XL, cujus medietas banni penalis sit domini Capitanei, alia communis; Et quod de hujusmodi damno illato credatur sacramento illius cujus ortus, campus vel brayda fuerit, sive ejus familiare (sic?) vel sacramento custodum vel

alterius cujuscunque bo-
ni viri, quod dominus
braydae vel domina du-
xerit committendum
et se commisisse suo
juraverit sacramento.
Et ~~[illegible]~~ hoc intelliga-
tur si querela depone-
tur domino.

3

25 De damno dato in braydis.
Item firmatum fuit et or-
dinatum, quod quicunque
in Vtino sive ejus tabella
et pertinentijs damnum
dederit faciendo herbam
in campis seminatis seu
blavatis, solvat XX soldos,
cujus medietas sit Ca-
pitanei, alia communis,
et damnum satisfaciat
illi cujus fuerit semnta.

[illegible]

254 De arborum amputatione
in braydis, campis et pra-
tis alienis.

Item quod quicunque in-
traverit braydas, campos
vel prata aliena et in
ipsis inciderit aliquam
arborem vel vitem, cadat
in penam L librarum par-
vorum dr. solvendo fue-
rit; si ~~et~~ autem solvenda
non fuerit, tunc fustige-
tur per terram. Preterea
si quis acceperit bladum
sive balcios seu manipu-
los in campis vel braydis
alienis, cadat in penam
predictam L librarum par-
vorum et fustigationem.
Et si quis similiter mit-
teret puerum vel puellam
suos in braydis vel cam-
pis alienis ad ~~ad~~ facien-

dum aliquod damno-
rum praedictorum, simi-
li modo et pena plecta-
tur, ut qualitas delicti
duxerit requirendum.
Et nihilominus in capi-
tulo quolibet dannum
passo satisfacere tenea-
tur taliter delinquens,
scilicet Si solvendo fue-
rit. Cujus pene pecu-
niarie tertia pars sit
domini Capitanei et
reliqua communis. (1)

(1) 21 255

1419 ~~xxi~~ dec. (Supra propositis ~~pro de~~ ~~Super damnificatione~~ (in consilio))
pr. dd. deputatos supra multis querelis coram eis
factis contra multos qui dietim et continuo
vadunt inferendo damna in braidis, ortis
et viridariis Terre Utini incidentes et au-
ferentes vites et alias arbores et vadunt
rumpendo et destruendo domicilia in villis
et auferendo lignamina ac alia multa et infi-
nita damna inferendo, supra quibus institu-
runt providere pro indemnitate nostrorum civium
deliberatum ~~et~~ diffinitum fuit quod quicumque
deinceps damnum intulerit in braidis, ortis seu viridariis
Terre Utini incidendo vel auferendo vites seu quasvis
alias arbores ac etiam quicumque ruperit vel
destruxerit domicilia villarum solvat penam x li-
brarum soldorum aut sibi amputetur manus
pro quolibet contrafactum fuerit, que pena pe-
cuniaria dividatur et applicetur iuxta formam ordina-
menti Terre Utini super his loquentis et de premissis
fiat publica proclamatio. Ann. 21, 380.
~~XXI, 380.~~

256 [5]. De facientibus herbam in pratis alienis.

Item firmatum fuit, quod nullus causa faciendi herbam in pratis alienis de die vel de nocte extra portas Utini exire audeat nec cum equis nec cum plaustris. Et qui contrafecerit aliquidem cum equo faciendo herbam aut ipsam exportando de alienis pratis adinventus fuerit, perdat X soldos pene nomine dicto domino Capitaneo totaliter applicando, et damnum passo solvat.¹) Sed si cum plaustris in pratis alienis herbam faciendo aut exportando fuerit aliquis adinventus, solvat XX soldos pene nomine, cuius medietas sit comu

¹) Cod. Joppi: solvatur.

nis, alia vero domini
Capitanei prefati et
dannum basso solvunt.
Denuntiatio fiat domi-
no Capitaneo et duobus
de consilio.

25 ~~7~~ 6. De accipientibus violenter pignora forensibus.

Statutum fuit et reformatum, quod nullus in Utino audeat vel presumat tam puer ultra XII annos habens quam provecte etatis accipere pignora vel pignus alicui forensi de opis istis ville rossis contra ipsius forensis (sic!) voluntatem, in pena XL denariorum. Cujus pene medietas sit domini Capitanei et alia communis, videlicet si querela proposita fuerit contra delinquentem. Et si solvendo non fuerit, stet per diem integrum in carceribus.

25 De intrantibus ortos in
terra Utini.

Statutum et ordinatum
fuit, quod si aliquis in-
traverit ortum alicujus
causa ~~[illegible]~~ acci-
piendi poma, uvas vel
herbas seu alios fructus,
incidat in penam XL de-
nariorum, et nihilominus
teneatur satisfacere dam-
num domino orti cujus
fuerit. Cujus pene me-
dietas sit domini Capi-
tanei et alia communis, et
~~Et~~ stetur sacramento
domini orti seu sui
familiaris ~~[illegible]~~ vel do-
mestici (1).

(1) 23

1348, ~~xiii augusti~~ 13 Aug. (In consilio) Quod nullus audeat ingressum consilios a fabis vias qui non habet braydas et portare ultra terram Utini contrafaciens puniatur in penam x sold. et simili modo vuayta in eandem penam cadat si non denunciaverit apportantem. Ann. 1,71

Ann. I, 72

24

1397, ~~xxv maii~~ 25 mad. (In consilio) Super propositis per d. Capitaneum recordantur provideri supra ortis, campis et braydis sitis infra confines terre Utini, ut nullus possit dampnificare et dampnum facere in ipsis, cum homines qui tenent dicta terrena non possint recipere nec recolligere fructus nec blada, ut fiat statutum aliquod et ordinamentum; ceterum ita non fecit quod procedi debet secundum ordinamentum terre nec hoc editum et quod per ordinem ponitur sint supra platea comunis et ... non audeantur impetiare. Ann. 17, 151 t.

~~XII, 118~~

Damni [illegible] 2

1418, 9 aug. [In Consilio] Pro tollendum omnem materiam malignantibus male agendi, determinatum fuit et diffinitum quod fiat una publica proclamatio, quod quilibet qui deinceps repertus fuerit damnum inferre in ortis, [illegible] possessionibus situatis in terra Utini, si de die teneatur ad penam medie marche et si de nocte damnum intulerit teneatur ad penam unius marche pro quali bet vice.

3

Si vero quis damnum intulerit in braydis seu possessionibus extra terram Utini situatis, teneatur ad penam in ordinamento supra his edito contentam et [illegible] ordinamentum non reperiretur aliis damnum inferentes, tunc ulterius ad penam xl soldorum et nichilominus tales damnum inferentes teneantur reficere damnum illis quibus intulerunt. Quod si solvendo non fuerint, trudantur ad carceres ibidem permanere debentes per dies VIII. Si autem pueri essent, patres solvere teneantur pro eis. Et de huiusmodi damnificationibus credatur patronis seu familiaribus patronorum talium ortorum et possessionum mediante debito iuramento [illegible] persone digne fidei.

Item deffinitum fuit quod prohibeat damnificans in tormento D. Patriarche [illegible] in penam unius marche et huiusmodi [illegible] intelligatur et locum habeat tam contra personas masculini quam feminini sexus. Ibid. 21, 177 t.

1418, 12 Dec: [In dicto Consilio] super damnificatione facta per nonnullos contra multos cives tempore nocturno in frangendo et auferrendo portas, hostia, paiatas, racios, caules, herbas et alia damna inferrendo in hortis, braidis et viridariis Terre Utini; Determinatum fuit quod quicumque deinceps damnum intulerit tali modo, teneatur ad refectionem duplam damni illi vel illis cui vel quibus intulerint et ulterius cadant in penam unius marche pro singulo contrafaciente totiens quotiens contrafecerint applicandam Comuni et dominio Terre Utini.
Ibid. 21, 217.

258 ~~A 18 t.~~

259 1347, 2 marzo ~~II marcii: In Consilio.~~ Cod. A 18 t.

De solutione non fienda cum parvulis communi.

Statutum et ordinatum fuit, quod de cetero quicumque fecerit aliquam solutionem communi vel camerario communis Utini, non possit dare nec facere ipsam solutionem in parvulis cum duobus vel uno. Nec ipse camerarius vel alius qui fuerit pro communi teneatur accipere nisi solummodo de centum marchis denariorum unam marcham in parvulis et sic pro rata supra et infra.

259

~~B 124.~~ 1.od.

1380, I ~~Octobrij. In Consilio~~ ~~(1)~~ Cod. B 127. ~~Cod. B 124.~~ Cod. B 127.

De his qui detestantur datia communis quando venduntur et abhominant ~~annichilando~~ eadem.

Item statutum et ordinatum fuit, quod nemo de cetero audeat nec presumat detestari dacia quando venduntur et incantantur, vel abhominare, avillare atque dicere quod ex eis vel aliquo ipsorum perdiderit seu per aliquem qui datia habuerit vel aliquod ipsorum [illegible] [illegible] amiserit. Et etiam quod quilibet incantans datia communis vel aliquod ipsorum communis dationum tenentur et debent a quinquaginta marchis denariorum in per incantando incantare

(1) MCCCLXXX, Indic: III, die lune primo octubris in pleno Consilio more solito congregato coram D. Azolino de Gumbertinis Capitaneo Terre Utini.

Quia per ~~per~~ multiplices detestationes, avilationes et abominationes que fiunt publice in actu et quando dacia Communis Terre Utini in platea loco solito incantantur et venduntur sepe et sepius tardantur venditiones eorumdem et quando minus precio convenienti ex ipsis obstaculis dacia venduntur convenienti et utili pro Comune ac etiam quod incantantes ut tardentur venditiones eorumdem artificiose incantantes in minutum dacia supradicta et minus debite illa acquirant per emptores, de quibus redundacio dampni publice utilitatis ut supra, non modica sequitur atque simulacio D. D. Capitanei et Consilii et aliorum bonorum circumstantium virorum onerat et impedit alia eorum negotia peragenda propter longam ~~[illegible]~~ dicte materie vocationem statutum etc. ~~B 127.~~

ponendo denarios quadraginta et abinde supra, quando datium quod incantaverit est ad incantum, quinquaginta marcharum. Vel abinde supra usque ad centum marchas; et a quinquaginta marchis infra possit quilibet incantando incantare pro libito voluntatis, ponendo unum denarium et abinde infra (sic) et supra prout dispositioni sue videbitur; a centum vero marchis supra et in summa centum marcharum teneatur quilibet incantans incantando incantare pro qualibet vice qua incantaverit datium quod erit ad incantum, ponendo unam marcham denariorum et non minus. Et qui contrafecerit avillando abhominando et detestando ut supra, cadat in penam XL denariorum illic et absque aliqua mora persolvenda.

rum, medietatem domino
Capitaneo et reliquam commu=
ni applicandam, et fiat ibi
mandatum per dominum Cod. B. 127 per dominium
Capitaneum quod a dicto
loco non recedat, nisi sol=
vat penam predictam.
De incantationibus stero
que fierent preter supra=
dictum ordinem, clare di=
stinctum, contrafaciendo in
excedendo contra predicta,
nulla censeatur ejus in=
cantatio, nec acceptari
nec recipi debeat talis
incantatio neque admitti.

(- - - — - -)

~~A 63 bis.~~
260 Cod. A 63 bis.

~~261~~. De Judeis.

Primo quod omnes Judey habitatores ~~Utini~~ teneantur et debeant portare O. zallum super vestem exteriorem sic patentem quod possit ~~ibidem~~ videri, ut ab omnibus ipsi Judey cognoscantur, in pena XX soldorum exigenda irremissibiliter a quolibet contrafaciente totiens quotiens contrafactum fuerit, que tamen elapsis prius XV diebus post proclamationem de hujusmodi ordinamento factam exigi debeat ut supra. Cujus pene medietas applicetur domino Capitaneo et reliqua medietas communitati ~~Utini~~ (1) — —

1) Oltre la rubrica que ~~ci~~ era ~~dopo~~ in reintegrazione del contiene ~~le seguenti~~ altre disposizioni:

Item quod nullus judeus et judea presumat exire domum eorum habitationis in diebus jovis veneris et sabati et dominice sancte durante offitio divino dicti diei sabati in pena predicta exigenda ut supra.

Item quod nullus judeus et judea diebus processionum que fiunt in terra Utini presumat exire domum quamdiu clerus cum populo circuit terram Utini, in pena predicta exigenda ut supra.

Item quod nullus judeus presumat mutuare ad usuras nec aliquid vendere per se vel alium in terra Utini diebus nativitatis resurrectionis et ascensionis domini nostri Jesu Christi ac diebus Veneris sancti et corporis Christi et in die assumptionis beatissime et gloriosissime virginis Marie matris domini nostri Jesu Christi, in pena viginti soldorum exigenda ut supra.

1) ~~(1)~~ 1424, 28 ottobre (In Consiglio) ~~terre Utini~~ [illegible] et diffinitum fuit quod Judei qui habent pacta cum communitate nec aliqui de ipsorum familia non debeant nec compellantur ad portandum litteram sive signum O vel aliud signum et quod conserventur durantibus pactis in eorum pactis et consuetudinibus sicut hactenus fuerunt et steterunt non obstantibus aliquibus statutis noviter factis contra eos [illegible] publicatis seu proclamatis que nullatenus praticari ~~tm~~ ac observari debeant pactis eorum durantibus. Ann. 23, 267 t.

261

262. De eisdem.

Item quod nullus Judeus
et Judea presumat exire
domum eorum habita-
tionis in diebus ~~Jovis~~, iouis
Veneris et Sabati ebdo-
made Sancte durante
officio divino dicte diei
Sabati, in pena predicta
exigenda ut supra. —

V C.I (.7.) 6[illegible]

261

263. De eisdem.

Item quod nullus Ipē ju-
deus et Judea diebus
processionum que fiunt
in terra Utini presu-
mat exire domum quam-
diu clerus cum popu-
lo circuit terram Uti-
ni in pena predicta
exigenda ut supra. —

264. De hisdem.

Item quod nullus Iudeus presumat mutuare ad usuras nec aliquid vendere per se vel alium in terra Atini diebus Nativitatis, Resurrectionis et Ascensionis domini nostri Jesu Christi ac diebus Veneris sancti et corporis Christi et in die Assumptionis beatissime et gloriose virginis Marie matris domini nostri Jesu Christi, in pena viginti soldorum exigenda ut supra. — —

264 De revendigulis fructuum.

Item statutum fuit ~~et~~ ac reformatum, quod nullus vicinus ipsius vel habitator maris vel femina terre Utini per se vel alium audeat vel presumat emere aliquos fructus causa revendendi ante horam tertiarum in Utino et suis pertinentiis, sub pena X soldorum et perdendi fructus pro qualibet ~~vice~~ qua contrafactum fuerit. Cujus pene medietas sit Capitanei, alia communis. (1)

(1) Poma

1427, ~~xxvii Aug.~~ 17 Aug. (Inlon…) Ordinatum fuit quod nullus vel nulla revenditrix poma audeat emere poma nisi supra platheas et qui contrafecerit cadat in penam … et X solidorum. Ann. 1, 27

I, 24

Poma

1361, ~~xviiii~~ 15 Jun. (in …). Proposuerunt venditores poma supra pomis eisdem acceptis per d. Capitaneum, … fuit quod usque ad terciam non possint emere poma singulis diebus, die vero sabati usque ad meridiem in pena X soldorum, medietas Capitaneo et alia comuni attribuenda. Ibid. 3, 42

~~III, 42~~

26[illegible]

A 65

265. Cod. 86.

266. De mercatoribus porcorum.1)

Item statutum fuit et ordinatum, quod nullus vicinus (2) civis vel habitator terre Utini audeat vel presumat habere partem porcorum cum mercatoribus forensibus vel juvare ipsos mercatores forenses vendere ad minutum in terra Utini porcos, sub pena XXV librarum soldorum. Cuius (huius) tertia pars sit domini Capitanei, tertia communis et tertia accusatoris.

1) Cod. Joppi: Quod nullus vicinus audeat juvare vendere porcos forensibus

(2) Cod. A 6t.

[illegible]

266
1427, ~~XXX~~ 29 Sept.
267 (a) 266 De Utinis et agnatis.

In Christi nomine amen.
Anno nativitatis ejusdem mil-
lesimo quadringentesimo
trigesimo septimo Inditio-
ne quinta die penultimo
mensis Septembris in pole-
no arengo totius ~~communita~~ universitatis
-tis ~~[illegible]~~ terre Utini ad
sonum campane more soli-
to congregato super sala
domus consilij coram Ma-
gnifico et generoso viro do-
mino Vitale Miani pro Il-
lustrissimo ducali dominio
Venetiarum etc. Patrie
Forijulij Locumtenente
ac sapienti et egregio
viro domino Philippo de
Uridiijs legum doctore
ipsius terre honorabili
Capitaneo. In quo qui-
dem arengo interfuerunt

tam nobiles istius quam po-
pulares in multitudine co-
piosa. Ad evitandum scan-
dalis et odijs que verisi-
militer oriri possent in
terra Utini et pro commu-
ni bono statutum et or-
dinatum fuit, quod si ali-
quis civis vel habitator
dicte terre Utini cujuscu-
conditionis existat, ha-
buerit rem stabilem in
ipsa terra Utini et bur-
gis et voluerit eam vende-
re vel alivellare vel alie-
nare, propinquioribus con-
sanguineis suis volenti-
bus pro uno suo, et ipsis
recusantibus, tunc illi vel
illis propinquioribus vici-
nis qui magis confina-
rent et possiderent aliqua
bona stabilia prope illam
rem talem stabilem ven-
dendam, alivellandam vel
alienandam (velandam), illam emere
vel ad livellum recipere
volentibus pro illo vero pre-
tio dicto libello et pactis et

Cod. A. 82 t. habuerit rem [illegible] terram vel ortum vel ar[illegible] et voluerit.

+ Cod. A. tunc vicinis et propinquioribus illius domus [illegible] vel terreni [illegible] [illegible] qualibet [illegible] quam illam [illegible] pro illo vero pretio [illegible] habent [illegible] [illegible]

2 67/(6)

(1) Si unisce la prima proposta di questa rubrica differente alquanto da quella che venne sanzionata traendola dal cod. A 82.

~~(1) vedi cod. A 82 ha la prima proposta di questa rubrica alquanto differente da quella che [illegible] approvata.~~

~~[illegible]~~

267. (6). Statuta fienda in pleno Arengo.

Ad ovviandum scandalis que verosimi[illegible] [illegible] possent in Terra nostra Utini [illegible] ~~[illegible]~~ Communi bono statuimus [illegible] quod si aliquis civis seu [illegible] Terre Utini cujuscumque conditio[nis] [illegible] habuerit domum terrenum [illegible] sive arguam, et voluerit illam [illegible] vendere vel alio quovis titulo [illegible] vel allivellare, teneatur et [illegible] vel illud proferre, dare vel allivellare proximioribus [illegible] suis volentibus pro usu suo [illegible] [illegible] confinantibus dicte vicinie et [illegible] vicinibus illius domus, argue, vel terreni; illam vel illud emere [illegible] potius quam alteri persone [illegible] vero precio quod ab aliis habere [illegible] vendere. Et si quis contrafecerit [illegible] determinamus dictam talem [illegible] vel alienationem contra

Anno MCCCCXXVII, ind. V, die penultimo Septembris; actum Utini supra magna sala domus Communis coram magnifico et generoso viro D. Vitale Miano pro Ill.mo Ducali Dominio Venetiarum Patrie Forijulii generali Locumtenente etc. in pleno Arengo ad sonum campane pro infrascriptis peragendis more solito congregato in quo interfuerunt etc.

Item in dicto Arengo surgens egregius legum doctor D. Johannes Moysi unus ex DD. ~~[illegible]~~ sexdecim Deputatis ad regimen Terre Utini proposuit qualiter cum consensu et voluntate Mag.ci et generosi viri D. Vitalis Miano etc. Generalis Locumtenentis ipsi DD. Deputati ad Regimen participato colloquio cum pluribus et notabilibus aliis notabilibus civibus hujus nostre Terre Utini pro bono et tranquillo statu ipsius Terre et civium et ad honorem et statum prefati serenissimi nostri ducalis dominii formaverunt quatuor statuta tenoris infrascripti, instans idem D. Johannes ibidem diffiniri per omnes et totum Regimen ut ipsa statuta fieri, publicari et ~~[illegible]~~ observari debeant. Quorum quidem statutorum tenor talis est:

Ad obviandum etc.

tam nobiles illos quam po-
pulares in multitudine co-
piosa. Ad ovviandum scan-
dalis et odijs que verisi-
militer oriri possent in
terra Utini et pro comu-
ni bono statutum
dinatum fuit, quod
quis civis vel ha
dicte terre Utini
conditionis exist
buerit rem stabil
ipsa terra Utini
gis et voluerit ven
re vel alivellare
nare, proximioribus
sanguineis suis
bus pro non suo
recusantibus, tun
illis propinquiori
tis qui magis co
rent et possiderent
bona stabilia prop
rem talem stabi
dendam, alivellan
ali~~enandam~~ velandam illam emere
vel ad livellum recipere
volentibus pro illo vero pre-
tio dicto livello et pactis et

(1) Si unisce la prima proposta di questa rubrica differente alquanto da quella che venne ~~sanzionata~~ sanzionata traendola dal cod. A 82:
~~(1) Nel cod. A 82 ne la prima proposta di questa rubrica alquanto differente da quella che fu approvata.~~

267. ~~266~~ (b). Statuta fienda in pleno Arengo.

~~Deest~~

Ad ovviandum scandalis que verosimiliter oriri possent in Terra nostra Utini et pro communi bono statuimus et ordinamus quod si aliquis civis seu habitator Terre Utini cujuscumque conditionis existat habuerit domum terrenum vel ortum sive arguam et voluerit illam vel illum vendere vel alio quovis titulo alienare vel allivellare, teneatur et debeat illam vel illud proferre, dare et vendere vel allivellare proximioribus consanguineis suis volentibus pro usu suo et ipsis recusantibus tunc vicinis et propinquioribus illius domus, argue, orti vel terreni; illam vel illud emere volentibus potius quam alteri persone pro illo vero precio quod ab aliis habere posset seu vendere. Et si quis contrafecerit ex nunc determinamus tunc talem venditionem vel alienationem contra

presens ordinamentum factam nullius esse valoris ac cassam, irritam et inefficacem esse et ipsum venditorem tunc teneri, si vendere vel et alienare voluerit, ipsam domum arguam vel et artum aut territorium de novo praeferre et vendere, seu allivellare vel et alienare proximioribus consanguineis valentibus pro se et usu pro. et ipsi renunciantibus, propinquioribus vicinis ut supra declaratum est. et renunciantibus proximioribus consanguineis, ac renunciantibus propinquioribus vicinis, tunc possit vendere et alienare cui voluerit et si quis contra fecerit cadat in penam librarum soldorum XXV. pro singula vice. cuius pene tertia pars sit D. Capitanei et alie due partes Communitatis Utini; et nihilominus talis alienatio contra presens ordinamentum facta sit nullius valoris et observari debeat in talium rerum alienatione modus et ordo predictus ut supra. —

conditionibus, quod et quae ab aliis
habere potuisset seu posset. Et si-
quis contrafecerit vendendo, ali-
vellando vel alienando contra for-
mam praedictam, statutum fuit et
ordinatum ex nunc prout ex tunc
et tunc prout ex nunc talem ven-
ditionem, alivellationem vel alie-
nationem nullius esse valoris,
efficatiae vel momenti ac irritam
et cassam, et talem venditorem,
alivellatorem vel alienatorem
tunc obligatum esse et teneri ven-
dere, alivellare vel alienare ipsam
rem stabilem proximioribus con-
sanguineis pro se et non suo eme-
re vel habere volentibus, et tunc
ipsis recusantibus propinquioribus
vicinis qui aliquam rem stabilem
magis prope illam rem stabilem
vendendam vel alienandam possi-
derent, pro eodem vero pretio et
livello, pactis et conventionibus
quae ab aliis habere posset seu
potuisset. Et praedictis proximiori-
bus consanguineis ac propinquio-
ribus vicinis recusantibus, tunc
impune ipsam talem rem stabi-
lem vendere, alivellare vel aliena-

.. possit cui vel quibus
sibi melius placuerit.
Et siquis modo quolibet
contrafecerit, cadat in
penam XXV librarum
soldorum pro singula
vice, Cujus (cuius) pene tertia
pars sit ad domini Ca-
pitanei et alie communi-
tatis Utini. Et nichilo-
minus venditio, alivella-
tio vel alienatio facta
contra formam et teno-
rem ipsius (presentis) statuti ipso
facto sit irrita, cassa
et nullius valoris. Et
talis venditor, alivellator
sive alienator teneatur
observare formam pre-
sentis statuti, et hec
habeant locum in futu-
ris venditionibus, alivel-
lationibus vel alienatio-
nibus tantum (1).

26[illegible] [a] De dicentibus verba turpia in consilio vel coram dominis deputatis.

Item pro bono et pacifico statu ~~comuni~~ ciuium terre Utini et ad mollendum odia, inconvenientia et scandala que oriri possunt in ipsa terra Utini, statutum et ordinatum fuit, quod de cetero nulla persona cuiuscumque status, gradus seu preheminentie existat vel sit, audeat seu presumat quoquomodo dicere seu proferre aliqua verba iniuriosa, turpia aut inhonesta in consilio comunitatis Utini aut coram deputatis super regimine ipsius comunitatis, aut aliquid dicere vel facere quod resultet sive ce-

dat in dedecus sive obro
brium et verecundiam
dicti consilij deputato=
rum et reginimis dic=
te communitatis, sub pe=
na librarum L soldo=
rum, in quam penam in=
currat ipso jure nullo
alio processu inde facto
sive subsecuto. Cujus
pene tertia pars sit do=
mini Capitanei, alie
due partes sint comu=
nis Utini. Si vero ali=
bi quam in consilio
seu coram deputatis et regi=
mine dixerit aut fecerit
talia verba iniuriosa, tur=
pia seu inhonesta vel ten=
dentia in obrobrium, dedecus
et verecundiam consilij et
reginimis ipsius communita=
tis, ipso jure sit condem=
natus in libras soldo=
rum XXV, cujus pene
tertia pars sit domini
Capitanei, alia tertia ac=
cusatoris et alia tertia
comunis Utini. Et credatur

accusacionem facere debeat accusans cum iuramento in presentia D. Capitanei et duorum ex dominis septem deputatis et tenebitur in secreto, et esse debeat talis accusator homo bone fame et conditionis; volentes tamen quod stetur deliberationi consilii terre Utini si illa verba que quis dixerit aut protulerit fuerint iniuriosa vel redundent in damnum, dedecus et verecundiam consilii communitatis aut regiminis ipsius terre Utini, vel non.

Cod. A 83 Item ~~statutum et ordi~~natum fuit, quod de cetero nulla persona audeat vel presumat dicere verba iniuriosa alicui altere persone extra Consilium sub pena soldorum XX, cuius pene medietas sit D. Capitanei, alia sit Comunis, et credatur iuramento accusatoris cum uno teste fide digno. Et qui primo inceperit iniuriari solvat penam, alter nichil solvat, sed si non posset apparere qui primo inceperit, quisquis iniurians solvat penam dimidiam ut supra.

(1) Aggiungiamo anche a questa rubrica il tenore ~~Nel citato Cod. A 82 t.~~ della relativa proposta fatta nell' a. 1348, ~~che fu poi modificata~~ ~~nella definitiva redazione~~, traendolo dal cod. A 82 t.

268. (b). Item pro odiis abolendis et extirpandis statuimus et ordinamus, quod nullus civis vel habitator Terre Utini cujuscumque gradus, status et conditionis existat, audeat vel presumat in consilio terre Utini vel coram dominis deputatis et regimine ipsius terre aut super platea comunis aut in judicio vel aliis locis dicere vel proferre aliqua uerba injuriosa contra consilium et comunitatem ipsius terre Utini vel contra dominos deputatos et regimen ipsius terre ~~[illegible]~~ Utini, vel aliquid dicere quod cedat ad dedecus, obprobrium et verecundiam ipsius consilij et comunitatis vel regiminis: quod si quis contrafecerit talia committendo in consilio vel coram dominis deputatis et regimine vel in judicio aut super platea comunis, cadat in penam Ti. librarum soldorum et si in aliis locis dixerit et contrafecerit cadat in penam XXV librarum soldorum, cujus pene tercia pars sit d. Capitanei, tercia sit accusatoris et alia tercia pars sit comunitatis: et si non erit accusator sed aliter sciatur, tunc due partes ipsius pene sint comunitatis Utini et tercia sit d. Capitanei ut supra. Quam

sacramento dicti accusatoris cum uno teste fidedigno, et teneatur in credentia dum modo dictus accusator sit persona bone conditionis et fame in discretione dominorum deputatorum. Et talis accusatio deponatur coram domino Capitaneo cum duobus ex dominis septem deputatis. Verum si verteretur in dubium utrum talia verba sic prolata fuerint injuriosa, turpia, inhonesta seu tendentia in obrobrium et dedecus regiminis et comunitatis, hoc sit in determinatione et declaratione consilij terre utriusque seu majoris partis consilij, et hoc statutum sic precise et inviolabiliter observetur (1) —

784
269

~~A 83.~~

269. Cod. A 83.

Lib. XV

~~C. E. 5. 87~~

269 De non portandis armis in consilio.

Item ad removendum scandala et inconvenientia que oriri possent in dicto consilio terre Vtini, statutum et ordinatum fuit, quod de cetero nullus de consilio vel aliquis alius audeat vel presumat portare arma offensibilia in consilio terre Vtini, ut puta spatam, cultellum magnum vel alia magna arma offensibilia, super quibus stetur determinationi consilij, sub pena X librarum soldorum totiens exigenda quotiens contrafactum fuerit. Que pena irremissibiliter aufferatur per dominum capitaneum et camerarium

[dicte, procuratores communis terre Utini] sub vinculo sacramenti. Cujus pene tertia pars sit domini capitanei et alie due partes sint communis Utini.

285

276

270. De forensibus non permittendis vendere vel minutum in terra Utini.

Intendentes utilitati et commoda ac profectui nostrorum civium, praesertim illorum qui pondus (diei) sustinent et estus salubriter providere; cum dignum sit quod qui onera patiuntur sentiant similiter profectus et commoda, Statuimus et ordinamus quod nullus forensis cujuscumque status gradus ordinis vel conditionis existat audeat seu praesumat in terra Utini burgis et ejus districtu vendere seu vendi facere ad minutum oleum seu aliquas speciarias, sicut est piper

piperatas spetiës, zaffaranum, zuccharum, zenzarum aut alias confectiones ac incensum, uvas passas ultramarinas, amigdolas, risum aut speciarias alias cuiusvis generis, seu tuninam moronam et anguillas salatas; sed possit vendere in grosso in quantitate inferius specificata. Et intelligatur quod vendatur ad minutum oleum videlicet de uno miero infra, zaffaranum, piper, piperatas species, zinzerum, incensum, cucharum aut alias confectiones de una libra infra, uvas passas, amigdolas, risum, tuninam, moronam et anguillas salatas a decem libris infra. In grossum autem a dictis ponderibus supra impune vendere possit. Et si quis contrafecerit, cadat in penam octo librarum

soldorum pro quolibet con-
trafaciente et pro qualibet
vice. Que pena totiens
exigatur et exigi possit quo-
tiens fuerit contrafactum,
et ~~pocdendi~~ oleum et perdendi
alias res venditas. Cujus
pene tertia pars sit do-
mini Capitanei, tertia
communis Utini et alia
tertia pars sit judicum
et juratorum terre Utini,
si contrafaciens per eos
~~[illegible]~~ repertus fuerit; alias
ipsa tertia pars sit ac-
cusatoris, quam accusatio-
nem facere teneatur cum
sacramento coram domi-
no Capitaneo et duobus
de consilio et tenebi-
tur in secreto. ||| —— (1).

(1) 1425, 28 sept. Item fuit propositum (in Arengo) [~~Terre Utini~~] pro parte speciariorum et apothecariorum terre Utini et maxime instatum et supplicatum ut provideretur quod forenses non possint vendere in Terra Utini ad minutum oleum nec aliquod pertinens ad apothecariam; fuit deliberatum et commissum DD. Deputatis et Consilio ad providendum et disponendum pro bono statu et fructu Terre Utini ut supra. Ann. 24, 1 t.

27. De custodibus tabelle.

Utini.

Ut materia furandi tollatur et ut cives et habitatores terre Utini suos fructus colligere possint, statuimus et ordinamus, quod a primo die Maij usque ad primam diem Novembris anni vero in prima hora noctis claudantur porte terre Utini cum clavibus et non aperiantur nisi pulsata alle-rinaria de mane, nisi venirent cives ipsius terre, quibus aperiri possit et subito claudi. Item quod de communi provideatur quod supradicto tempore reperiantur custodes boni et sufficientes quibus deferatur sacramentum

et Vadant et custodiant
omni die tabellam Uti
ni. Et si aliqui vel ali
qui reperti fuerint per
dictos custodes vel per
dominum fundi sive ejus
familiarem accipere
bona aliquorum civium
vel habitancium in ter
ra Utini, quod dicti cu
stodes teneantur per
eorum Sacramentum
denunciare dominis de
putatis terre Utini
vel domino Capita
neo Utini, et talis ac
cusatus ipso jure con
dempnatus sit in libris
sex soldorum quarum
tercia pars sit domini
Capitanei, tercia comu
nis et tercia ipsius cu
stodis accusantis. Et
irremissibiliter dicta
pena auferatur et te
neatur reficere dam-
num passo; et si ali
quis intercesserit pro
dictis delinquentibus

ipso facto puniatur dic-
ta poena applicanda pro
duabus partibus communi
et pro tertia domino Ca-
pitaneo. Quod etiam
poena infallanter aufe-
ratur dictis intercedenti-
bus, et credatur ipsis of-
ficialibus et domino fun-
di sive eius familiari
per eorum sacramen-
tum: non tamen vendi-
cet sibi locum praesens
statutum in euntibus
aucupatum et venatum,
sed solum in damni-
ficantibus et recipien-
tibus bona supradicto-
rum civium et habi-
tantium in terra Uti-
ni. Et si damnifi-
cans non fuerit sol-
vendo, tunc ponatur
in carceribus et quin-
decim diebus teneatur
loco poenae. Laus Deo.

Appendice I a rubr. 33 Vicini I

*a rubr. 33

MCCCXLIII.

Ad laudem omnipotentis Dei eiusque gloriose genitricis iuret Vicinus recipiendus in vicinium comunis Terre Utini attendere et observare omnia que inferius adnotantur et omnia alia et singula que ad laudabilem et bonum vicinum spectant.

Primo honorem et statum reverendissimi Domini nostri D. Patriarche, qui pro tempore fuerit et sancte ecclesie matris nostre utilitatem, augmentum, statum et tranquillitatem Comunis et Terre Utini et cum suo domicilio videlicet loco et foco, massaritia et familia stare et habitare in Terra Utini saltem per quinquennium continuum.

[Anno 1395, ind. III, die lune XV novembris reformatum fuit per Ser Leonardum q. Ser Hectoris Capitaneum et totum Consilium Terre Utini quod de cetero debeant vicini recipiendi iurare ... continue cum loco et foco ut supra.]

Item insistere viribus et posse, consilio auxilioque D. Capitaneo qui pro tempore fuerit et consilio quod unicuique ius et iustitiam universaliter attribuantur.

Item quod secundum bonam et legalem conscientiam et opinionem in quibuscumque casibus et questionibus tam criminalibus quam civilibus seu realibus si et quando petitum fuerit ab eodem sententialiter diffiniri per Dominium, sententiabit et laudabit recte et legaliter remotis amore, timore, prece et pretio.

Item quod singulas angarias, factiones et impositiones

XXXI ... fact vult fieri vicinus Pilegrino de Venzon honorem D. Patri ... statuta Terre obse ... habebit ... tam ... quo ... in pr ... omnes ... ni ... cumque fu ... fideliter ... credenza ... salatum ... qu

in quo ...

(2)

sibi ut vicino imponendas faciet animo puro et conscientia bona.

Item quod ab aliquo forense contra aliquem vicinum Utini eiusque bona et bonorum possessores non accipiet vel assumet ius vel actionem seu procuratorium aut aliquod aliud mandatum aliquam pecas actionem.

Item quod non paciscetur modo aliquo nec partem alicuius mercimonii cum aliquo forensi tenebit vel habebit in damnum, nocumentum, deteriorationem, fraudem, dolum, preiuditium alicuius vicini.

pena. Item quod si contrafecerit non habitando per quinquennium ut supra vel ius et actionem acquirendo aut procuratorium assumendo seu tenendo vel habendo partem mercimoniorum in damnum alicuius vicini ut supra dictum est, noscat se in penam 2 librarum parvorum incidisse in singulis et in qualibet ipsorum trium capitulorum intelligenda et toties exigenda quoties contrafactum fuerit, qua pena totaliter Comuni Terre Utini applicetur.

[1395. xv novembris reformatum fuit quod pena debeat ammodo esse centum librarum.]

f 250 R[illegible]

Et generaliter faciet, exercebit et bona fide puraque conscientia ac recto animo operabitur omnia et singula fideliter et legaliter que debet et tenetur quilibet bonus rectus et legalis vicinus facere.

(3)

Item notificandum est vicino cuilibet futuro quod in aliquibus suis gravaminibus illatis vel quibuscumque suis peragendis usque ad diem in qua pro vicino assumitur et habetur, Commune Terre Utini non vult nec se obligat eum adiuvare nec pro ipso aliquid facere salvo quod in actu pacis fiende, sed a die in qua pro vicino assumitur in antea in futurum, vult et se teneri obligat sicut pro quocumque alio vicino dicte Terre facere tamdiu quamdiu pro vicino duraverit. (1) Da copia del sec. 18. nell'arch. Mun. Ud.

(1) Vol. C, XXXIX Citt., pag. 168. ~~Arch. Munic. Udine; copia del sec. XVIII~~ (2)

(2) Anno 1395, ind. III, die lune XV novembris reformatum fuit per ser Leonardum q. ser Hectoris Capitaneum et totum Consilium Terre Utini quod de cetero debeant vicini recipiendi iurare vicinantiam per octo annos continuos cum loco et foco ut supra.

1395, XV novembris reformatum fuit quod pena debeat ammodo esse centum librarum.

1395, XV novembris per totum Consilium Terre Utini statutum fuit et ordinatum quod nullus qui deinceps fuerit acceptatus in vicinum debeat admitti ad aliquod officium Comunitatis Utini, nisi steterit in dicta Terra post ipsam acceptationem vicinantie octo annis, nisi ex gratia speciali Consilii et Comunitatis. Ann. 11, 250.

1306, 11 [illegible] - Udine [illegible]

[illegible]

II (a rub. 54–58)

~~Appendice II a rub. 54-58.~~

~~App. II (V. Rub. 54.)~~

[(1379–1380) ~~durante~~ il capitanato del Cav. Azolino de Gumbertini]

De prohibicionibus quod non fiant quietaciones per aliquos adultos eorum tutoribus vel curatoribus, expirato dicto officio de administracione rationibus per eos reddendis.

Item statutum et ordinatum fuit, per ~~sapientem et egregium virum D. Azolinum de Gumbertinis de Utino militem et legum doctorem~~ Capitaneum et Consilium ~~et comune terre Utini~~ supradictos dominos quod de cetero quia multe comittebantur fraudes et deceptiones in negociis adultorum et aliarum miserabilium personarum, quod nemo adultus seu pubes nec aliqua alia miserabilis persona, demens vel infirmita existens, comprehendendo utrumque genus, cuius bonorum gestio vel administracio per aliquos tutores vel curatores ad negocia dicta gesta et administrata fuerit exercendo officium tutelle vel cure vel aliud quodvis officium testamentarium, datiuum vel naturale aut legitimum debitum jure nature, possit nec audeat facere aliquas quietaciones particulares vel generales seu aliquas alias conventiones vel facta quomodocumque qualitercumque et quandocumque facta, condicionalia vel absoluta, quominus jus integrum illesum et immaculatum remaneat libere et expedite, directe et indirecte penes illum cuius bona administrata fuerunt, ad petendum et agendum contra eum administratorem, tutorem vel curatorem aut alium legitimum administratorem, eius heredes et bona, pro racionibus administracionum (sic!) reddendis cum integra residuorum consignacione, nisi illas quietaciones, convenciones vel pacta fecerit cum solempnitate hac, videlicet in Consilio coram D. Capitaneo et consiliariis et cum approbacione Deputatorum seu maiorem partem ipsorum ad negocia pupillorum et adultorum etc. in terra Utini ibidem residencium, quod raciones administracionum de quibus ibi debent fieri quietaciones, audiverint, viderint, examinaverint et calculaverint, et concluendo saldaverint; declarando quoque conclusiones predictarum racionum per eos factarum, et laudancium et approbancium quod huiusmodi quietaciones fieri debent administratoribus

supradeclaratis vel aliqui alicui ex ipsis declaratis. Si quis autem contrafaciendo contra presens ordinamentum vel contra aliqua de predictis fecerit; faciendo quietaciones, conventiones vel pacta aliter vel alio modo quam supradictum est, videlicet preter dictam solempnitatem supradeclaratam, ipse quietaciones, conventiones vel pacta ipso jure ex nunc prout ex tunc sint cassa, invalida, vana et nullius valoris, que ex nunc quotquot fuerint ut supradictum est tolluntur, cassantur et annullantur per presens ordinamentum et eius vigore, et nichilominus in eo casu condempnatur per presentis ordinamenti tenorem ex nunc sicut ex tunc quilibet recipiens tales quietaciones, conventiones vel pacta per se vel aliquam interpositam personam suo nomine vel pro eo recipientem in pena XXV librarum parvorum; notarius vero ~~Notarius vero~~ scribens tales quietaciones, conventiones vel pacta in pena unius marche denariorum, quilibet vero testis qui adfuerit predictis pena XL. denariorum tociens exigenda quociens fuerit contrafactum, quarum penarum

(18)

d.
: Tercia pars applicetur d. Capitaneo
et reliquae duae partes Comuni Utini,
et ipsis penis solutis vel non solutis ta-
men effectus presentis ordinamenti in
omnibus et per omnia serivetur et obti-
neatur. Cod B. 128.

~~Appendice IVa rubr. 89~~ IV (a rubr. 89)

1390, 22 augusti in pleno Consilio ad sonum campane more solito congregato coram provido viro Johanne de Fusco vicecapitaneo pro prudenti viro D. Gulielmo Furlano honorabili Capitaneo Terre Utini, supra salla magna domus Consilii; in quo quidem Consilio interfuerunt etc. et ultra Consiliarios interfuerunt etc.

~~Appendice III a rubr. 92~~ III (a rubr. 92) (9)

1465, penultimo augusti: Super propositis per D. Joannem de Cavalcantibus legum doctorem unum ex DD. Deputatis ac regimen pro se et collegis suis instantem providere super eo quod omnes cause et differentie reducuntur ad Consilium, propter quod multa consequuntur incomoda in Terra Utini, primo quia Consilium occupatum propter istas causas non potest providere negotiis rei publice: item quia iudicia temporalia et spiritualia ac D. Capitanei destruuntur et sequitur magnum incomodum et ideo provideatur quod partes remittantur ad eorum Judices etc. Determinatum, consultum et obtentum fuit quod nulle cause attrahantur ab eorum Judicibus ad Consilium invitis partibus, exceptis causis tangentibus pupillos, orphanos et miserabiles personas que nichil habeant ad spendendum in litigando, in quibus causis tunc Consilium possit providere et partes cogere prout ipsi Consilio videbitur. Ann. 20, 146.

~~Ann. 13, 146~~

clamacionem publicatum
fuit per dictos
Utini sibi et legali
asum enormissi-
litis D. Federicii
Sancte Dei
um presentem
imi exemplum
et precavere co-
rei: nec non etiam
aliter pravantur,
cavere de talibus
ndo ipsis solemniter

l advertat quo
ia Terra Utini
cumque conditionis
cuin personam
umque inito
occisus vel inter
vindicta per ipsam
licet;

Quod quicumque insurgentes homicidas homicidam hujusmodi nostri vicini occisi seu interempti ex nunc prout ex tunc clarificando communitas Utini illi facta vindicta scilicet interficiendo aut capiendo et dando Communitati, ipsa Communitas promittet similiter et sine aliqua dilatione et immediate dare et sibi

~~Appendice IVa ... 89~~ ~~III~~ IV (a ... 89)

1390, 22 augusti in pleno Consilio ad sonum campane more solito congregato coram provido Ser Johanne de Fuxo vicecapitaneo pro prudenti viro D. Gulielmo Furlano honorabili Capitaneo Terre Utini, supra salla magna domus Consilii; in quo quidem Consilio ~~interfuerunt etc.~~ et ultra Consiliarios interfuerunt etc.

Ordinamentum per publicam proclamacionem publicatum.

Reformatum deliberando et statutum fuit per suprascriptos D. D. Capitaneum et Consilium. Quia Communitas Utini fidelis et legalis subiecta Sacrosancte Aquilegensis Ecclesie respiciendo casum enormissimum scelerate mortis olim egregii et nobilis militis D. Federici de Savorgnano crudelissime interempti in Ecclesia Sancte ~~Dei~~ dum ipse audiebat Sacratissimum Misse Sacramentum presentiam universis vicinis et habitatoribus in ipsa Terra Utini exemplum evidentissimum ut quicumque ipsorum sibi debeat precavere eo maxime quia processit sicario et proditorio more: nec non etiam respiciendo plures insidias et minas quibus aliqualiter gravantur, et ostendentibus ipsis qualiter debeant se precavere de talibus casibus; ideo infrascripta reformando et statuendo ipsis solemniter providerunt.

Et primo quod si casus acciderit, quod Deus avertat quod aliquis vicinus ~~aut~~ vel habitator domiciliatus ~~liter~~ in ipsa Terra Utini magnus, mediocrus ~~aut~~ vel parvus in gradu cuiuscumque conditionis existens et cuiuscumque conditionis fuerit per aliquam personam forensem ~~aut~~ vel habitatorem Terre Utini quocumque modo de nocte ~~aut~~ vel de die ex veneno ~~aut~~ vel gladio fuerit occisus ~~aut~~ vel interemptus quovis modo indifferenter loquendo fiat vindicta per ipsam communitatem et vicinos omnes hoc modo videlicet;

Quod quicumque inveniendo fecerit homicidas ~~aut~~ vel homicidam alicuius de nostri vicini occisi seu interempti ex nunc prout ex tunc clarificando communitas Utini illi facta vindicta scilicet interficiendo aut capiendo et dando Communitate, ipsa Communitas promittet [illegible] et sine aliqua dilatione et immediate dare et sibi

tradere quingentas libras parvorum et non minus, sed ab inde supra adhuc plus ut dicta Communitas hoc providebit; et quod talis homicida seu homicide per Communitatem predictam et omnes vicinos ut supra debeat persequi in omnibus partibus mundi et citra et ultra mare donec facta fuerit vindicta.

Item quod similiter habeatur et tradatur dicto casu interveniente scilicet illi qui occiderit vel ~~aut~~ tradet communitati homicidam seu homicidas superius declaratos quingentas libras parvorum et non minus, sed ab inde supra adhuc plus, ut dicta Communitas in hoc providebit et ultra hoc ex nunc prout ex tunc sit liber et absolutus a quolibet banno Terre Utini quo astringeretur vel ~~aut~~ astrictus esset, excepto bannito propter proditionem sue Communitatis Utini.

(Et hoc intelligendo quod in dictis casibus non sunt inclusi casus simplices et in simplicibus homicidiis intervenientes videlicet ubi ex rixa vel ~~aut~~ verbis injuriosis vel ~~aut~~ actibus rixosis fit homicidium sed solum casus sicariorum et proditorum occidentium vicinos et alii casus quicumque prout dicta communitas declarabit. Reservato tamen ipsi Communitati ad fortificandum et firmandum ei adhuc expedierit de novo faciendas alias quascumque provisiones circa hec, firmis tamen remanentibus provisionibus supradictis)(1). Ann. 10, 59 t.

(1) Statuto fatto ~~per il nob. Federico di Savorgnano~~ uomo tra i cittadini Udinesi come parziale ~~degli Udinesi~~ ~~fu fatto uccidere~~ con Giovanni marchese di ~~Moravia Patriarca~~ d'Aquileja ~~il 16 febbrajo 1389~~.

(1). Statuto fatto a vendicare il nob. Federico di Savorgnano fatto uccidere il 16 febbrajo 1389 da Giovanni marchese di Moravia patriarca d'Aquileja perchè nelle differenze tra questo e gli Udinesi, il Savorgnano teneva ~~...~~ la parti della città.

[illegible]

[illegible]

~~Arrecolti vol. III carta 165 tergo e seguenti~~

~~Millo CCCLXII Ind. XV die dominico XIII Maij.~~ 96

V. (a rub. 96

~~Appendice V a rub. 96.~~

Anno Domini 1355 die dominico 23 augusti in maiori ecclesia S. Marie de Utino: electi Provisores in pleno Aringo qui habeant libertatem paci, in foro veteri Guronus sartor, in foro novo Candidus speciarius, in burgo superiori Zannusardo, in burgo Gregani Nicolussius de Percotto, in burgo inferiori ... Nicolaus Warbiti.

Deliberatum fuit in pleno Aringo per totum Aringum nemine ~~penitus~~ discrepante quod elligi deberet unus pro quolibet quarterio Utini, videlicet quinque boni viri et electi fuerunt quinque supradicti qui nominari debeant Provisores Comunis Utini, quibus attributa fuit plenaria potestas per totum Arengum quod ipsi quinque possint et debeant pacificare quoscumque rixam et concordiam habentes ad invicem et quaslibet dissensiones inter Vicinos Terre Utini ortas et oriendas quavis causa et ratione tollere et resecare, quinque sonare facere possint Consilium quandocumque et quociens eis visum fuerit expedire etiam preter voluntatem Capitanei sicut antiquitus fieri erat consuetum. Et maxime quando aliquis lamentaretur contra quemquam Vicinum de aliqua iniuria sibi illata per alium Vicinum vel D. Patriarcham aut Officiales suos, ... eius amore, prece vel precio aut timore idem D. Capitaneus se fingeret nolle facere sonare ipsum Consilium. Et omnia et singula facere operari et exercere que eisdem quinque magis et melius videbitur esse necesse. Et sic iuraverunt facere et complere corporaliter ad sancta Dei evangelia eis per me delato sacramento corporali tactis scripturis, cum hoc quod si predicti quinque non possent aliquem arrogantem inducere et coharcere ad ipsam pacem et concordiam faciendum, vel in hiis ~~...~~ aliquod periculum aut dampnum incurrerent, omnes alii Vicini eosdem adiuvare debeant et teneantur et astare supradictis quinque totis viribus et posse contra unamquamque personam de mundo contravenientem deliberationi, concordiis et diffinitionibus actibus quibuslibet eorum in predictis. Insuper habeant libertatem et bayliam quod si aliquis aggravaretur a D. Capitaneo contra debitum rationis vel a D. Patriarcha et Officialibus suis

teneantur et debeant ex eorum officii prestito iuramento etiam preter voluntatem D. Capitanei explicare et narrare ac proponere totam veritatem gravaminis Vicinorum Utini Domino Patriarche et ubi erit necesse ac sine aliquo timore et si D. Patriarcha vel aliqua alia persona presumetur contra eos pro predictis modo directo vel indirecto, omnes homines Utini eos conservare et adiuvare teneatur per sacramentum eorum, ita quod dampnum vel iniuriam minime paciantur. quod etiam observetur per prefatos Provisores si aliquis minimus, mediocer aut maior Vicinus Terre Utini caperetur per dominium et capi non deberet eo quod non tangeret personam et securitatem prestare posset. Ann. 2, 106.

~~Ann. 2, 106~~

Treugue

1357, 23 aug. (Consil.) Ipsum ordinatum fuit quod si aliquis fecerit treguas cum securitate vel sine securitate alicui persone de Terra Utini, quod usque ad terminum contentum in treguis modo aliquo non possit renunciare ipsis treguis, ymo quod debeant remanere firme et obligationes non obstante aliqua renunciatione fienda pro aliqua persona de aliquibus treguis. Ann. 2, 247.

~~Annali vol. III° carta 165 tergo e seguente~~

96

~~Mille CCCLXII Ind. XV die veneris XIII Maij.~~

~~Ind~~ 1362, ind. 15, die veneris 13 maii.

Congregato consilio et ultra consilium videlicet X pro quinterio in reffitorio Eclesie sancti Francisci ordinis fratrum minorum de Utino ad sonum campane, in quo quidem consilio interfuerunt infrascripti videlicet providus vir ser Mathiussius de Pramperge vice-capitaneus pro nobili viro domino Nicolussio de Villalta Capitaneo terre Utini, nec non Bennatus quondam ~~ser~~ Petri Baldini camerarius, Franciscus de Rinis et Fridericus Ottacini tanquam procuratores dicti communis terre Utini, Nobiles viri domini Franciscus et Paganus de Savorgnano milites, Aquilinus domini Gumbertini legum doctor, Nicolus dnis Orbitti ser Andriottus, ser Bilunissius, ser Leonardus Arcolonianus, dominus Gabriel de Cremona,

1157

ser Johannes Ravanus, ser
Missius, Margarittus, Ray-
nerius tusius, Johannes
domini Jacomini, Simon
notarius, Nicolaus Valen-
tini, ser Pinghus, Nico-
laus filius dicti domini
Gabrielis, Brunatius, Phi-
lippus ser Albrighetti, Ste-
phanus notarius, Hector
notarius, Jacobus Nasutti,
Zaninus Cardo, Venutus
Cataldinus, ser Nicolaus
Rancorus, Cucota, Ugutio,
Nicolaus magistri Grego-
rii Pincernius, Rodul-
phus Guzussii, Jacoma-
tius sartor, Michilinus
tusius, Thomas aurifex,
Odorinus Cassina, Jaco-
bus notarius Gelli, Anto-
nius de lasenrparia,
Johannes de Parma, Phi-
lippus magistri Girardi,
Uriolus, Nicolussius Bal-
darie, Johanninus porca-
rius, magister Petrus ex-
peditor, Vinturellus spa-
darius, Bonaguida specia-

rius, Paulus notarius, Johan-
nes Nanni aurifex, Cor-
radus domini Uzelli, Pe-
trus Aulivani, Pasciolus
de burgo, Morrachinus,
Puccardus, Franciscus
Miculitte, Paulus de Ar-
largis, Leonardutius cont,
Franciscus Bertulini, Can-
didus speciarius, Herman-
nus notarius Rusitti, Fran-
ciscus de Nimis, Leo-
nardutius de Perroto, Suppus
Cerdo, Laurentius pecora-
narius, Candidus nota-
rius et Raynoldus dra-
parius.
Ubi quidem per omnes
predictos unanimiter
et concorditer salubri-
ter providere intenden-
tes de statu tranquillo
et pacifico dicte terre
Utini, et ad ipsius refor-
mationem, volentesque
~~[illegible]~~ etiam obviare sin-
gulis iminentibus peri-
culis status ipsius terre
et maliciis specialiter

17.

quorundam maledispo-
sitorum rixas et scan-
dala plurima committen-
tium, statutum, diffi-
nitum et ordinatum
fuit:

Primo quod Capitanei
dicte terre Utini qui
pro tempore fuerint
habere et tenere de-
beant quaternum unum
in quo scribantur om-
nes et singule tregue
que fient inter quasvis
personas in terra Uti-
ni ut tam habeatur me-
moria de ipsis in casu
in quo infringerentur
quam ~~[illegible]~~ etiam
~~[illegible]~~ adveniente termi-
no ad ipsas treguas pro-
rogandas. Et quod Ca-
pitaneus ante expira-
tionem termini tregua-
rum precipuam curam
et solicitudinem habeat
ad ipsas prorogandas.

Item pro salubriori statu dicte
terre et validiori regimine

Quaderno delle Tregue [illegible]

[illegible] ufficiali.

officii capitaneatus dicte terre.
Item quod consilium dic-
te terre preces porrigat
domino nostro patriarche
ut dignetur dictum capi-
taneatum largiri commun
ipsius terre Item ut de-
fectu expendarum Capita-
nei qui pro tempore fue-
rint non obstante, como-
dius ipsum valeant regere
offitium sufficientem te-
nentes familiam, ad hoc
ut resistere valeant delin-
quentibus. Et si dictus
dominus patriarcha dene-
garet hoc facere, tunc pro
decentiori pretio quo po-
terit ab ipso ematur. Et
omni zelo amicitie et a-
moris postposito sed
solummodo intuytu justi-
tie eligatur per consi-
lium dicte terre Item suf-
ficiens persona in capi-
taneo ~~dicte~~ terre que Do-
mino ~~dictum~~ Deum timeat ~~et~~ ho-
norem suum conservet et
justitiam diligat et pre-

19

cedente voluntate et confirmatione ipsius domini patriarche provideatur dicto Capitaneo eligendo et confirmando per commune de Sollario competenti ad hoc ut teneat circha X vel XII familiares et unum notarium pro dicto officio Capitaneatus viriliter exercendo. Et quique quadie cujuscumque conditionis obvenionde effectualiter et sine qualibet diminutione exigantur convertende et deveniende in ipsum commune: Et nichilominus quod finito officio dicti capitanei ponantur ad Sindicatum.

Item quod elligantur quinque pro quinterio dicte terre Ultrini qui ~~habeante~~ habeant mitigase rixas et rumores et quod habeant libertatem et auctoritatem plenam faciendi treguas et rem- Pacificatori

sentibus facere percipiendi et mandandi sub penis consuetis ut faciant treguas; que pene exigantur sine diminutione aliqua contra delinquentes. Ac si in judicio et cum laude et sententia eis precepta facta fuissent, quas quidem treguas fiendas dicti elligendi statim notifficare debeant dicto domino Capitaneo qui eas ~~[illegible]~~ scribi faciet in quaterno predicto treguarum; et quod predicti elligendi jurare debeant predicta omnia facere bona fide, sine fraude, iuxta posse eorum. Et nihilominus quod predicti elligendi habeant libertatem convitandi ~~(coninitandi ?)~~ ~~[illegible]~~ de aliis bonis viris terre ad capiendum si expedierit quemcumque vulnerantem aliquem et ipsum consignandum dicto domino Capitaneo ~~[illegible]~~ ac etiam habeant plenam auctoritatem mandandi porta-

21

nerius ~~ut~~ claudere de-
beant januas terre ad
hoc ~~quod~~ ut hujusmodi
delinquentes evadere ne-
queant; prout ~~predicti~~
ibidem infrascripti de-
putati predicta omnia
facere et exercere jura-
verunt et versa vice pre-
dicti omnes consiliarii
spoponderunt plenarie
ipsis deputatis ~~et~~ in pre-
dictis astare. Deputati
autem sunt infrascripti
in suis quarteriis hinc ad
proximum festum Sancti
Michaelis futurum.
Primo in quinterio burgi
Aquilegie dominus Leonar-
dus Arcolonianus, dominus
Nicolussius Orbitti, ser
Missius, dominus Apoli-
nus et Cuccta.
Item in quinterio Grezani
Leonardutius de Percoto,
Venutus Cataldini,
Nicolaus Blasotti,
Philippus Albrighetto,
Brunatius.

In burgo Glemone
+ ser Galidesius
Zaninus de burgo
Pasiolus
Puleardus
+ Leonardus porcarius
In foro novo
Candidus speciarius
Magister Petrus exepertutor
Johannutus percarius
Iacomutius pellipparius
Paulus de Antargis.
In foro veteri
Stephanus notarius
ser Bilunissius
+ Carlavarius ser Uzelli
Franciscus de Nimis
Viutuvellus spadarius.

Item ut justitia non lateat in obscuris deffectu bonorum virorum sententiantium et discretarum personarum et ut omnis tollatur garula in juditio solita, provisum fuit ibidem per omnes predictos quod elligantur seto persone ydonee et discretione

27

matrice in dicta terra Utini que particulariter interesse debeant mane et in vesperis instantes dicto domino Capitaneo cum pro tribunali ad jus reddendum sederit, que secundum eorum puras conscientias una cum aliis ~~et~~ habilibus ad sententiandum ibidem presentibus, sententiare valeant, et si rumor insonaret in terra Utini, instare debent ipsi domino Capitaneo.

Item quod dictus dominus Capitaneus sollicitare et memores facere habeat ~~habeant~~ deputatos per commune ad tractandas paces ut exerceant eorum offitium inter discordes. ~~dilat~~ dillatione ~~postp~~ postposita facultatem.

Pacificatori

~~habeant~~

6 Item quod rogetur dominus patriarcha ut homicidas perse-

trantes in terra Utini,
in districtu Ecclesie a-
quilegiensis memoratam trahere
iniectam antiquam con-
suetudinem non per-
mittat. Ann. III. 3/155.

~~Ann. IV, ...~~

In Christi nomine amen. Anno eiusdem nativitatis Domini MCCCLXIV, ind. II, de mense iulii. Ad laudem eius omnipotentis ac eiusque gloriosissime matris et laudabilem statum et pacis tranquillitatem Terre Utinensis infrascripta specialiter supra treguis non derogando aliquibus bonis et utilibus consuetudinibus et statutis supra hiis facientibus et loquentibus edita sunt.

Quia humane nature instigante hemulo sepe et sepius virtutes deprimuntur et vicia naturaliter oriuntur, ideo de novo emergentibus ad turbationem status quietis providendum salubriter expedit de novo consilio et remedio atque secundum iuris regulam dictum: ubi maius imminet periculum ibi cautius est agendum; reducendo igitur laudabiles et antiquas consuetudines diucius observatas ad statuta supra infrascriptis tanquam dignas memorie et honore conveniant: videlicet quod primo statutum et ordinatum fuit per nobilem virum D. Andream Maurocenum de Venetiis Capitaneum Terre Utini et Consilium eiusdem, quod D. Capitaneus qui pro tempore fuerit et eius vicesgerens possint et teneantur eorum officii debito sacramento in furoribus et actibus pleriandi omnes et singulos rumorizantes in Terra Utini, burgis et suburgis et eius confinibus ad treguas faciendum compellere cum penis consuetis videlicet in pena X soldorum, secundo XL den., tercio medie marche, quarto unius marche et quinto librarum L huiusmodi rumorizantibus in furore ut premittitur et in actibus pleriandi mandare sub penis supradictis sine cauda et sententia et etiam sine precone si ipso careret audacia constanti et demum recusantem seu recusantes facere treguas huiusmodi ei vel eis in mentis mandatis supradictis detinere in persona donec fecerit treguas huiusmodi: nichilominus ad penarum predictarum solutionem puniantur.

Item quod simili et eodem modo supradicti Iurati Terre Utini libertatem et auctoritatem Camerarius et Procuratores et generaliter omnes de Consilio Terre

21

Terre Utini habeant in predictis, excepta dumtaxat personarum captione, treguas autem huiusmodi factas in furoribus et actibus plaziandi per predictos officiales vel consiliarios Terre Utini seu aliquem ex eis teneantur et debeant ipse vel ipsi treguas facientes D. Capitaneo citius quam poterunt denunciare ut eas in quaterno speciali notare facere teneatur.

Item in quibuscumque discordiis et inter quoscumque Terre Utini ut premittitur ——— Ann. 4, p. 50.

Anno 1400, 21 aprilis [In consilio terre Utini] deliberatum fuit nemine penitus discrepante pro meliori parte et ne ex condemnationibus accidentibus in plures et plures vicinos propter plures et diversos rumores et enormes errores perpetratos in hac Terra maius scandalum oriatur, quod ad presens omnes offense facte in acta predictarum et consimilium questionum remittantur et quod eligantur penes egregium militem D. Tristanum de Savorgnano et tres officiales supra pace, duo alii notabiles cives qui omni solicitudine et diligentia procurent omnes discordias existentes inter cives tollere et discordes concordare, cum hoc, quod si aliquis esset tante duricie et perfidie quod omnino recusaret facere pacem ad quam erit hortatus per dictos sex deputatos, quod confinari debeat per spatium duorum mensium extra Terram ex causa huiusmodi contumacie seu inobedientie et ulterius elapsis dictis duobus mensibus debeat stare extra Terram usquequo nolet annuere paci. Et si contrafecerit non observando confines standi in hac Terra, debeat solvere talis contrafaciens pro qualibet die qua talis confinatus visus fuerit in hac Terra sive de die sive de nocte visus fuerit unam marcham denariorum et si non posset solvere capi debeat et retineri in carceribus tot diebus quot marchas solvere deberet ex tali contrafactione. Electi fuerunt penes predictos DD. Tristanum et deputatos ad pacem D. Johannes de Cavalcantibus et ser Nicolaus Ropretti ad paces inducendas. Ann. 14, 17t.

~~App. VI~~ pag. 3[illegible]

~~App.~~ III ~~[illegible]~~

VI. a valt. 106

~~Appendice VI a valt. 106.~~

[1366—1375].

IV. 34 e 35

Ordinamenta inter officia judicum et juratorum [1]

Quanta justitie sint comoda, quon-
~~taque~~ ~~ab~~ altissimo cuncta creante ipsam
operando merita colligantur et quantis
deserviat justicia dispendiis potest longis-
simum explicare. Nam ex ipsa justitia
regnum celorum acquiritur, pacis comoda
vendicantur, terre et loca reflorent, artes
lucrative crescunt proficiunt, populares
mores redduntur exculti ac genus mora-
lium subportabili successione jugiter
ampliantur. Cunctorumque utilitas
frutifera custoditur, cum ipsa sit
bonarum mentium decora mater et
omnium virtutum regina et precipue
dominatrix conservacionis. Ex injusticia

1) dalla compilazione di disposizioni statutarie ~~del Cod. A 7. 1, tosc.~~
~~trascritte~~ contenute nel Cod A (c. 7. 1 e seg)
e ~~tra~~ scritte verso la metà del sec. XIV.

21

autem predictorum omnium opositum
colligitur evidenter et male operandi hominibus
materia preparatur. Nam fecit Deus
ab inicio hominem rectum et simplicem
ac multis donis et virtutibus predotatum,
set ipse postea ex prima voluntate
et instigante suasione dyabolica juxta
Salamonis sentenciam infinitis questio
nibus se immiscat et ex transgressione
ipsius a peccato acquisivit sibi humana
natura virtutibus spoliata inclinacio
nem quandam continue delinquendi
ad discedendum quodammodo naturalem
quibus nisi obvietur mediante justicia
divina adeo defficeret gratia quod orbis
virtutibus denudatus submergeretur cele
sti gladio in profundum. Unde oppor
tet regularibus disciplinis et legibus
quantum possibile est dirigere et adju
vare naturam et effectus noxios debitis
remediis coercere ac lites et iurgia ab
hominibus extirpare et in re publica
virtutes inserere viciaque effugare ita
quod delictis et viciis effugatis et justi
cia ~~triumphante~~ triumphante possit
unusquisque ad sibi debitum racionabiliter pervenire. #

#

Idcirco Nos Dominicus de Pratta pro Reverendis-
simo in Christo patre et domino D. Marquar-
do Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis dignis-
simo Patriarcha, Capitaneus Consilium ~~et~~
et Homines Terre Utini Aquilegensis Diecesis
ad sonum campane more solito congre-
gati in collegiata majori Ecclesia Altissimi
Dei et gloriosissime Genitricis Sancte Ma-
rie intacte Virginis sub cujus clipeo contra
inimicorum tela protegimur et ad salutis
portas dirigimur ad Regnum pro salubri
ipsius Terre statu et officialibus de novo
juxta antiquum ritum creandis ac infra
scriptis specialiter peragendis congregati: adver-
tentes inter alia officia certa juratorum offi-
cium latum et arduum esse, illudque of-
ficium per quatuor dignos juratos suum
non posse integraliter sortiri effectum quod
in ipsa augmentata Terra Utini fraudes, jurgia
et delicta totum pullulant et continue

30

cumulentur. Quod nisi per infrascripta provisionis remedia suadentur ipsa Terra pati non posset de facili non modicum detrimentum pati posset. Igitur tenore presentium constitui-mus, ordinavimus, decrevimus et declaramus prefatum jurarie officium esse de cetero bipar-titum nomine et effectu sub modis et forma et ordine infrascriptis videlicet quod pri-mo antequam in Ringa celebranda (1) eligantur, decernantur et constituantur tres boni viri ydonei et sufficientes prout ipsi Ringe, vel majori parti videbitur qui ratione prepanderationis partis eorum officii nomi-nentur judices in criminalibus, licet eorum officium aliqualiter ad civilia se extendat post-que vero in ipsa Ringa celebrata tres alii boni viri recti et sufficientes eli-gantur, decernantur et constituantur, prout ipsi Ringe vel majori parti videbitur, qui jurati in civilibus appelantur quorum u-triusque generis officium anno durent revoluto: quibus judicibus in Criminalibus salarium duarum Marcharum Aquilegen-sium pro quolibet; autem aliis juratis in Civilibus salarium unius marche denariorum aquilegensium monete pro ipsorum quolibet sit constitutum solvendo quoque in fine eorum

officii per Camerarium seu Camerarium dicte Terre Utini de ipsius Terre gravaminibus et redditibus: attribuentes, dantes et plenarie concedentes ipsis judicibus in criminalibus sicut prefertur electis, auctoritatem bayliam et potestatem infrascriptam, videlicet:

Primo quod quascumque malefactores in Terra Utini ejusque districtu et Capitaneatu delinquentes et alios quascumque quorum punitio ad D. Capitaneum Terre Utini spectaret et pertineret summarie tale delictum sit vel dicatur fore commissum quod merito pena personalis vel vituperosa cadat in delinquentem diligenter, solicite et caute et studiose omni credulitate postposita una cum d. Capitaneo ipsius Terre Utini qui pro tempore fuerit examinare verbis et tortuis possint, valeant et debeant secundum eorum prudentiam et bonam et rectam conscientiam: confessionesque plene et clare et plus aperte quam possint, diligenter scribi facere et super his cum consilio bonorum virorum dicte Terre et inter se matura prehabita deliberatione juxta laudabilem ritum et modum antiquum dicte Terre Utini contra quascumque malefactores sententiam ferre ad penas vituperosas et personales secundum delictorum qualitatem et quantitatem et alia circa predicta exercere prout justitia ab altissimo attributa exigit et requirit.

A questa rubrica mancante nel testo, seguono le altre colle poche varianti da noi già a luogo segnate, pag. 57.

31

exercere prout justitia ab Altissimo attributa exigit et requirit.

Item quod possint et valeant et debeant quascumque questiones quomodocumque et qualitercumque origendas de finibus regendorum videlicet Aiddonarum, ... glariarum, stillicidiorum confinium divisionum possessionum et aliorum quorumcumque et finalia spectantium et pertinentium cum consilio bonorum virorum dicte Terre Ultini; et secundum eorum bonam opinionem et rectam conscientiam, non ducendo ipsas questiones per frustatorias dilationes per eorum aut majoris partis ipsorum sententiam diffinire et determinare.

Item volumus jubemus et mandamus, quod sententie vel diffinitioni et determinationi ipsorum vel majoris partis ipsorum iudicum finium stetur et sit standum, illa sententia, diffinitio et determinatio executioni totaliter per d. Capitaneum qui pro tempore fuerit indilate mandetur et mandari debet prout antiquitus est consuetum. Etiam in casu in quo duo tandem ipsorum judicum possent haberi sicut sepius solet contingere, nullaque appellatio contra eorum seu majoris partis sententiam latam admittatur nec per aliquam partium interponi valeat prout in predictis antiquitus est consuetum.

Altre disposizioni sui giurati e loro ufficio.

De non tromentandis absque presentia juratorum.

~~Cap. XXIX~~ V

Item statutum fuit in prefato Arengo quod cum D. Gastaldio sive rector pro tempore aliquem captivatum ~~citatum~~ vel ~~aut~~ detentum occasione alicujus excessus examinare voluerit de commissis per eum, habere debeat secum juratos Terre Utini qui fuerint pro tempore vel ~~aut~~ saltim duos ipsorum quos commode habere poterit. et de ipsorum consilio ad examinationem verbalem et personalem procedere prout eis videbitur expedire: et exquisita sive inventa per publicum Notarium scribi facere ut clarius per viam juris absolutio vel ~~aut~~ condempnatio subsequi mereatur (1).

(1) È ~~il Cap. XXIX dei Statuti contenuti nel Cod. [illegible] scrit~~to verso la ~~metà~~ dal sec. XIV.

1298 [Camerarius Comunis dedit] Juratis quatuor pro salario ipsorum marchas denar. IV. Quad. Camer Com. 1, 8.

1359, 29 martii [In Consilio] Supra querela facta per Magistrum Panthaleonem aurifi=cem contra Juratos qui contra eum quandam sententiam sententiaverunt, quam senten=tiam tanquam non iuste ut dicebatur latam petebat corrigi et retrahi cum ordine iuris per D. Capitaneum et Consilium Terre Utini; diffinitum fuit per maiorem partem astantium quod sententia Juratorum debebat remanere rata et firma et contra eam opponi non poterat. Ann. 2, 212.

1366, 28 oct. [In Consilio] Supra facto officii Juratorum, deliberatum fuit quod in casu in quo Jurati forent negligentes eorum exercere officium, requisitis primum per D. Capitaneum omnibus Juratis cum penis, possit ipse D. Capitaneus vel eius vicecapitaneus et non eius familiares inquirere tabernarios, panicolas, ypotecharios et alios sua propria auctoritate sine ipsis Juratis. Si vero vellent dictum exercere officium Jurati predicti, non possit tunc dictus D. Capitaneus nec eius vicecapitaneus sine ipsis Juratis officium predictum in aliquo exercere. Ann. 4, 240.

1380, 1 oct. Supra propositis per DD. Juratos, deliberatum fuit quod non obstantibus ali=quibus particulis comprehensis in Sacramento eis delato ut exerceant dictum eorum officium specialiter in quatuor in criminalibus, quidem regalibus, in iustificationibus mensurarum et ponderum et in diffinitionibus confinium viciniorum et generaliter in omnibus aliis que dictum officium officium, habeant et habere debeant et quod ex nunc eis et cuilibet ipsorum Judicum per hanc deliberationem conceditur liberalis et absoluta auctoritas quam moderno tempore et non antiquo habuerunt predecessores eorum in dicto officio deputatos alterius et creati ac exercentes dictum officium in quibuscumque ad id spectantibus Ann. 6, 292 t.

1359, 16 maii. [In Consilio] Diffinitum et deliberatum fuit per dd. Capitaneum, Consilium et convocatos ultra Consilium quod deinceps Ca=merarius et Officiales Comunis Terre Utini eligantur annuatim octo diebus ante festum S. Michaelis et Officiales qui nunc sunt perdu=rent usque ad dictum diem; item deffinitum et deliberatum fuit quod deinceps eligantur octo Jurati Comunis inter quos dividatur officium Juraria pro meliori et utiliori Terra Utini, hoc addito quod Camerarius teneatur exigere daciorum complementum XV diebus ante festum S. Michaelis. Ibid. 2, 214.

1359, 1 Dec [In Consilio Terre (Utini] supra recordatis
per me Leonardum notarium Comunis recordantem consilio
ut providi deberet de aliqua persona que haberet ad man
dandum hiis qui electi sunt ut interesse debeant Judicio
sub pena ordinata quod debeant interesse quando eos tangit.
deliberatum fuit quod hoc comitti deberet Cancellariis in Judicio
scribentibus coram D. Capitaneo, eos informando quod hunc modum
tenere debeant in predictis videlicet quod dare deberent in scriptis
prefato D. Capitaneo illos quatuor tangentes interesse Judicio prima
septimana et tunc alios quatuor quos tanget interesse Judicio
pro alia septimana, quibus sic tangentibus interesse Judicio prefatus
D. Capitaneus mandari facere debeat per precones ut sub pena
alias ordinata videlicet x soldorum interesse debeant Judicio omnibus
diebus illius septimane que tanget eos et quod pro qualibet vice
qua deficient debeant pignorari de dictis x soldis, quas penas notare
deberent dicti Cancellarii et supra predictis debitis fiendis et deferri
deberet [illegible]: Ann. 9, 304 t.

1409, 7 oct [In consilio terre (Utini) supra
propositis per Ser Petrum de Belloniis delibera
tum fuit quod nunc in prompto eligantur
per DD deputatos ad regimen Jurati et tunc
electi fuerunt Ser Stephanus Sbruli, Ser
Candido de Tarcento Ser Raynerottus cum hoc
quod eligantur singulis sex mensibus ad hoc
ut efficacius et melius possint et valeant
operari eorum officium et cum hoc quod
quicumque recusans huiusmodi officium
acceptare, incurrat penam xxv ducatorum
Comunitati applicandam. Ann. 17, 329 t.

1415, XXIX Septembris arengo.
Statuimus et ordinamus et reformamus
quod singulis annis in festo S. Michaelis
viros novem ydoneos eligantur et ferratim
in tribus brevunculis describantur et
[illegible] tres brevunculi in uno bossulo
includantur quibus imbossulatis unus
ipsorum brevunculorum extrahatur et
sic fiat de quatuor in quatuor mensi
bus et quibus electio seu sors tetigerit
habeant exercere officium Juratorum
de quatuor in quatuor mensibus

1422, 12 Sept. In magna convocatione [Terre
Utini] Deliberatum fuit et diffinitum quod
officium Juratorum uniatur et deinceps
perpetuo sit unitum cum officio Judicum
et quod deinceps fiat electio solum Ju-
dicum et quod ipsi Judices eligendi possint
et debeant ac auctoritatem habeant exer-
cendi utrumque officium scilicet Juratorum
et Judicum sicut antiquitus fiebat et quod
officium ipsorum Judicum debentium exerce-
re utrumque officium durare debeat
solum sex mensibus et quod singulo modo
anno die qua fiet electio DD septem et decem
cum Deputatorum fiat etiam electio ipsorum DD
Judicum. Ann. 22, 352 t.

Item quod debeat omnes ad bravium
equestre et pretorio currentes
fideliter tempore quo curre-
tur debito tempore ad cur-
rendum relaxare ut moris
est

Item quod possit valeant et
debeant omnes et singulas
mensuras videlicet congio-
rum vini, bucirarum et me-
diarum buciarum, stariorum,
quartarum, pisonalium tam
bladi quam salis et alia-
rum mensurarum inferius
circa predicta usualium,
ac omnes singulas mensuras
olei similiter et librarum et
ad ... infra dentarum, mo-
le...rum, drifforum,
...adoriarum marinarum
pannorum lane et lini,
cerarum, ac formae forma-
rum coppiorum et modo-
norum, mensurarum ven-
dentium annonam ex-
pensium sogarum et qua-
rumcumque aliarum men-
surarum cum diligentia
et cura sollicita reducere

t Cupporum

et reduci facere ad rectam, justam et legalem mensuram comunis Utini ac bulla comunis predictorum quamlibet bullare seu bullari facere.

Item quod possint, valeant et debeant omnia et singula pondera cujuscumque conditionis existant videlicet ducatorum, florenorum similiterque marchorum tam etiam apothechariorum speciariorum quam becchariorum vendencium bombacium ad pondus balancie et aliarum quarumcumque rerum que ad pondus balanciarum venduntur, nec non staderiarum cujuscumque conditionis existant. Et generaliter quecumque alia pondera tam balanciarum quam staderiarum cujuscumque conditionis et generis et nature sint rectum, justum et legale pondus consuetum comunis dicte terre Utini

80 78. De percussione alterius cum sanguinis effusione

Item statuimus et ordinamus quod si aliquis vulneraverit cum sanguinis effusione aliquem virum Utinj seu forensem cum ferro, ligno, lapide aut pugno, unam marcham solvat, cuius tertia pars sit domini Capitanei et alia communis, et passo iniuriam eius sacramento, salva taxatione domini Capitanei cum consilio bonorum virorum Utinj solvere et satisfacere teneatur.